

TILINPÄÄTÖS 2021

KUNNANVALTUUSTO 06.06.2022 § 23

Sisällysluettelo

1	Tilinpäätössäännökset.....	1
2	Tilinpäätösasiakirjat.....	1
3	Toimintakertomus.....	2
3.1	Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa.....	2
3.1.1	Kunnanjohtajan katsaus	2
3.1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	3
3.1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	6
3.1.4	Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	24
3.1.5	Henkilöstö.....	25
3.1.6	Ympäristöasiat.....	27
3.1.7	Muut ei-taloudelliset asiat	28
3.1.8	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	29
3.1.9	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	30
3.2	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	36
3.3	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	38
3.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	38
3.3.2	Toiminnan rahoitus	40
3.3.3	Rahoitusasema ja sen muutokset	42
3.3.4	Kokonaistulot ja -menot	44
3.3.5	Kuntakonsernin toiminta ja talous	45
3.3.6	Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	49
3.3.7	Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	51
3.3.8	Konsernitase ja sen tunnusluvut	53
3.3.9	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	55
4	Toteumavertailu ja tavoitteiden toteutuminen	57
4.1	Käyttötalouden toteutuminen	57
4.2	Toimintakertomukset yksiköittäin	60
4.2.1	Konsernihallinto	60
4.2.2	Perusturvapalvelut	72
4.2.3	Sivistyspalvelut	86
4.2.4	Tekniset palvelut	113
4.3	Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	131
4.4	Investointiosan toteutuminen.....	133
4.5	Rahoitusosan toteutuminen.....	134
5	Tilinpäätöslaskelmat.....	135
5.1	Tuloslaskelma	135
5.2	Rahoituslaskelma.....	136

5.3	Tase.....	137
5.4	Konsernituloslaskelma.....	139
5.5	Konsernin rahoituslaskelma	140
5.6	Konsernitase	141
6	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	143
6.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	143
6.1.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	143
6.1.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	144
6.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	145
6.3	Taseen liitetiedot.....	148
6.4	Muut eriytetyt laskelmat.....	157
6.5	Luettelo kirjanpito kirjoista ja tositelajeista	158

1 Tilinpäätössäännökset

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä soveltuvien osin kirjanpitolain ja -asetuksen säännöksiä. Kuntalain 113 §:n mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkasta-

jien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi.

2 Tilinpäätösasiakirjat

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa

annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja.

Tilinpäätökseen kuuluvat myös tilintarkastajien tarkastuskertomus ja tarkastuslautakunnan arviointikertomus. Nämä kertomukset esitetään erillisinä asiakirjoina. Kunta laatii lisäksi henkilöstöraportin, joka esitetään erillisenä asiakirjana.

3 Toimintakertomus

3.1 Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa

3.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Kulunut vuosi 2021 oli monien muutosten vuosi Laukaan kunnassa. Koronaepidemian hoito ja hallinta leimasivat voimakkaasti kaikkea toimintaa, mutta lisäksi Laukaassa tapahtui useita muita näkyviä muutoksia. Kuntavaalien myötä valittiin uusi valtuusto. Laukaan valtuustoon valituista suurin osa on uusia kunnanvaltuutettuja. Valtuuston vaihtumisen lisäksi kunnan viranhaltijajohdossa tapahtui useita muutoksia vuoden aikana. Allekirjoittanut aloitti kunnanjohtajana maaliskuussa, minkä lisäksi vuoden aikana valittiin uusi sivistysjohtaja, hallintojohtaja, vapaa-aikajohtaja ja vanhus- ja vammaispalvelujohtaja. Kunnassa käynnistettiin uuden kuntastrategian laatiminen ja ryhdyttiin toden teolla valmistautumaan hyvinvointialueuudistukseen. Kyseessä oli siis todellinen muutoksen ja uudistumisen vuosi.

Vuoden 2021 talousarvio laadittiin alun perin noin 400.000 euroa alijäämäiseksi. Talousarviomuutosten myötä arvio alijäämästä kasvoi 2,0 miljoonalla eurolla. Keskeisin syy alijäämän kasvun oli Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alijäämien kattamiseksi tehty 1,9 miljoonan euron pakollinen varaus. Lisäksi erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä perusopetuspalveluiden menot ylittyivät. Onneksi myös verotulot kehittyivät talousarviota paremmin ja muutetun talousarvion tulostilanne piti hyvin paikkansa. Tulokseksi muodostui -2,2 miljoonaa euroa.

Vuosikatteeltaan Laukaan talous oli selvästi terveellä pohjalla. 4,5 miljoonan euron vuosikate ei kuitenkaan riittänyt kattamaan yli 17 miljoonan euron investointeja ja kunta velkaantui 10 miljoonaa euroa. Vuoden päättyessä kunnalla oli lainaa 104 miljoonaa euroa eli 5536 euroa asukasta kohden. Velkamäärä on korkea, mutta

kunta on investoinut voimakkaasti tulevaisuuteen ja korjausvelka sekä investointipaineet vähenivät tulevaisuudessa. Vuoden 2021 suurimmat rakennushankkeet Laukaassa olivat Vihtavuoren ja Kirkonkylän koulujen hankkeet.

Toukokuussa 2021 kunnanhallitus hyväksyi talouden tasapainottamisen raportin, joka laadittiin informatiiviseksi tietopakettiä uudelle kunnanvaltuustolle kuvaamaan Laukaan kunnan talouden tilannetta ja antamaan suuntaviivoja sille, mitkä asiat vaikuttavat kunnan talouteen ja mitä keinoja talouden tasapainottamiseksi voidaan käyttää. Tulevien vuosien talousnäkymät ovat kuitenkin huomattavat epäselvät ja epävarmat, koska hyvinvointialueuudistus sekä maailmantalouden epävarmuudet vaikeuttavat ennakkointia.

Hyvinvointialueuudistus mullistaa julkisen sektorin organisaatiot vuoden 2023 alusta alkaen. Uudistuksen lainsäädäntö hyväksyttiin kesällä 2021, mistä alkoi valtava hallinnollinen urakka uudistuksen valmistelun parissa. Kunta joutuu nyt perustehtäviensä rinnalla osallistumaan uuden alueorganisaation rakentamiseen ja valmistautuu samalla sopeuttamaan omaa toimintaansa uudessa roolissa.

Laukaan asukasluku jatkoi laskuaan jo neljättä vuotta peräkkäin. Asukasluku oli vuoden päättyessä 18 794 ja laski vuoden 2021 aikana 29 asukkaalla. Syntyvyys taittui ensimmäistä kertaa Laukaassa kuolleisuutta pienemmäksi, mutta muutotappio pieneni edellisistä vuosista. Tulevaisuudessa kunnan tulee edelleen tehdä töitä muutotappion kääntämiseksi muuttovoitoksi. Tilaisissa korostuu erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten poismuutto Laukaasta. Ilmiöön on syytä pureutua ja panostaa nuorten aikuisten mahdollisuuksiin Laukaassa.

Laukaa on panostanut viime vuosina voimakkaasti elinvoimaan ja elinkeinopalvelujen kehittämiseen. Tämä näkyy vireänä toimintana kunnan yrityspalveluissa sekä rohkeana ja aktiivisena maankäyttönä. Elinkeinojohtajan viran perustaminen on vahvistanut kunnan sidosryhmäyhteistyötä ja edistänyt yritysten sijoittumista kuntaan. Yritystonttien luovutukset ovat hyvässä vauhdissa ja aluekehityshankkeita on käynnissä.

Tätä katsausta kirjoittaessani maailmaa varjostaa Venäjän aloittama sota Ukrainaa vastaan. Koronakriisin hellittäessä on tilalle noussut uusi

huoli ja murhenäytelmä, jolla on sekä välittömiä että välillisiä vaikutuksia myös Laukaaseen ja laukaalaisiin. Myös Laukaan kunta on päättänyt avustaa ukrainalaisia taloudellisesti sekä valmistautuu erilaisiin skenaarioihin kevään edetessä. Ajatuksemme ovat nyt Ukrainassa, Ukrainan kansan, Suomessa asuvien ukrainalaisten ja kaikkien sodasta kärsivien luona.

Kiitän vuodesta 2021 luottamushenkilöitä, henkilöstöä, sidosryhmiämme ja kumppaneitamme.

*Linda Leinonen,
kunnanjohtaja*

3.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuusto

Valtuustossa oli 43 valtuutettua ja paikkajako oli valtuustokauden 31.7.2021 päättyessä seuraava:

valtuustoryhmä	valtuutettujen määrä
Suomen keskusta r.p.	15
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue r.p.	10
Kansallinen kokoomus r.p.	5
Perussuomalaiset	2
Vasemmistoliitto	3
Vihreä liitto	5
Kristillisdemokraatit	3

Kunnanvaltuuston puheenjohtajana toimi Leena Kalmari (SDP) ja varapuheenjohtajina Matti Panula (KESK) ja Jani Oksanen (PS).

Valtuustokauden vaihduttua valtuustossa oli 43 valtuutettua ja paikkajako oli 2021 kunnallisvalien mukaisesti 1.8.2021 alkaen seuraava:

valtuustoryhmä	valtuutettujen määrä
Suomen keskusta r.p.	13
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue r.p.	10

Kansallinen kokoomus r.p.	4
Perussuomalaiset	8
Vasemmistoliitto	2
Vihreä liitto	3
Kristillisdemokraatit	2
Liike Nyt	1

Vuoden 2021 päättyessä valtuuston paikkajako oli seuraava:

valtuustoryhmä	valtuutettujen määrä
Suomen keskusta r.p.	12
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue r.p.	10
Kansallinen kokoomus r.p.	4
Perussuomalaiset	8
Vasemmistoliitto	2
Vihreä liitto	3
Kristillisdemokraatit	3
Liike Nyt	1

Kuntavaalit toimitetaan joka neljäs vuosi huhtikuun kolmantena sunnuntaina. Vuoden 2021 kuntavaaleja ei kuitenkaan koronavirustilanteen vuoksi toimitettu huhtikuussa, vaan 13. päivä kesäkuuta. Uusi valtuustokausi alkoi poikkeuksellisesti 1.8.2022.

Kunnanvaltuuston puheenjohtajana toimi Leena Kalmari (SDP) ja varapuheenjohtajina Juhani Anttonen (KESK) ja Tommi Leppänen (PS).

Vuoden aikana valtuustosta erosi Hanna Laakso (KOK). Hänen tilalleen valtuustoon kutsuttiin varavaltuutetun paikalta Pasi Puupponen (KOK). Markus Viitala (PS) erosi valtuustosta ja hänen tilalleen valtuustoon kutsuttiin varavaltuutetun paikalta Olli Puttonen (PS).

Lisäksi Harry Ruotsalainen vaihtoi 9.8.2021 valtuuston kokouksessa annetun ilmoituksen myötä ryhmäänsä keskustasta Coetus in medioon. 7.12.2021 pidetyssä kokouksessa kristillisdemokraattisen puolueen valtuustoryhmä ilmoitti Harry Ruotsalaisen liittyvän puolueeseen 8.12.2021 alkaen.

Kunnanvaltuusto kokoontui vuonna 2021 yhteensä 7 kertaa ja käsitteli 77 asiaa.

Valtuusto teki kunnan toimintaa ja taloutta ohjaavia päätöksiä. Merkittävimpiä toimintaa ohjaavia päätöksiä vuonna 2021 valtuustolla oli Jyväskylän kaupunkiseudun MAL –sopimuksen hyväksyminen vuosille 2021-2031 ja päätös siitä, ettei Laukaan kunta osaltaan hyväksy sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintaa Keski-Suomeen. Maankäytön suunnittelun osalta merkittävin päätös oli Keski-Laukaan yleiskaavan pohjoisosa, osa-alue I (Piilopohja-Kuukkala) hyväksyminen, mikä mahdollistaa noin 1500 uuden asukkaan sijoittumisen alueelle.

Kunta säilytti kiinteistöveroprosentit sekä vuoden 2021 tuloveroprosentin (21,50) vuoden 2021 tasolla.

Kokousten lisäksi valtuustolle järjestettiin seminaareja keskeisten päätösten valmisteluun ja tiedonjakoon liittyen.

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen kokoonpano 31.7.2021 saakka

jäsen	varajäsen
Puupponen Antti (KESK)	Sinijärvi Kauko (KESK)

Pihlajasaari Helena (SDP)	Luhanko Kari (SDP)
Joonas Hokkanen (KOK)	Kuniala Anita (KOK)
Savolainen Jyrki (KESK)	Tissari Hannu (KESK)
Hokkanen Harri (KESK)	Hassel Lari (KESK)
Kirmanen Anne (KESK)	Niinen Eeva (KESK)
Pekonen Tarmo (SDP)	Tuuliranta Tomi (SDP)
Hytönen Marko (SDP)	Haimakka Eliisa (SDP)
Korhonen Aira (KD)	Pannula Simo (KD)
Vestola Hannele (VIHR)	Flyktman Anu (VIHR)
Kautto Katariina (VAS)	Sirpa Herronen (VAS)

Kunnanhallituksen puheenjohtajana toimi Antti Puupponen (KESK), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Helena Pihlajasaari (SDP) ja toisena varapuheenjohtajana Hannele Vestola (VIHR).

Kunnanhallituksen kokoonpano 1.8.2021 alkaen

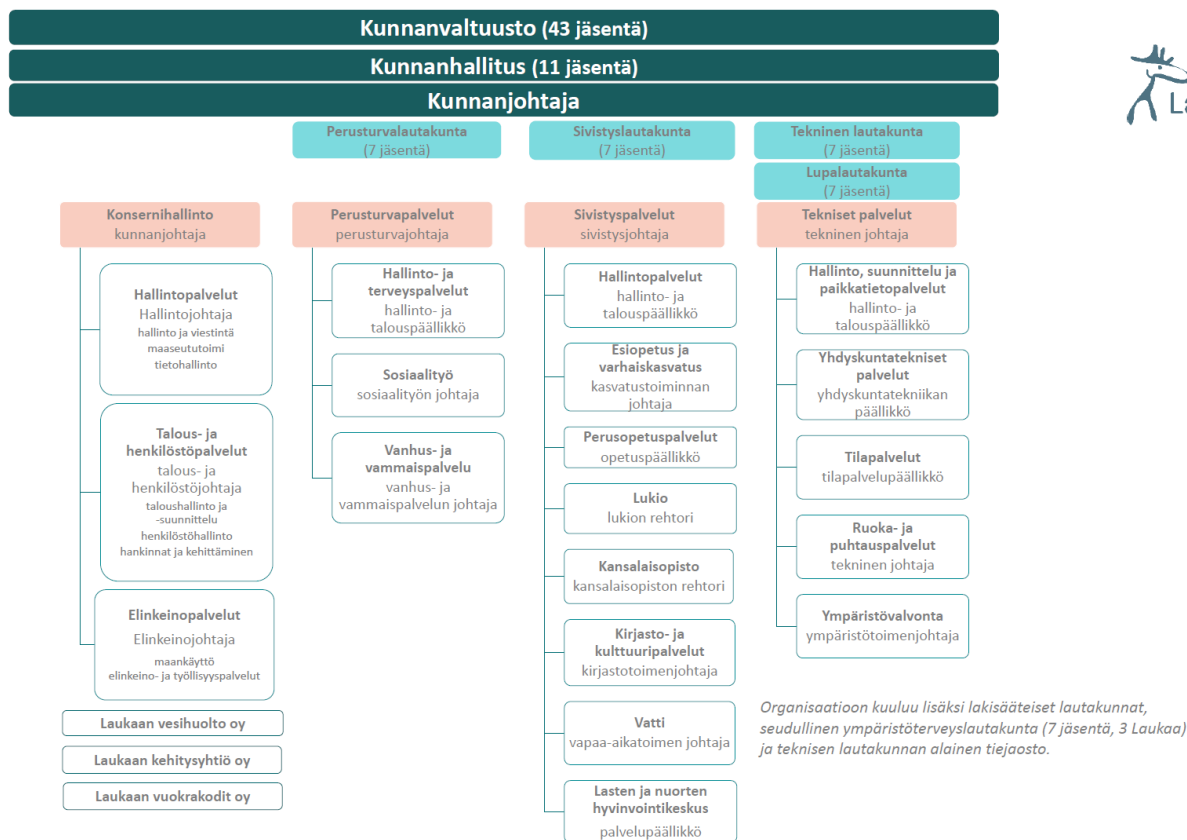
jäsen	varajäsen
Sakari Suomala (KESK)	Lari Hassel (KESK)
Leena Kautto-Koukka (SDP)	Janne Lahtinen (SDP)
Tomi Immonen (PS)	Lasse Häkkinen (PS)
Ilkka Tiihonen (KESK)	Emmi Savonen (KESK)
Tero Savonen (KESK)	Harri Hokkanen (KESK)
Anna-Mari Pylkäs (KESK)	Auli Toikkanen (KD)
Eliisa Haimakka (SDP)	Martti Ojala (SDP)
Markku Autio (SDP)	Katariina Kautto (VAS)
Arto Åkerman (PS)	Tanja Kainulainen (PS)
Anne Kupiainen (KOK)	Pasi Puupponen (KOK)
Anne Leinonen (VIHR)	Milla Niinikoski (VIHR)

Kunnanhallituksen puheenjohtajana toimi Sakari Suomala (KESK), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Leena Kautto-Koukka (SDP) ja toisena varapuheenjohtajana Tomi Immonen (PS).

Vuoden aikana kunnanhallituksesta erosi Hanna Laakso (KOK) ja hänen tilalleen kunnanhallitukseen valittiin Anne Kupiainen (KOK).

Kunnanhallitus kokousti 17 kertaa ja käsitteli 378 asiaa.

Laukaan kunnan organisaatiorakenne

Valtuustoryhmien taloudellinen tuki

Laukaan kunta otti organisaation uudistuksen yhteydessä 1.6.2017 alkaen käyttöön valtuustoryhmien taloudellisen tuen valtuustoryhmien sisäisen toiminnan kehittämiseksi ja järjestämiseksi sekä toimintaan, joka suuntautuu kunnan asukkaisiin ja lisää asukkaiden osallistumismahdollisuuksia.

Laukaan kunnanhallitus päätti kokouksessaan 28.8.2017 § 174 periaatteet valtuustoryhmien taloudelliselle tukemiselle. Valtuustoryhmien taloudellisen tuen suuruus on enintään hallintosäänössä määritelty 400 euroa valtuutettua kohden vuodessa. Valtuustokauden ollessa lyhyempi kuin kalenterivuosi, tuki on enintään 200 euroa valtuutettua kohden vuodessa. Valtuusto päätti 24.5.2021 § 25, että valtuuston tuki muutetaan 200 euroon valtuutettua kohden vuodessa ja valtuustokauden ollessa lyhyempi kuin kalenterivuosi, tuki on enintään 100 euroa valtuutettua kohden vuodessa.

Mikäli hyväksyttäviä menoja on vähemmän, niin tuki määräytyy tämän mukaan. Jos valtuustoryhmän menot ovat suuremmat kuin myönnettävä tuki, niin valtuustoryhmä vastaa yli menevistä kustannuksista itse. Tuen saaminen vaatii valtuustoryhmältä tuen käyttösuunnitelman (tuen käyttökohteet) sekä vuoden lopulla toimintakertomuksen tuen käytön toteutumisesta.

Valtuustoryhmille myönnettyt tuet vuonna 2021, €

Keskustan valtuustoryhmä	1.200,00
SDP:n valtuustoryhmä	1.348,86
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	1200,00
Kokoomuksen valtuustoryhmä	-
Vihreiden valtuustoryhmä	-
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	800,00
Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	600,00
yhteensä	5148,86

3.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Seuraavassa kappaleessa esitetään tiivistelmä kansantalouden ja kuntatalouden kehityspiirteistä, joilla on ollut tai tulee olemaan olennaisia vaikutusta kunnan toimintaan ja taloudelliseen tilaan.

Maailmantalouden tilanne

Maailmantalous on elpynyt nopeasti vuonna 2019 puhjenneen koronapandemian aiheuttamasta taantumasta. Venäjä hyökkäsi sotilaallisesti Ukrainaan 24.2.2022. Sota on ennen kaikkea humanitaarinen ja turvallisuuspoliittinen kriisi. Sillä on kuitenkin merkittävät talousvaikutukset. Ennen Venäjän hyökkäystä talouden kasvunäkymät olivat suotuisat. Venäjän hyökkäyksen seuraukset heikentävät maailmantalouden näkymiä merkittävästi, mutta talouden nähdään kuitenkin elpyvän samalla koronapandemian aiheuttamasta taantumasta. Globaali talouskasvu jatkuu kohtuullisen hyvänä. Arviot ovat kuitenkin hyvin epävarmoja, ja perustuvat monille oletuksille. Toistaiseksi sota ei ole johtanut laajaan riskinkarttamiseen rahoitusmarkkinoilla, jolloin kriisin vaikutukset olisivat laaja-alaisia. Lisäksi maailmantaloutta tukee koronavirustartuntojen lasku ja rajoitusten poistaminen. Korkeaksi kiihtynyt inflaatio toisaalta hidastaa kasvua. Keskeisintä maailmantalouden kehitykselle on Venäjän hyökkäyksen aiheuttaman kriisin eteneminen, sillä mahdollisia kehityskulkuja on monia.

Euroalueen talous kasvaa ennakoitua hitaammin. Kasvua hidastavat Venäjälle asetetut pakotteet ja kohoava energian hinta. Osuuspankki ennustaa sodan hidastavan euroalueen talouskasvua kuluvana vuonna 0,5 prosenttiyksikköä ja vuonna 2023 0,1 prosenttiyksikköä sillä olettamalla, että kriisi pysyy rajattuna. Euroalueen talous jatkaa kuitenkin elpymistä koronakriisistä rajoitusten poistuessa. Työmarkkinat ovat historiallisen vahvat. Euroalueen talouskasvuksi Osuuspankki ennustaa 3,2 prosenttia vuodelle 2022 ja 2,0 prosenttia vuodelle 2023.

Kiinan talous kasvoi 8,1 prosenttia vuonna 2021. Talouskasvun ennakoitaan hidastuvan noin viiteen prosenttiin. Talouskasvua jarruttavat energiapula, tuotannon pullonkaulat, kiinteistösektorin ongelmat ja tiukka koronapolitiikka. Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa vain lievästi Kiinan talouteen, ja merkittäviä vaikutuksia ilmenee Kiinalle vasta, jos maailman talouden kasvu hidastuu.

Yhdysvallat ovat hyvässä talouskasvussa alkuvuodesta 2022. Toisaalta myös inflaatio on kovinta 40 vuoteen. Koronavirustilanteen helpottaminen elvyttää palvelusektoria. Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa suoraan Yhdysvaltoihin maltillisesti. Talouskasvun ennakoitaan hidastuvan vähitellen kapasiteettirajoitusten, kiristyvän talouspolitiikan ja työvoimapulan vuoksi. Korkealle nousut inflaatio ja öljyn kallistuminen ovat riskejä taloudelle. Fed on nostamassa ohjauskorkoaan, ja rahapolitiikan keskeinen tavoite on saada inflaatiokehitys hallintaan.

Inflaatio on muodostumassa yhä suuremmaksi ongelmaksi. Euroalueen inflaatio oli helmikuussa 2022 5,8 prosenttia. Inflaatio on vielä korkeammalla tasolla Yhdysvalloissa, jossa se oli tammi-kuussa 7,5 prosenttia. Inflaation kiihtyminen johtuu energian noususta, mutta hintojen nousu on alkanut koskea yhä useampia hyödykkeitä. Sotatila kiihdyttää inflaatiota edelleen. Inflaation ennakoitaan säilyvän korkealla tasolla. Euroalueen inflaatioksi ennustetaan vuonna 2022 5,5 prosenttia ja vuonna 2023 2,3 prosenttia.

Euroopan keskuspankki on hankalassa tilanteessa. Talouskehitys on ennakoitua heikompaa, mutta inflaatio kiihtyy edelleen energian hinnan nousun johdosta. EKP:n on tehtävä ratkaisu, tukeeko taloutta pitämällä korot matalalla, vai ehkäiseekö inflaation kiihtymistä tiukentamalla rahapolitiikkaa ja nostamalla ohjauskorkoa. Tällä hetkellä markkinoiden odotus korkojen nostovauhdista on hidastunut vain hieman. Sodan jatkuessa korkojen volatiilisuus voi olla merkittävää, ja korot voivat

heilahdella paljonkin kriisin aikana johtuen ristikkäin vaikuttavista tekijöistä markkinoilla.

Pörssikurssit ovat laskeneet merkittävästi maailmanlaajuisesti. Suomen pörssi on laskenut noin 20 prosenttia, Euroopan ja Yhdysvaltojen noin 10 prosenttia. Pörssikurssien lasku heijastelee heikompia talousnäkyelmiä, riskin kaihtamisen kasvua ja epävarmempaa talous- ja turvallisuuspoliittista tilannetta. Pörssikurssien vaihtelua voi olla huomattavaa, ja heilahtelun suunta riippuu kriisin kehittämisestä.

Suomen taloudellinen tilanne

Suomen bruttokansantuotteen kasvuodotukset ovat puolittuneet vuonna 2022. Talouskasvun ennakoidaan olevan parin prosentin luokkaa tänä vuonna, ja 1-1,5 prosentin paikkeilla vuonna 2023. On myös mahdollista, että sodan pitkittyessä energian kallistuminen, epävarmuus ja Venäjän kaupan tyrehtyminen johtavat ennakoitujen kasvulukemien kääntymisen taantuman puolelle.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on synnyttänyt poikkeustilan, jolla on mittavia taloudellisia vaikutuksia, joita on tässä vaiheessa kokonaisuutena hyvin haastava arvioida. Vaikutukset Suomen talouteen ovat merkittävät, sillä Suomella on muuta Eurooppaa enemmän kauppaa Venäjän kanssa. Venäjä oli Suomelle viidenneksi suurin vientimarkkina tavaraviennin arvolla mitattuna vuonna 2021, ja monet suomalaisyritykset toimivat Venäjällä. Epävarmuus peruuttaa tilauksia, lykkää investointeja ja osaltaan keskeyttää Venäjän kaupan. Lisäksi energian ja öljyn hinta on ollut kasvussa: sodan käynnistyminen tulee antamaan tälle kehitykselle lisävauhtia. Energian ja öljyn kallistuminen heijastuu suoraan kuluttajahintoihin, sillä lähes kaikkien tavaroiden valmistuksessa ja palveluiden tuottamisessa käytetään energiaa, ja sitä kautta polttoaineiden hinta muuttuu laajemmaksi inflaatioksi. Ukraina on maailman tärkeimpiä viljanviejiä, josta myös ruuan hintaan tulee nousupaineita. Vehnän hinta on noussut viidenneksen vuoden alusta, ja myös lannoitteet ovat kallistumassa. Ruplan kurssin romahtaminen vaikuttaa matkailuun, sillä venäläisillä ei ole varaa samanlaiseen ostosmatkailuun kuin aiemmin.

Korkeampi inflaatio merkitsee hintojen nousun myötä lisärasitusta kuluttajille. Hintojen nousun myötä kulutuskysyntä heikkenee, ja jarruttaa kulutuskysynnän toipumista koronan aiheuttamasta romahduksesta. Hyvä työllisyystilanne ja kotitalouksille kertyneet säästöt kuitenkin parantavat tilannetta osaltaan.

Epävarmuus tilanteessa on suurta, ja sodan kehittymistä on vaikea ennustaa. Samoin sodan tuottaman iskun suuruutta Suomen talouteen on vielä vaikea ennustaa ja arvioida kokonaisuutena. Pelkkä Venäjän kanssa käytävän kaupan romahtaminen aiheuttaa puolen prosenttiyksikön laskun Suomen bruttokansantuotteessa. Suomen tärkeimpiä vientituotteita Venäjälle ovat olleet erilaiset koneet, laitteet, kuljetusvälineet, metalliteollisuuden tuotteet, paperituotteet ja jalostetut polttoaineet.

Viennin ohella myös tuonti Venäjältä vähenee merkittävästi. Mikäli tuontia ei pystytä korvaamaan, voivat vaikutukset Suomen taloudelle olla laajemmat. Venäjän osuus Suomen tavaroiden ja palveluiden tuonnista oli viime vuoden lopulla noin 10 prosenttia.

Valtionhallinto on kantanut suurimman osan koronaepidemian vuoksi päätettyjen tukitoimien kustannuksista. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kohosi koronaepidemian vuoksi 10 prosenttiyksikköä korkeammalle tasolle kuin ennen kriisiä. Julkinen velkasuhde on jäämässä huomattavasti korkeammalle tasolle kuin ennen koronavirusepidemiaa, mikä lisää julkiseen talouteen kohdistuvia riskejä.

Työmarkkinoilla on vallinnut hyvä tilanne. Venäjän hyökkäyksen vaikutukset heijastuvat myös työmarkkinoille, ja työllisyyden kehitys jää aiemmin arvioidusta. Työttömyysasteen odotetaan olevan tänä vuonna noin 7 prosentin paikkeilla.

Inflaatio on kiihtynyt Suomessa euroaluetta maltillisemmin. Inflaatio on kuitenkin korkeaa verrattuna viime vuosiin. Helmikuun ennakotietojen mukaan inflaatio on ollut noin 4,5 prosenttia. Inflaation ennakoidaan pysyvän korkeana kesän ajan, jonka jälkeen sen ennakoidaan maltillisu-

van. Osuuspankki ennakoi vuoden 2022 inflaatioksi 4,4 prosenttia ja vuodelle 2023 2,2 prosenttia.

Asuntomarkkinoiden viime vuoden ripeä nousu on tasaantunut. Asuntomarkkinoiden tasaantuminen johtuu vaisummasta talouskehityksestä, koronnosto-odotuksista ja epävakauden lisääntymisestä. Epävarmuuden lisääntymiseen ja sen vaikutukseen asuntomarkkinoille vaikuttaa merkittävästi kriisin kesto, joten sodan pitkittyessä vaikutukset voivat olla odotettua suurempia.

Julkisen talouden näkymät ovat toistaiseksi ennallaan, eikä talouden tasapaino olennaisesti heikkene aiemmista ennusteista. Tämä johtuu osin inflaation tuomista verotuloista.

Kuntatalouden tilanne

Valtion kuntatalouteen kohdistamat covid-19-tukitoimet jatkuivat mittavina, mutta pienempinä kuin vuonna 2020. Kulutusmenojen kasvu on kuitenkin vuoden 2021 aikana kiihtynyt, minkä on aiheuttanut muun muassa suojavarusteisiin ja covid-19-viruksen testaukseen käytettävien menojen kasvu, hallitusohjelman tehtävämuutokset ja kunta-alan palkankorotukset. Lisäksi epidemian aikana on kertynyt muun muassa palvelu- ja hoitovelkaa, joiden purkaminen on aiheuttanut ylimääräisiä menopaineita. Hallitus on sitoutunut rahoittamaan kuntien uudet ja laajenevat tehtävät täysimääräisesti sekä kompensoimaan koronavirukseen välittömästi liittyvät kustannukset kunnille.

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat katkolla helmikuun lopussa 2022. Henkilöstökulut muodostavat paikallishallinnon suurimman kuluosan, ja siksi kunta-alan palkkatarkistuksella on suuri merkitys sen kustannuskehitykselle. Työmarkkinoiden kireys näkyy korostetusti kunta-alalla, sillä TEM:in ammatibarometrin mukaan työnantajilla on pulaa etenkin terveydenhuollon ja sosiaalityön ammattilaisista. Myös varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien rekrytoinneissa on ollut haasteita.

Valtiovarainministeriön mukaan kuntien menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino kasvattaa

paikallishallinnon velkaantumista vuoteen 2023 saakka. Sote-uudistuksen seurauksena paikallishallinnolta siirtyy noin 4,6 miljardia euroa velkaa hyvinvointialueille vuonna 2023. Paikallishallinto jää painelaskelmassa alijäämäiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen, mutta alijäämän kasvu maltillistuu, mikä näkyy myös paikallishallinnon velkasuhteen kasvun hidastumisena.

Valtiokonttorin keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntatalous on lähes tasapainossa toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna vuonna 2021. Velan kasvu näin ollen hidastui. Kuntien yhteenlaskettu tulos oli +1,5 miljardia euroa. Kunnat saivat yhteensä 2,4 miljardia euroa koronatukia, joilla koronan aiheuttamat lisäkulut saatiin kompensoitua.

Kuntien toimintakulut kasvoivat tilinpäätösarvioiden mukaan peräti 7,7 prosenttia. Toimintatulot kasvoivat 23,1 prosenttia. Toimintatuloihin sisältyivät valtion kunnille maksamat koronakorvaukset. Kuntien verotulot kasvoivat 6,5 prosenttia. Valtionosuudet puolestaan laskivat 8,3 prosenttia. Näiden muutosten lopputulemana kuntien vuosikate heikkeni 6,5 prosenttia. Investoinnit laskivat 8,6 prosenttia ennakkotietojen perusteella.

Laukaan alueen kehityspiirteitä

Asukasmäärän ja väestörakenteen kehitys ovat yksiä tärkeimmistä mittareista kunnan kehitystä seurattaessa. Laukaan asukasmäärän trendi on ollut nousujohteinen 2000-luvulla vuoteen 2017 saakka. Pitkäaikainen kasvu takasi mahdollisuuden kehittää laadukkaita palveluita vuosikymmenien ajan. Viime vuosina asukasmäärän kasvu on hidastunut ja kääntynyt hienoiseen laskuun. Vuonna 2021 asukasluku laski 29 asukkaalla. Vuodesta 2017 alkaen väestömäärä on laskenut yhteensä 184 asukkaalla. Osan kasvun taittumisesta selittää syntyvyyden lasku, joka on globaali trendi länsimaissa. Vuonna 2021 luontainen väestönlisäys kääntyi negatiiviseksi: vuoden aikana kuolleita oli 9 enemmän kuin syntyneitä. Laukaa jäi vuonna viidettä kertaa peräkkäin muuttotappioliseksi 39 asukkaan verran. Muuttotappion määrä

oli kuitenkin edellisiä vuosia pienempi. Kymmenen viime vuoden tarkastelussa Laukaa on vielä selvästi kasvukunta.

Kun katsotaan tulevaan, Laukaan asukasmäärään ennustetaan hienoista 2 prosentin laskua vuoteen 2030 mennessä. Samaan aikaan Jyväskylän asukasluvun odotetaan kasvavan noin 7 prosenttia, joten alue on nähtävissä vetovoimaiseksi.

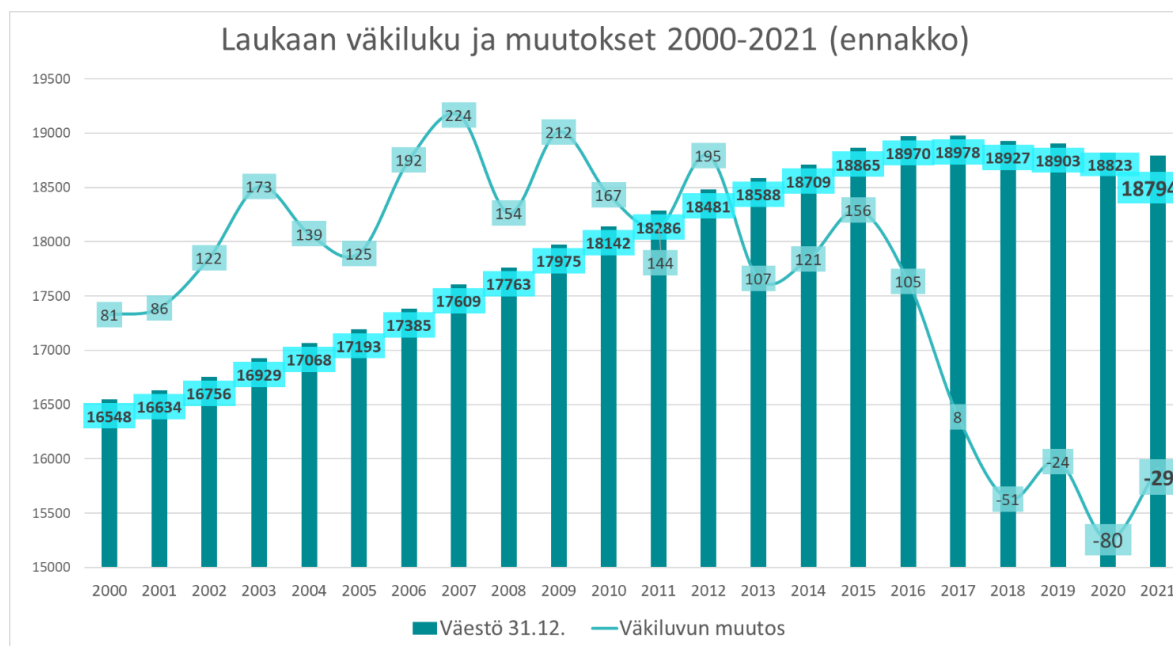
Viime vuoden aikana väestömäärä kasvoi kahdeksassa Manner-Suomen maakunnassa, myös Keski-Suomessa. Keski-Suomen asukasmäärä kasvoi yhteensä 65 asukkaalla. Kasvun taustalla oli muutto-liike. Maahanmuuttajien määrä ylitti selvästi maasta pois muuttaneiden määrän, joka oli poikkeuksellisen pieni. Lisäksi maan sisäinen muutto-liike oli Keski-Suomen osalta hienoisesti voitollista. Viime vuonna koko Suomen asukasluku kasvoi 15.806 asukkaan verran.

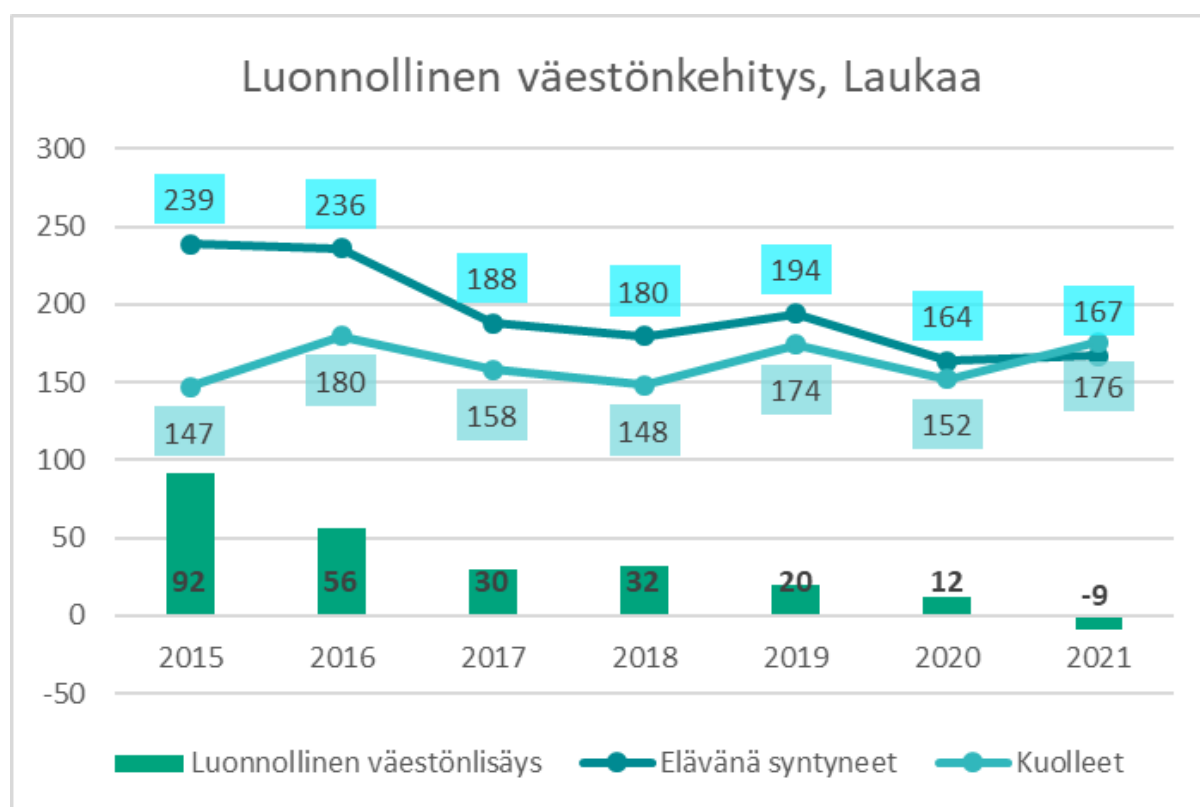
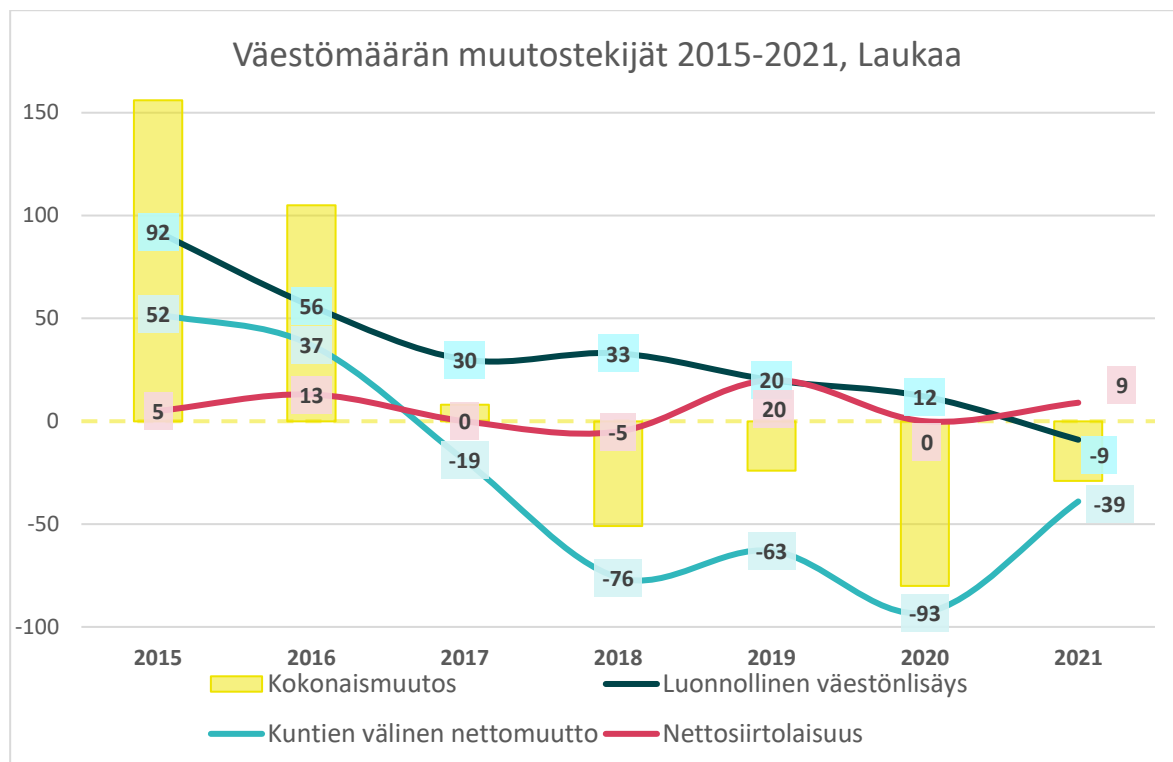
Keski-Suomen väestömäärän ennustetaan vähenvän 3,8 prosenttia (noin 10 000 asukkaalla) vuoteen 2040. Koko maassa väestön kasvun ennakoidaan olevan 0,7 prosenttia. Laukaan väkiluvun kehityksen trendi on viime vuosina seurannut melko tarkalleen Keski-Suomen väkiluvun kehityksen trendiä. Koko maakunnan kehitys ja elinvoimaisuus vaikuttavat keskeisesti kunnan tilanteeseen.

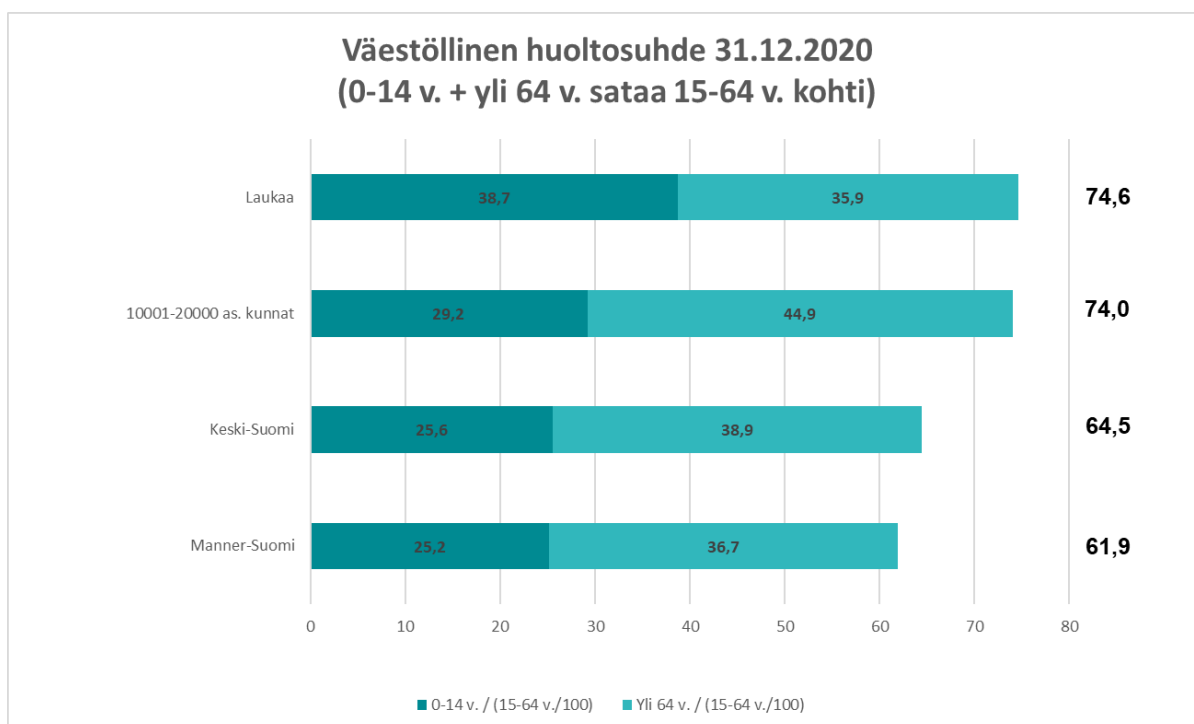
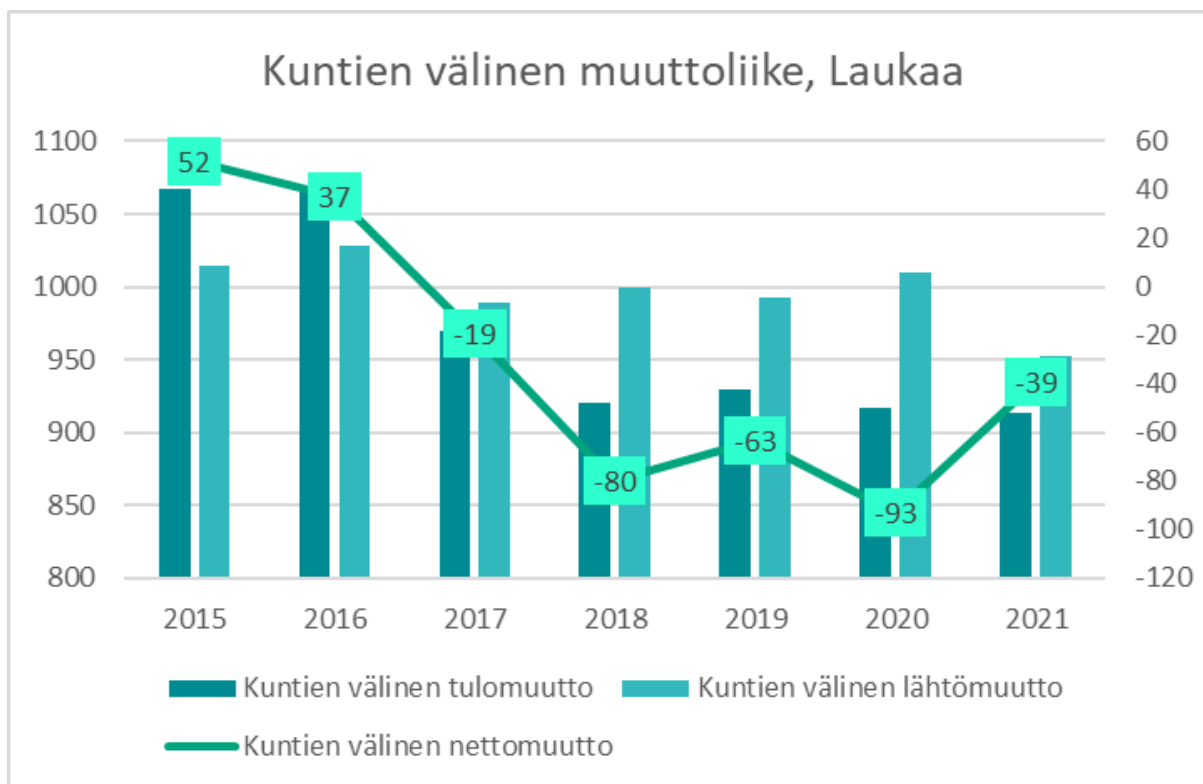
Väestöllinen huoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden suhdetta työikäiseen, 15-64-vuotiaaseen väestöön. Vuoden 2020 lopussa Keski-Suomen väestöllinen huoltosuhde oli 64,5, eli sataa työikäistä kohden oli 64,5 lasta ja 65 vuotta täyttänyttä. 1980-luvulla huoltosuhde alitti 50 ja pysytteli noin 50 tuntumassa aina vuoteen 2008 saakka, jonka jälkeen se on noussut nopeasti. Kovin nousu on kuitenkin ohitettu ja vuoteen 2040 huoltosuhteen ennustetaan kehittyvän maltillisesti. Syntyvyyden lasku hillitsee huoltosuhteen nousua.

Laukaan väestöllinen huoltosuhde on korkeampi kuin kunnilla keskimäärin. Vuoden 2020 lopussa huoltosuhde oli 74,6. Korkea huoltosuhde johtuu pääosin suuresta lasten ja nuorten määrästä. Suurella lasten ja nuorten määrällä on monia positiivisia vaikutuksia, mutta se haastaa kunnan talouden kestävyyttä. Huoltosuhteen ennakoidaan kääntyvän 2020-luvun aikana laskuun, mikä johtuu pääosin syntyvyyden laskusta. Taloudellisesti kehitys saattaisi vaikuttaa Laukaan kuntaan jopa positiivisesti lyhyellä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä syntyvyyden lasku ei ole taloudellisesti kestävä.

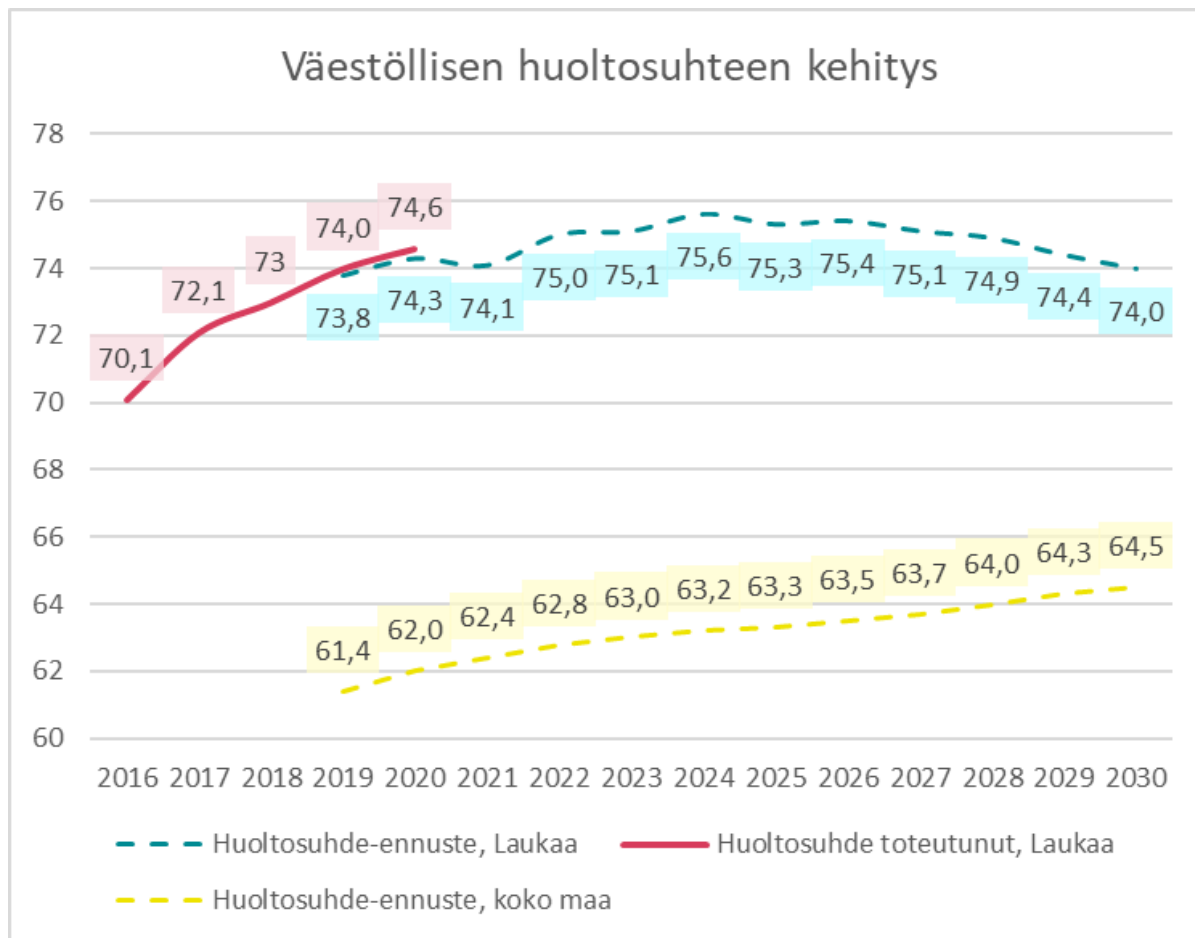
Seuraavissa graafeissa on kuvattu Laukaan kunnan väestömuutoksia 2000-luvulla sekä väestöllistä huoltosuhdetta ja sen kehitysnäkymiä vuoden 2020 väestöennusteen mukaan.

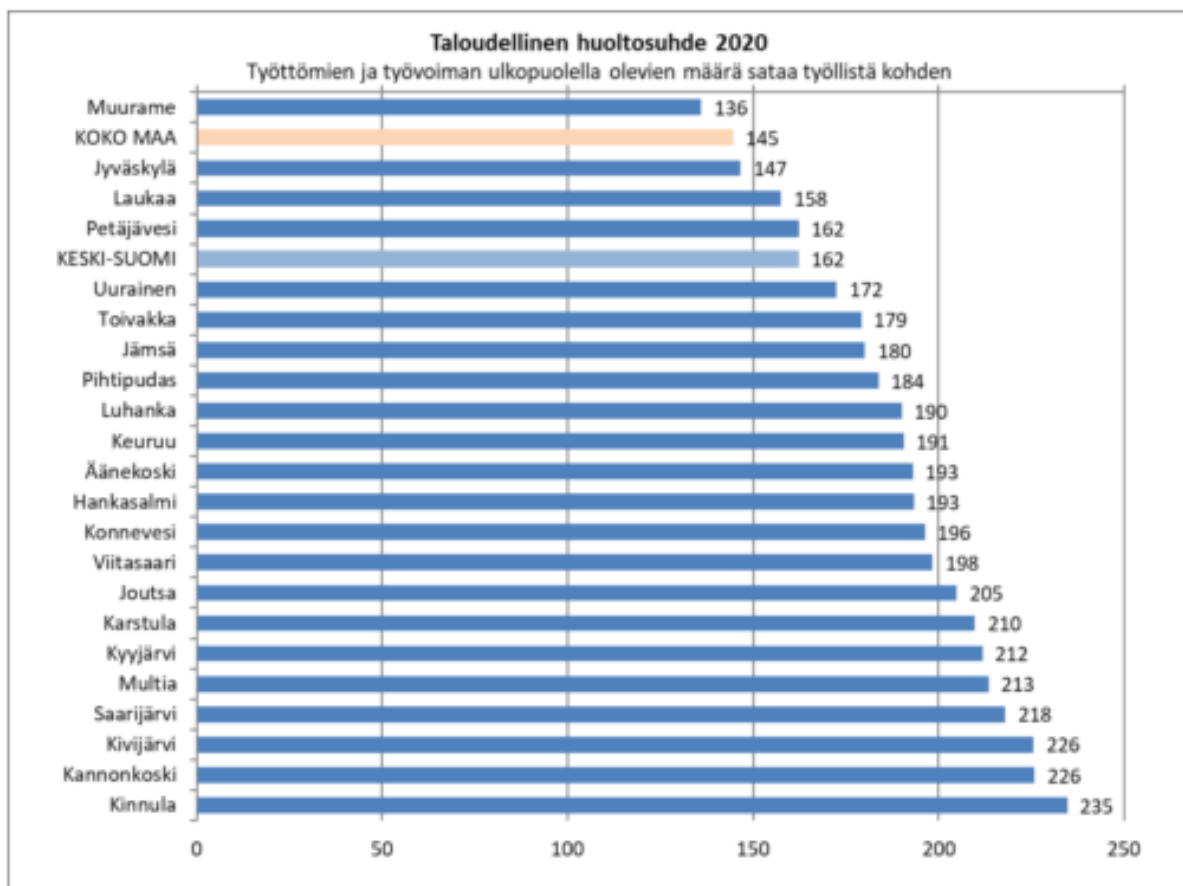

Lähde: Kuntaliitto, kustannusaikasarja

Taloudellinen huoltosuhde kuvastaa työttömien ja työvoiman ulkopuolisten määrää sataa työllistä kohden. Tunnusluku auttaa väestöllisen huoltosuhteen rinnalla hahmottamaan kunnan väestörakenteen merkitystä kunnan taloudelle. Laukaan taloudellinen huoltosuhde on hieman Keski-Suomen keskiarvoa parempi, mutta jää selvästi Jyväskylän ja Muuramen tasosta. Myös koko Suomen

huoltosuhdetta tarkasteltaessa Laukaan huoltosuhde on hieman keskimääräistä heikompi, vaikka Laukaan työttömyysaste on hyvällä tasolla. Tämä kertoo siitä, että hyvästä työllisyystilanteesta huolimatta työllisten määrä ei ole yhtä suuri kuin kunnissa keskimäärin. Väestörakenne ja väestöllinen huoltosuhde heijastuu siten myös taloudelliseen huoltosuhteeseen.

Keski-Suomen taloudellinen huoltosuhde 2020, lähde: Keski-Suomen liitto, tilastokeskus, työssäkäyntitilasto

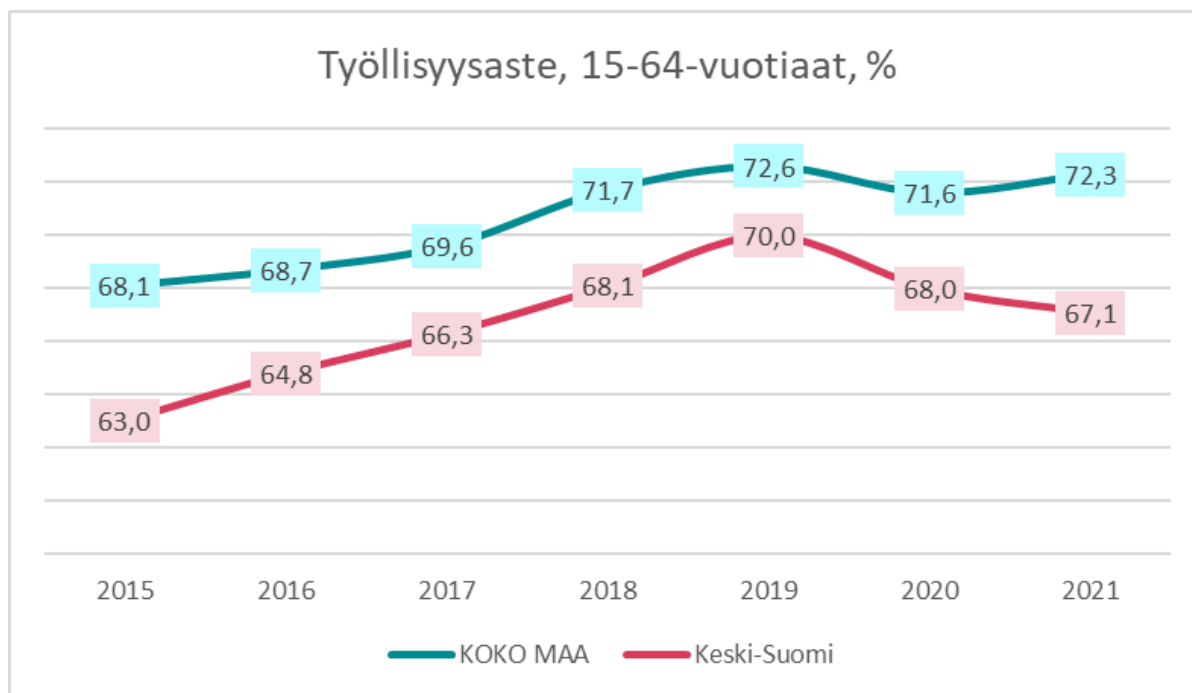
Keski-Suomen työllisyysaste oli vuonna 2021 67,1 prosenttia. Maakunnan työllisyysaste kasvoi vauhdilla vuosina 2016-2019, mutta kääntyi koko maan trendin mukaisesti koronavuodesta johtuen jyrkään laskuun vuonna 2020. Vuonna 2020 työllisyysaste laski vuoden 2018 tasolle ja työllisten määrä Keski-Suomessa väheni 4000:lla edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2021 työllisyysaste heikkeni 67,1 prosenttiin. Koko maata tarkasteltaessa työllisyysaste kuitenkin koheni 72,3 prosenttiin.

Keski-Suomen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan Keski-Suomessa oli joulukuun lopussa yhteensä 16 033 työtöntä työnhakijaa. Se on 3 448 (-17,7 %) vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyysprosentti oli 13,2.

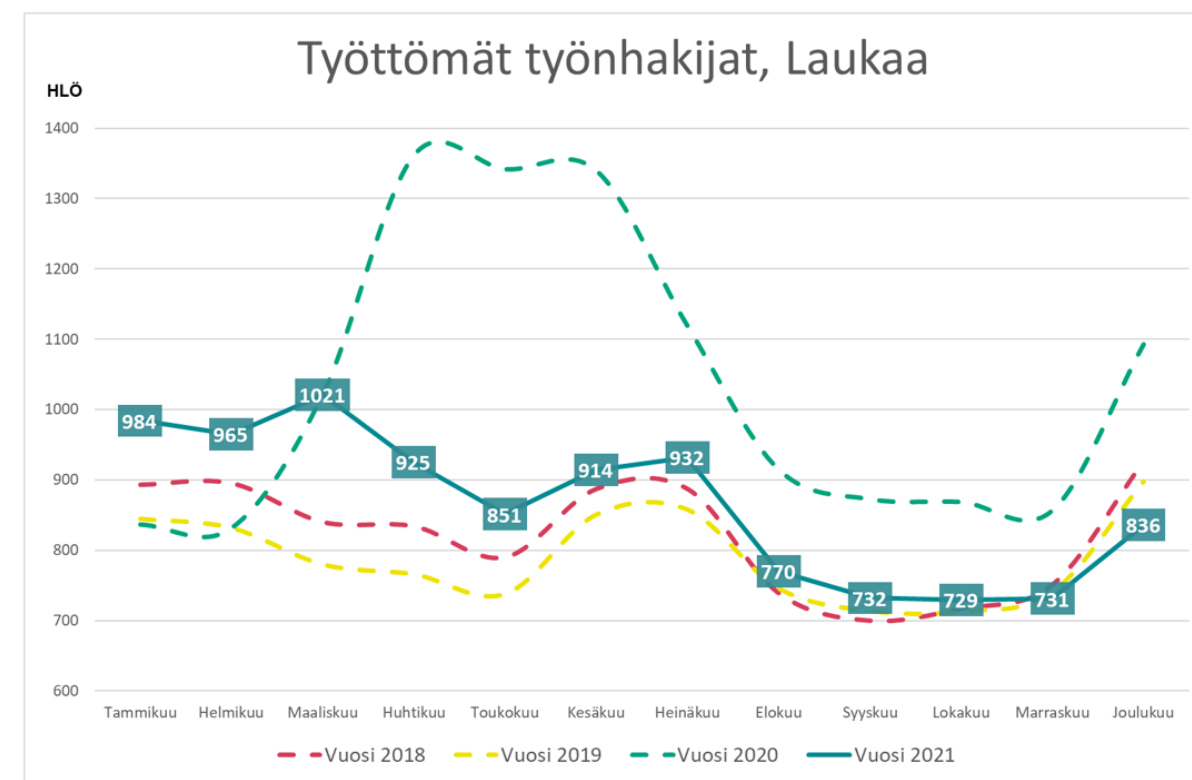
Laukaan työttömyysaste oli joulukuun lopussa 10,2 prosenttia. Työttömiä työnhakijoita oli vuoden päättyessä 836 henkilöä, kun vuotta aikai-

semmin vastaava luku oli 1093. Työttömiä työnhakijoita on ollut edellisen kerran yhtä vähän vuonna 2008.

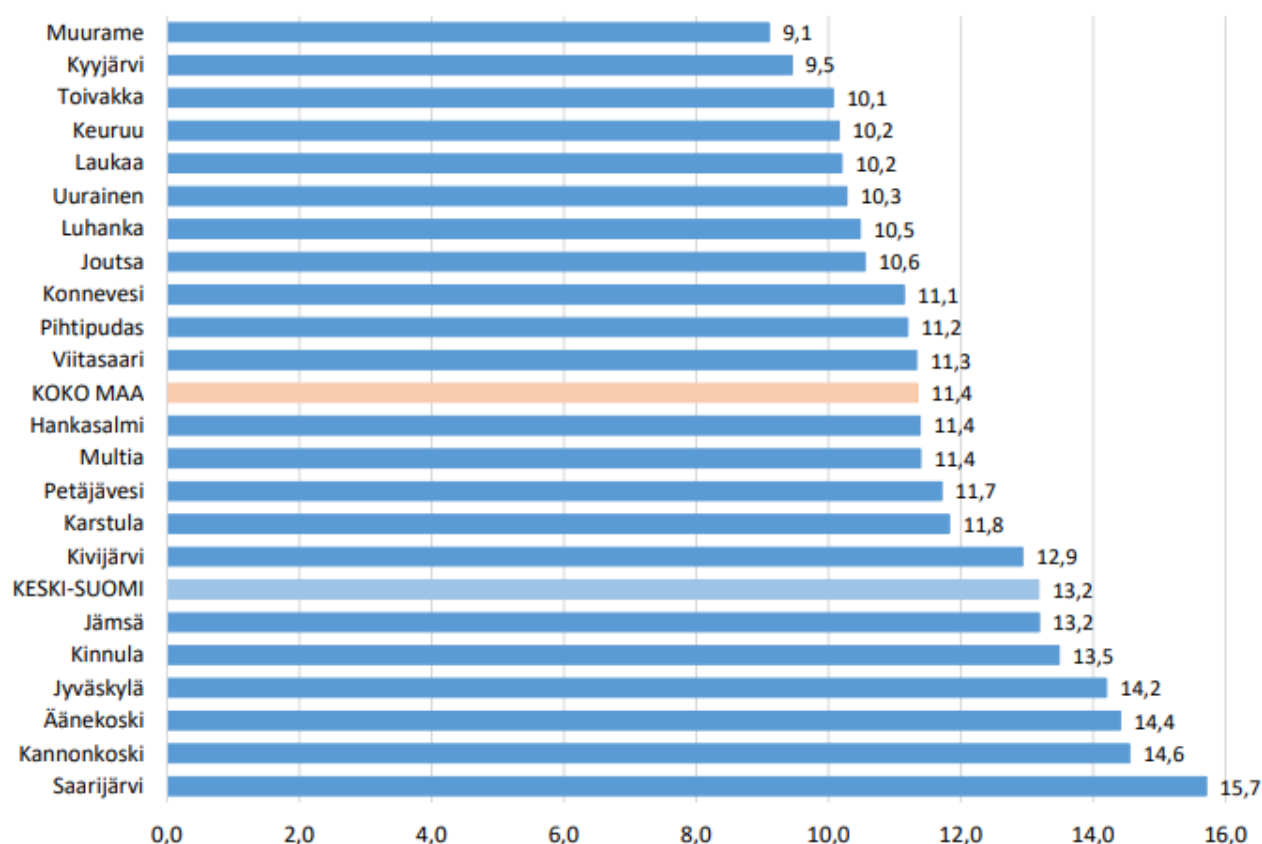
Alla olevissa kuvissa on kuvattu maakunnan työllisyys- ja työttömyysastetta, sekä Laukaan työttömien työnhakijoiden määrän kehitystä. Laukaan työttömyysaste on selvästi muita saman kokoisia tai suurempia kuntia pienempi.

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Työttömyysaste kunnittain 2021

Lähde: Keski-Suomen liitto, TEM työnvälitystilasto

Uudisrakentaminen Laukaassa kasvoi vuonna 2021 edellisten vuosien tasosta. Uusia asuntoja valmistui yhteensä 75 kappaletta. Omakotitaloja valmistui yhteensä 36 kappaletta, joista 17 sijaitsi asemakaava-alueella ja 19 haja-asutusalueella. Haja-asutusalueelle rakennettujen omakotitalojen määrä nousi edellisiin vuosiin verrattuna. Rakennus- ja toimenpidelupien määrä kasvoi, mikä ennakoii positiivista virettä tulevaan kehitykseen.

Laukaan talouden kehityspiirteitä

Laukaan kunnan taloudellisena haasteena on ollut vertaiskuntiin verrattuna heikko tuloperusta. Kunnan palvelut ovat kustannustehokkuudesta huolimatta laadukkaita ja niihin ollaan tyytyväisiä, mutta heikon tuloperustan vuoksi korkean palvelutason ylläpitäminen on haasteellista. Verotulojen ja valtionosuuksien eli verorahoituksen määrä asukasta kohden on pitkään ollut maan, maakun-

nan ja saman kokoluokan kuntien keskiarvoa matalampi. Kunnan tuloista 56 prosenttia koostuu verotuloista, ja 32 prosenttia valtionosuuksista. Verorahoituksen kehityksellä on näin ollen merkittävä rooli kunnan tulojen muodostumisessa.

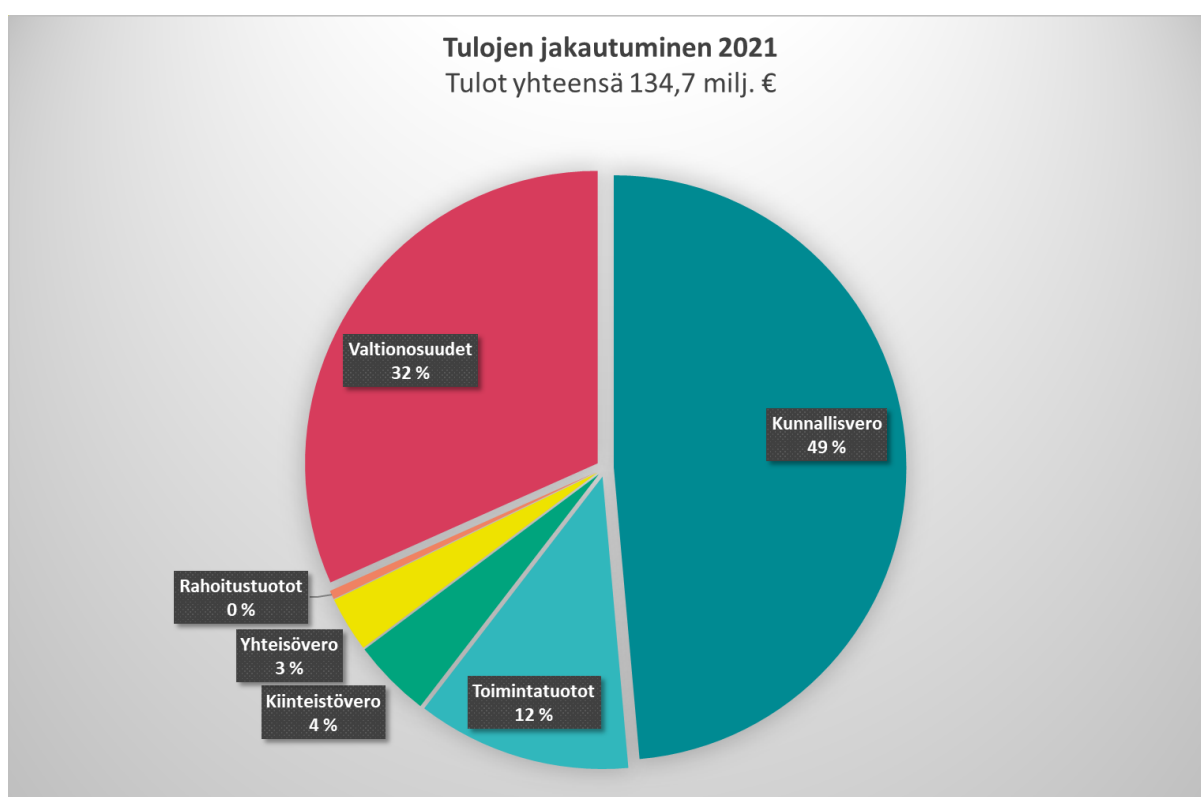
Vuoden 2021 verotulojen kehitys oli suotuisaa. Verotulojen positiivisen kehityksen taustalla oli talouden myönteinen kehitys. Valtakunnallisesti verotulot kasvoivat 6,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

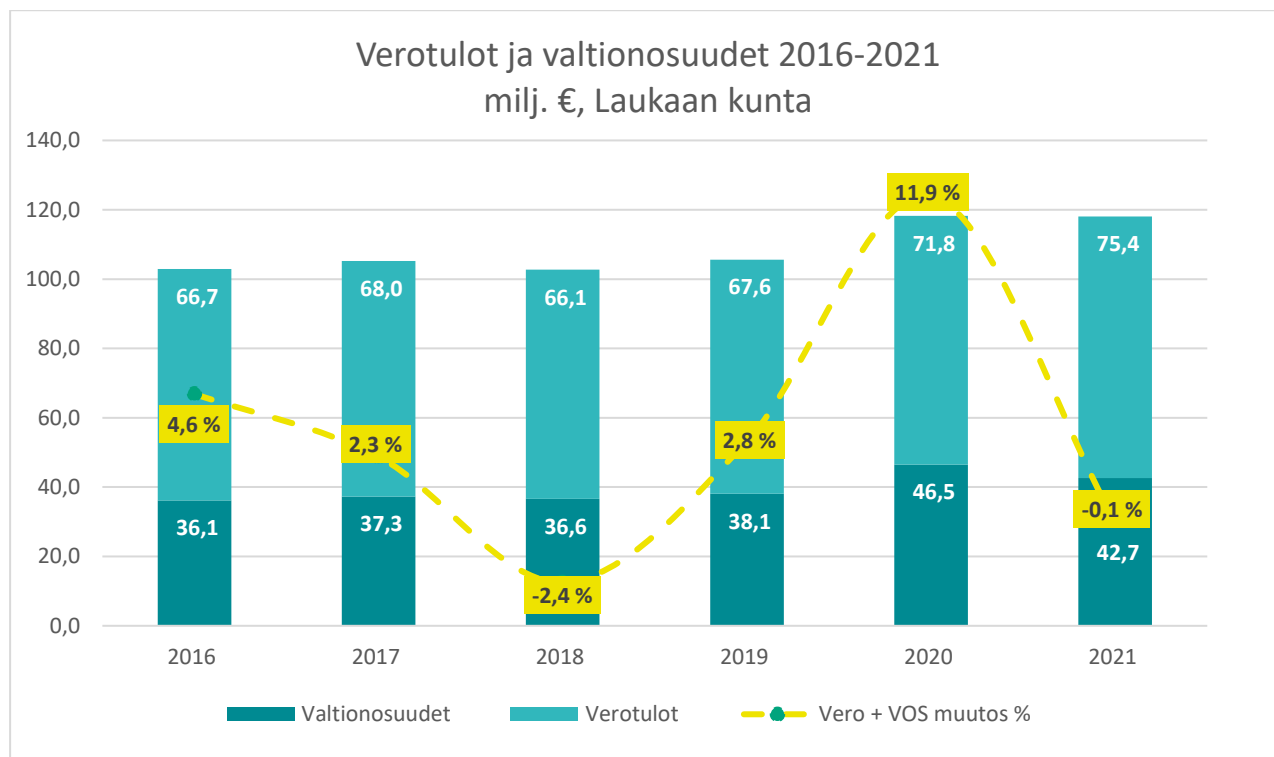
Myös Laukaan kunnassa verotulot kehittyivät myönteisesti, mutta hieman valtakunnallista keskiarvoa heikommin. Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 5,1 %. Vuoden kuluessa alkuperäisen talousarvion verotuloihin tehtiin 1,9 miljoonan euron korotus talousarviomuutoksena. Verotulot ylittivät tämän muutetun talousarvion 0,8 miljoonalla eurolla. Kunta sai verotuloja yh-

teensä 75,4 miljoonaa euroa, joista 65,4 miljoonaa euroa oli tuloveroa, 4,1 miljoonaa euroa yhteisöveroa ja 5,9 miljoonaa euroa kiinteistöveroa.

Valtionosuuksia Laukaan kunta sai 42,7 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien määrä laski 8,2 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Valtakunnallisesti valtionosuudet laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 8,3 prosenttia. Laskun syynä ovat vuoden 2020 koronakorvaukset, jotka maksettiin vuodesta 2021 poiketen pääosin kertaluonteisina valtionosuuksina.

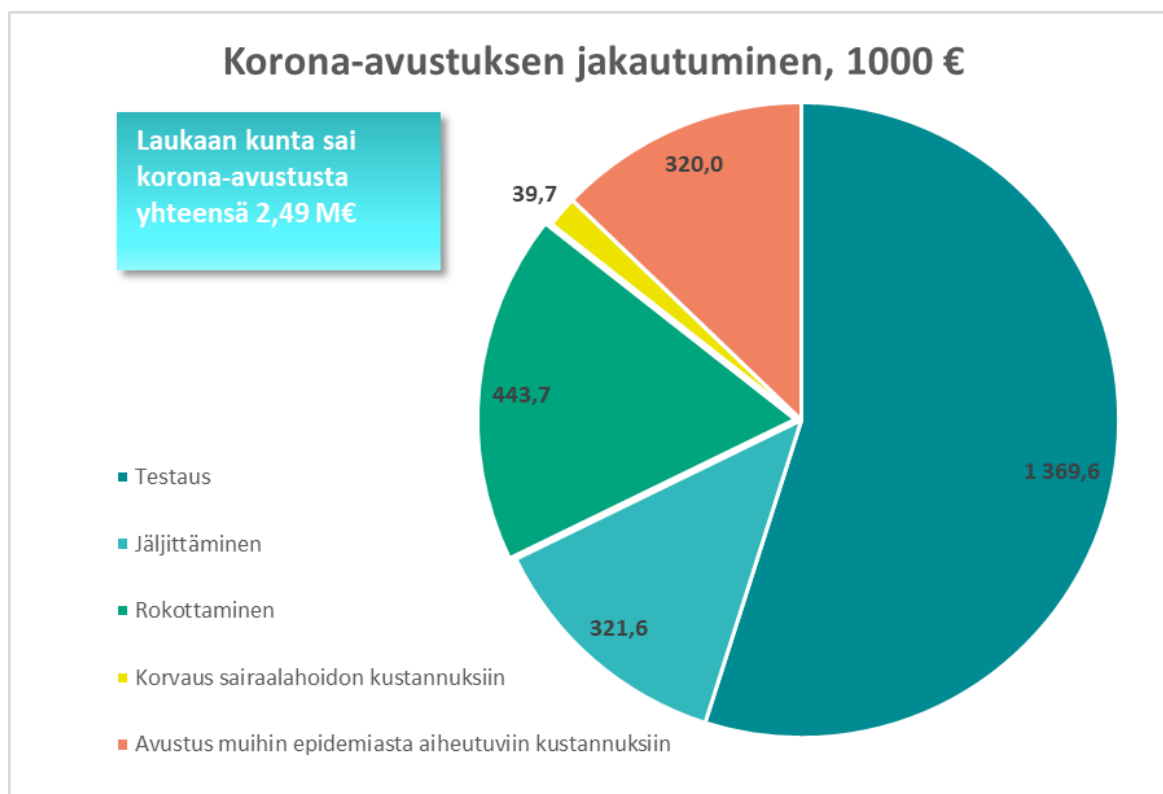
Kokonaisuutena kunnan verorahoitus pysyi samalla tasolla vuoteen 2020 nähden, vaikka vuosi 2020 oli poikkeuksellinen vuosi koronakorvausten vuoksi. Laskua verorahoituksen kertymässä oli 0,1 prosentin verran. Alla olevissa kuvissa näkyy Laukaan vuoden 2021 tulojen jakautuminen eri tulolajeihin sekä verotulojen ja valtionosuuksien kehitys.

Kunnan tuloista 12 prosenttia kertyi toimintatuloista. Valtion korona-avustukset vaikuttivat myönteisesti kuntien ja kuntakonsernien tulojen muodostumiseen vuonna 2021. Kasvua toimintatuloissa oli keskimäärin 23,1 prosenttia. Koronasta aiheutuneet välittömät sosiaali- ja terveystoimen menot korvattiin kunnille täysimääräisinä. Laukaan kunnalle koronatukea kohdistui yhteensä

2,49 miljoonaa euroa. Suurin korvaus, 1,4 miljoonaa euroa, koski koronan testaamista. Koronakorvaukset näkyvät muiden tukien ja avustusten tiliryhmässä. Kokonaisuudessaan Laukaan toimintatuloja kertyi 15,9 miljoonaa euroa, ja ne kasvoivat 21,1 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Kunnan ulkoiset toimintakulut kasvoivat peräti 9,2 prosentilla eli 11,0 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna. Toimintakulujen kasvu myötäili kuntakentän trendiä valtakunnallisen kasvun ollessa 7,7 prosenttia. Toimintakulujen kasvu valtakunnallisesti kuntataloudessa jakaantui palkkojen ja palkkioiden kasvuun (5 %), henkilösivukulujen kasvuun (6%), palvelujen ostojen (13 %) ja aineiden ja tarvikkeiden (6%) ostojen kasvuun. Inflaatio kiihtyi vuoden loppua kohden mentäessä.

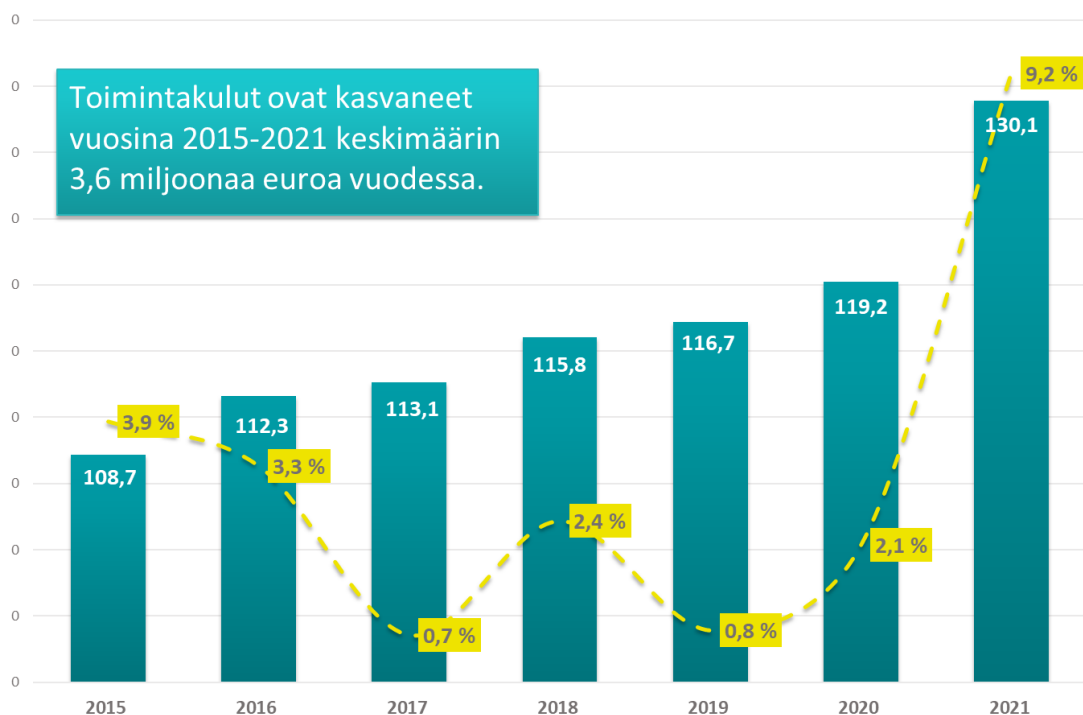
Laukaan toimintakuluista palkat ja palkkiot kasvoivat 7,2 %, henkilösivukulut 8,2 %, palvelujen ostot 19,5 %, aineet, tarvikkeet ja tavarat 9,3 % ja muut toimintakulut 21,1 %. Avustusten määrä puolestaan pieneni 49,3 %. Avustusten pienenemisen ja palvelujen ostojen lisäyksen taustalla on palveluseteleiden siirto Valtiokonttorin ohjeistusten mukaisesti palvelujen ostojen tiliryhmään. Palveluseteleiden arvo vuoden 2021 tilinpäätöksessä oli yhteensä 4,9 miljoonaa euroa. Palvelujen ostojen määrää verrattuna edelliseen vuoteen nostaa

myös pakollisiin varauksiin ja palvelujen ostoihin tehty 1,89 miljoonan euron kirjaus sairaanhoitopiirin vuoden 2021 palvelujen käytöstä aiheutuneen alijäämän kattamiseen. Vastaavaa kirjausta ei edellisinä vuotena tehty.

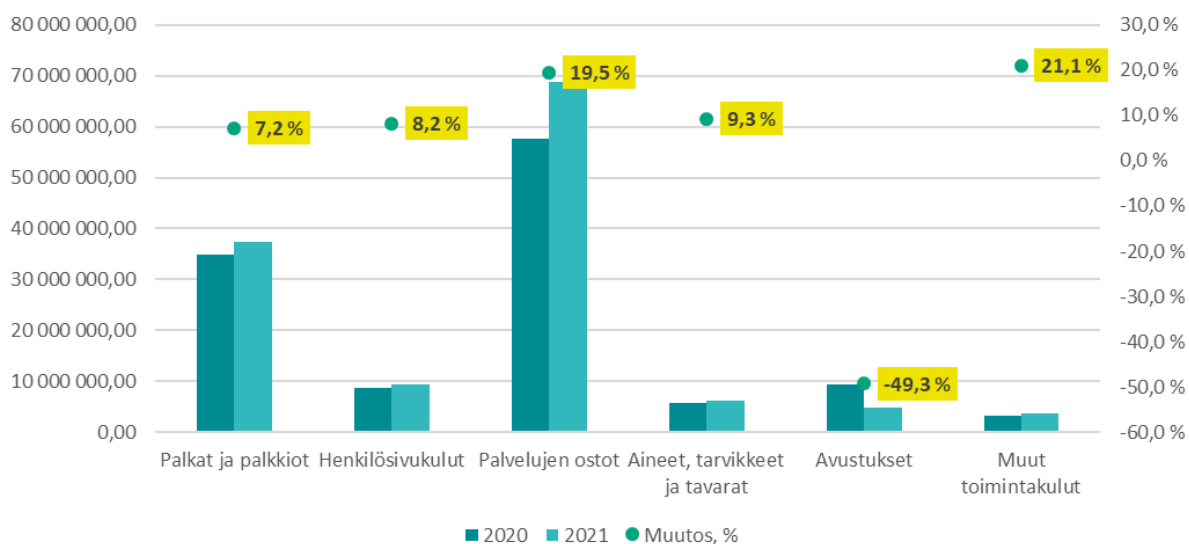
Muut toimintakulut kasvoivat 0,7 miljoonaa euroa (21,1 %). Eniten tiliryhmässä kasvoivat rakennusten ja huoneistojen vuokrat, yhteensä 0,4 miljoonaa euroa.

Laukaan kunnan toimintakate heikkeni toimintamenojen kasvun myötä 7,7 prosenttia (8,2 miljoonaa euroa) edelliseen vuoteen verrattuna. Muutettuun talousarvioon verrattuna toimintakate toteutui 1,1 miljoonaa euroa heikompana. Verotulojen ja rahoituserien myönteisen kehityksen myötä sekä poistojen toteuduttua ennakoitua pienempinä tilikauden tulos oli kuitenkin 0,2 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempi.

Ulkoisten toimintakulujen kehitys

Ulkoisten toimintakulujen muutos 2020-2021

Toimintakulut sisältäen sisäiset erät.

Laukaan kunnan lainakanta kasvoi vuonna 2021 10,0 miljoonaa euroa. Kunnan lainakanta on verrattain korkea: vuoden 2021 jälkeen lainaa on yhteensä 104,1 miljoonaa euroa eli 5536 euroa asukasta kohden. Koko maan keskiarvo vuoden 2021 tilinpäätösarvioiden mukaan on noin 3469 euroa asukasta kohden. Kuntatalouden tarkastelu on kuitenkin siirtymässä jatkuvasti enemmän kohti kuntakonsernien tarkastelua ja konsernitasolla Laukaan velkamäärä on lähempänä koko maan keskiarvoa.

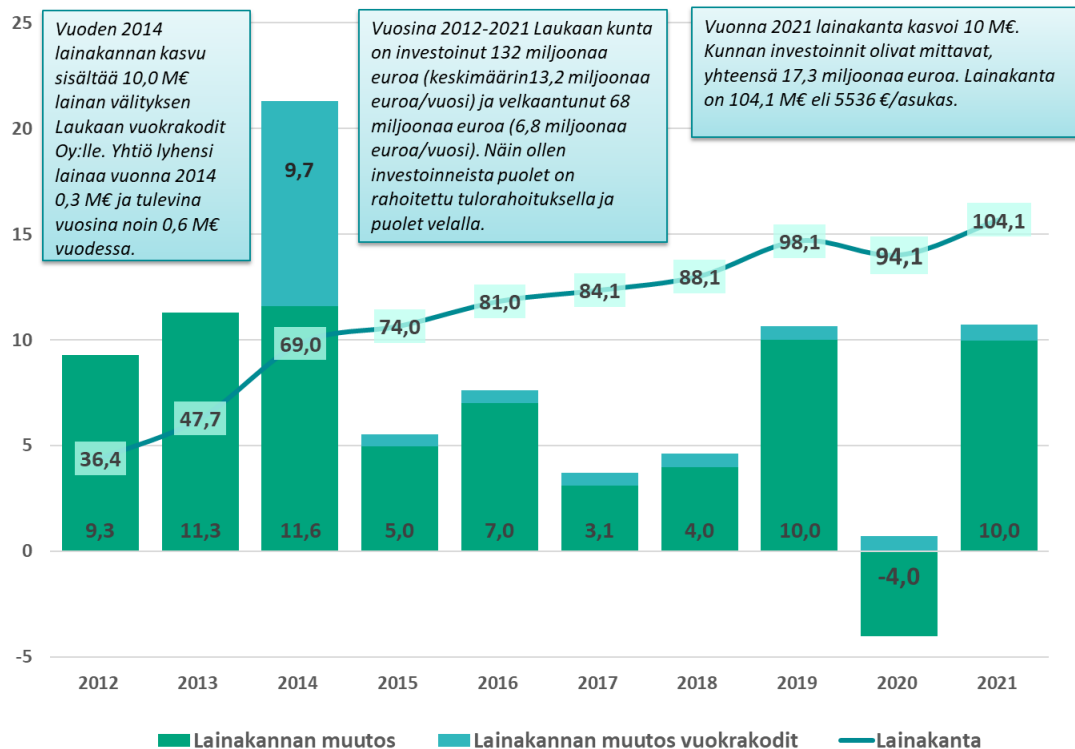
Vuonna 2021 konsernin lainakanta kasvoi 13,7 miljoonaa euroa. Vuoden päättyessä konsernin lainakanta oli yhteensä 161,9 miljoonaa euroa eli 8614 euroa asukasta kohden. Konsernin lainakantaa on viime vuosina kasvattanut peruskunnan lisäksi erityisesti sairaanhoitopiiriin Sairaala Nova –

investointi. Alla olevat kuvat kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin lainakannan kehittymistä.

Lainojen lisäksi viime vuosina on kiinnitetty kuntien ja kuntakonsernien välisessä vertailussa huomiota leasing- ja vuokravastuiden määrään. Laukaan kuntakonsernin lainojen ja vastuiden yhteismäärä oli vuonna 2021 9974 euroa asukasta kohden ja se kasvoi 900 euroa asukasta kohden edellisestä vuodesta.

Vuonna 2020 lainojen ja vastuiden koko maan keskiarvo oli 8765 ja Keski-Suomen keskiarvo 8982 euroa asukasta kohden. Vuonna 2020 Laukaan tunnusluku oli 9074, joten lainojen ja vastuiden määrä oli hyvin lähellä Keski-Suomen keskiarvoa, ja hieman korkeampi kuin koko maan keskiarvo.

Lainakanta ja lainojen vuosimuutos

Konsernilainakanta €/asukas

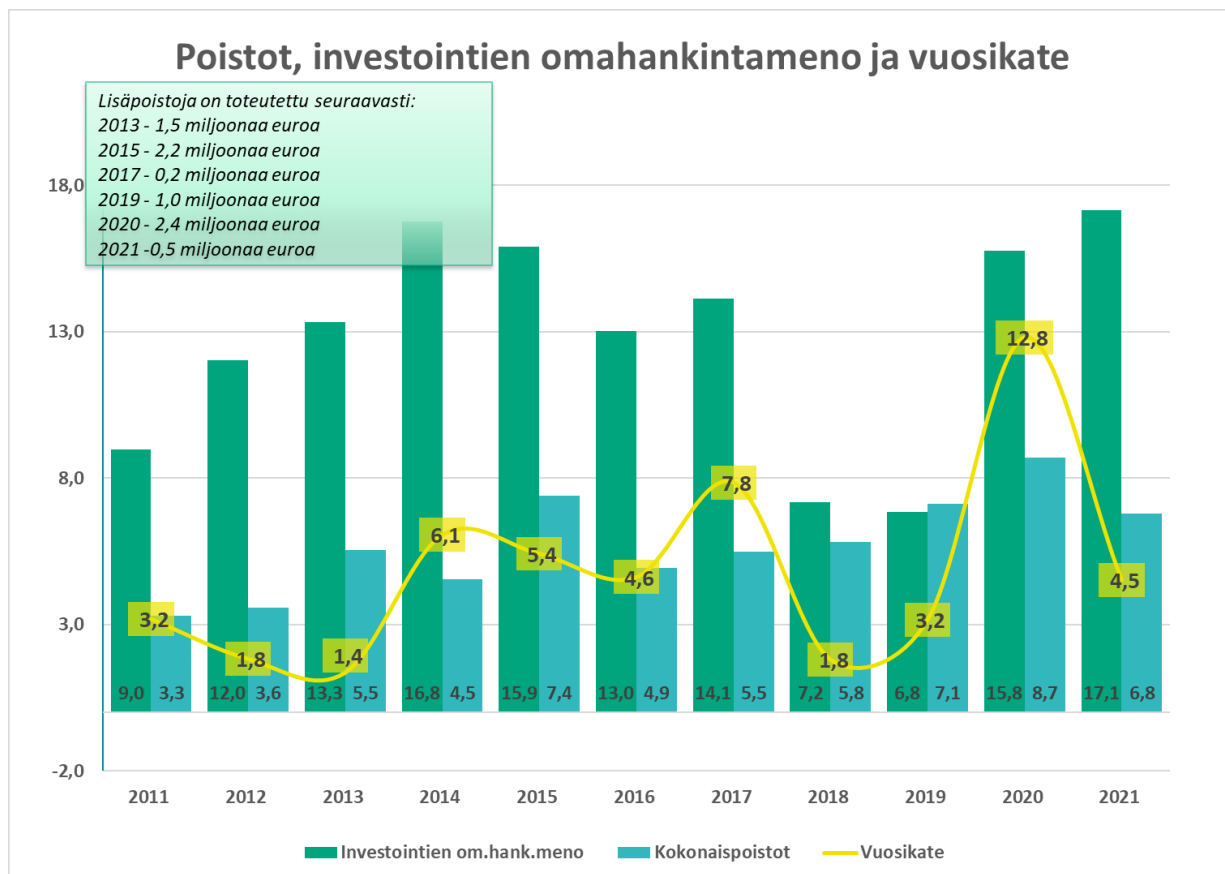

Kunnan vuosikate on viimeisen kymmenen vuoden aikana vaihdellut noin 1,4 miljoonan euron tasosta lähes 13 miljoonaan euroon. Perusoletus on, että vuosikate on riittävä, jos se kattaa poistot. Vuoden 2021 vuosikate 4,5 miljoonaa euroa ei riittänyt kattamaan 6,8 miljoonan euron poistoja.

Tarkastelujaksolla 2011-2021 Laukaan kumulatiivinen vuosikate on noin 52,6 miljoonaa euroa ja poistot noin 63 miljoonaa euroa. Tulorahoitus ei ole toisin sanoen riittänyt poistojen kattamiseen, minkä lisäksi erityisesti vuodesta 2012 alkaen kunnan poistotaakka on korkeasta investointitasosta johtuen noussut huomattavasti.

Vuosikate ei ole yhtenäkkään tarkasteluvuonna kattanut koko investointikuormaa. Vuosikatteen jäädessä investointeja pienemmäksi, joudutaan osa investoinneista pääsääntöisesti rahoittamaan lainarahalla. Kunta on vuodesta 2012 alkaen investoinut 132,1 miljoonaa euroa ja velkaantunut yhteensä 67,6 miljoonaa euroa. Näin ollen investoinneista noin puolet on rahoitettu tulorahoituksella ja puolet ottamalla velkaa.

Alla olevassa kuvioissa verrataan vuosikatteen, poistojen ja nettoinvestointien kehitystä Laukaassa 2011-2021.

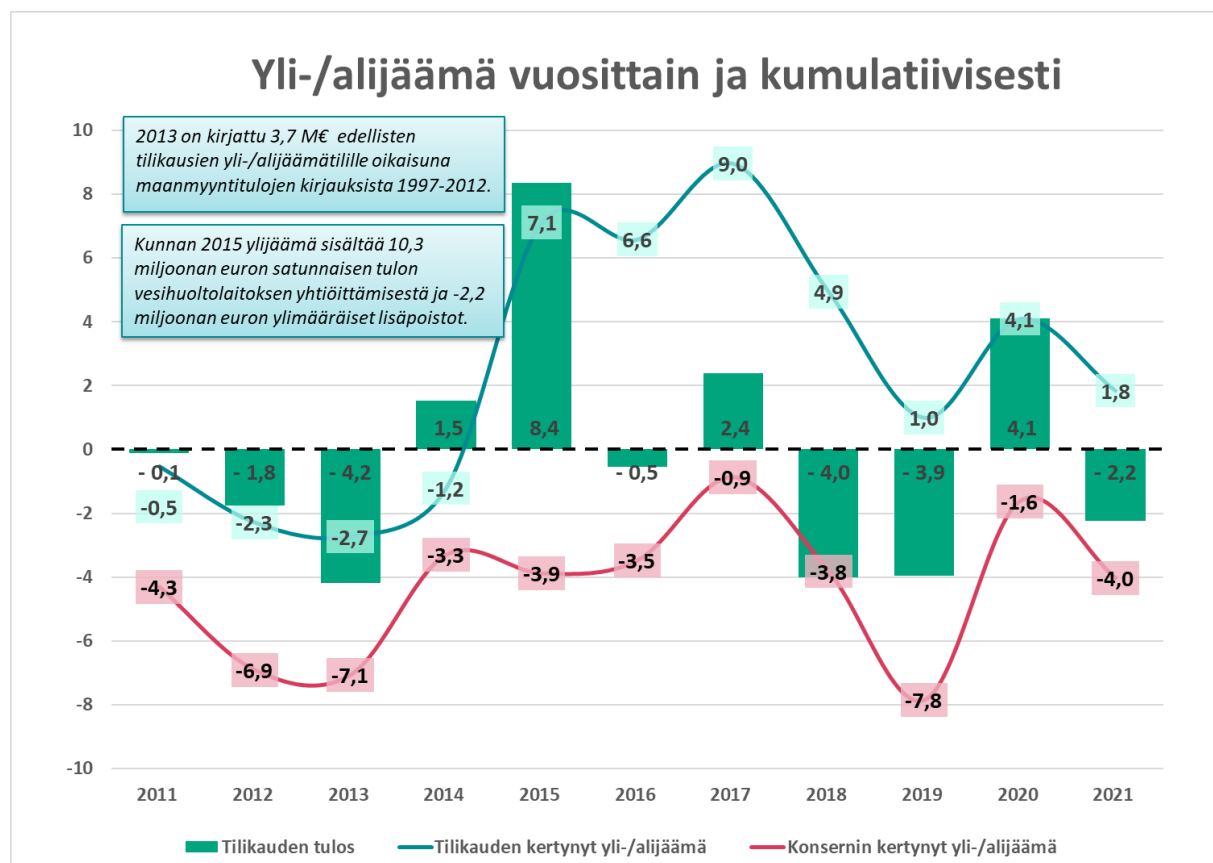
Kunnan tulos muodostui vuonna 2021 2,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tulosta rasitti 1,89 miljoonan euron pakollinen varaus, joka tehtiin kattamaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin palvelujen käytöstä vuonna 2021 syntynyttä alijäämää.

Tulokseen sisältyy myös noin 0,46 miljoonan euron lisäpoistot.

Valtio tuki kuntia korvaamalla koronan aiheuttamia välittömiä kustannuksia. Laukaan kunnan korona-avustukset olivat vuonna 2021 yhteensä 2,49 miljoonaa euroa.

Alijäämäisen tuloksen myötä kertynyt ylijäämä pieneni 5,1 miljoonasta eurosta 1,8 miljoonaan euroon. Kertynyttä ylijäämää pienensi 1,0 miljoonan euron edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille ja pakollisiin varauksiin tehty oikaisu. Oikaisulla katetaan Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ennen tilikautta 2021 syntyneitä alijäämiä.

Laukaan kuntakonsernin tilinpäätös oli -2,3 miljoonaa euroa alijäämäinen. Konsernin kumulatiivinen alijäämä kasvoi 2,4 miljoonaa euroa, ja oli vuoden 2021 jälkeen 4,0 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa noin 214 euroa asukasta kohden.

Kunnan talouden tilaa voidaan arvioida myös kuntalaissa määrättyjen erityisen heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointikriteeristön ("kriisikuntakriteerit") perusteella. Tunnusluvut koskevat kuntakonsernin taloutta. Kunta on erityisen heikossa taloudellisessa asemassa, mikäli kuntakonsernin taseessa on kertyneitä alijäämiä enemmän kuin 1.000 euroa asukasta kohden. Lisäksi kunta on erityisen heikossa taloudellisessa asemassa, mikäli neljä kuntalaissa määrättyä tunnuslukua täyttyvät kahtena vuotena peräkkäin. Tunnusluvut koskevat kuntakonsernin vuosikattetta, tuloveroprosentin tasoa, kuntakonsernin lainakantaa ja kuntakonsernin suhteellista velkaantuneisuutta. Laukaan kuntakonsernin taseessa oli kertyneitä alijäämiä 214 euroa asukasta kohden, eli arviointikriteeristön alijäämäehto ei

täyttynyt. Vuoden 2021 konsernitilinpäätöksen perusteella seuraavat kaksi kriteeriä neljästä täyttyvät: 1) kunnan tuloveroprosentti oli yli 1,00 % maan keskiarvon yläpuolella ja 2) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli yli 50 %. Kuntakonsernin vuosikate puolestaan oli selvästi positiivinen. Konsernin asukaskohtainen lainakanta on edellisen vuoden perusteella arvioituna valtakunnallisen keskiarvon tuntumassa. Tiedot asukaskohtaisesta keskiarvosta vuodelta 2021 julkaitaan myöhemmin tilaston valmistuttua.

Laukaan kuntastrategia

Kunnanvaltuusto hyväksyi keväällä 2018 uuden kuntastrategian. Strategian mukaisesti Laukaan menestys rakennetaan sydämellä ja elinvoimalla.

Strategian kärkiteemat ovat elinvoima ja kilpailukyky, hyvinvointi sekä luonto ja elämykset. Strategiassa on asetettu kuusi taloudellista mittaria, joiden toteutumista seurataan strategiakauden 2017-2021 aikana. Seuraavassa taulukossa tarkastelu strategisten tavoitteiden toteutumisesta 2017-2021.

Vuonna 2021 strategisista mittareista yksi toteutui selkeästi. Työttömyysaste oli kolme prosenttiyksikköä maakunnan keskiarvoa matalampi. Strategiakautta tarkasteltaessa voidaan todeta, että useat Laukaan kuntastrategian talouden mittarit olivat huomattavan herkkiä kuntatalouden

muutoksille. Vuosien 2018-2019 heikot tulokset ja vuoden 2020 vahva tulos noudattelevat koko kuntatalouden suuntaviivoja. Strategian hyväksymisen jälkeen Laukaan ja kuntien taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut olennaisesti. Jatkossa strategisten tavoitteiden ja mittareiden asettamisessa on hyvä huomioida kunnan oman päätöksenteon ja toimintaympäristön muutostekijät ja pohtia niiden merkitystä asettaville tavoitteille.

Laukaan uusi kuntastrategia vuoteen 2030 on parhaillaan valmistelussa.

Kuntastrategian taloudelliset mittarit		TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021
Laukaan kuntakonsernin vuosikate	Vuosikate kattaa 100 % poistot	Vuosikate kattoi 59,5 % poistoista	Vuosikate kattoi 62,1 % poistoista	Kunnan vuosikate kattoi 152,2 % poistot.	Vuosikate kattoi 66,8 % poistoista.
Laukaan tase	Laukaan kunnan taseessa on 5-10 miljoonan euron puskuri	Taseessa noin 5 miljoonan puskuri	Taseessa noin 1 miljoonan puskuri	Taseessa noin 5 miljoonan puskuri	Taseessa noin 1,8 miljoonan euron puskuri
Kuntakonsernin lainakanta	Lainakanta on matalampi kuin Suomen kunnissa keskimäärin	Lainakanta/asukas 2,8 % maan keskiarvoa korkeampi (vertailutieto ennakkotietojen mukaan)	Lainakanta/asukas 545 euroa ja 7,7 % maan keskiarvoa korkeampi	Lainakanta/asukas 342 euroa ja 4,6 % maan keskiarvoa korkeampi.	Kuntakonsernien tilinpäätöstiedot valmistuvat myöhemmin. Laukaan kunnan lainakanta/asukas on 5536 € kuntien keskimääräisen lainakannan ollessa 3469 € (ennakkotieto).
Yhteisövero ja verotettavat tulot	Laukaan asema verotuloissa Keski-Suomen kuntien joukossa parane	Laukaan verotulot/asukas olivat maakunnan 6. korkeimmat ja 2,0 % keskiarvoa matalammat	Laukaan verotulot/asukas olivat maakunnan 7. korkeimmat ja 1,2 % keskiarvoa matalammat	Laukaan verotulot/asukas olivat maakunnan 6. korkeimmat ja 0,7 % keskiarvoa matalammat	Verotulot/asukas vuodelta 2021 ei vielä raportoitavissa
Väestönkasvu	Suunnitelmallinen väkiluvun kasvutavoite on 1 %	Asukasmäärä pieneni 49 asukkaalla eli -0,3 %	Asukasmäärä pieneni 24 asukkaalla eli -0,1 %	Asukasmäärä pieneni 67 asukkaalla eli 0,4 %	Asukasmäärä pieneni 29 asukkaalla eli 0,15 %
Työttömyysaste	Työttömyysaste on matalampi kuin Keski-Suomen kunnissa keskimäärin	Työttömyysaste oli keskimäärin 9,6 % ja 2,2 %-yksikköä maakunnan keskiarvoa matalampi.	Työttömyysaste oli keskimäärin 9,3 % ja 2,0 %-yksikköä maakunnan keskiarvoa matalampi.	Työttömyysaste oli keskimäärin 12,1 % ja 2,5 %-yksikköä maakunnan keskiarvoa matalampi.	Työttömyysaste oli keskimäärin 10,2 % ja 3,0 %-yksikköä maakunnan keskiarvoa matalampi.

3.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuonna 2021 koronan vaikutukset kunnan toimintaan ja talouteen olivat merkittävät. Pandemia jatkui koko vuoden ajan uusien virusmuunnosten ilmaantuessa ja leviessä ympäri maailmaa. Suurin koronan aiheuttama epävarmuus taloudessa väistyi rokotusten myötä, ja talous kehittyi suotuisasti.

Verotulot ovat kunnan suurin tuloerä. Alkuperäisessä talousarviossa vuodelle 2021 oli arvioitu verotuloja yhteensä 72,7 miljoonaa euroa. Valtakunnalliset veroennusteet muuttuivat tilivuoden kuluessa, mistä johtuen verotuloennustetta nostettiin talousarviomuutoksella 1,9 miljoonaa euroa. Hyvän taloudellisen kehityksen johdosta verotulot ylittivät muutetun talousarvion 0,8 miljoonalla eurolla. Verotuloja kertyi yhteensä 74,6 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet muodostavat toiseksi merkittävimmän tulonlähteen Laukaan kunnalle. Valtionosuudet toteutuivat lähes alkuperäisen talousarvion mukaisesti.

Tilinpäätöksessä on joitakin olennaisia poikkeamia talousarvioon nähden, joita kunnanvaltuusto ei hyväksynyt tilikauden aikana. Yllä kuvatun verotulojen poikkeaman lisäksi käyttötaloudessa oli koko kunnan osalta nettoarvoltaan noin 1,1 miljoonan euron (1,0 %) negatiivinen poikkeama muutettuun talousarvioon verrattuna. Talousarvion sitovuustasolla eli tulosityksiköiden toimintakateen osalta toteutui seuraavia olennaisia yli 100.000 euron ylityksiä.

Perusturvapalvelun palvelualueella toimintakate ylittyi kokonaisuudessaan 0,8 miljoonaa euroa. Hallinto- ja terveystalouden toimintakate alittui 0,2 miljoonaa euroa. Sen sijaan sosiaalityön toimintakate ylittyi 0,3 miljoonaa euroa ja vanhus- ja vammaispalvelu 0,8 miljoonaa euroa. Molempien yksiköiden tulot sekä menot ylittivät talousarvion, mutta menojen ylitys oli suurempi.

Sivistyspalveluissa kokonaisuudessaan toimintakate ylitti talousarvion 0,3 miljoonalla eurolla. Suurin ylitys oli perusopetuspalveluissa, jossa toimintakate ylittyi lähes 1,5 miljoonaa euroa. Perusopetuspalveluiden tulot alittuivat ennakoidusta 0,14 miljoonaa euroa ja menot puolestaan ylittivät ennakoidun 1,31 miljoonalla eurolla. Palvelualueen kokonaisuutta kuitenkin paransi varhaiskasvatuksen toimintakateen toteutuminen 0,8

miljoonaa euroa muutettua talousarviota paremmin. Samoin vapaa-aikatoimen (0,3 miljoonaa euroa) ja kansalaisopiston (0,1 miljoonaa euroa) toimintakate oli muutetussa budjetissa ennakoitua parempi.

Teknisellä palvelualueella toimintakate ylittyi 0,3 miljoonaa euroa. Suurin ylitys oli tilapalveluissa, 0,6 miljoonaa euroa. Sen sijaan hallinto- suunnittelu ja paikkatietopalveluiden sekä ruoka- ja puhautuspalveluiden menoalitus aiheuttivat molemmat noin 0,2 miljoonaa euroa paremman katteen.

Konsernihallinto alitti muutetun budjetin 0,3 miljoonaa euroa. Hallintopalveluiden toimintakate alittui noin 0,1 miljoonaa euroa ja elinkeinopalvelun 0,2 miljoonaa euroa.

Tulosityksiköt raportoivat toiminnan ja talouden poikkeamista tarkemmin toimintakertomusten yhteydessä.

Investointimenot olivat 1,9 miljoonaa euroa muutettua talousarviota pienemmät. Rahoitusosan sitovista eristä lainamäärän talousarviossa ennakoitu kasvu 10,5 miljoonaa euroa alittui 0,5 miljoonaa euroa.

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole tilinpäätöksen valmistumiseen mennessä tehty talousarviomuutoksia vuodelle 2021. Sitovien erien ylitykset tuodaan valtuustolle takautuvasti hyväksyttäväksi tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

3.1.5 Henkilöstö

Kunnan henkilöstöpolitiikkaa on ohjannut valtuuston 18.3.2019 hyväksymä henkilöstöstrategia sekä siihen perustuvat erillisohjeet, jotka on koottu kattavasti henkilöstön saataville henkilöstön käsikirjaksi.

Henkilöstöstrategian arvot antavat vakaan pohjan henkilöstöpolitiikalle ja henkilöstöön liittyvälle päätöksenteolle. Henkilöstöstrategian mukaiset arvot ovat yhtenevät kuntastrategian kanssa:

AVOIMUUS

ELINVOIMA

SYDÄN

TEKEMISEN MEININKI

Henkilöstöstrategiassa määritellään myös henkilöstöjohtamisen kärkiteemat. Kärkiteemat juontuvat kuntastrategiasta, jossa todetaan, että ”osaava, motivoitunut ja hyvin johdettu henkilöstö on tärkein strateginen ja operatiivinen voimavaramme”. Kärkiteemat ovat:

HYVIN JOHDETTU HENKILÖSTÖ

OSAAVA JA MUUTOSKYKYINEN HENKILÖSTÖ HYVINVOIVA HENKILÖSTÖ

Vakinaisen henkilöstön määrä (tilanne 31.12.2021) kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 20 henkilöllä ja henkilötövuosien määrä 29 henkilötövuodella. Kunnan väestö- ja palvelurakenteen muutos näkyy henkilöstömäärässä, sillä muiden palvelualueiden henkilötövuosien määrä laski perusturvapalveluiden henkilötövuosien kasvaessa 20:llä. Konsernihallinnossa työllisyysyksikön henkilötövuodet nousivat 28 henkilötövuodella.

Tavanomaisen asiakasmäärän ja palvelutarpeen kasvun lisäksi perusturvapalveluihin siirtyi vuoden 2021 aikana liikkeen luovutusten myötä yksityisiltä palveluntuottajilta yhteensä 21 työntekijää vanhus- ja vammaispalveluihin. Työllisyysyksikön henkilöstömäärä kasvoi hieman työllisyyden kuntakokeiluun liittyvien tehtävien myötä, mutta suurin osa tunnusluvuissa näkyvästä kasvusta johtuu kirjaustavan muutoksesta palkkatukityöllistettyjen osalta, kun osa sivistyspalveluihin työllistetyistä on kirjattu työllisyysyksikön työntekijöiksi.

Henkilöstökulut olivat 46,6 miljoonaa ja ylittivät talousarvion 0,72 miljoonalla. Edelliseen vuoteen verrattuna henkilöstökulut kasvoivat 3,1 miljoonaa eli 7,2 %. Vakinaisten ja vakinaisuusluonteisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden palkat kasvoivat 1,98 miljoonalla eurolla ja sijaisten 0,49 miljoonalla eurolla. Sivukulut kasvoivat 0,67 miljoonalla eurolla.

Sairauspoissaolot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 530 kalenteripäivällä. Yhteensä sairauspoissaolopäiviä oli 15,8 henkilötövuotta kohden, mikä oli 0,1 päivää henkilötövuotta kohden enemmän kuin edeltävänä vuonna. Sairauspoissa-

olujen määrä kasvoi eniten perusturvan palvelualueella ja näkyi erityisesti aikaisempaa pidempinä sairauspoissaoloina. Koronaepidemia vaikutti osaltaan lieväoireisten sairauspoissaolosten pitkeytyessä, mutta kehitykseen on muitakin syitä, minkä vuoksi henkilöstöhallinto seuraa ja analysoi sairauspoissaolokehitystä tarkasti. Henkilöstön työterveyshuollon on vuoden 2018 alusta lukien tuottanut Pihlajalinna Oy.

Vuonna 2021 otettiin käyttöön Edenredin virike-etä. Etä korvasi vuonna 2011 käyttöön otetun Laukaan kunnan oman liikunta- ja kulttuurisetelin. Edenredin etäudella työntekijä voi entistä monipuolisemmin ostaa hyvinvointipalveluita. Muutoin henkilöstöetuudet pysyivät edellisvuoden tasolla. Vuoden lopussa päätettiin vuotta 2022 koskevista uusista henkilöstöeduista.

Kunnanhallitus hyväksyi toukokuussa 2021 talouden tasapainottamisen raportin, jossa esitettiin analyysi kunnan talouden tilanteesta ja haasteista sekä menetelmiä talouden sopeuttamiseksi. Henkilöstöasiat nousivat keskeisiksi keinoiksi sopeuttaa kunnan taloutta. Henkilöstötuottavuutta parantamalla ja häiriökysyntää vähentämällä voidaan raportin arvion perusteella saavuttaa viidessä vuodessa pysyvät 1,2 miljoonan euron vuositason säästöt. Säästöjen saavuttaminen edellyttää uusia panostuksia erityisesti johtamisen ja osaamisen kehittämiseen.

Yhteistoimintaelimenä ja työsuojelutoimikuntana toimiva kunnan yhteistyöryhmä kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa.

Henkilöstöä ja henkilöstöpolitiikan tavoitteiden toteutumista tarkastellaan yksityiskohtaisesti erillisessä henkilöstöraportissa.

Seuraavissa taulukoissa on kuvattu eräitä keskeisiä henkilöstötunnuslukuja.

Henkilöstön määrä kuukauden viimeisenä päivänä								
	Vakinaiset			Määräaikaiset			Koko henkilöstö 31.12.2021	
	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	Yhteensä	%/koko henk.
Konsernihallinto	44	35	35	11	17	47	82	7 %
Perusturvapalvelut	189	197	208	60	57	65	275	24 %
Sivistyspalvelut	423	433	443	115	141	177	621	55 %
Tekniset palvelut	128	134	133	17	13	17	151	13 %
Yhteensä	784	799	819	203	228	306	1129	100 %

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina (htv) 2018 - 2021

	2019		2020		2021	
	htv	%/henk.	htv	%/henk.	htv	%/henk.
Konsernihallinto	57	6	55	5	83	8
Perusturvapalvelut	227	21	247	23	256	23
Sivistyspalvelut	628	59	622	58	614	56
Tekniset palvelut	148	14	145	14	145	13
Yhteensä	1 060	100	1 069	100	1 098	100

Sairauspoissaolot 2019-2021

	2019		2020		2021	
	pv	pv/tt (htv)/ palvelualue	pv	pv/tt (htv)/ palvelualue	pv	pv/tt (htv)/ palvelualue
Konsernihallinto	672	0,6	693	0,6	940	0,9
Perusturvapalvelut	4 636	4,4	4 895	4,6	5 669	5,2
Sivistyspalvelut	6 316	6,0	8 739	8,2	8 063	7,3
Tekniset palvelut	2 187	2,1	2 491	2,3	2 676	2,4
Yhteensä	13 811	13,0	16 818	15,7	17 348	15,8

Palkat ja palkkiot 2019-2021 (1000 €)

	2019	2020	2021
Vakinaiset	32 571	32 680	34 660
Sairaus- ja äitiyslomasijaiset	671	870	1 004
Vuosiroma ja muut sijaiset	994	1 311	1 671
Yhteensä	34 235	34 861	37 335
Sivukulut	8 507	8 634	9 302
Yhteensä	42 742	43 495	46 637

3.1.6 Ympäristöasiat

Vuoden 2017 alusta alkaen jätehuolto on järjestetty seudullisesti Laukaan, Jyväskylän ja Muuramen alueella. Jätehuollon palvelutehtävistä vastaa kuntien omistama jäteyhtiö Mustankorkea Oy. Jätehuollon viranomaistehtävät ovat Jyväskylän seudun jätelautakunnan vastuulla ja valvontatehtäviä hoitaa Laukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja Keski-Suomen ELY-keskus.

Vuoden 2021 aikana Laukaan kunnan alueella ei tapahtunut merkittäviä ympäristöön liittyviä onnettomuuksia. Onnettomuudet olivat pienimuotoisia öljy- tai polttoainevuotoja.

Lisäksi Haarlan sellutehtaan jäljiltä jääneen Lievestuoreen Laajalahdessa olevan O-kuitujätteen

maisemointihanke on keskeytynyt Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen johdosta. Maisemoinnin loppuun saattaminen ja mahdolliset pinnoitteiden uudelleen sijoittamisella voi olla merkittäviä ennakoimattomia kustannusvaikutuksia, jotka tarkentuvat, kun hankkeen eri vaihtoehtoilta saadaan haettua lainvoimaiset luvat.

Vesihuollon osalta Lievestuoreen jätevedenpuhdistamon toiminta päättyi vuonna 2020. Puhdistamo purettiin vuonna 2021 ja purkupuutki poistettiin Lievestuoreenjärvestä. Lievestuoreen jätevedet johdetaan siirtoviemärin kautta JSP:n puhdistamolle.

Torikan saastuneen pohjavesialueen kunnostussuunnitelma on vireillä, mutta kustannuksista ja

toimenpiteiden aikatauluista ei ole vielä tarkempaa tietoa. Laukaan kunnalla ei ole tiedossa muita kunnan alueella olevia saastuneita maa-aineksia tai muita välittömiä ympäristön suojeluun liittyviä kohteita, joihin kohdistuviin toimenpiteisiin kunta varautuisi.

Laukaan kunnassa on käytössään kunnanhallituksen 11.11.2013 § 61 hyväksymä ilmastonsuojelusuunnitelma, jonka päivittytyö on käynnissä.

3.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Korruptio, lahjonnan torjunta ja ihmisoikeusasiat

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäytöstä. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa. Korruption erilaisia esiintymismuotoja voivat olla esimerkiksi:

- virka-aseman väärinkäyttö, lahjonta sekä lahjusten lupaaminen, pyytäminen ja ottaminen
- petos, kavallus, varastaminen ja yhteisten varojen väärinkäyttö
- uhkailu ja väkivallalla pakottaminen
- luottamuksellisen tiedon väärinkäyttö
- suosinta ja suosikkijärjestelmän ylläpito
- lakien ja määräysten kiertäminen
- tosiasioiden vääristely
- laitton seuranta ja tarkkailu
- velvollisuuksien laiminlyönti ja asioiden viivittely
- huonon hallinnon suojelu ja salailu
- välinpitämätön johtamistyö
- epäreilujen ja epäasiallisten keinojen käyttäminen alaisiin.

Kuntaliitto on yleiskirjeessä 17/2017 ja ohjeessaan ”Korruptio ja eettisyys kunnassa” antanut ohjeita ja määritelmiä korruptiosta ja epäeettisestä toiminnasta kunnissa. Korruption erityisiä riskikohteita kunnissa ovat julkiset hankinnat, maankäyttö ja rakentaminen sekä poliittinen toimintaympäristö yleisesti.

Eettisyyttä voidaan edistää ja korruptiota ehkäistä esimerkiksi:

Laukaa on mukana kunta-alan energiatehokkuussopimuksessa ja Keski-Suomen ilmastotyöryhmässä. Laukaan kunnassa toimii oma energia- ja ilmastotyöryhmä.

Laukaan ympäristönsuojelumääräykset ovat päivitetty ja tulevat käsittelyyn vuoden 2022 aikana. Ympäristöasioita on käsitelty lisää luvun 4 tehtäväkohtaisessa toimintakertomuksessa ympäristövalvonnan osiossa.

- Johdon omalla käytöksellään antama esimerkki ja johtamisosaamisen lisääminen
- Henkilöstön ja luottamushenkilöiden kouluttaminen
- Sisäinen tarkastus
- Eettisistä periaatteista keskusteleminen
- Arvojen määrittäminen ja niistä tiedottaminen
- Eettisten ohjeiden laatiminen
- Etiikasta vastaavan henkilön nimeäminen organisaatiossa.

Hyvän hallinnon periaatteita noudattaen Laukaan kunnassa torjutaan korruptiota ja lahjontaa avoimella ja läpinäkyvällä päätöksentekomenettelyllä. Lisäksi pienehkössä kunnassa päättäviä viranomaisia on rajallinen määrä ja päätöksentekoa on mahdollista valvoa yksityiskohtaisellakin tasolla. Riskinä on, että pieni joukko päätöksentekijöitä on mukana tekemässä päätöksiä eri intressiryhmissä. Esteellisyys- ja sidonnaisuuksien merkitys ja huomiointi ovat siksi tärkeässä roolissa Laukaan kunnan päätöksenteossa.

Edellä mainituista eettisyyttä edistävästä toimenpiteistä Laukaan kunnassa korostuu laadukas johtamisosaaminen ja panostus henkilöstön ja luottamushenkilöiden osaamiseen. Lisäksi avoimuus on yksi Laukaan kuntastrategian mukaisista arvoista ja tukee hyvin eettisen toiminnan periaatteita. Kunnassa ei ole erikseen laadittu eettisiä ohjeita tai nimetty etiikasta vastaavaa henkilöä. Toiminnan laillisuudesta ja eettisyydestä on kuitenkin huolehdittu muun muassa huolellisella hankinta-ohjeistuksella ja hankintaosaamista kehittämällä.

Sisäisen valvonnan kehittämiseen panostetaan lähivuosina, mikä on omiaan varmistamaan toiminnan eettisyyttä.

Suomen lakien nojalla Laukaan kunnan toiminta on ihmisoikeuksia kunnioittavaa ja vaalivaa. Avoin toiminta- ja päätöksentekokulttuuri varmistavat ihmisoikeuksia loukkaamattoman toiminnan.

Vuonna 2021 Laukaan kunta päätti hankkia ja ottaa käyttöön anonyymin ilmoituskanavan eli niin sanotun whistleblowing-kanavan. Kanavan käyttöönotto toteutuu vuoden 2022 aikana ja se edistää eettisen toimintakulttuurin toteutumista ja valvontaa.

3.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Talouden näkökulmasta vuosi 2021 poikkesi Laukaassa kuntakentän yleisestä linjasta jonkin verran. Kunnan tulos oli yleistä linjaa heikompi ja kunnan kustannukset kasvoivat yleistä linjaa enemmän. Lisäksi kunta velkaantui huomattavasti. Tuloskehityksen takana on toisaalta kunnan talouden rakenteelliset haasteet, joiden korjaamiseksi on tehty töitä jo aikaisempina vuosina ja toisaalta Keski-Suomen sairaanhoitopiirin heikko taloustilanne, mikä on aiheuttanut tarpeen varautua sairaanhoitopiiriin alijäämien kattamiseen hyvinvointialueuudistuksen toteutuessa.

Kuntatalouden toimintaympäristö on tilinpäätöksen laatimishetkellä historiallisen vaikeasti ennustettavassa tilanteessa. Koronavuodet ovat heikentäneet kuntatalouden tunnuslukujen läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta muun muassa, kun valtion avustustoimet ovat vaikuttaneet valtionosuuksien ja verotulojen kehitykseen. Lisäksi korona-aika on vaikuttanut palvelutoimintaan ja tarpeeseen ja sen myötä kustannuksiin. Talouden elpyminen on saanut aikaan inflaationäkymiä. Ukrainan sota heikentää talouskasvuennusteita ja voi vaikuttaa talouskehitykseen arvaamattomilla tavoilla. Hyvinvointialueuudistus ja siihen liittyvä julkisen talouden uusjako toteutuu hyvin poikkeuksellisten talousvuosien tunnuslukuihin perustuen, mikä voi aiheuttaa uudistuksessa jopa sellaisia taloudellisia muutoksia, jota eivät ole uudistuksen tavoitteiden mukaisia.

Epävarman näkymät lisäävät Laukaan kunnan tarvetta varautua tulevaan myös taloudellisesti. Kunnan talouden tasapainottaminen vaatii edelleen tulevana vuosina määrätietoista sopeuttamistyötä. Investointien tasoa on pystyttävä laskemaan ja vuosikatteen tasoa kasvattamaan, jotta lainojen lyhentäminen käynnistyisi.

Viime vuosien väestökehityksen ja uusimpien väestöennusteiden mukaan Laukaan väkiluvun kasvu on tullut tiensä päähän. Kunnan kehitys on viime vuosikymmeninä nojannut vahvasti tasaiseen kasvuun. Tulevana vuosikymmenenä on kyettävä kehittymään uudenaikaisessa toimintaympäristössä. Toisaalta ennusteita vasten tavoitellaan edelleen kasvua ja toisaalta mikäli ennusteet toteutuvat, palveluiden ja talouden sopeuttamisen väestörakenteen muuttuessa on oltava tehokasta ja oikea-aikaista.

Kunta on investoinut 2010-luvulla valtavasti ja nyt sen tulee kyetä hyödyntämään tehtyjä investointeja elinvoiman ylläpitämiseksi. Investointien ja kiinteistöleasing-hankkeiden myötä poistot ja toimintakulut kasvavat ja lisäksi suuri lainamäärä tuo riskin kasvavista korkokustannuksista. Toisaalta kunnan rakennuskanta on erinomaisessa kunnossa ja korjausvelkaa on verrattain vähän.

Kouluinvestoinnit ovat parantaneet kunnan edellytyksiä vastata tulevaisuuden palvelutarpeisiin, mutta samalla kasvattavat taloudellista taakkaa ja riskiä. Omaan taseeseen rakennettavat koulut liisäivät kunnan poistotaakkaa ja rahoitusriskejä. Li-

säksi kaksi kouluhanketta toteutetaan kiinteistö-leasingrahoituksella, joka nostaa käyttötalouden kustannuksia merkittävästi. 2020-luvulla kunnan velkaantumisen trendi kääntyy laskuun, mutta poistojen kokonaismäärä pysyy korkeana ja käyttötalouden kulurakenne muuttuu, kun kahden suuren kouluhankkeen leasingmaksut käynnistyvät. Investointitarpeet eivät kuluvalle vuosikymmenellä ole kuitenkaan loppuneet vaan kunta tulee investoimaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoon vielä tulevinakin vuosina palvelutarpeen kasvaessa.

Hyvinvointialueuudistus siirtää vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuun kunnalta hyvinvointialueelle. Uudistuksella on olennaisia ja pysyviä vaikutuksia kunnan toimintaan ja talouteen. Kunnan rahoitus määräytyy uudistuksen jälkeen uudella tavalla ja käyttötalouden koko karkeasti puoliintuu. Uudistuksen taloudelliset vaikutukset on pyritty rajaamaan lainsäädännöllä pienehköksi. Todelliset vaikutukset realisoituvat vasta uudistuksen toteutuessa ja toiminnalliset ja

taloudelliset yhteisvaikutukset realisoituvat monimuotoisesti. Ennakkolaskelmissa Laukaan kunnalle vaikutukset ovat näyttäneet lähes neutraaleilta. Hyvinvointialueelle siirtyvät kustannukset ovat kuitenkin kasvaneet ennakoitua nopeammin, mikä heikentää Laukaan taloudellista asemaa muutoksessa aikaisempiin arvioihin verrattuna. Valtio päivittää uudistuksen rahoituslaskelmat seuraavan kerran huhtikuussa 2022.

Kustannusten kasvuun on pystyttävä vastaamaan edelleen hyvällä aktiivisella rahoitustoiminnan hoitamisella ja huolellisella taloussuunnittelulla. Sopeutuksiin on pystyttävä kaikkialla, missä niitä on mahdollista tehdä. Palvelutarpeiden muutoksiin on vastattava ripeästi sopeuttamalla toimintaa.

Haasteita kunnan talouden tasapainolle aiheutuu myös, mikäli korkotaso merkittävästi nousee tai verotulojen kehitys ei ole suotuisaa joko väestön ja elinkeinotoiminnan heikosta kasvusta johtuen tai muista kunnan kehittymisestä riippumattomista syistä. Ukrainan sodan vaikutukset kuntataloudelle selviävät pikkuhiljaa.

3.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriötömyydestä. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida, hallita ja raportoida toimintaan liittyviä uusia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta käsittää kuntakonsernin lyhyen ja pitkän aikavälin **strategiset, taloudelliset, toiminnalliset ja vahinkoriskit**, jotka voivat olla ulkoisia tai sisäisiä.

Strategiset riskit

Laukaan kunnan toistaiseksi voimassa olevan strategian keskeisiksi menestystekijöiksi on tunnistettu ja asetettu sydän ja elinvoima. Sydämellä

tarkoitetaan ihmisläheisiä palveluita, yhteisöllisyyttä, avoimuutta ja maaseutumaisuutta ja elinvoimalla menestymisen mahdollisuuksia, tervettä taloutta, hyvää sijaintia ja aktiivisia asukkaita, yhteisöjä ja yrityksiä. Kuntastrategiassa on asetettu selkeät taloudelliset mittarit sekä yhden prosentin väestönkasvutavoite. Kunnan strategisten tavoitteita on yleisellä tasolla haastanut koronapandemia, syntyvyyden lasku ja kaupungistuminen, erityisesti suurkaupungistuminen. Strategian taloudelliset tavoitteet ja kasvutavoite jäivät vääjäämättä osin toteutumatta. Toiminnallisesti strategian kärkiteemat kuitenkin näkyvät vahvasti kunnan toiminnassa.

Kunnan merkittävimpänä strategisena riskinä on, se että strategian mukaisia kasvutavoitteita ei

saavuteta, mikä voi johtaa muun muassa jo tehtyjen investointien hyötysuhteen heikkenemiseen. Kunta on 2010 vuoden jälkeen käynnissä olevat hankkeet huomioiden investoinut esimerkiksi kouluihin noin 100 miljoonaa euroa. Jos kasvutavoitteet ja –ennusteet jäävät toteutumatta, voivat esimerkiksi koulut jäädä pitkällä aikavälillä vajaalle käytölle.

Uutta kuntastrategiaa ollaan parhaillaan päivittämässä. Uusi kuntastrategia ulottuu vuoteen 2030 saakka. Strategian avulla pyritään suunnittelemaan toimintaa, ja samalla varautumaan strategisiin riskeihin pitkällä aikavälillä. Strategia tehdään rullaavaksi prosessiksi, joten se tulee strategia-kaudella päivittymään ja vastaamaan muun muassa talouden ja toimintaympäristön muutoksiin, joita viime aikoina on ollut runsaasti. Näin kunnan muutosvalmius paranee.

Taloudelliset riskit

24.2.2022 Venäjä käynnisti sotilaalliset toimenpiteet Ukrainassa muuttaen sekä Euroopan, että maailman turvallisuuspoliittista tilannetta hyvin merkittäväällä tavalla. Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut sodan seurauksena selvästi heikompaan suuntaan. Pelko sodan pitkittymisestä ja leviämisestä on olemassa. Sota-alueella sijaitsevien ydinvoimaloiden vuoksi ydinkatastrofin riski on myös noussut.

Sodan taloudelliset vaikutukset riippuvat oleellisesti sodan kestosta ja mahdollisesta leviämisestä. Venäjää vastaan asetettujen taloudellisten pakotteiden vaikutukset talouteen ovat vielä hämärän peitossa. Pakotteiden kiristämisen mahdollisuus on olemassa etenkin energiamarkkinoilla.

Markkinoilla on ollut turbulenssia eri omaisuuslajeissa. Sotatila tuo epävarmuutta, jonka seurauksena kulutus ja investoinnit pienenevät ja inflaatio kasvaa. Myös taantumien mahdollisuus kasvaa. Jos sota pitkittyy ja nostaa Suomessa työttömyyttä, kunnille aiheutuu työttömyyden hoidosta lisäkustannuksia, ja kuntien verokertymät pienenevät.

Juuri, kun talous oli toipumassa koronakriisistä, uhkaa hyödykemarkkinoilla uusi tarjontakriisi. Venäjä on monien hyödykkeiden tuoja- ja viejämaa,

joten sota aiheuttaa häiriötä tuotanto- ja tarjontaketjuihin. Venäjältä tuodaan erityisesti energiaa, metallia ja vehnää, Ukrainasta maissia ja vehnää. Lyhyellä aikavälillä pakotteiden lieventämistä pidetään epätodennäköisenä, sillä epäluottamus lännen ja Venäjän välillä on huomattava. Vallanvaihto länsimyohteisempään johtoon edesauttaisi pakotteiden purkua, mutta vallanvaihdoissa on riksi Venäjän joutumisesta sisäiseen myllerrykseen ja mahdollisista

Myös koronapandemia jatkuu edelleen keväällä 2022. Rokotusten ansiosta koronavirustilanne on parempi, ja rajoitustoimenpiteet on purettu. Epidemia ei kuitenkaan ole kokonaan poistunut, ja virusmuunnokset ovat nähtävissä edelleen epävarmuustekijänä.

Laukaassa on toteutettu laajaa investointiohjelmaa ja sen seurauksena kunnan lainakanta on kasvanut. Investointiohjelman on määrä supistua vuodesta 2023 alkaen. Taloudellisia riskejä lisää laajan investointiohjelman läpivienti sekä investointien myötä lisääntynyt lainakanta ja sen rahoituskustannukset. Viime vuosina kuntien rahoituskustannukset ovat olleet erittäin matalalla tasolla. Matalan korkotason on ennakoitu jatkuvan vielä joitakin vuosia, mutta miinuskorkojen aikakauden ennakoidaan olevan ohitse. On kuitenkin syytä huomioida, että Venäjän ja Ukrainan välillä käytävän sodan vaikutukset ulottuvat myös korkomarkkinoille. Tällä hetkellä on ennakoitavissa, että käynnissä oleva kriisi pitää korkoja matalalla tasolla nousseesta inflaatiosta huolimatta. Tällä pyritään välttämään talouden painumista taantumaan. Kuitenkin sodan myötä lisääntyvä inflaatio ja Venäjää vastaan asetetut pakotteet vaikeuttavat ennakkointia ja lisäävät riskiä myös korkomarkkinoilla.

Kunnan lainasalakusta 31.12.2021 pitkäaikaista rahoitusta oli 56 prosenttia ja lyhytaikaista rahoitusta 44 prosenttia. Lyhytaikaiseen rahoitukseen liittyy korkoriski äkillisistä korkomuutoksista johtuen, sekä jälleenrahoitusriski rahoitusmarkkinahäiriöistä johtuen. Lainasalkun lyhytaikaisen rahoituksen määrä on ollut korkomarkkinatilanteesta johtuen perusteltua. Koronavirusepidemia

on kuitenkin näyttänyt lyhytaikaisen rahoituksen haavoittuvuuden, minkä vuoksi lyhytaikaisia alle 12 kuukauden rahoitussopimuksia on edelliseen vuoteen verrattuna vähennetty, ja näin ollen korkosuojausastetta kasvatettu.

Korkoriskien suojaamiseksi kunnanhallitus hyväksyi lainasalkun korkosuojauspolitiikan 31.8.2015 § 181. Korkosuojauspolitiikan mukaisesti lainasalkusta on 76,6 miljoonaa euroa korkosuojaattu tai sidottu pitkäaikaisiin kiinteisiin korkoihin. Vuokra- ja leasingvastuut mukaan lukien 61,0 prosentin korkosuojaus on korkoriskipolitiikassa määritellyn suojasteen mukainen. Rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteet on valmisteilla valtuuston hyväksyttäväksi. Sen yhteydessä päivitetään myös korkoriskipolitiikka.

Kunnan antolainojen määrä oli 20,5 miljoonaa euroa ja siinä on vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna 0,7 miljoonaa euroa. Suurimmat antolainat ovat konsernin sisäisiä rahoitusjärjestelyjä, eli 15,265 miljoonan euron antolaina Laukaan Vesi- huolto Oy:lle ja 5,2 miljoonan euron antolaina Laukaan Vuokrakodit Oy:lle. Edellä mainittujen lisäksi Laukaan kunnalla on pieni laina Väentupa Ry:lle, sekä yksittäisiä EU-rahoitteisten hankkeiden välirahoituksia paikallisille yhdistykselle.

Myönnettyjen takauksien yhteenlaskettu määrä oli vuoden 2021 päättyessä 23,0 miljoonaa euroa ja se kasvoi neljä miljoonaa euroa edellisen vuoden tasosta. Uusia takauksia myönnettiin tilivuoden 2021 aikana 5,6 miljoonan euron edestä kunnan omistamalle Laukaan Vuokrakodit Oy:lle. Takauksista 19,3 miljoonaa euroa on myönnetty Laukaan Vuokrakodit Oy:lle. Jyvässeudun puhdistamo Oy:lle myönnettyjä takauksia on 2,2 miljoonaa euroa, Laukaan Vesi- huolto Oy:lle 0,8 miljoonaa euroa, Vesiosuuskunnille 0,5 miljoonaa ja Laukaan asumispalvelusätiölle 0,2 miljoonaa euroa. Takausmaksuja myönnettyistä takauksista kunta peri yhteensä noin 60.000 euroa.

Kunta on ennakkoluulottomasti päättänyt käyttää erilaisia rahoitustapoja kunnan kehittämisessä. Kunta on hakenut vuonna 2021 rahoitusta suoraan sijoittajilta joukkovelkakirjalainan avulla. Kaksi huomattavan kokoista kiinteistö-

leasinghanketta on käynnissä ja lisäksi uuden Kuntalan toteutus- ja rahoitusmalli on vielä suunnittelussa. Näiden lisäksi kunta on päättänyt toteuttaa Leppäveden liikuntapuistoon monitoimihallin ja ylipainehallin public-private-vuokrahankkeena. Uusien rahoitus- ja toimintamallien hyödyntäminen toisaalta hajauttaa riskiä, mutta toisaalta haastaa kuntaa riskienhallinnan kehittämiseen. Erilaiset toimintatavat vaativat monipuolista osamista ja ymmärrystä päättäjiltä ja viranhaltijoilta.

Vuoden 2023 alusta vastuu sosiaali- ja terveystalouden palveluista sekä pelastustoimesta siirtyy valtion rahoitettavaksi ja hyvinvointialueen järjestettäväksi. Tämän sote-uudistuksen talousvaikutusten arviointi on toistaiseksi hyvin haastavaa. Vuosien 2021 ja 2022 talous vaikuttaa pysyvästi kunnan talouteen vuodesta 2023 alkaen. Laskentatavat, joilla kuntien verotuloja ja valtionosuuksia siirretään, aiheuttavat sen, että uudistuksen pysyvät vaikutukset voivat olla yksittäisissä kunnissa suuria. Tarkempi vaikutusten laskeminen on mahdollista vasta kesällä 2023. Tämänhetkiset Sote-uudistuksen vaikutuslaskelmat ovat vielä karkeita arvioita. Yhä jatkuva COVID-19 pandemia lisää laskelmien epävarmuustekijöitä.

Koko maan tasolla kuntien valtionosuuspotti joko kasvaa tai pienenee sen mukaan, riittääkö keväällä 2022 arvioitu rahoitus kattamaan siirtyneet sote-kustannukset vai jääkö rahoitus vajaaksi. Jos kuntien sote-budjetit ylittyvät eikä verotulojen kasvu riitä kattamaan aukkoa, vähennys tehdään kuntien valtionosuuksista. Lopullinen täsmäytys tehdään lisäämällä tai leikkaamalla valtionosuutta tasasuuruisesti asukasta kohti kaikissa kunnissa. Muutos voi mahdollisesti olla suurikin, ja se otetaan huomioon valtionosuuden 2024 ja 2025 maksatuksissa.

Riskien ja epävarmuustekijöiden näkökulmasta on merkitystä myös sillä, että kuntien menot ja tulot pienenevät Sote-uudistuksen seurauksena, mutta velat ja vastuut pääosin säilyvät. Myös poistot pysyvät lähes ennallaan. Tulojen ja kulujen pienentyessä emokunnan osuus kuntakonsernissa pienenee. Kuntien menoja kasvattaa myös sosiaali- ja

terveydenhuollon kiinteistöjen ylläpito, sillä kunnat vuokraavat 3+1 vuotisella vuokrasopimuksella sote-kiinteistöt hyvinvointialueille. Hyvinvointialueet tarvitsevat palvelujen järjestämiseen toimitiloja myös siirtymäajan jälkeen, mutta siitä, miten vuokrat määräytyvät, ei ole tarkkaa tietoa. Myös vuokrasopimusten päätyminen on mahdollista, jolloin toimitiloille tulee etsiä uusi käyttötarkoitus kunnan toiminnassa, uudet vuokralaiset tai omistajat. Toimitilojen jäämisessä tyhjilleen piilee oma riskinsä.

Toiminnalliset riskit

Henkilöstöriskit

Henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen. Laukaan kunnassa keskeisissä tehtävissä työskenteleville on nimetty sijainen, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävissäkin tilanteissa. Henkilöstön osaamisen varmistamiseen ja niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämiseen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista. Henkilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on kiinnitetty huomiota. Hyvin laajalla joukolla esimiehistä on johtamiskoulutusta, esimerkkinä viime vuosina suoritettut johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnot.

Henkilöstön saatavuutta on tarkkailtu vuosittain muun muassa esimiehille tehdyillä määrämuotoisilla kyselyillä. Saatavuus on viime vuosina selvästi heikentynyt ja eräillä aloilla saatavuusongelma näkyy jo resurssivajeena tai kustannusten kasvuna. Erityisesti sote-alan henkilöstön saatavuus on heikentynyt. Ratkaisumalleja tilanteeseen kehitetään yhteistyössä vanhus- ja vammaispalvelun ja henkilöstöhallinnon välillä.

Henkilöstön valintatilanteissa selvitetään valittavan henkilöstön taustat. Vakinaisen henkilöstön valinnan suorittaa pääsääntöisesti vähintään kolmen henkilön ryhmä. Valitun henkilön osalta tarkistetaan pätevyys- ynnä muut. todistukset. Ennen viran/toimen vaalin vahvistamista vaaditaan

lääkärin antama hyväksyttävä todistus terveydentilasta. Lain määrittämissä tehtävissä vaaditaan rikosrekisteriote.

Kuntien henkilöstö-, talous-, tietohallinto- ja keskusjohdon viranhaltijoilla on paljon sellaista osaamista, joka on suoraan hyödynnettävissä hyvinvointialueen perustamisen hetkellä. Kuntaliitto arvioi kilpailun hallinnon ammattilaisista kiihtyvän lähitulevaisuudessa. Hyvinvointialueiden myötä tukipalvelut joudutaan organisoimaan uudelleen, koska tukipalveluita tuottavaa henkilöstöä siirretään hyvinvointialueiden tai tukipalveluita tuottavien yhtiöiden palvelukseen. Kunnilla on hyvinvointialueiden valmistelun yhteydessä paljon pelissä myös tukipalveluiden suhteen, jotta ikäviltä yllätyksiltä vältytään. Etenkään pienemmissä kunnissa harvoin on erillisiä tukipalveluja vain sotea varten. Tällöin osa tukipalvelun henkilöstöstä siirtyy hyvinvointialueelle, ja osa jää kuntaan. Muutoksen jälkeen sekä kunnassa, että hyvinvointialueella tulisi olla tarpeellinen määrä sekä henkilöstöä että osaamista tukipalvelujen saatavuuden turvaamiseksi.

Tietojärjestelmä- ja tietosuojariskit

Nykyorganisaatiot toimivat entistä enemmän tietojärjestelmien varassa ja tietojärjestelmien pettäminen voi heikentää tai lamauttaa täysin organisaation tai sen osan. Tietojärjestelmäriskeihin luokituu laite-, ohjelmisto- ja tietoliikennet riskit sekä uhka ulkopuolisista hyökkäyksistä. Tietojärjestelmäriskejä hallitaan hyvällä valvonnalla ja varautumisella poikkeustilanteisiin, erilaisin varmistustoiminnoin sekä hyvällä ohjeistuksella ja käyttäjäopastuksella. Kunta huolehtii tietohallinnon riittävästä resursoinnista, jotta tietojärjestelmärisikit pystytään hallitsemaan.

Venäjän ja Ukrainan välisen sodan ennakoidaan lisäävän kybertöimien määrää. Kyberturvallisuuden ylläpitäminen ja verkkohyökkäyksiin varautuminen korostuvat entisestään. Esimerkiksi pankkipalvelujen toimintahäiriöt saattavat yleistyä.

EU:n tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen tietosuojariskit ovat nousseet entistä suuremmiin esille. Tietosuoja-asetuksen vaatimien toiminta-

mallien käyttöönotto kunnassa helpottaa hallitsemään tietosuojariskejä. Tietosuojariskit voivat olla operatiivisia, mutta ne voivat myös aiheuttaa taloudellista haittaa sekä mainehaitan kautta olla jopa strategisia riskejä. Laukaan tietosuojavastava valvoo aktiivisesti tietosuojan toteutumista ja toimintamalleja kunnassa.

Vahinkoriskit

Ennakoitavissa olevat vahinkoriskit ovat rajallisia. Kunnan kiinteistöihin kohdistuvat mittavat vahingot, kuten tulipalot tai laajat vesivahingot voisivat vahingoittaa huomattavasti kunnan toimintaa varsinkin vahingon kohdistuessa palvelutuotantotiloihin, kuten koululle tai päiväkotiin, sillä korvaavia tiloja on lyhyellä aikavälillä rajallisesti saatavilla. Palvelutuotannon tiloihin kohdistuvat vahingot voivat aiheuttaa myös henkilöstöön ja asiakkaisiin sekä kuntalaisiin kohdistuvia uhkia.

Vakuutukset

Kunnanhallitus hyväksyi kunnan vakuutusperiaatteet 15.9.2014 § 180. Vakuutusperiaatteissa määritellään kunnan vakuutusten vastuut, millä periaatteilla kuntalaiset, henkilökunta, toiminta ja omaisuus vakuutetaan, kuinka vakuutukset hankintaan sekä kuinka henkilöstöä tiedotetaan.

Kunnan lakisääteiset vakuutukset ovat työtapa- turma- ja ammattitautivakuutukset, jotka kattavat henkilöstön, oppilaat ja erityisryhmät, ryhmätapa- turmavakuutus, joka kattaa mm. päiväkodeissa tapahtuvat lasten tapaturmat ja leireillä ja muissa kunnan järjestämissä tilaisuuksissa sattuvat tapaturmat. Lisäksi siviilipalvelusta suorittaville otetaan tarvittaessa terveysturvavakuutus.

Kunnan vapaaehtoiset vakuutukset kattavat kunnan omaisuusturvan, ajoneuvot, kunnan työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja oppilaiden matkat- turvan, metsäturvan, julkisyhteisön vastuuturvan ja julkisyhteisön hallinnon vastuuturvan. Lisäksi kunnan omat rakennus- ja korjaushankkeet va- kuutetaan tapauskohtaisesti.

Omaisuus- ja vastuuvakuutusten omavastuu on pääsääntöisesti 20.000 euroa. Ajoneuvot on va- kuutettu lakisääteisellä liikennevakuutuksella.

Matkaturvan matkustaja- ja matkatavaravakuu- tuksissa omavastuuta ei ole, mutta matkavastuu- ja oikeusturvavakuutuksissa on 10 % / 150 euron omavastuu. Metsäturvassa omavastuu on 2000 euroa.

Vuoden 2016 alusta lukien vakuutukset on keski- tetty Pohjola Vakuutukseen.

Oikeudenkäynnit

3.6.2019 § 39 valtuusto päätti hyväksyä Leppäve- den liikuntapuiston monitoimihallin ja ylipainehal- lin toteutussuunnitelman julkisena hankintana, jossa kunta sitoutuu vuokraamaan rakennettavat tilat ja edelleenvuokraamaan ne varsinaiselle ope- raattoriyritykselle. Valtuuston päätöksestä valitet- tiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valituk- sessa vaadittiin päätöksen toimeenpanon kieltä- mistä ja kumoamista, koska se oli syntynyt vää- rässä järjestyksessä ja oli kuntalain vastainen.

Kunnanhallitus antoi hallinto-oikeudelle vastineen valitukseen ja pyysi päätökselle toimeenpanolu- paa. Hallinto-oikeus päätti myöntää toimeenpa- noluvan, mutta päätöksestä valitettiin Korkeim- paan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituksen ja toimeenpanolupa astui voi- maan. Toimeenpanoluvan saatuaan kunnanhalli- tus teki asiassa hankintapäätöksen, jonka nojalla valtuuston linjauksen mukaiset sopimukset on laadittu ehdollisina. Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi asiassa tehdyn valituksen päätöksellään 7.12.2020. Hallinto-oikeuden päätöksestä valitet- tiin Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. 7.2.2022 kunnanhallitus vastasi Korkeimman hallinto-oi- keuden lausuntopyyntöön asiassa. Tilinpäätöshet- kellä Korkein hallinto-oikeus ei ole antanut pää- töstä asiassa.

Oikeudenkäynnillä on kunnalle olennainen merki- tys toiminnallisesti ja taloudellisesti. Monitoimi- halli ja ylipainehalli täydentäisivät Leppäveden lii- kuntapuistosta entistä vetovoimaisemman kun- nan elinvoimaisuutta kehittävän alueen. Toimin- nallisesti sillä olisi olennainen vaikutus Leppäve- den taajaman kehitykselle. Lisäksi se tarjoaisi uu- sia mahdollisuuksia liikunta-, hyvinvointi- ja va-

paa-aikatyölle. Taloudellinen merkitys on kahtalainen. Kunnan voittaessa oikeudenkäynnin, toteutuu hanke kustannuksineen ja toiminnallisine hyötyineen. Kunnan hävitessä oikeudenkäynnin voi hanke jäädä kokonaan toteutumatta, jolloin elinvoimaisuuden tuoma pitkä aikavälin taloudellinen vaikutus jää toteutumatta, mutta kunnalle ei koidu hankkeesta välittömiä kustannuksiakaan.

Lievestuoreen Laajalahdessa sijaitsevan O-kuitutaan maisemointihankkeeseen ei tällä hetkellä

liity keskeneräisiä oikeudenkäyntejä, mutta Vaasan hallinto-oikeuden antaman päätöksen seurauksena hankkeesta voi koitua merkittäviä ennakkoimattomia kustannuksia tulevana vuosina. Asiasta on kerrottu tilinpäätöksen luvussa 3.1.6 Ympäristöasiat.

Kunnalla ei ole käynnissä muita toiminnallisesti tai taloudellisesti olennaisia oikeudenkäyntejä.

3.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Hallintosäännön 60 §:n mukaan kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Kunnanvaltuusto hyväksyi päivitetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 15.2.2021 § 1.

Ulkoinen valvonta on toimivasta johdosta riippumaton. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain mukaisesti.

Palvelualuejohtajien sekä tulosyksiköiden esimiesten velvollisuutena on ylläpitää toiminnan tehokkuutta, taloudellisuutta ja talousarvion noudattamista kuvaavia seurantajärjestelmiä ja raportteja. Tämän sisäisen valvonnan tarkoituksena on pitää lautakunta, kunnan johto, kunnanhallitus ja valtuusto riittävän tietoisena kunnan ja sen eri toimialojen tilasta, erityisesti talousarviossa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen suhteen.

Talousarvion toteutumista kunnassa seurataan osavuosikatsauksin ja kuukausiraporttein. Laaja osavuosikatsaus ja konserniraportti laaditaan huhtikuun ja elokuun lopun tilanteesta. Heinäkuusta alkaen laaditaan kuukausittainen talousraportti, jossa päivitetään tilinpäätösennuste. Katsaukset käsitellään talouden vuosikellon mukaisesti johtoryhmässä ja kunnanhallituksessa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta operatiivisena toimintana kuuluvat kunnanhallitukselle, kunnanjohtajalle sekä kunnan muulle johdolle. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kuntalain 39 §:ssä kunnanhallitukselle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon vastuutehtävää. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kuntakonsernin johtamisjärjestelmää, jolla parannetaan päämäärien ja tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyyttä varmistumalla siitä, että:

- toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on oikeaa, riittävää ja luotettavaa

- lakeja, viranomaisohjeita, sääntöjä, toimielinten päätöksiä ja johdon ohjeita noudatetaan
- omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta eivät kosketa vain kunnan omaa toimintaa, vaan myös konsernia ja ostopalveluita. Laukaan kunnan tytäryhteisöjen valvonta on järjestetty controller-järjestelmän kautta. Kunnanjohtaja voi nimetä tytäryhteisölle controllerin, joka toteuttaa valvontaa ja yhteistyötä yhteisön osalta. Tämän lisäksi merkittävimmistä toiminnallisista ja taloudellisista muutoksista ja investoinneista keskustellaan ennen päätöksentekoa konsernijohtoon kanssa. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat antavat talouden vuosikellossa ennakolta määrättyinä päivinä kaksi kertaa vuodessa toiminnallisen ja taloudellisen raportin konsernijohtolle. Konsernivalvonnan periaatteet ja toimintatavat määritellään konserniohjeessa.

Laukaan kunta on myös mukana vähemmistöosakkaana seudullisia palveluita järjestävissä yhteisöissä, kuten Mustankorkea Oy, Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy, Jyväseudun Ajoharjoittelurata ja Jykia Oy. Yhtiöiden hallintoelimisissä on Laukaan edustaja, jolloin vähemmistöosakkaan tiedonsaanti yhtiön toiminnasta ja mahdollisuus osallistua päätöksentekoon on turvattu.

Vuodesta 2013 alkaen toimintakertomuksen laatimisen yhteydessä on toteutettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointimenettely yhdenmukaisella arviointilomakkeella. Arviointilomake täytetään palvelualueittain. Arviointilomake koostuu viidestä teemasta: 1. johtamistapa ja valvontakulttuuri, 2. Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta, 3. valvontatoimenpiteet, 4. tiedonkulku ja raportointi ja 5. seuranta. Arviointiasteikko koostuu neljästä portaasta 1 = välttävä, 2 = tyydyttävä, 3 = hyvä ja 4 = erinomainen.

Kokonaisarvio sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta oli 3,0, eli hyvä. Kokonaisarvio heikkeni

edellisestä vuodesta. Parhaat arvioinnit saivat johtamistapa ja valvontakulttuuri sekä valvontatoimenpiteet. Tavoiteasetanta ja organisaatorakenteen selkeys koettiin erityisen hyväksi samoin kuin määrärahojen seuranta ja prosessien kontrollien suunnittelu.

Heikoimmat arviot saivat riskien tunnistamiseen, arviointiin ja hallintaan liittyvät asiakohdat. Erityisesti parantamisen varaa nähtiin riskienhallinnan vastuiden ja hallintamenettelyiden määrittelyssä ja riskienhallinnan toimivuuden säännöllisessä arvioinnissa. Nämä asiakohdat ovat nousseet heikkoina kohtina esiin jo useampana vuonna ja niihin tullaan jatkossa kiinnittämään entistä enemmän huomiota.

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet päivitettiin vuoden 2021 alussa. Niiden lisäksi ei ole hyväksytty tarkempia ohjeita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Sisäisen valvonnan arvioinnin perusteella on todettavissa, että käytännön toimien tasolla valvonta on johdon näkemyksen mukaan monelta osin hyvällä tasolla, mutta valvonnan järjestelmällisyys, systemaattisuus ja dokumentointi on puutteellista. Vuoden 2021 aikana käynnistettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen valmistelu. Ohjeessa annetaan perusteita selkeämmät käytännön ohjeet toimielimille, viranhaltijoille ja konsernin yhtiöille siitä, miten valtuuston antamat tehtävät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta toteutuvat.

Riskiarviointi on otettu vahvemmin osaksi talousarviota ja tilinpäätöstä. Tilinpäätöksessä on jokaisen palvelualueen omassa toimintakertomuksessa osio, jossa palvelualue arvio sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa omassa toiminnassaan. Lisäksi talousarvioon on vuodesta 2020 alkaen lisätty osio, jossa palvelualueet ennakoivat toimintansa ja taloutensa kannalta olennaisimpia riskejä. Lisäksi tavoitteena on kehittää ja ottaa käyttöön riskien arvioinnin työkaluja päätöksenteon valmistelijaille. Merkittävässä päätöksessä on tavoitteena edellyttää jatkossa systemaattisen riskiarvioinnin tekemistä osana valmistelua.

Kunnassa käynnistettiin vuonna 2018 sopimusjohtamisen kehittäminen. Sopimusjohtamisella tarkoitetaan laajasti kunnan solmimien sopimusten ja sitoumusten kokonaiskartoittamista, hallintaa ja arviointia. Vuoden 2019 aikana kunnan sopimuskanta on kartoitettu ja siitä on laadittu selvitys, joka esiteltiin vuoden 2020 alussa johtoryhmälle, kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Sopimusjohtaminen on pysyvä prosessi, jonka avulla kehitetään sopimusosaamista ja tavoitellaan Laukaan kunnalle parempia sopimuksia. Vuonna 2021 toteutettiin osana hyvinvointialueuudistuksen valmistelua laaja sopimusten ja vastuiden kartoitus. Sopimusten hallinta paranee vuoden 2022 aikana, kun uusi sopimustietojärjestelmä otetaan käyttöön.

Jatkossa sisäiseen valvontaan voidaan asettaa vuosittain talousarviossa painopistealue, jota painotetaan talousarviovuoden valvonnassa.

Sisäisen valvonnan arviointi 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Muutos
Johtamistapa ja valvontakulttuuri	3,1	3,1	3,2	3,3	3,2	-0,1
Riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta	2,0	2,5	2,5	2,5	2,5	0,0
Valvontatoimenpiteet	3,2	3,2	3,1	3,3	3,3	0,0
Tiedonkulku ja raportointi	2,9	3,0	2,8	3,1	3,1	0,0
Seuranta	2,9	2,9	3,0	3,0	3,1	0,1
Yhteensä, keskiarvo	2,8	2,9	2,9	3,1	3,0	

3.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelmassa esitetään tilikaudelle kuuluvat tuotot ja kulut miljoonina euroina. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin nähden osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

TULOSLASKELMA	2017	2018	2019	2020	2021	Muutos	
<i>Milj. €</i>						€	%
Toimintatuotot	14,8	13,7	13,5	13,2	15,9	2,8	21,1 %
Toimintakulut	-113,1	-115,8	-116,7	-119,2	-130,1	-11,0	9,2 %
Toimintakate	-98,3	-102,2	-103,3	-106,0	-114,2	-8,2	7,7 %
Verotulot	67,9	66,1	67,6	71,8	75,4	3,7	5,1 %
Valtionosuudet	37,3	36,6	38,1	46,5	42,7	-3,8	-8,2 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0,9	1,3	0,8	0,6	0,6	0,1	13,5 %
Korkotuotot	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	-0,1	-19,4 %
Muut rahoitustuotot	0,2	0,7	0,3	0,3	0,3	0,0	4,0 %
Korkokulut	0,1	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,2	-93,0 %
Muut rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	342,0 %
Vuosikate	7,8	1,8	3,2	12,8	4,5	-8,3	-64,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	-5,5	-5,8	-7,1	-8,7	-6,8	1,9	-22,1 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-5,3	-5,8	-6,1	-6,3	-6,3	0,0	0,8 %
Lisäpoistot	-0,2	0,0	-1,0	-2,4	-0,5	1,9	-81,0 %
Arvonalentumiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden tulos	2,4	-4,0	-3,9	4,1	-2,2	-6,3	-154,9 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2,4	-4,0	-3,9	4,1	-2,2	-6,3	-154,9 %
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	13,1	11,8	11,5	11,1	12,3	1,2	10,9 %
Vuosikate/Poistot	143,4	30,9	44,5	147,1	66,8	-80,3	-54,6 %
Vuosikate, euroa/asukas	413,6	95,1	167,1	680,2	240,9	-439,2	-64,6 %
Asukasmäärä	18 978	18 929	18 903	18 823	18 794	-29,0	-0,2 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintatuottojen suhde toimintakuluihin on 12,3 % vuonna 2021. Laukaan kunnan toimintatuottojen osuus kulujen rahoituksesta oli 1,2 miljoonaa euroa eli 10,9 % suurempi kuin edellisenä vuonna johtuen pääosin 2,5 miljoonan euron korona-avustuksista.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä,

mikäli poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Poistot ovat kohteen (rakennus, kone, kalusto) arvonalentumista kuvaava luku. Vuonna 2021 tehtiin 0,46 miljoonan euron lisäpoistot. Vuosikate kattoi 66,8 % poistoista, eli tulorahoitus ei riittänyt kattamaan poistoja.

Vuosikate, Euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei kuitenkaan voida asettaa johtuen eroista kuntien toimintojen organisoinnissa sekä palvelutoiminnan laajuudessa. Kun lukua verrataan muihin kuntiin, on huomioitava erot myös veroprosenteissa. Laukaan kunnan vuosikate asukasta kohden vuonna 2021 oli 240,9 euroa.

3.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma kertoo kunnan rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, oman pääoman lisäykset ja –palautukset. Rahoituslaskelma kertoo, lisääntyivätkö vai vähenivätkö kunnan rahavarat toiminnasta ja investoinneista johtuen. Seuraavassa rahoituslaskelma on esitetty miljoonina euroina.

RAHOITUSLASKELMA	2017	2018	2019	2020	2021	Muutos	
Milj. €						€	%
Vuosikate	7,8	1,8	3,2	12,8	4,5	-8,3	-64,6 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät	-0,4	-0,5	-1,2	0,3	-0,5	-0,8	-253,4 %
Toiminnan rahavirta	7,4	1,3	1,9	13,1	4,1	-9,0	-69,0 %
Investointimenot	-14,8	-7,2	-6,9	-16,4	-17,3	-0,9	5,4 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,7	0,0	0,0	0,7	0,2	-0,5	-70,1 %
Pysyvien vastaavien höydykkeiden luovutustulot	0,8	0,9	1,8	1,5	1,4	-0,1	-7,3 %
Investointien rahavirta	-13,3	-6,3	-5,0	-14,3	-15,7	-1,5	10,3 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5,9	-5,0	-3,1	-1,2	-11,7	-10,5	903,1 %
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	0,6	0,6	0,8	0,8	0,7	0,0	-3,7 %
Antolainasaamisten lisäykset	-0,1	-0,1	0,0	-0,2	0,0	0,2	-88,1 %
Antolainasaamisten vähennykset	0,8	0,7	0,8	1,0	0,8	-0,2	-20,5 %
Lainakannan muutokset	3,1	4,0	10,0	-4,0	10,0	14,0	-348,8 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6,7	0,0	-10,0	35,0	20,0	-15,0	-42,9 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,0	0,0	0,0	-10,0	0,0	10,0	-99,9 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3,5	4,0	20,0	-29,0	-10,0	19,0	-65,5 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	2,0	0,4	-3,9	0,7	1,4	0,6	89,8 %
Rahoituksen rahavirta	5,8	5,0	6,9	-2,5	12,1	14,6	-577,8 %
Rahavarojen muutos	-0,1	0,0	3,8	-3,7	0,4	4,1	-110,6 %
Rahavarat 31.12.	1,4	1,4	5,1	1,4	1,8	0,4	27,1 %
Rahavarat 1.1.	1,5	1,4	1,4	5,1	1,4	-3,7	-71,8 %
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-28,9	-21,9	-15,2	-23,2	-26,8		
Investointien tulorahoitus, %	55,6	25,1	46,1	81,2	26,4		
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	0,2	0,3	1,1	0,3		
Kassan riittävyys, pv	4	4	16	4	5		
Asukasmäärä	18 978	18 929	18 903	18 823	18 794	-29	-0,2 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä on viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Laukaan kunnan tunnusluku on -26,8 miljoonaa euroa. Tilikaudella 2021 tunnusluku on heikentynyt edelliseen vuoteen verrattuna, sillä vuoden investointimenot ovat olleet 17,3 miljoonaa euroa. Tunnusluku on ollut negatiivinen useana vuonna laajasta investointiohjelmasta johtuen.

Investointien tulorahoitus, %

$= 100 \times \text{vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus- tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien tulorahoitusprosentin tulisi olla vähintään 50 prosenttia. Jos tunnusluku on alle 100 prosenttia, erotus on rahoitettu myynteillä, lainoituksella ja kassavaroilla. Laukaan kunnan investointien tulorahoitusprosentti oli 26,4 prosenttia, eli investointeja jouduttiin rahoittamaan suurelta osalta lainarahalla.

Laskennallinen lainanhoitokate

$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon otamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Vuonna 2021 lainanhoitokate oli 0,3, eli tulorahoitus ei riittänyt kattamaan laskennallista lainanhoitokatetta.

Kassan riittävyys (pv)

$= 365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Tunnusluku kertoo, että kunnan rahavarat riittivät vuoden lopussa viiden päivän kassasta maksuihin.

3.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettujen tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2020	2021	VASTATTAVAA	2020	2021
<i>Milj. €</i>			<i>Milj. €</i>		
PYSYVÄT VASTAAVAT	145,8	155,1	OMA PÄÄOMA	37,5	34,2
Aineettomat hyödykkeet	0,1	0,1	Peruspääoma	32,4	32,4
Aineettomat oikeudet	0,1	0,1	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1,0	4,1
Aineelliset hyödykkeet	111,3	121,3	Tilikauden yli-/alijäämä	4,1	-2,2
Maa- ja vesialueet	16,8	16,9	PAKOLLISET VARAUKSET	1,3	2,9
Rakennukset	68,1	65,0	Muut pakolliset varaukset	1,3	2,9
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11,9	13,0	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	0,4	0,4
Koneet ja kalusto	0,9	1,8	Valtion toimeksiannot	0,1	0,0
Enn. maksut ja keskene. hank.	13,5	24,7	Lahjoitusrahastojen pääomat	0,1	0,1
Sijoitukset	34,4	33,6	Muut toimeksiantojen pääomat	0,3	0,3
Osakkeet ja osuudet	12,7	12,6	VIERAS PÄÄOMA	111,2	123,4
Muut lainasaamiset	21,2	20,5	Pitkäaikainen	36,4	56,4
Muut saamiset	0,5	0,5	Joukkovelkakirjalainat	0,0	25,0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,1	0,0	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	33,1	28,0
Valtion toimeksiannot	0,1	0,0	Muut velat/Liitt.maksut ja muut	3,3	3,3
Lahjoitusrahastojen varat	0,0	0,0	Lyhytaikainen	74,8	67,0
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4,5	5,8	Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalaii	36,0	46,0
Vaihto-omaisuus	0,2	0,2	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok	25,0	5,0
Aineet ja tarvikkeet	0,2	0,2	Saadut ennakot	0,0	0,0
Saamiset			Ostovelat	7,2	8,4
Lyhytaikaiset saamiset	2,9	3,8	Muut velat/Liitt.maksut ja muut	0,7	0,8
Myyntisaamiset	1,4	1,4	Siirtovelat	5,9	6,8
Muut saamiset	0,8	0,6	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	150,4	160,8
Siirtosaamiset	0,8	1,7	TASEEN TUNNUSLUVUT	2020	2021
Rahat ja pankkisaamiset	1,4	1,8	Omavaraisuusaste, %	24,9	21,3
VASTAAVAA YHTEENSÄ	150,4	160,8	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	84,6	92,0
			Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	5 091	1 841
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	270	98
			Lainakanta 31.12., 1000 €	94 067	104 052
			Lainakanta 31.12., €/asukas	4 997	5 536
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1000	118 363	126 013
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	6288	6705
			Lainasaamiset, 1000 €	21 230	20 487
			Asukasmäärä	18823	18794

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä uusista sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70%:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Laukaan kunnan omavaraisuusaste vuonna 2021 oli 21,3 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan tilikauden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Kuntien välisessä vertailussa suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku, sillä pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus ja poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Laukaan kunnan suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2021 oli 92,0 prosenttia. Tavoitetasona tunnusluvussa voidaan pitää alle 50 prosenttiyksikön tasoa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevana vuosina. Laukaan kunnalla oli kertynyttä ylijäämää 1,8 miljoonaa euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden

päätymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Laukaan kunnan kertynyt ylijäämä asukasta kohden oli 98 euroa.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkoilla sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla. Laukaan kunnan lainakanta vuoden lopun tilanteessa oli 104 miljoonaa euroa.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päätymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Laukaan kunnan asukaskohtainen lainakanta oli 5536 euroa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena. Vuodenvaihteen tilanteessa lainat ja vuokravastuut olivat yhteensä 126,0 miljoonaa euroa.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päätymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa. Asukaskohtainen lainan ja vuokravastuun määrä oli Laukaassa 6705 euroa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Laukaan kunnalla oli lainasaamisia vuoden 2021 lopussa 20,5 miljoonaa euroa.

3.3.4 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo- ja meno –käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

TULOT	2021	%
Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	15 945 660,75	10,2
Verotulot	75 420 856,57	48,3
Valtionosuudet	42 663 925,00	27,3
Korkotuotot	366 556,31	0,2
Muut rahoitustuotot	287 573,99	0,2
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoit	-1 006 135,04	-0,6
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	201 400,00	0,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 390 043,02	0,9
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennys	766 632,62	0,5
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 991 716,00	12,8
Satunnaiset erät	0,00	0,0
Kokonaistulot yhteensä	156 028 229,22	100,0
MENOT	2021	%
Varsinainen toiminta		
Toimintakulut	130 131 845,16	82,9
Korkokulut	12 208,60	0,0
Muut rahoituskulut	12 597,77	0,0
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pakollisten varausten lisäys	-537 135,52	-0,3
Investoinnit		
Investointimenot	17 338 748,30	11,0
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	22 779,82	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	9 632,04	0,0
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	9 997 348,00	6,4
Kokonaismenot yhteensä	156 988 024,17	100,0

3.3.5 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuntakonserni on määritelty kuntalaissa kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti. Kuntalain 6 § mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunnalla katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

1) enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen

2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänenenemmistö.

Kunta kirjanpitolain mukaisineen tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Laukaan kuntakonserni muodostuu Laukaan kunnasta, Laukaan Vesihuolto Oy:stä (100 %) Laukaan Vuokrakodit Oy:stä (100 %) ja Laukaan Kehitysyhtiö Oy:stä (100 %). Kuntakonserni tarkoittaa yhteisöjä, joissa kunta voi käyttää tosiasiallista päätösvaltaa.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään kuntakonsernin lisäksi kuntayhtymät peruspääoman mukaisessa suhteessa. Konsernitilinpäätöksessä kuntakonsernin vuositalouden toimintatuotoista ja -kuluista Laukaan kunta muodostaa noin 80 %, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri noin 10 % ja loput yhteisöt noin 10 %.

Konserniin kuuluvien yhteisöjen lisäksi Laukaan kunnalla on omistuksia yhtiöissä, jotka eivät kuulu Laukaan kuntakonserniin. Yli 20 % osakkuusyhteisöjä ovat Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy ja Jyväskylän Liikenneturvallisuuskeskus Oy. Lisäksi Laukaan kunta on vahvasti sidoksissa Laukaan asumispalvelusäätöön. Kunnalla on lisäksi pienomistuksia useissa eri yhtiöissä. Näistä toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimpiä ovat:

- Laukaan Virastosydän Oy
- Jykia Oy
- Mustankorkea Oy
- Jyväskylän puhdistamo Oy
- Midinvest Oy
- Sakupe Oy

Konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteet on raportoitu yhtiöiden toimittamin tietoihin perustuen käyttäen soveltuvin osin liikennevalotarkastelua seuraavasti:

Värikoodi	Värikoodin selitys
 	Tavoite toteutui.
 	Tavoite toteutui osittain.
 	Tavoite ei toteutunut.

Laukaan Vesihuolto Oy

Laukaan vesihuolto Oy:n yhtiömuotoinen toiminta on käynnistetty vuoden 2016 alusta lukien. Vesihuolto-yhtiö toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii asiakkaiden viemäriveresien poistojohtamisesta ja käsittelystä. Hyvä palvelutaso tuotetaan ympäristön kannalta kestäväällä tavalla, liiketaloudellisesti kannattavasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminta-ajatuksen mukaan vesihuolto-yhtiön ydintehtäviin kuuluvat vesihuoltotoiminnan strateginen johtaminen ja kehittäminen sekä asiakassuhteet ja palvelujen hinnoittelu. Toiminta-ajatuksen toteuttamiseksi ydintehtäviin kuuluvat myös vesihuoltoverkostojen pitkäaikainen hallinta, vedenhankinnasta, -käsittelystä ja jäteveden poistojohtamisesta huolehtiminen. Laukaan Vesihuolto Oy tekee yhteistyötä JS-Puhdistamo Oy:n kanssa jätevesien puhdistamisen osalta ja Alva Oy:n kanssa jätevesien johtamisen osalta. Laukaan vesihuolto Oy on laatinut erillisen vuosikertomuksen vuodelta 2021.

Värikoodi	Tavoite	Lisähuomiot
	Laukaan Vesihuolto Oy	
	Laukaan Vesihuolto Oy:n toiminnan ja uusien toimintatapojen kehittäminen	Toimintaa kehitetty suunnitelmallisesti. Tehtävänkuvia on tarkennettu ja toimintapoja ohjeistettu.
	Vesihuollon palvelut tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.	Taloudellisuutenn kiinnitetty huomiota. Asiakaspalvelua ja viestintää asiakkaiden suuntaan parannettu
	Kuntalaisilta perittävillä maksutuotoilla katetaan varsinaisen toiminnan lisäksi poistot ja pääomakulut. Vesihuoltoyhtiön ei ole tarkoitus tuottaa voittoa, mutta tuloksen tulee olla pitkällä aikavälillä positiivinen.	Yhtiöllä on hiukan kumulatiivista alijäämää. Kulunut vuosi 2021 oli voitollinen.
	Laitoksen omaisuuden arvo ja käyttökunto ylläpidetään jatkuvan korjauksen periaatteella ja peruskorjaustoiminnalla.	Peruskorjauksiin ja digitalisaation uudistuksiin on panostettu viime vuosina voimakkaasti. Korjausvelkaa verkostoissa kuitenkin edelleen riittää.
	Toiminnassa otetaan huomioon energiatehokkuus kunnan hyväksymän strategian mukaisesti. Kestävän kehityksen ja ympäristöarvojen periaatteet huomioidaan.	Energia- ja ilmastoasioita mietitään jokaisen investoinnin yhteydessä.
	Yhtiö jatkaa teollisuustoimijoiden kanssa teollisuusjätevesisopimusten seurantavaihetta.	Seurantavaihe on käynnissä. Seurannassa on parantamisen varaa.
	Vesihuollossa on otettu käyttöön uusia digitaalisia välineitä liittyen viestintään, automaatioon ja verkostonhallintaan. Niiden käyttöä ja digitaalista osaamista kehitetään edelleen.	Otettu käyttöön uusia digitaalisia välineitä mm. häti-palvelu, automaation uudistaminen ja etäluettavat mittarit

Laukaan Kehitysyhtiö Oy

Laukaan Kehitysyhtiö Oy toimii kunnan omistamana kehitysyhtiönä toteuttaen kunnan elinkeinopolitiikkaa elinkeinostrategiassa ja toimintasuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden mukaisesti.

Vuonna 2021 Laukaan Kehitysyhtiö Oy jatkoi 2016 – 2020 strategisessa suunnitelmassa olevien kärkihankkeiden toteuttamista. Näitä olivat Lievestuoreen tapahtuma-alueen eli Laukaa Areenan rakennuttaminen ja kehittäminen, Vuonteen vankila- ja Luken, luonnonvarakeskuksen alueen kehittäminen, karavaanarialueen suunnittelu sekä kulttuurimatkailun kehittäminen.

Laukaa Areenan osalta panostettiin erityisesti tapahtuma-alueen kehittämiseen entistä monipuolisemmaksi ja vetovoimaisemmaksi tapahtumalustaksi. MM-rallin päätöserikoiskoe Power Stage oli vuoden suurin tapahtuma alueella. Epidemia vaikutti merkittävästi tapahtumien järjestämiseen vuoden 2021 aikana.

Vuonteen kylän kehittäminen eteni, kun vuonna 2019 Luken vanhoille tiloille löydettiin yksityinen ostaja. Kehitysyhtiö oli aktiivisesti mukana etsimässä sopivaa ostajaa tiloille sekä valmistelemassa tulevia kehitysaskelaita alueella. Kehitysyhtiö oli kartoittamassa vuoden 2021 aikana vanhan vankila-alueen mahdollisuuksia. Alueen kehittämisen otti jälleen ison askeleen, kun kesällä 2021

vanhalle vankila-alueelle löytyi uusi omistaja, jonka myötä alueelle tulee monipuolista yritystoimintaa sekä asutusta.

Karavaanarialueen suunnitelmat etenivät, kun kunta hankki itselleen Peurunkajärven rannasta Ratsurannan tilan. Kehitysyhtiö oli mukana, kun kunnan elinkeinotoimen kanssa toteutettiin alueen kehittämissuunnitelma. Jatkossa kehitysyhtiö on mukana etsimässä alueelle sopivaa toimijaa tai toimijoita.

Vuonna 2021 Laukaan kunta liittyi mukaan PRATT-organisaation (Prehistoric Rock Art Trails) jäseneksi. Kyseisen järjestön tavoitteena on edistää kulttuurimatkailua kalliomaalausten osalta Euroopassa. Alueen kehittämisen pohjaksi vuoden 2021 loppupuolella kehitysyhtiö käynnisti Saraakallioiden käyttö- ja hoitosuunnitelman laadinnan.

Vuoden 2021 aikana aloitettiin myös uuden toimintamallin suunnittelu elinkeinopalvelujen rakenteesta sekä Laukaan Kehitysyhtiö Oy:n roolista elinkeinopalvelujen tuottamisessa. Suunnittelu-työn lisäksi Laukaan kunnan henkilöstössä sekä toimintaympäristössä tapahtui muutoksia. Muutokset aiheuttivat muutoksia kehitysyhtiön hallinnossa ja toimintamallissa. Hallituksen puheenjohtaja vaihtui Laukaan kunnan kunnanjohtajan vaihdoksen myötä. Samoin toimitusjohtajan tehtävät vaihtuivat elinkeinojohtajalle lokakuussa 2021.

Laukaan Vuokrakodit Oy

Laukaan Vuokrakodit Oy omistaa 49 kohdetta, joissa on yhteensä noin 650 asuntoa, minkä lisäksi yhtiö omistaa yksittäisiä osakehuoneistoa. Vuokralokohteita on kunnan neljässä taajamassa. Yh-

tiön toimialana on hallinnoida, vuokrata ja rakennuttaa vuokra-asuntoja sekä vastata niiden ylläpidosta ja arvonsäilymisestä. Yhtiön pitkän aikavälin tavoitteena on vastata kasvavan kunnan vuokra-asuntokysyntään taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Värikoodi	Tavoite	Lisähuomiot
Laukaan Vuokrakodit Oy		
	Kohteiden vuokrataso on yleisten markkinavuokrien tasolla	
	Käyttökateprosentti yli 35 %	
	Käyttöaste keskimäärin yli 97 %	Jokiniementie 3 tyhjennys
	Kohteiden keskimääräinen kuntoluokka säilyy pitkällä aikavälillä yli 55 %	Peruskorjauksia tehdään varojen sallimissa puitteissa
	Yhtiö laatii raportin asukastyytyväisyydestä ja suunnitelman sen edistämiseksi omistajalle	Kysely tehty joka toinen vuosi, tarkoitus tehdä tänä syksynä
	Yhtiö aloittaa kohdekannan PTS:ien (pitkän tähtäimen suunnitelma) laatimisen talousarvion sallimissa rajoissa	Viimeksi kiinteistöistä tedyistä PTS:stä on käyty läpi ja ensivuodelle tarkoitus tehdä taas osasta kiinteistöistä
	Uudistuotantoa suunnitellaan vain mikäli markkinoilla ennakoidaan alitarjontaa	
	Hoito- ja huolto-ohjelmien laatimista ja myyntisuunnitelmaa ja tutkitaan myynnin vaikutukset yhtiölle ja vuokra-asuntomarkkinoille, kohteiden myynnistä annetaan erillinen omistajaohje	Osa jo myyty ja osaa tarjottu ovestavaksi.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kuntakonsernin omistajapolitiikan ja konserniohjauksen merkitystä on korostettu kuntien toimintaa ohjaavassa sääntelyssä. Kuntalaki edellyttää, että kunnilla on yksi kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista ja omistajapolitiikasta. Edelleen kuntalain 14 § mukaisesti valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 23.4.2018 § 6 kuntakonsernin omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjeen. Kuntakonsernin toiminnan ohjaus perustuu konserniohjeeseen.

Konserniohjeessa on kuvattu toimivallan jako konserniohjaukseen liittyvissä asioissa sekä määrätty toimintatapoja konsernijohtoon ja konserniyhteisöjen väliselle raportoinnille ja tiedonkululle. Ohjeessa määritellään talouden suunnitteluun ja seurantaan liittyvät periaatteet. Konserniohjeessa on myös ohjeistettu rahoituksen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Sisäinen

valvonta ja riskienhallinta ovat kiinteä osa tytäryhtiöiden hallitusten ja toimitusjohtajien tehtäviä. Konsernijohtolla on toimivalta järjestää tarvittavat neuvottelut konsernivalvonnan, raportoinnin ja riskienhallinnan järjestämiseksi.

Laukaan kunnalla on omistajana konsernin tytäryhtiöihin hyvin välitön yhteys sekä hallinnollisesti että toiminnallisesti kunnan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kautta.

Konserniohjeen lisäksi tytäryhtiöille on talousarviossa asetettu toiminnallisia tavoitteita ja yhtiöt raportoivat konsernijohtolle toiminnasta ja taloudesta hyväksytyn talouden vuosikellon mukaisesti.

Konsernivalvonnan kehittämiskohteina tulevaisuudessa ovat omistajaohjauksen käytänteet ja konserniohjeen päivittäminen. Konsernijohtolla ei nykyään ole selkeää menettelyä omistajaohjauksen toteuttamiseen yhtiökokousasioiden käsitte- lyn lisäksi. Konserniohje ei ole kaikilta osin yksiselitteinen, minkä vuoksi joitakin sen osia tulisi tämentää.

Yhteenveto konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Laukaan kunta		KUNTAKONSERNI	KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN YHDISTELY	
Tytäryhteisöt (yli 50 % omistusosuus)				Kotipaikka
Laukaan Vuokrakodit Oy				Laukaa
Laukaan Kehitysyhtiö Oy				Laukaa
Laukaan Vesihuolto Oy				Laukaa
Kuntayhtymät				
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä		Jyväskylä		
Keski-Suomen Liitto		Jyväskylä		
Keski-Suomen Sairaanhoidopiiri		Jyväskylä		
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä		Äänekoski		
Osakkuusyhteisöt (20 % - 50 % omistusosuus)				
Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy		Laukaa		
Jyvasseudun Liikenneturvallisuuskeskus Oy		Laukaa		
Säätiöt (ei kuulu konserniin eikä yhdistellä konsernitilinpäätökseen)				
Laukaan asumispalvelusäätiö		Laukaa		

3.3.6 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA (Milj. €)	2017	2018	2019	2020	2021	Muutos	
						€	%
Toimintatuotot	44,3	42,9	42,7	43,0	45,9	2,9	6,8 %
Toimintakulut	-144,3	-147,6	-149,1	-150,8	-164,2	-13,4	8,9 %
Osuus osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta)	0	0	0	0	0	0,0	0,0 %
Toimintakate	-100,0	-104,7	-106,4	-107,8	-118,3	-10,5	9,7 %
Verotulot	67,9	66,1	67,6	71,8	75,4	3,7	5,1 %
Valtionosuudet	44,1	43,7	45,1	54,2	50,2	-4,0	-7,3 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0,2	0,6	0,2	-0,1	0,2	0,3	-349,9 %
Korkotuotot	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-30,1 %
Muut rahoitustuotot	0,2	0,8	0,3	0,3	0,6	0,3	89,4 %
Korkokulut	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3	0,0	-5,5 %
Muut rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	43,3 %
Vuosikate	12,2	5,8	6,4	18,0	7,5	-10,5	-58,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	-9,0	-9,2	-10,3	-11,8	-10,3	1,5	-12,6 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-8,8	-9,2	-9,3	-9,4	-9,9	-0,5	5,2 %
Lisäpoistot ja arvonalentumiset	-0,2	0,0	-1,0	-2,4	-0,5	2,0	-81,0 %
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,0 %
Tilikauden tulos	3,2	-3,5	-3,9	6,2	-2,3	-8,4	-136,7 %
Tilinpäätössiirrot	-0,2	0,1	-0,3	-0,2	-0,3	-0,1	49,7 %
Tilikauden verot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	-63745,2 %
Laskennalliset verot	-0,1	0,0	-0,2	-0,1	0,1	0,2	-197,7 %
Vähemmistöosuudet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2,9	-3,4	-4,4	5,9	-2,3	-8,2	-139,7 %
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	30,7 %	29,1 %	28,6 %	28,5 %	28,0 %		
Vuosikate/Sumu-poistot, %	138,4 %	62,7 %	68,8 %	191,9 %	75,9 %		
Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset %	135,7 %	62,7 %	62,1 %	152,2 %	72,5 %		
Vuosikate, euroa/asukas	643	306	337	957	399		
Asukasmäärä	18 978	18 929	18 903	18 836	18 794	-42	-0,2 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintakate on toimintatuottojen ja –kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuus toimintakuluista kuvataan tunnusluvulla: Toimintatuotot/Toimintakulut, %.

Vuonna 2021 luku oli 28,0 prosenttia ja tunnusluku pieneni 0,5 prosenttia edellisestä vuodesta. Näin ollen Laukaan kuntakonsernin toimintatuottojen osuus kulujen rahoituksesta oli hieman pienempi kuin edellisenä vuonna.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{Vuosikate} / (\text{Suunnitelman mukaiset poistot} + \text{Arvonalentumiset})$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä

vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet. Vuonna 2021 Laukaan kuntakonsernin vuosikate oli 75,9 % suunnitelman mukaisista poistoista ja 72,5 % kaikista poistoista ja arvonalentumisista.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntakonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Muun muassa konserniyhteisöjen toimintojen sisältö vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konsernissa.

Vuosikate asukasta kohden vuonna 2021 oli 399 euroa ja se pieneni edellisestä vuodesta 588 euroa /asukas.

3.3.7 Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA (Milj. €)	2017	2018	2019	2020	2021	Muutos	
						€	%
Vuosikate	12,2	5,8	6,4	18,0	7,5	-10,5	-58,4 %
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,0 %
Tilikauden verot	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,1	0,1	-31922,6 %
Tulorahoituksen korjauserät	-0,2	-0,1	-1,1	-1,4	-1,2	0,2	-17,2 %
Toiminnan rahavirta	12,0	5,7	5,2	16,6	7,0	-9,6	-58,0 %
Investointimenot	-21,4	-18,1	-17,2	-28,2	-22,4	5,8	-20,6 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,7	0,0	0,1	0,7	0,2	-0,5	-70,1 %
Pysyvien vastaavien höydykkeiden luovutustulot	0,7	1,0	1,7	2,1	3,9	1,8	83,7 %
Investointien rahavirta	-20,0	-17,2	-15,4	-25,4	-18,3	7,1	-28,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8,0	-11,5	-10,2	-8,8	-11,3	-2,5	28,8 %
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	0,6	0,3	0,8	0,8	0,8	0,0	-3,8 %
Antolainasaamisten lisäykset	-0,1	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	127,8 %
Antolainasaamisten vähennykset	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,0	-2,2 %
Lainakannan muutokset	5,3	9,2	15,7	2,1	13,7	11,7	569,1 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12,8	5,6	-1,0	38,5	27,7	-10,8	-28,1 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2,5	-2,2	-2,2	-10,9	-1,2	9,7	-89,3 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-5,0	5,7	18,8	-25,6	-12,8	12,8	-50,0 %
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,4	-0,4	2153,6 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	1,4	1,0	-1,0	0,8	0,3	-0,5	-59,8 %
Rahoituksen rahavirta	7,3	10,5	15,5	3,7	14,4	10,7	293,6 %
Rahavarojen muutos	-0,7	-1,0	5,2	-5,1	-3,1	2,0	-39,9 %
Rahavarat 31.12.	6,7	5,7	11,3	6,2	9,3	3,1	49,8 %
Rahavarat 1.1.	7,4	6,7	6,1	11,3	6,2	-5,1	-45,3 %
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-43,5	-44,4	-45,9	-47,8	-49,9		
Investointien tulorahoitus, %	58,9	32,0	37,3	65,5	33,8		
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	0,4	0,3	1,0	0,4		
Kassan riittävyys, pv	14	12	24	12	18		
Asukasmäärä	18 978	18 929	18 903	18 836	18 794	-67	-0,4 %

Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirta- välituloksen tilipäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä siltä osin kuin kertymä on laskettavissa. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Laukaan kuntakonsernin tunnusluku on -49,9 miljoonaa ja tunnusluku on ollut negatiivinen useana vuonna laajasta investointiohjelmasta johtuen.

Investointien tulorahoitus, %

$= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintamenot}$

Investointien tulorahoitus- tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai lainavarojen määrää vähentämällä. Investointien tulorahoitusprosentin tulisi olla vähintään 50 prosenttia. Vuonna 2021 kuntakonsernin investointien tulorahoitus % - tunnusluku oli 33,8 prosenttia.

Lainanhoitokate

$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan konserniyhteisöjen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2- ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Laukaan kuntakonsernin lainanhoitokate oli 0,4.

Kassan riittävyys (pv)

$= 365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Tunnusluku kertoo, että Laukaan kuntakonsernin rahavarat riittivät vuoden lopussa 18 päivän kassasta maksuihin.

3.3.8 Konsernitase ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2020	2021	VASTATTAVAA	2020	2021
<i>Milj. €</i>			<i>Milj. €</i>		
PYSYVÄT VASTAAVAT	194,0	203,2	OMA PÄÄOMA	33,9	31,4
Aineettomat hyödykkeet	3,0	3,5	Peruspääoma	32,4	32,4
Aineettomat oikeudet	3,0	3,5	Arvonkorotusrahasto	0,3	0,3
Muut pitkävaikutteiset menot	0,0	0,0	Muut omat rahastot	2,9	2,9
			Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-7,5	-1,7
Aineelliset hyödykkeet	184,7	193,0	Tilikauden yli-/alijäämä	5,9	-2,3
Maa- ja vesialueet	18,9	19,0	VÄHEMMISTÖOSUUDET	0,0	0,0
Rakennukset	98,6	114,5			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	21,7	28,0	PAKOLLISET VARAUKSET	1,0	0,9
Koneet ja kalusto	2,1	3,9	Muut pakolliset varaukset	1,0	0,9
Muut aineelliset hyödykkeet	1,0	1,1	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	0,7	0,9
Enn.maksut ja keskener. han	42,4	26,5			
			VIERAS PÄÄOMA	171,2	187,5
Sijoitukset	6,2	6,8	Pitkäaikainen	82,0	109,3
Osakkuusyhteisöosuudet	0,5	0,4	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	80,0	107,3
Muut osakkeet ja osuudet	4,9	5,5	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	2,0	1,9
Muut lainasaamiset	0,1	0,1			
Muut saamiset	0,8	0,8	Lyhytaikainen	89,2	78,2
			Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	67,3	54,6
Toimeksiantojen varat	0,4	0,6	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	21,1	22,9
	0,4	0,6	Laskennalliset verovelat	0,7	0,8
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12,5	17,0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	206,8	220,9
Vaihto-omaisuus	0,6	0,6	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2020	2021
Saamiset	5,7	7,2	Omavaraisuusaste, %	16,4 %	14,2 %
Pitkäaikaiset saamiset	0,1	0,1	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	101,3 %	109,3 %
Lyhytaikaiset saamiset	5,5	7,1	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-1 626	-4 026
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-86	-214
			Lainakanta 31.12., 1000 €	147 343	161 900
Rahoitusarvopaperit	1,7	1,1	Lainakanta 31.12., €/asukas	7 822	8 614
Rahat ja pankkisaamiset	4,5	8,2	Lainat ja vastuut 31.12.	170 915	187 460
			Lainat ja vastuut, €/asukas	9 074	9 974
VASTAAVAA YHTEENSÄ	206,8	220,9	Lainasaamiset, 1000 €	844	830
			Asukasmäärä	18 836	18 794
			<i>Asukasmäärä ilmoitettu ennakkotiedon mukaisena.</i>		

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusteen tavoitetasona voidaan pitää 50%:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta. Laukaan kuntakonsernin omavaraisuusaste vuonna 2021 oli 14,2 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2021 oli 109,3 prosenttia, kun tavoitetasona voidaan pitää alle 50 %-yksikön tasoa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Laukaan kuntakonsernilla oli

kertynyttä alijäämää vuoden 2021 lopussa 4,0 miljoonaa euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Laukaan kuntakonsernilla oli kertynyttä alijäämää asukasta kohden 214 euroa.

Konsernin lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Laukaan kuntakonsernin lainakanta 31.12.2021 oli 161,9 miljoonaa euroa.

Konsernin lainat, euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Laukaan kuntakonsernin asukaskohtainen lainakanta 31.12.2020 oli 8614 euroa.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= $\text{Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset}$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Laukaan kuntakonsernilla oli lainasaamisia vuoden 2021 lopussa 0,8 miljoonaa euroa.

3.3.9 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 § mukaisesti kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelman tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Kunnanhallitus esittää, että tilikauden alijäämä 2.249.527,91 euroa kirjataan taseen omaan pääomaan yli-/alijäämättilille.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (kuntalaki 115 §).

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (kuntalaki 110 §).

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos kuntalaissa 118 § tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytykset täyttyvät. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on

kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;
- 2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
- 3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
- 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Laukaan kunnan taseessa 31.12.2021 on kertyneitä ylijäämiä 1,8 miljoonaa euroa (98 euroa/asukas) ja kuntakonsernin taseessa kertyneitä alijäämiä 4,0 miljoonaa euroa (214 euroa/asukas). Lakisääteistä tarvetta selvitykselle talouden tasapainottamisesta ei ole. Seuraavassa taulukossa on tarkastelu arviointikriteeristön mukaisten kuntakonsernin talouden tunnuslukujen raja-arvojen täyttyminen. Kuntakonsernien lainakannan vertailu ei ennen kuntakonsernien lopullisia tilinpäätöstietoja ole mahdollista.

Kunnan talouden tasapainosta on huolehdittu aktiivisella taloudenhoidolla ja ennakollisella sopeuttamisella.

KUNTALAIN TUNNUSLUKUJEN MUKAISET RAJA-ARVOT:

	TP 2017	TP2018	TP2019	TP 2020	TP2021
1. Kuntakonsernin yli-/Alijäämä, €/asukas	-46	-202	-415	-86	-214
1. Kuntakonsernin vuosikate, M€	12,20	5,80	6,40	18,00	7,50
2. Kunnan tuloveroprosentti	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5
3. Kuntakonsernin lainakanta, €/asukas	6 233	6 769	7 650	7 822	8 614
4. Kuntakonsernin suhteellinen velkaatuneisuus	93,2	102,8	108,3	101,3	109,3
<i>Painotettu tulovero % keskiarvo</i>	19,91	19,84	19,88	19,96	20,02
<i>Ero keskiarvoon, yksikköä</i>	1,59	1,66	1,62	1,54	1,48
<i>Konsernin lainakanta €/asukas keskiarvo</i>	6 299	6 537	6 537	7 420	*
<i>Ero keskiarvoon, %</i>	-1 %	4 %	17 %	5 %	*
<i>Asukasmäärä</i>	18 978	18 929	18 903	18 823	18 794

*Kuntakonsernin lainakanta/asukas keskiarvo ei ole tilinpäätöshetkellä vielä saatavilla

4 Toteumavertailu ja tavoitteiden toteutuminen

4.1 Käyttötalouden toteutuminen

Tässä osiossa kuvataan kootusti talousarvion sitovien taloudellisten tavoitteiden toteutuminen. Talousarvion sitovia eriä käyttötalouden osalta ovat toimintakatteet tulosityksiköittäin. Seuraavissa kuvissa on kuvattu tulosityksiköiden toimintatuotot,

toimintakulut ja toimintakatteet alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon verrattuna. Taloudellisten tavoitteiden toteutumista ja poikkeamia on selitetty auki yksikkökohtaisesti seuraavissa toimintakertomuksissa.

TOIMINTATUOTOT 1 000 euroa	TP 2020	TA 2021	Talousarvio- muutokset	TA/M2021	TP 2021	Muutos TA/M-TP euroa	2021 %
Konsernihallinto	4 669,1	3 639,6	403,0	4 042,6	4 081,2	38,5	1,0 %
Hallintopalvelut	1 267,5	1 314,6	0,0	1 314,6	1 312,4	-2,1	-0,2 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	441,0	252,0	110,0	362,0	318,1	-43,8	-12,1 %
Elinkeinopalvelut	2 960,6	2 073,1	293,0	2 366,1	2 450,6	84,5	3,6 %
Perusturvapalvelut	3 332,3	3 380,8	2 070,0	5 450,8	6 411,2	960,5	17,6 %
Hallinto- ja terveyspalvelut	1,6	1,4	2 000,0	2 001,4	2 349,3	347,9	17,4 %
Sosiaalityö	145,0	68,8	70,0	138,8	225,6	86,8	62,6 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	3 185,7	3 310,6	0,0	3 310,6	3 836,3	525,7	15,9 %
Sivistyspalvelut	2 647,5	3 209,7	-72,0	3 137,7	3 062,7	-75,0	-2,4 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	12,8	0,0	0,0	0,0	14,3	14,3	0,0 %
Varhaiskasvatus	809,7	1 014,8	0,0	1 014,8	1 011,2	-3,6	-0,4 %
Perusopetuspalvelut	1 064,9	1 300,1	0,0	1 300,1	1 159,0	-141,1	-10,9 %
Lukio	56,9	96,4	0,0	96,4	56,9	-39,6	-41,0 %
Kansalaisopisto	173,7	142,0	0,0	142,0	200,7	58,7	41,4 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	17,2	25,2	-12,0	13,2	17,6	4,5	33,9 %
Vatti	444,4	569,0	-60,0	509,0	510,4	1,4	0,3 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	67,9	62,2	0,0	62,2	92,6	30,4	48,9 %
Tekninen lautakunta	17 420,3	18 654,3	329,6	18 983,9	19 048,1	64,3	0,3 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	112,1	87,2	0,0	87,2	133,5	46,4	53,2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	613,8	371,5	0,0	371,5	492,5	121,0	32,6 %
Tilapalvelut	11 619,0	12 753,6	329,6	13 083,2	13 017,1	-66,1	-0,5 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 149,0	4 621,1	0,0	4 621,1	4 599,0	-22,1	-0,5 %
Ympäristövalvonta	926,4	820,9	0,0	820,9	805,9	-15,0	-1,8 %
YHTEENSÄ	28 069,3	28 884,3	2 730,6	31 614,9	32 603,2	988,3	3,1 %

Vuoden 2020 organisaatorakenne muutettu vastaamaan vuoden 2021 organisaatorakennetta.

Laukaan kunta

TOIMINTAKULUT 1 000 euroa	TP2020	TA 2021	Talousarvio- muutokset	TA/M2021	TP 2021	Muutos TA/M-TP euroa	2021 %
Konsernihallinto	8 361,9	8 732,7	321,0	9 053,7	8 757,0	296,7	3,3 %
Hallintopalvelut	2 340,4	2 483,0	47,0	2 530,0	2 412,6	117,4	4,6 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 305,0	2 222,9	245,0	2 467,9	2 413,2	54,6	2,2 %
Elinkeinopalvelut	3 716,5	4 026,8	29,0	4 055,8	3 931,2	124,7	3,1 %
Perusturvapalvelut	61 913,5	61 232,2	5 546,3	66 778,5	68 569,1	-1 790,6	-2,7 %
Hallinto- ja terveystalvet	34 829,7	34 249,4	4 576,3	38 825,7	38 963,4	-137,7	-0,4 %
Sosiaalityö	5 986,9	5 720,1	970,0	6 690,1	7 031,0	-341,0	-5,1 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	21 097,0	21 262,7	0,0	21 262,7	22 574,6	-1 311,9	-6,2 %
Sivistyspalvelut	44 394,8	47 913,8	431,9	48 345,7	48 608,0	-262,3	-0,5 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	391,1	359,3	0,0	359,3	343,0	16,2	4,5 %
Varhaiskasvatus	12 938,7	14 458,9	0,0	14 458,9	13 703,8	755,1	5,2 %
Perusopetuspalvelut	24 508,6	25 841,4	321,4	26 162,8	27 480,5	-1 317,7	-5,0 %
Lukio	1 915,8	2 177,9	85,5	2 263,4	2 262,2	1,2	0,1 %
Kansalaisopisto	633,1	687,5	0,0	687,5	646,2	41,2	6,0 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	987,2	1 014,7	0,0	1 014,7	985,9	28,8	2,8 %
Vatti	2 341,8	2 625,7	25,0	2 650,7	2 401,5	249,3	9,4 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	678,5	748,5	0,0	748,5	784,9	-36,5	-4,9 %
Tekninen lautakunta	19 395,5	20 134,1	346,8	20 480,9	20 855,3	-374,4	-1,8 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 126,5	3 200,6	0,0	3 200,6	3 070,7	129,9	4,1 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 121,6	1 906,1	200,0	2 106,1	2 295,1	-189,0	-9,0 %
Tilapalvelut	8 654,9	8 768,2	146,8	8 915,0	9 488,3	-573,3	-6,4 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 005,1	4 504,1	0,0	4 504,1	4 298,1	206,0	4,6 %
Ympäristövalvonta	1 487,5	1 755,1	0,0	1 755,1	1 703,0	52,0	3,0 %
YHTEENSÄ	134 065,8	138 012,8	6 646,1	144 658,9	146 789,4	-2 130,5	-1,5 %

Vuoden 2020 organisaatorakenne muutettu vastaamaan vuoden 2021 organisaatorakennetta.

TOIMINTAKATE 1 000 euroa	TP 2020	TA 2021	Talousarvio- muutokset	TA/M2021	TP 2021	Muutos TA/M-TP euroa	2021 %
Konsernihallinto	-3 692,8	-5 093,1	82,0	-5 011,1	-4 675,8	335,3	6,7 %
Hallintopalvelut	-1 072,9	-1 168,5	-47,0	-1 215,5	-1 100,2	115,3	9,5 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	-1 864,1	-1 970,9	-135,0	-2 105,9	-2 095,1	10,8	0,5 %
Elinkeinopalvelut	-755,8	-1 953,7	264,0	-1 689,7	-1 480,5	209,2	12,4 %
Perusturvapalvelut	-58 581,2	-57 851,4	-3 476,3	-61 327,7	-62 157,8	-830,1	-1,4 %
Hallinto- ja terveystalvet	-34 828,2	-34 248,0	-2 576,3	-36 824,3	-36 614,1	210,2	0,6 %
Sosiaalityö	-5 841,8	-5 651,3	-900,0	-6 551,3	-6 805,4	-254,2	-3,9 %
Vanhus- ja vammaispalvelut	-17 911,2	-17 952,2	0,0	-17 952,2	-18 738,3	-786,2	-4,4 %
Sivistyspalvelut	-41 747,3	-44 704,1	-503,9	-45 208,0	-45 545,3	-337,3	-0,7 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	-378,3	-359,3	0,0	-359,3	-328,7	30,5	8,5 %
Varhaiskasvatus	-12 129,0	-13 444,1	0,0	-13 444,1	-12 692,6	751,5	5,6 %
Perusopetuspalvelut	-23 443,7	-24 541,3	-321,4	-24 862,7	-26 321,5	-1 458,8	-5,9 %
Lukio	-1 858,9	-2 081,4	-85,5	-2 167,0	-2 205,3	-38,4	-1,8 %
Kansalaisopisto	-459,4	-545,5	0,0	-545,5	-445,5	100,0	18,3 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	-970,0	-989,6	-12,0	-1 001,6	-968,3	33,3	3,3 %
Vatti	-1 897,4	-2 056,8	-85,0	-2 141,8	-1 891,1	250,7	11,7 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	-610,6	-686,3	0,0	-686,3	-692,3	-6,1	-0,9 %
Tekninen lautakunta	-1 975,2	-1 479,9	-17,2	-1 497,1	-1 807,2	-310,1	-20,7 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	-3 014,4	-3 113,5	0,0	-3 113,5	-2 937,2	176,3	5,7 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	-1 507,8	-1 534,6	-200,0	-1 734,6	-1 802,6	-68,0	-3,9 %
Tilapalvelut	2 964,2	3 985,4	182,8	4 168,1	3 528,8	-639,3	15,3 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	143,8	117,0	0,0	117,0	300,9	183,9	-157,1 %
Ympäristövalvonta	-561,0	-934,2	0,0	-934,2	-897,1	37,1	4,0 %
YHTEENSÄ	-105 996,5	-109 128,5	-3 915,5	-113 044,0	-114 186,2	-1 142,2	-1,0 %

Vuoden 2020 organisaatorakenne muutettu vastaamaan vuoden 2021 organisaatorakennetta.

4.2 Toimintakertomukset yksiköittäin

4.2.1 Konsernihallinto

Konsernihallinnon organisaatio koostuu kolmesta tulosityksiköstä, jotka ovat

1. Hallintopalvelut, sisältäen hallinto-, viestintä- ja tietohallintopalvelut sekä maaseututoimen
2. Talous- ja henkilöstöpalvelut, sisältäen talous- ja omistajaohjauksen, henkilöstöhallinnon sekä hankintojen ohjauksen ja kehittämisen
3. Elinkeinopalvelut, sisältäen elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäytön

Palvelualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa kuntakonsernin johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja sekä kunnan kasvua ja elinvoimaa tukevia palveluita. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä.

Konsernihallinnon talousarvion kokonaisuudessa esitetään määrärahat myös keskusvaalilautakunnalle sekä tarkastuslautakunnalle. Konsernihallinnon toimintatulot olivat vuonna 2021 yhteensä noin 4,1 miljoonaa euroa ja toimintakulut 8,8 miljoonaa euroa. Toimintakate oli -4,7 miljoonaa euroa. Toimintakate heikkeni edellisestä vuodesta noin 0,8 miljoonaa euroa.

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tulosityksikön toimintakertomus sisältää toimielimistä kunnanvaltuuston ja kunnan hallituksen toiminnan. Kunnanhallituksen alaiset vaikuttamistoimielimet kuten vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuuston sekä veteraaniasiain neuvottelukunnan toiminta sisältyvät tähän osioon. Tulospaikoista hallinto ja viestintä, tietohallinto, henkilöstöhallinto ja maaseututoimi ovat osa hallintopalvelujen kokonaisuutta.

Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukaiset tavoitteet huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä. Kunnanvaltuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Kunnanvaltuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet.

Vuonna 2021 kunnanvaltuusto kokoontui 7 kertaa ja käsitteli 77 asiaa. Kokouspaikkoina toimivat Peurungan auditorio ja Jyväskodit Oy:n kokoustilat. Kaksi kokouksista pidettiin koronapandemian vuoksi etäyhteydellä, sekä muissa kokouksissa oli mahdollisuus etäosallistumiseen. Kokousten yhteydessä järjestettiin valtuutetuille miniseminaareja

muun muassa MAL –sopimuksesta, hallintosäännöstä, Hyphen toiminnasta, asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinnasta ja kuntastrategiasta. Merkittävimpiä toimintaa ohjaavia päätöksiä vuonna 2021 valtuustolla oli Jyväskylän kaupunkiseudun MAL –sopimuksen hyväksyminen vuosille 2021-2031 ja päätös siitä, ettei Laukaan kunta osallistutaan hyväksy sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankintaa Keski-Suomeen. Maankäytön suunnittelun osalta merkittävin päätös oli Keski-Laukaan yleiskaavan pohjoisosa, osa-alue I (Piilopohja-Kuukkala) hyväksyminen, mikä mahdollistaa noin 1500 uuden asukkaan sijoittumisen alueelle. Valtuustokausi päättyi vuoden aikana ja uudet valtuutetut valittiin luottamustehtäviinsä elokuun 9. päivä pidetyssä valtuuston kokouksessa. Uusille valtuutetuille järjestettiin koulutustilaisuuksia syksyn aikana.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja talousenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus seuraa ja valvoo lautakuntia, palvelujen järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Kunnanhallitus kokoontui vuonna 2021 yhteensä 17 kertaa ja käsitteli 378 asiaa. Vuoden aikana kunnanhallitus muodosti työryhmän vanhusneuvoston vaikutusmahdollisuuksien selvittämiseksi ja uuden hallintojohtajan valintaa valmistelleen työryhmän. Päätöksenteossa oli muun muassa talouden tasapainottamisraportin hyväksyminen, uuden kuntastrategian työohjelman hyväksyminen, kunnanvaltuuston päätösten valmistelua, useiden kaavaprosessien eteenpäin vientiä, toimien ja virkojen täyttämisiä, edunvalvontaa lausuntojen ja vastineiden antamisina.

Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat kunnanhallituksen alaisia vaikuttamistoimielimiä, joiden tarkoitus on valvoa ja ajaa kohderyhmiensä etuja kunnan päätöksenteossa. Laukaalaisten veteraanitunnusten omaavien henkilöiden ja sotaveteraanijärjestön etuja valvoo yhteistoimintaelin, veteraaniasiain neuvottelukunta.

Vanhusneuvosto kokoontui vuonna 2021 12 kertaa. Vanhusneuvosto sai tietoa asioiden valmistelusta ja ajankohtaisista asioista vanhuspalveluissa. Vuoden teemoina olivat ikääntyneen väestön äänen kuuluville saaminen ja asioihin vaikuttaminen, sekä vanhusneuvoston tunnettavuuden parantaminen.

Vammaisneuvosto kokoontui vuonna 2021 5 kertaa. Vuoden teemoina olivat neuvoston vaikutusmahdollisuuksien ja näkyvyyden lisääminen, sekä esteettömyyden huomioiminen muun muassa rakentamisessa.

Nuorisovaltuusto kokoontui 10 kertaa. Nuvalla on edustus sivistyslautakunnassa, perusturvalautakunnassa, teknisessä lautakunnassa, Hyphen ohjausryhmässä, julkisen taiteen työryhmässä, maakunnallisessa nuorisovaltuustossa, Laukaan kunnan hyvinvointityöryhmässä, ilmasto- ja energiatyöryhmässä sekä nuorten palveluohjausverkostossa. Nuorisovaltuusto tekee myös yhteistyötä Seututerveyskeskuksen kanssa. Vuoden 2021 pääteemana olivat ilmastoon liittyvät teemat ja vaikuttamismahdollisuudet päätöksentekoon.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on suorittaa kunnan hallinnon ja talouden arviointia sekä järjestää

hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut. Tarkastuslautakunta toteutti tehtävänsä antamalla arviointikertomuksen, jonka valtuusto käsitteli 24.5.2021/17. Kunnanhallitus käsitteli arviointikertomusta kokouksessaan 6.9.2021/252 ja antoi lausuntonsa valtuustolle 27.9.2021/58 kunnanhallitukselle esitettyihin kysymyksiin. Vuoden 2021 aikana tarkastuslautakunta kokoontui 9 kertaa.

Keskusvaalilautakunta vastaa sille kuuluvista vaaleihin liittyvistä järjestelyistä ja päätöksistä. Vuonna 2021 pidettiin kuntavaalit. Koronatilanteen vuoksi kuntavaaleja lykättiin kertaalleen, mikä aiheutti keskusvaalilautakunnille ylimääräisiä kokouksia ja uusi valtuustokausi alkoi vasta elokuussa. Vuoden 2021 lopulla keskusvaalilautakunta kokoontui myös päättämään vuoden 2022 aluevaalien järjestelyistä. Keskusvaalilautakunta kokoontui kaikkiaan 11 kertaa vuoden 2021 aikana.

Hallinnon ja viestinnän tulospaikka tuottaa kunnalle yleishallinnollisia palveluja kuten valmistelee kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa ja vastaa näiden päätösten toimeenpanosta. Tämän lisäksi kunnan viestinnän koordinointi, neuvontapalvelut, keskusarkistopalvelut, asianhallintapalvelut sekä osallistuminen yhteiskuntasuhteiden hoitoon kuuluvat hallinnon ja viestinnän tulospaikalle. Palvelut tuotettiin ulkoisille ja sisäisille asiakkaille kuuden henkilön voimin. Vuodelle 2021 keskeisiä tehtäviä olivat uuden asianhallintajärjestelmän käyttöönoton valmistelu ja kunnan sähköisen arkistoinnin hankkeen valmistelun aloittaminen.

Tietohallinnon tulospaikan tehtävä on tuottaa kuntaorganisaation tarpeita vastaavat tietotekniset palvelut. Näitä ovat muun muassa tieto- ja viestintätekniikan laitteiden ja palveluiden kehitys, toteutus ja ylläpito sekä lähituki. Toiminta koostuu käytätätuestä, uusien palvelujen käyttöönoton suunnittelusta ja toteutuksesta, laitteiden ja ohjelmistojen hankinnasta ja asennuksesta, koulutuksesta, infrastruktuurin (tietoverkot) ylläpidosta ja raketamisesta, tietoteknisestä asiantuntija-avusta sekä tietoturvasta huolehtimisesta.

Vuotta 2021 vaikeutti laitteiden saatavuusongelmat, eikä elinkaaren mukaisia laiteusintoja pys-

tytty kokonaisuudessaan toteuttamaan. Matkapuhelinoperaattori vaihdettiin Hanselin kilpailuttaman puitesopimuksen toimittajaan Telia Finland Oyj. Etätyöratkaisut jatkuivat pandemian vuoksi. Kunnan uusi verkkosivusto toteutettiin ja otettiin käyttöön kesällä ja hanke ”Tekoäly taloushallinnon tietojohdamisen tukena” päättyi. Rakennukset Vihavuoren koulun ja Kirkonkylän koulun laajennusten osalta etenivät suunnitellusti. Tietohallinnon verkossa ja ylläpidossa oli vuonna 2021 noin 3400 laitetta: 270 pöytäkoneetta, 1300 kannettavaa, 800 tablettia, 70 virtuaalipalvelinta ja 8 fyysistä palvelinta, 80 monitoimilaitetta / tulostinta, 800 puhelinta ja 120 muuta valvonta-/verkkolaitetta. Tietoverkoissa käytettävien laitteiden määrä kasvoi noin

viidellätoista prosentilla vuoteen 2020 verrattuna. Tietohallinnon laskennallinen henkilöstömäärä vuonna 2021 oli 5,2 henkilötyövuotta.

Maaseututoimen tulosityksikkö vastaa seudullisesti Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Muuramen, Toivakan, Uuraisten ja Laukaan maaseutuelinkeinohallinnon viranomaistehtävistä. Toimintakulut katetaan kuntien maksuosuuksilla. Maksuosuudet määräytyvät edeltävän vuoden kuntien aktiivitulojen määrien perusteella. Vuoden aikana päätettiin toistaiseksi voimassa oleva yhteistyösopimus Laukaan YTA:n maaseutuhallinnon ja Keuruun YTA:n maaseutuhallinnon kanssa, mikä astuu voimaan 1.1.2022.

Talous- ja henkilöstöpalvelut

Taloushallinto ja –suunnittelu sekä hankinnat ja kehittäminen ovat tärkeitä perustoimintoja, mutta myös merkittäviä tukipalveluita koko kuntaorganisaation tulokselliselle toiminnalle. Taloushallinnon ja –suunnittelun tehtävänä on huolehtia kunnan talousarvion laadinnasta ja osallistua kunnan taloussuunnitteluun. Tulospaikalla koostetaan konserni- ja kuukausiraportit, joilla seurataan talousarvion toteutumista. Taloushallinnon- ja suunnittelun tulospaikalla toteutetaan kunnan pääkirjanpito ja tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen, sekä taloustilastointiin vaadittava aineisto. Taloushallinto- ja suunnittelu vastaa lisäksi ostoreskontran-, maksuliikenteen- ja rahoituksen hoidosta sekä takauksista, perinnästä ja kunnan yleislaskutuksesta. Vuonna 2021 kuntien talousraportoinnin muutokset ja hyvinvointialueuudistuksen valmistelu korostuivat taloushallinnon tehtäväkentässä. Myös keskitetty hankintojen ohjaus ja hankintaneuvonta ja -koulutus sekä kunnan hankintatyöryhmän koordinaatio kuuluvat talous- ja elinvoimapaalveluiden vastuulle. Vuonna 2021 edistettiin sopimusjohtamista hyvinvointialueuudistuksen siirtyvien sopimusten kartoituksen ja sopimustietojärjestelmän hankinnan myötä. Taloushallinto ja hankintatoimi ovat lisäksi avainasemassa sisäisen valvonnan kehittämisessä.

Henkilöstöhallinnon tulospaikka valmistelee yhteistyössä henkilöstöpolitiikan peruslinjaukset ja luo työvälineitä ja ohjeita henkilöstöjohtamisen käytännön toteuttamiseen. Tällaisia osa-alueita ovat mm. henkilöstösuunnittelu, henkilöstön rekrytointi, palkkaus- ja palvelussuhdeasiat, henkilöstön kehittäminen, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto, työsuojelu, yhteistoiminta ja työhyvinvointi sekä ammattitaitoisen henkilöstön saannin turvaaminen. Henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan henkilöstön palkkalaskennasta.

Vuonna 2021 henkilöstöhallinnon työtä on leimannut koronaepidemian hallintaan, hyvinvointialueuudistukseen sekä henkilöstön saatavuuden haasteisiin liittyvät tehtävät. Kehittämistyössä on panostettu esihenkilötyön sujuvoittamiseen, henkilöstöohjeiden kehittämiseen ja työkykyjohtamisen kehittämiseen. Vuoden 2020 lopulla tehdyn esihenkilötutkimuksen tuloksiin perustuen kunnan johtoryhmä työskenteli henkilöstötuottavuuden kehittämisen parissa ja pyrki tunnistamaan strategian mukaisia kyvykkyyksiä, joita henkilöstöltä edellytetään. Kunnan henkilöstöohjeita päivitettiin ja ne koottiin uudeksi henkilöstön käsikirjaksi intraan. Yhteistyötä Kevan ja työterveyshuollon kanssa sekä henkilöstöhallinnon ja työsuojelun välillä tiivistettiin työkykyjohtamisen kehittämiseksi.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinotoimen tehtävä on rakentaa suotuisia olosuhteita asumiseen, työskentelyyn, yrittämiseen ja matkailuun Laukaassa. Se kehittää asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten sijoittumista kunnan alueelle lisääviä vetovoimatekijöitä ja verkostoja. Elinkeinotoimi toteuttaa tehtävänsä tarjoamalla (1) aloittavan ja toimivan yrityksen palveluja, (2) yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja kansainvälistymispalveluja, (3) sijoittumispalveluja sekä (4) toteuttaa aluekehityshankkeita ja (5) kuntamarkkinointia.

Vuonna 2021 keskityttiin aluekehityksen osalta erityisesti yritysalueista Sorajyvän ja Laukaanporttiin sekä tapahtuma-alue Laukaa Areenan kehittämiseen. Tämän lisäksi toteutettiin mm. Ratsurannan alueelle kehityssuunnitelma caravanalueen toteuttamiseksi.

Kuntastrategian mukaisesti panostettiin matkailupalveluiden kehittämiseen hankkeiden sekä Visit Laukaa ja Visit Jyväskylä Region -palvelujen kautta ja tuettiin yritysten selviytymistä koronapandemian toisesta ja kolmannelta aallosta tiedotuksen ja valmennusten kautta. Yritysten ja yhteisöjen verkostoitumista edistettiin etätilaisuuksien, sähköisten viestintäkanavien kautta. Lähes kaikki suunnitellut tapahtumat jouduttiin epidemian vuoksi peruuttamaan.

Vuonna 2021 panostettiin yleiseen kuntamarkkinointiin yritysten ja asukkaiden sijoittumista edistävään markkinointiin. Yritysten sijoittumispalveluissa toteutettiin keväällä ja syksyllä soittokampanja, jonka tavoitteena oli löytää Laukaanportin yritysalueesta kiinnostuneita yrityksiä. Soittokampanjalla tavoitettiin jälleen noin 1000 yritystä. Sijoittumisneuvotteluja käynnistettiin vuoden 2021 aika noin 15, joka on enemmän kuin vuonna 2020. Tonttimarkkinoinnin muut tulokset on raportoitu maankäytön toiminnallisten tavoitteiden yhteydessä.

Maankäyttöyksikön tehtävänä on kehittää kunnan aluerakennetta ja maankäyttöä, huolehtia linjakaasta maapolitiikasta sekä kunnan metsätilojen

laadukkaasta hoidosta. Maankäyttöyksikkö koostuu kolmesta tulospaikasta; kaavoitus, maaomaisuus ja metsätilat. Toimintaa johtaa kaavoitusjohtaja, jonka alaisuudessa työskenteli vuoden 2021 lopussa 4 henkilöä. Maankäyttöinsinöörin virka oli täyttämättä.

Metsistä korjattiin puuta yhteensä noin 11 400 m³. Suurimmat hakkuumäärät painottuivat talousmetsiin, mutta kokonaiskertymässä ovat mukana myös uusien katualueiden avaukset ja muiden hankkeiden yhteydessä poistetut puut. Hakkuutuloiksi kertyi noin 498.000 euroa. Hakkuista varten tehtäviä ennakkoraivauksia tehtiin 23,5 ha, taimikonhoitotöitä 34,1 ha, metsänviljelytöitä 17,9 ha ja maanmuokkausta 27,6 ha. Hoito- ja taimikonperustamiskustannukset olivat yhteensä noin 39.500 euroa. Metsäomaisuuden tuottoa parannettiin kasvatuslannoituksella (9,9 ha) ja uutta metsätietä rakennettiin (62,5 m). Parantamistöiden kustannukset katettiin kertyneillä bonuksilla.

Kunnan talous- ja puistometsäalueet jaettiin sähköisessä metsäsuunnitelmassa omiksi kokonaisuuksiksi. Tämä parantaa erilaisessa käytössä olevien metsäalueiden hoidon suunnittelua ja toteutusta sekä talouden seuranta. Tekninen palvelualue vastaa taajamien puistometsien hoidosta.

Vuoden 2021 perustettiin uusi METSO-ohjelman mukainen luonnonsuojelualue Kuhakoskelle. Suojelualue koostuu kolmesta osa-alueesta, joiden pinta-ala on yhteensä 9 ha.

Talousarvion investointiosaan maa- ja vesialueet varattiin yhteensä 700.000 euroa. Leppäveden kasvialueelta ja Vehniän yritysalueelta hankittiin yhteensä noin 15,7 ha raakamaata. Asemakaavan toteuttamiseksi hankittiin noin 0,6 ha yleisiä alueita. Vuoden 2021 aikana maanhankintaan käytettiin yhteensä noin 90.240 euroa. Kiinteistötoimitusmaksuihin ja kirjaamiskuluihin kului noin 26.345 euroa. Vuoden aikana on pyritty myös edistämään Mörkökorven materiaalikeskuksen alueen maanhankintaa.

Omakoti- ja yritystonttien markkinoinnissa painotettiin sähköistä markkinointia verkossa ja sitä kohdennettiin tonteista kiinnostuneille. Omakotitonttisivujen katselumäärät kasvoivat vuonna 2021 lähes 8 % edelliseen ennätysvuoteen verrattuna. Yrityspalveluille perustettiin uudet laukaanyrityspalvelut.fi -verkkosivut ja yritystonttien (tai yritysaluiden) markkinointi siirtyi sinne.

Uusia pientaloasumiseen tarkoitettuja rakennuspaikkoja luovutettiin rakennettavaksi 30 kpl, joista 20 myytiin ja 10 vuokrattiin. Kerrostalotontteja myytiin kirkonkylältä yksi. Vuokra-alueita myytiin vuokralaisille 2 kpl. Yritystonttialueita luovutettiin 3,9 ha.

Syksyllä 2021 allekirjoitettiin ensimmäinen Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimus. Sopimukseen kirjattuja tavoitteita toteuttavia toimenpiteitä käynnistettiin syksyn aikana kaupunkiseudun kuntien yhteistyönä. Työtä ohjaa kunnanjohtajista koostuva ohjausryhmä ja asioita valmistelee teemoittain kootut projektiryhmät. Vuoden lopussa käynnistyi muun muassa seudun maankäyttöä, asumista ja liikennettä yhteen sovittavan Jyväskylän seudun kehityskuva 2030+ laadinta. Myös liikenneverkkoon liittyvien KUHA ja KÄPY hankkeiden osalta kartoitettiin hankkeita sekä niiden suunnittelu- ja toteuttamisvalmiutta.

Kunnan alueella oli vuoden 2021 lopussa vireillä 24 asemakaavahanketta, kolme yleiskaavahanketta sekä viisi yksityisen maanomistajan vireille laittamaa ranta-asemakaavaa. Yleiskaavoista vuoden

2021 aikana hyväksyttiin Keski-Laukaan pohjoisosan yleiskaava, osa-alue I (Piilopohja-Kuukkala-Horonpohja). Asemakaavaa hyväksyttiin yhteensä 90 ha alueella. Näistä merkittävin oli Lievestuoreen asemakaavan muutos, vt 9 ja Hohontie, jossa asemakaava muutettiin vastaamaan laadittua valtatien tiesuunnitelmaa. Samalla Hohontie muutettiin kaduksi.

Vuoden 2021 aikana laadittiin myös kehittämissuunnitelmat Lievestuoreen taajaman pääkadun Liepeentien kehittämiseksi. Suunnitelmilla luotiin tavoitetilaa pääkadun kehittämiseksi ja katutilan parantamiseksi. Suunnitelmassa ratkottiin myös taajamapysäkin sijoittamista sekä siihen liittyviä toimintoja. Kehittämissuunnitelma toimii jatkosuunnittelun pohjana ja visiona. Jatkosuunnittelu tapahtuu mm. katusuunnitelmien ja asemakaavamuutosten kautta.

Maankäyttö -tulospaikan alkuperäiseen talousarvioon tehtiin muutoksia tulojen osalta. Muutetun talousarvion vuosikate toteutui 225.000 euroa arvioitua suurempana. Maankäytön toimintakulut toteutuivat 90,9 %:sti ollen noin - 583.000 euroa. Kulut jäivät talousarviosta mm. täyttämättömän maankäyttöinsinöörin viran vuoksi.

Toimintatuotot ylittivät muutettuun talousarvioon arvioidusta noin 167.000 eurolla ja toteuma oli 109,2 %. Arvioitua enemmän tuloja tuli maaomaisuudesta (noin 70.300 euroa) sekä metsätiloista (noin 98.800 euroa).

Maankäytön tunnusluvut	TA 2021	TA-M 2021	TP 2021
Hyväksytyt asemakaavat, ha	300	300	90
Hyväksytyt yleiskaavat, ha	530	530	639
Maanhankintamenot, euroa	700 000	700 000	90 240
Maanmyyntitulot (myyntivoitto), euroa	630 000	940 000	951 793
Maanvuokratulot, euroa	420 000	420 000	466 292
Hakkuutulot, euroa	400 000	400 000	498 863
Metsänhoitomenot, euroa	50 000	50 000	39 472

Työllisyyspalvelut 2021

Suomen valtion hallitusohjelman mukaisesti kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä on lähdetty vahvistamaan. Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin 2021 työllisyyden kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden (TE-palvelut) tarjoamisesta. Työllisyyskokeiluissa tavoitellaan vahvempaa vaikuttavuutta työllisyyden edistämisessä sovittamalla yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaaamista ja palveluja.

Jyväskylänseudun työllisyyden kuntakokeilu käynnistyi Laukaassa yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa 1.3.2021 ja voimassaolevan lain mukaan kokeilut päättyisivät 30.6.2023. Hallitus esittää kuntakokeilusta annetun lain voimassaoloa jatkettavaksi 31.12.2024 asti. Näin turvataan TE-palvelujen sujuva siirto, kun palvelut siirtyvät pysyvästi kunnille vuoden 2024 aikana. Työllisyyden kuntakokeiluihin osallistuu yhteensä 25 kokeilualuetta ja 118 kuntaa.

Työllisyyspalveluissa vuotta 2021 väritti edelleen erittäin paljon kevättalvella 2020 alkanut koronapandemia. Työllisyyden kuntakokeilu alkoi koronan vuoksi pääasiassa etätyöskentelynä, eikä vuonna 2021 päästy kovinkaan montaa kuukautta tekemään toimistolla täysipainoisesti lähityötä. Kuntakokeiluun siirtyneiden asiakkaiden suunnitelmat olivat osittain erittäin vanhoja. Kokeilun alkuaika

meni asiakkaiden kontaktointiin, suunnitelmien päivittämiseen ja palveluntarpeen arviointiin. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että vasta syksyllä 2021 asiakkaita pystyttiin enenevässä määrin ohjaamaan erilaisten palvelujen piiriin.

Monilla asiakkailla on runsaasti erilaisia terveydellisiä haasteita. Suunniteltuja ja sovittuja palveluita on jouduttu perumaan tai siirtämään. Terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn selvittelyjen aikataulut ovat venyneet todella pitkiksi muun muassa siitä syystä, että terveydenhoitohenkilöstön työpanosta on jouduttu kohdentamaan koronan aiheuttamiin terveysongelmiin ja rokotuksiin.

Erilaisia etävalmennusmalleja kehitettiin jo vuonna 2020 perinteisen toiminnan tilalle ja rinnalle. Näitä malleja hyödynnettiin myös vuonna 2021, mutta läheskään kaikille asiakkaille etävalmennusmallit eivät sovi muun muassa puutteellisten tietoteknisten taitojen tai laitteiden puuttumisen vuoksi.

Maaliskuun alussa 2021 työllisyyden kuntakokeilun piiriin siirtyi Laukaassa noin 650 asiakasta. Palkkatuen ja kuntalisän osalta käyttö jäi merkittävästi normaalia tasoa alhaisemmaksi epidemian vuoksi.

kuukausi 2021	Kelamaksu	työttömyys% 2020 ja 2021
Tammikuu	93 937,47	9.8 / 11.5
Helmikuu	85 924,42	9.8 / 11.3
Maaliskuu	105 099,40	12 / 12
Huhtikuu	105 127,30	15.9 / 10.9
Toukokuu	96 530,81	15.7 / 10
Kesäkuu	112 193,00	15.6 / 10.8
Heinäkuu	112 724,20	13.1 / 11
Elokuu	116 162,90	10.7 / 9.1
Syyskuu	111 246,90	10.2 / 8.6
Lokakuu	95 950,86	10.1 / 8.6
Marraskuu	99 176,85	10 / 8.6
Joulukuu	93 907,54	12.8 / 9.8
Yhteensä /KA	1 227 981,65	12.4/ 10.18

Vertailuna Kelamaksu vuonna 2020 oli 1 074 261 euroa.

Työttömyysprosentti on pudonnut kuntakokeilun alun jälkeen matalammaksi kuin pitkään aikaan. Johtopäätöksiä kokeilun vaikutuksista on vaikea vielä 8 kuukauden jälkeen vaikea tehdä. Pandemia on vaikeuttanut kuntakokeilua ja henkilökohtaisia tapaamisia ei ole voitu järjestää siinä määrin, kun on ollut tavoite. Yrittäjillä on ollut mahdollisuus saada työmarkkinatukea koronan vuoksi helmikuun 2022 loppuun saakka ja tämä on lisännyt työmarkkinatukilistan maksuja.

Pandemiasta johtuen Laukaassa ei vielä ole tehty varsinaisia asiakastyytyväisyyskyselyjä kuntakokeilun aikana. Asiakkaiden välitön palaute on ollut kuitenkin positiivisista. Ja on tullut kiitosta mm. siitä, että palvelu on saatavilla omalla paikkakunnalla ja asioita voi hoitaa tutun ja saman virkailijan kanssa, jonka tavoittaa helposti. Henkilöstön työskentelyä on haitannut pandemia lisäksi jatkuvat muutokset tehtävissä ja henkilöstön vaihtuvuus (TE-taustaisien). Tästä huolimatta Laukaassa työntekijät ovat motivoituneita ja henki on hyvä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tässä osiossa raportoidaan talousarvioon kirjattujen valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Työllisyyden kuntakokeilu käynnistyy 1.1.2021. Kokeiluja seurataan useilla eri mittareilla, joiden avulla saadaan laaja kuva kokeilun onnistumisesta. Kokeilun tavoitteena on edistää erityisesti heikossa työmarkkina-alueissa olevien työllistymistä. Kokeilun ensimmäisenä vuonna Laukaan osalta tavoitel-	Erilliskyselyjen avulla mitataan: 1) Kokeilujen kohderyhmän tyytyväisyys kunnasta saatuun palveluun ja asiakasosallisuus 2) Kohderyhmän hyvinvoinnin tai työmarkkina-alueiden kehitys kokeilun aikana	Kuntakokeilut alkavat talousarviovuonna, josta lähtötasotietoa kaikille mittareille ei ole. 4) työttömyysaste keskimäärin vuonna 2019: 9,3 % 5) työmarkkinatuen kuntaosuus vuonna 2019: 837.593 euroa.	Toteutui osittain. Epidemiasta johtuen Laukaassa ei vielä ole tehty varsinaisia erillisiä henkilöstö- tai asiakastyytyväisyyskyselyjä kuntakokeilun aikana. Asiakkaiden välitön palaute on ollut kuitenkin positiivisista mm. siitä, että palvelu on saatavilla omalla paikkakunnalla ja asioita voi

laan erityisesti palvelujen kohderyhmän ja henkilöstön tyytyväisyyttä ja hyvinvointia. Lisäksi seurataan työttömyysasteen ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitystä sekä arvioidaan kuntakokeilun vaikutusta niihin.	3) Kokeiluihin siirtyvän henkilöstön tyytyväisyys Lisäksi seurataan: 4) työttömyysaste vuoden aikana keskimäärin (%) 5) työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä (€) 6) laadullinen arvio kuntakokeilun merkityksestä kohtien 4 ja 5 kehitykselle		hoitaa tutun ja saman virkailijan kanssa, jonka tavoittaa helposti. Henkilöstön työskentelyä on haitannut epidemia, jatkuvat muutokset tehtävissä ja henkilöstön vaihtuvuus (TE-taustaisien). Siitä huolimatta Laukaassa työntekijät ovat motivoituneita ja henki on hyvä. Työttömyysaste vaihteli vuoden aikana erittäin paljon. Keskiarvoksi muodostui 10,18 %, joka on koko Keski-Suomen tilanetta arvioiden hyvä. Työmarkkinatuen kuntaosuus on ollut kasvussa. Epidemia on vaikeuttanut kuntakokeilua ja henkilökoh- taisia tapaamisia ei ole voitu järjestää siinä määrin, kun on ollut tavoite. Yrittäjillä on ollut mahdollisuus saada työmarkkinatukea koronan vuoksi helmikuun 2022 loppuun saakka ja tämä on lisännyt työmarkkinatukilistan maksuja. Työttömyysprosentti on pudonnut kuntakokeilun alun jälkeen matalammaksi kuin pitkään aikaan. Johtopäätöksiä kokeilun vaikutuksista on 8 kuukauden jälkeen vaikea tehdä.
Kunnan myyntivalmiiden yritystonttien luovutusten määrän trendi on kasvava.	1) luovutettujen yritystonttien määrä (kpl, ha)	1) Luovutettujen yritystonttien määrä (kpl, ha) 2019: 3 kpl ja 3,0 ha 2020: 3 kpl ja 1,97 ha	Toteutui täysin. 1) Yritystontteja vuonna 2021 luovutettiin 3 kpl ja 3,3 hehtaaria.

	2) käynnissä olevien sijoittumisneuvottelujen määrä	2) käynnissä olevien sijoittumisneuvottelujen määrä 2020 10 kpl	2) Sijoittumisneuvottelujen on käynnissä 15 kpl. Molempien mittarien trendi on kasvussa.
Edistetään henkilöstötuottavuutta johtamista, esimiestyötä ja työn organisointia kehittämällä sekä työhyvinvointiin panostamalla. Talousarviovuoden tavoitteena on auditoida henkilöstötuottavuuden johtamisen ja esimiesten johtamisaktiivisuuden nykytila ja käynnistää tuloksiin perustuvat kohdennetut tukitoimet sekä vähentää sairauspoissaolojen aiheuttamia kustannuksia valituissa henkilöstöryhmissä. Tavoite on pitkäaikainen ja sen seuranta jatketaan useana vuonna.	1) Henkilöstötuottavuusindeksi 2) Esimiesten johtamisaktiivisuuden taso 3) Luottamus johtoon 4) Taloudellinen tuottavuushyöty ja sairauspoissaolojen väheneminen - vanhuspalvelut - varhaiskasvatus - perusopetus - ruokapalvelu - siivouspalvelu 5) Esimiesten arviointi prosessista	2021 aikana tavoitteena on mittarien 1-3 osalta toteuttaa lähtötason mittaus ja auditointi. 4) tavoitteena yhteensä 50.000 euron tuottavuushyöty valituissa henkilöstöryhmissä. 5) tavoitteena, että esimiehet kokevat johtamisen kehittämiseen liittyvän toiminnan mielekkäänä/positiivisena lisänä ja sitoutuvat siihen.	Toteutui osittain. 1) Henkilöstötuottavuusindeksin mittaus vuoden 2019 tiedoilla sekä 2020 suoritettuun esihenkilöstökäytännön perustuen toteutettiin. 2) Esihenkilöstön johtamisaktiivisuuden taso mitattiin 3) Luottamus johtoon mitattu hyvinvointikyselyssä 4) Tuottavuushyötyä ei pystytty arvioimaan, mutta sairauspoissaolojen määrä koko organisaatiossa kasvoi ja sijaiskustannukset ylittyivät. 5) Esihenkilöstön arviointia ei suoritettu
Kuntavaaleissa valitun uuden valtuuston laadukas perehdytys luottamustehtäviin.	1) Uusille luottamushenkilöille toteutettava erillinen kysely perehdytyksen laadusta. Kysely toteutetaan noin 6 kuukauden kuluttua valtuustokauden alkamisen jälkeen.	1) tavoitteena on, että luottamushenkilöt ovat tyytyväisiä saamaansa perehdytykseen ja kokevat saaneensa riittävät valmiudet toimia tehtävissään.	Toteutui täysin. Luottamushenkilöille toteutettiin kysely syksyn aikana järjestetyistä luottamushenkilökoulutuksista ja yleisarvosana koulutuksille oli 4. Asteikoilla 1-5. Koulutukset koettiin hyviksi ja ne antoivat valmiuden toimia luottamustehtävissä.
2021 valmistuvan verkkosivu-uudistuksen onnistuminen. Käyttäjien määrä ja tyytyväisyys uusiin verkkosivuihin. Erityisesti tavoitteena	1) Kävijämäärä uusilla sivuilla 2) Palaute uusista sivuista	1) Lähtötaso: 15.900 kävijää/kuukausi	Toteutui osittain. 1) Käyttäjämäärä kasvoi 18 % ja oli keskimäärin 18 800 käyttäjää/kk

<i>nostaa paikallisten yritysten ja yhteisöjen roolia kunnan verkkoviestinnässä.</i>	<i>3) Erilliskysely: yritysten ja yhteisöjen rooli kunnan verkkosivuilla.</i>	<i>Tavoitetaso: + 20 % keskeisimmillä mitta-reilla (kävijät, sivunäytöt, vierailuaika)</i> <i>2) Tavoitteena, että säännölliset käyttäjät pitävät uusia verkkosivuja vanhoja parempina ja yleisarvosana on kiitettävä.</i> <i>3) Tavoitteena, että sekä käyttäjät että yritysten ja yhteisöjen edustajat kokevat muutoksen positiivisena ja saavat uusista sivuista lisäarvoa.</i>	<i>2,3) Palautekysely verkkosivujen toimivuudesta toteutetaan kevään 2022 aikana.</i>
<i>Laaditaan uusi kuntastrategia vuodesta 2022 alkaen. Strategia-prosessi on osallistava ja valtuusto sitoutuu strategiaan yksimielisesti.</i>	<i>1) Valtuusto on yksimielisesti hyväksynyt uuden kuntastrategian vuoden 2021 loppuun mennessä.</i> <i>2) Strategia-prosessiin on osallistettu olennaiset sidosryhmät, laadullinen arviointi.</i>		<i>Tavoite poistettiin talousarviomuutoksena KV 8.11.2021 § 61, koska havaittiin, ettei strategia valmistu suunnitellussa aikataulussa kuntavaalien siirrosta johtuen. Strategian hyväksyminen siirtyi vuodelle 2022.</i>
<i>Jatketaan 2020 aloitettua sisäisen palvelutoiminnan arvioinnin kehittämistä. Vuoden 2020 kokemuksiin perustuen laajennetaan arviointia uusiin palveluihin ja laaditaan arvioituille palveluille kehittämissuunnitelma.</i>	<i>1) asiakastyytyväisyys sisäisissä palveluissa, mittaamisen menetelmät ja mittarit määritellään palvelukohtaisesti</i> <i>2) tulosten perusteella laaditut kehittämissuunnitelmat, laadullinen arvio</i>	<i>1) tavoitteena, että yleisarvosana kaikissa palveluissa on vähintään hyvä</i> <i>2) tavoitteena, että jokaiselle arvioidulle palvelulle on laadittu arvioinnin perusteella kehittämissuunnitelma</i>	<i>Toteutui osittain.</i> <i>Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin yhdelle sisäiselle palvelulle ja yleisarvio siitä oli hyvä.</i> <i>Kehittämissuunnitelmia ei laadittu.</i>

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Konsernihallinnon tulosyksiköiden taloudelliset tavoitteet suhteessa valtuustoon toteutuivat. Tulosyksiköiden toimintakatteet eivät ylittäneet talousarviota. Talousarviomuutokset kasvattivat tuloja yhteensä 403.000 euroa ja kuluja 321.000 euroa eli talousarviomuutosten myötä palvelualueen kate

vahvistui 82.000 euroa. Tulospaikkatasolla ainoastaan työllisyyspalveluiden toimintakulut ja –kate ylittivät talousarvion.

Konsernihallinnon investoinneista ICT-laitehankinnat ylittivät talousarvion noin 30.000 eurolla. Ylitys

johtui pääosin siitä, että maailmanlaajuisen komponenttipulan vuoksi laitetöimituksissä oli ongelmia ja epävarmuutta. Tämän vuoksi jouduttiin myös hankkimaan ennakoitua kalliimpia laitteita

Arvio tulevasta kehityksestä

Konsernihallintoon on keskitetty organisaation johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja ja tukipalveluita. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Lisäksi konsernihallinnon alaisuudessa on kunnan kasvuun ja kehittämiseen liittyviä palveluita, kuten maankäyttö-, elinkeino- ja työllisyyspalvelut.

Näistä työllisyyspalvelujen osalta on tapahtumassa olennaisia muutoksia, kun työllisyyspalveluita valmistellaan siirrettäväksi kokonaan kuntien vastuulle vuoden 2024 alusta alkaen. Laukaa valmistautuu uudistukseen osallistumalla työllisyyden kuntakokeiluun, joka tuo kunnalle laajemman vastuun ja mahdollisuudet työllisyydenhoidossa jo ennen varsinaista uudistusta. Kuntakokeilussa rakennetaan uutta alueellista tuloksellista työllisyydenhoidon mallia yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa. Muutos koskettaa välillisesti myös muita toimintoja kuten sosiaali- ja terveyspalveluja, joilla on useita rajapintoja työllisyyspalveluihin. Työllisyyspalvelujen uudistus tulee vaatimaan kunnalta lisäresursointia työllisyyden hoitoon. Uudistuksen vaikutus kunnan rahoitukseen selviää, kun uudistukseen liittyvä lainsäädäntö hyväksytään.

Konsernihallinnon ydintoiminnot on turvattava tulevaisuudessakin. Konsernihallinnon resurssit on talouden sopeutusten myötä ajettu tiukalle. Tavoitteiden ja resurssien tasapainosta on huolehdittava ja henkilöstön kuormitusta seurattava. Keskeisenä muutosvoimana konsernihallinnon toiminnalle on palvelujen digitalisoituminen.

Digitalisaatio ajaa erilaisia palveluita ja toimintoja muutokseen. Konsernihallinnon osalta digitalisaatio näkyy monessa toiminnossa. Tietohallinto toimii koko organisaation tukipilarina digitalisatiossa. Lisäksi muun muassa talous- ja henkilöstöhallinto sekä asiakirjahallinto ja tiedonohjaus ovat

erityisesti toisen asteen opiskelijoille, jotta laitteet saatiin opiskelijoille ajoissa ennen opetuksen alkamista.

digitalisaatioon liittyvän muutoksen keskiössä. Tulevaisuudessa entistä suurempi osa perinteisestä henkilöstöstä näillä aloilla automatisoituu ja henkilöstön työtehtävät muuttuvat. Tässä muutoksessa kunnan on oltava ajan tasalla ja tehtävä ratkaisuja, jotka edistävät työn tuottavuutta ja organisaation toiminnan sujuvuutta.

Yksi suurimmista konsernihallintoa koskevista tulevien vuosien hankkeista on asiakirjahallinnon ja arkistoinnin digitaalisten ratkaisujen hankinta ja paperiarkistojen muuntaminen digitaaliseen muotoon. Hanke tulee vaatimaan lisäresursointia ja konsernihallinnon mittakaavassa merkittäviä investointeja.

Konsernihallinnon toimintaympäristöön vaikuttavat tulevaisuudessa koko julkisen sektorin tehtävien järjestely ja rahoitus. Hyvinvointialueuudistuksella on olennaisia vaikutuksia muun muassa kunnan henkilöstömäärään ja talouden laajuuteen ja sen myötä erilaisten organisaation sisäisten palvelujen laajuuteen. Konsernihallinnolla on korostunut rooli koko kunnan muutoksen johtamisessa ja organisaatioon liittyvien muutosten valmistelussa. Tämä edellyttää konsernihallinnon riittävää resursointia tulevana muutosvuosina.

Kunnanhallituksen talouden tasapainottamisen raportissa 2021 henkilöstöön ja johtamiseen liittyvät keinot nostettiin yhdeksi tärkeimmistä tavoista tasapainottaa taloutta. Henkilöstötuottavuuden ja työkyvyn sekä työurien johtaminen tulee korostumaan tulevana vuosina myös taloudellisena tekijänä. Näiden toimien kehittämismvastuu on korostuneesti konsernihallinnossa, vaikka palvelualueen oma henkilöstömäärä on pieni.

Perlacon Oy:n alkuvuonna 2020 laatimien arvioiden mukaan Laukaan väestörakenteen muutoksilla ja niistä johtuvilla palvelutarpeiden muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta kunnan yleishallinnon kustannustasoon vuoteen 2030 mennessä.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Konsernihallinnolla on sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa korostunut rooli ja vastuu, koska kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Lisäksi konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjaamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet päivitettiin KH 18.1.2021 § 9. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden hyväksymisen jälkeen on tarkoitus jatkaa operatiivisen valvonta-ohjeistuksen laatimista perusteiden toteuttamiseksi kunnassa ja kunta-konsernissa.

Konsernihallinnossa laaditaan ohjeita eri toimintojen ja prosessien toteuttamiseksi oikein ja lainmukaisesti sekä valvotaan näiden prosessien toteutumista. Muun muassa talous- ja henkilöstöhallinto ohjeistavat palvelualueita toimintatavoista, joilla pidetään huoli siitä, että toiminta on lain- ja asianmukaista ja kunnan toiminnan kannalta olennaiset ydinprosessit toimivat sujuvasti. Talousarvio- ja tilinpäätösprosesseja on kehitetty kunnassa jatkuvasti, jotta talouden johtaminen ja hallinta tukisi kunnan strategisia tavoitteita. Taloushallinnon täsmätykset tehdään ja dokumentoidaan ajantasaisesti. Henkilöstö- ja asiakaskyselyitä laaditaan johtamisen tueksi ja heikkojen signaalien esille saamiseksi.

Talousarvion toteutumisesta ja tilikauden tulos- ja rahoituslaskelman toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle esitettävillä kuukausiraporteilla talouden aikataulun mukaisesti kuusi kertaa vuodessa. Raporteista kaksi on laajempia osavuosi-katsauksia, jotka käsittelevät koko kuntakonsernin taloudellisten sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Raportin avulla tarkastellaan säännöllisesti, onko pysytty tavoitteissa vai havaitaanko poikkeamia. Poikkeamien kohdalla selvitetään,

mistä ne johtuvat ja pohditaan, pitääkö tavoitteita asettaa uudelleen ja voidaanko tehdä korjausliikkeitä poikkeamien estämiseksi.

Kunnan hankintaohjeet ovat ajan tasalla ja konsernihallinnon hankinta- ja kehittämispäällikkö on palvelualueiden käytettävissä asiantuntijana hankinta-asioissa. Viime vuosina kunnassa on myös kehitetty sopimusjohtamista. Sopimusjohtamisen kehittäminen on olennainen toimenpide sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vahvistamiseksi. Vuoden 2021 aikana kunnassa on otettu käyttöön keskitetty sopimusten hallintajärjestelmä vahvistamaan sopimusohjausta ja –valvontaa.

Myös tietoturva- ja tietosuoja-asioiden ohjeistus on konsernihallinnon vastuulla. Tietosuojavastavan osaamisesta huolehditaan, jotta organisaation sisäinen ohjeistus ja käytännöt pysyvät ajan tasalla.

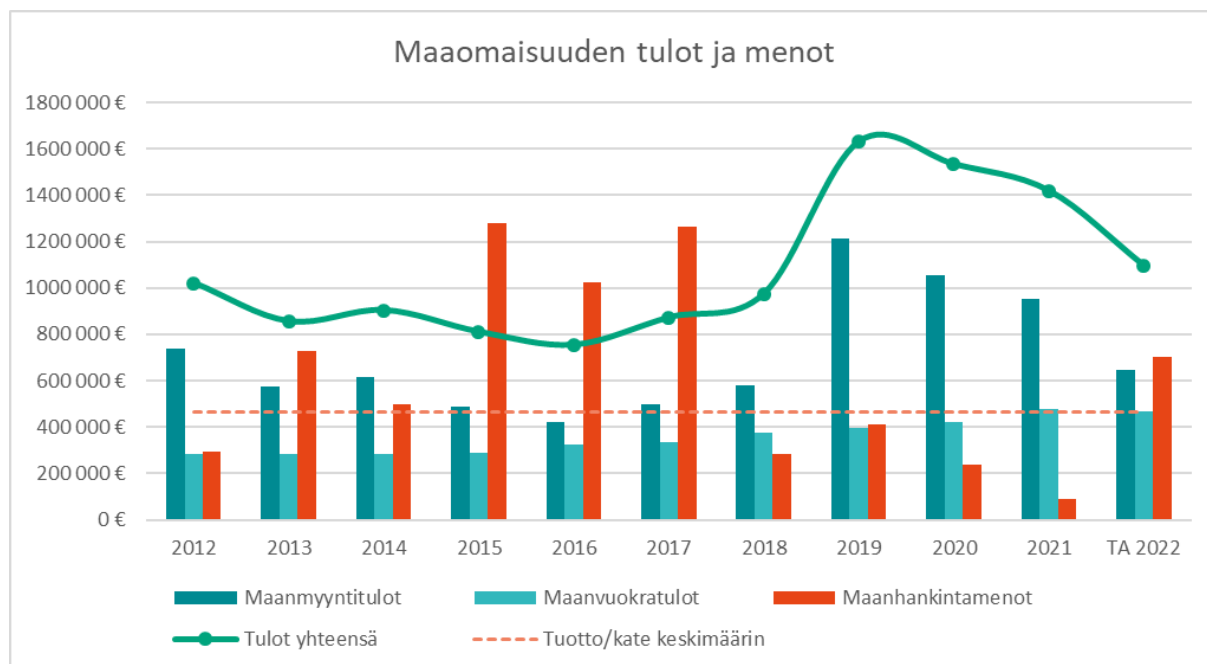
Tietohallinnon riittävä resursointi varmistaa tietohallinnon mahdollisuudet pitää yllä tietoturvallista digitaalista toimintaympäristöä.

Ylimmän päätöksenteon laadukas valmistelu on riskienhallinnan kannalta tärkeää. Riskien ennakointi ja arviointi osana päätöksenteon valmistelua parantaa päättäjien mahdollisuuksia arvioida päätöksen vaikutuksia oikeaan tietoon perustuen.

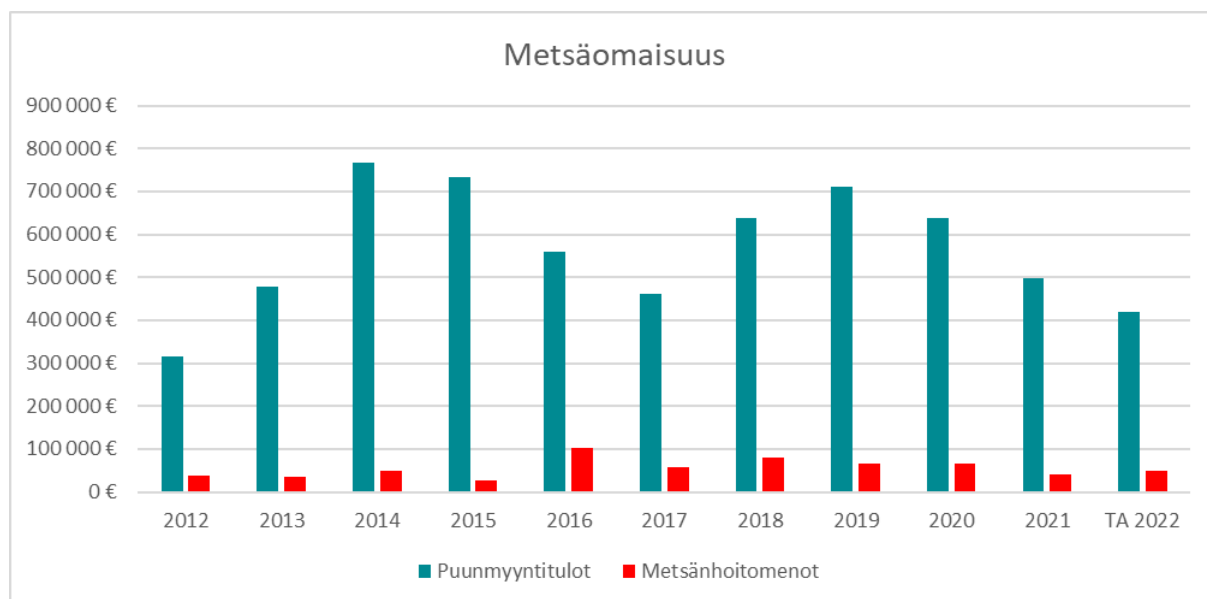
Kunnassa ei ole käytössä systemaattista mallia päätösten vaikutusten arviointiin. Erilaisia työkaluja ja toimintatapoja vaikutusarviointien tekemiseen on olemassa ja tulevaisuudessa tulisi harkita uusien toimintatapojen käyttöönottoa myös Laukaassa.

Kunnan tulee toimissaan kyetä pysymään ajan tasalla lukemattomien lakien ja säädösten määräyksistä. Lainmukaisen toiminnan ylläpitäminen vaatii henkilöstön säännöllistä kouluttamista, minkä lisäksi erilaisissa tapauksissa ostetaan asiantuntijapalveluita lainmukaisuuden varmistamiseksi.

Graafit

Maaomaisuuden tulot (käyttötalous- ja investointitulot) ja menot vuosina 2011–2020 sekä talousarvioluku vuodelle 2022.

Metsäomaisuuden tuotto vuosina 2012–2021 sekä talousarvioluku vuodelle 2022.

4.2.2 Perusturvapalvelut

Perusturvapalvelun toiminnan tarkoituksena on edistää kunnan asukkaiden hyvinvointia, itsenäistä selviytymistä, terveyttä ja sosiaalista turvallisuutta.

Palvelualueella päättynyttä talousarviovuotta haastoi jo toista vuotta maailmanlaajuinen koronapandemia. Koronavirus on muuttanut toimintavuoden aikana palvelujen järjestämistä, palvelujen tarjontaa ja -toteutustapoja.

Koronasta johtuvat poissaolot työstä ovat kuormittaneet tulosityksiköitä ja yhtä aikaa merkittävä henkilöstön saatavuuden heikkeneminen on tuonut suurta haastetta toimintavuoteen. Perusturvan palvelualue pystyi kuitenkin tehtävien uudelleen järjestelyillä ja tilapäisillä siirroilla huolehtimaan palvelutehtävistään.

Palvelualueella jatkettiin mahdollisuuksien mukaan palvelurakenteen uudistamistyötä sekä palveluprosessien ja toimintamallien arviointia ja uudistamista. Toiminnan painopisteeksi talousarviovuodelle asetettiin hyvinvointityön vahvistaminen, enakoivan ja ennaltaehkäisevän työn ensisijaisuus, palveluiden oikea-aikaisuus sekä varhainen reagointi. Hyvinvointikertomustyötä jatkettiin suunnitellusti hyvinvointityöryhmän ohjaamana. Laaja hyvinvointikertomus vuosille 2021-2024 vahvistettiin valtuustossa huhtikuussa 2021.

Hallinto- ja terveyspalvelut

Perusturvapalvelujen hallinto- ja terveyspalvelut -tulosityksikköön kuuluvat perusturvalautakunta ja perusturvapalvelujen yhteinen hallinto sekä perusterveydenhuolto- ja erikoissairaanhoidopalvelut. Vammaisneuvoston toiminta siirtyi konsernihallinnon palvelualueelle vuoden 2021 alussa.

Perusterveydenhuollon palvelut laukaalaisille tuottaa sairaanhoitopiirin alainen liikelaitos Keski-Suomen seututerveyskeskus. Vuonna 2021 laukaalaisten perusterveydenhuollon suoritteet olivat 141.229 suoritetta, jossa on kasvua edellisestä vuodesta 24,9 %. Suoritteista kohdistui koronan testaukseen, jäljitykseen, rokotuksiin ja hoitoon 37.486 suoritetta. Avoterveydenhuollon käynnit nousivat 28,8 % vuodesta 2020 ollen 116 807 käyntiä. Laukaalaisten laitoshoidon hoitopäivät nousivat 13,76 % edellisestä vuodesta ollen 5 758 hoitopäivää. Suun terveydenhuollon suoritteet nousivat 13,4 % vuodesta 2020 ollen 17 152 suoritetta.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tuottaman erikoissairaanhoidon perustehtävänä on tarjota kansallisiin ja kansainvälisiin suosituksiin perustuvaa, luotettavaa, turvallista ja vaikuttavaa hoitoa potilaan

Sosiaalityö

Sosiaalityössä vaikutti talousarviovuonna edelleen koronan tuomat vaikutukset niin asiakkaiden ar-

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta annettu laki 616/2021 (VPL) tuli voimaan 1.7.2021. Hyvinvointialueen suunnittelu jatkui maakunnallisissa uudistusta tukevissa hankkeissa sekä maakunnallisissa työryhmissä. Perusturvapalvelujen palvelualueelle kuuluvat toiminnot siirtyvät kokonaisuudessa hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta.

Maakunnan yhteisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän (APTJ; Aster) hankinta keskeytyi lokakuussa 2021.

Perusturvapalvelujen palvelualueella toteutettiin talousarviovuoden alusta sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston käyttöönotto.

parhaaksi. Lähtökohtana on sairaala, jossa annetaan potilaiden tarvitsema tutkimus, hoito ja kuntoutus kokonaisvaltaisesti ja tehokkaasti. Sairaanhoitopiirin historian merkittävä muutos, uuden Sairaala Novan käyttöönotto toteutui tammi-kuussa 2021.

Sairaanhoitopiirin hoitopäivien määrä vähentyi edellisvuoden tapaan, muutos -0,3 %. Läheteiden määrä vuonna 2021 oli 12,5 % enemmän kuin vuonna 2020. Hoidettujen potilaiden määrä oli 1,8 % enemmän kuin vuonna 2020. Hoitotakuussa pysymistä vaikeutti pandemiatilanne ja muutto Novaan. Vuoden lopussa yli puoli vuotta odottaneiden potilaiden osuus oli 9,4 %. (Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, ennakkotietoja vuoden 2021 tilinpäätöksestä). Laukaalaisten läheteet erikoissairaanhoidon kasvoivat edellisestä vuodesta 401 kappaletta. Läheteiden määrä vuonna 2021 oli 3 611 kappaletta.

Perusturvalautakunta kokoontui vuonna 2021 kymmenen kertaa käsitellen 72 julkista asiaa ja 18 yksilöasiaa.

keen sekä tulosityksikön palvelutuotantoon. Työskentelyssä oli edelleen huomioitava tavanomaisen

asiakastyön rinnalla myös muita tapoja palvella asiakkaita. Samaan aikaan henkilöstössä oli vajetta ja tehtäviä hoidettiin sijaisjärjestelyin.

Toimintaa vahvistettiin perheneuvolapalveluissa talousarvioin mukaisesti ja toinen psykologi aloitti virassaan maaliskuussa 2021. Työntekijöitä perheneuvolassa oli vuonna 2021 kaksi psykologia ja sosiaalityöntekijä. Perheneuvolan palvelut ovat olleet kysyttyjä matalan kynnyksen palveluita kuntalaisille. Ilmoittautuneita asiakasperheitä oli toimintavuoden aikana 139.

Sosiaalityön tulossyksikössä lastensuojeluilmoituksia vastaanotettiin vuonna 2021 606 (649 vuonna 2020). Edelliseen vuoteen verrattuna määrä on hieman laskenut. Vuonna 2021 lapsia koskevia palvelutarpeenarviointeja tehtiin 263 (350 vuonna 2020). Sijoituksia tehtiin vuonna 2021 54 (68 vuonna 2020), joista kiireellisiä sijoituksia 27 (24 vuonna 2020). Uusia huostaanottoja tehtiin 7 vuonna 2021. Yhteensä huostaanotettuja lapsia vuonna 2021 oli 30. Huostaanottoja myös päättyi toimintavuoden aikana. Avohuollon asiakkuudessa vuonna 2021 oli 215 lasta (233 vuonna 2020). Yhteensä lapsia asiakkuudessa oli vuonna 2021 245 (301 vuonna 2020). Korona pandemian näkyi lastensuojelussa erityisesti lasten ja nuorten psyykkisenä pahoinvointina, käytöshäiriöinä, lapsen psyykkisinä oireiluna sekä päihteiden käyttönä.

Nuorten sosiaalityössä tuettiin nuoria asumisen sekä koulutukseen ja työllistymiseen liittyvissä asioissa. Laukaassa toimii Ohjaamo-hanke, joka moniammatillisesti tukee nuorten elämiseen liittyvissä asioissa ja nuorten sosiaalityöntekijä on mukana Ohjaamossa viikoittain. Nuorten sosiaalityöntekijä vastaa myös jälkihuollon toteutumisesta.

Aikuisosiaalityön mielenterveys- ja päihdepalveluiden palvelurakennetta uudistettiin ja maaliskuussa 2021 aloitti uusi sosiaalityöntekijä virassaan. Kotiin annettava tuki ja ohjaus sosiaalisena kuntoutuksena on vakiintunut osaksi käytäntöä. Tuen avulla on saatu purettua raskaimpia asumispalveluita ja tuettua asiakkaita heidän omiin koteihin. Toimintavuoden aikana on valmistauduttu Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä siirtyvän psykiatrisen

palveluasumisen järjestämiseen suunnitelman mukaisesti vuoden 2022 alusta. Palveluun luotiin palveluprosessi ja suunnitelma uusien työmuotojen käyttöönotosta.

Laukaan kunta liittyi maaliskuussa 2021 osaksi työllisyyden kuntakokeilua ja toukokuussa käynnistettiin OTSO-palvelu, joka tiivistää työllisyyspalvelujen, sosiaalityön sekä terveyspalvelujen yhteistyötä Laukaan kunnassa. Palvelun tarkoituksena on tuoda viranomaispalveluja lähemmäs kuntalaisia ja saada kuntalaisen asia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hoidettua. Osana OTSO-palvelua Laukaassa aloitti keväällä 2021 talousneuvola yhteistyössä ulosottoviranomaisten sekä talous- ja velkaneuvonan kanssa, asiakkaille talousneuvolan palvelu on maksutonta.

Sosiaalityön tulossyksikkö on osallistunut TASOS-taloudellinen toimintakyky ja sosiaalinen osallisuus – hankkeeseen talousarviovuonna ja hanke jatkuu myös vuonna 2022. Tasos-hanketta koordinoi Jyväskylän yliopiston Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. TASOS-hankkeen tavoitteena on vahvistaa työelämän ulkopuolella olevien työikäisten sosiaalista osallisuutta ja parantaa heidän taloudellista toimintakykyään. Osana Tasos -hanketta kehitetään rakenteellisen sosiaalityön prosessia kohti sote-uudistusta.

Vuonna 2021 perhetyössä näkyivät vallitsevan korona-pandemian seuraukset palvelutarpeen kasvuna. Korona-ajan tuomat rajoitukset ovat lisänneet perheiden ahdinkoa sekä tuen tarvetta. Erityisesti lastensuojelun avohuollossa sekä lapsiperheiden kotipalveluiden palveluseteleiden osalta palveluiden kasvua on tapahtunut. Muun muassa pienten lasten kerhotoiminnat ovat olleet koronan vuoksi tauolla ja eräänlainen ”korona pelko” on näkynyt pienlapsiperheissä tukiverkoston avun vähentymisenä ja nämä ovat lisänneet lastenhoidon tarvetta kotitalouksissa. Lisäksi koulujen etäopetukset ovat osittain näkyneet ammatillisen tukihenkilötyön kasvuna, koska kouluissa ei olla pystytty havainnoimaan lasten ja nuorten haasteita.

Perhetyö on edelleen vuonna 2021 korona-pandemiasta huolimatta tuottanut palveluita perheiden kotiin annettavina palveluina.

Perhetyön asiakkuudessa oli vuoden 2021 aikana yhteensä 184 perhettä, vuonna 2020 169 perhettä. Lisäksi toteutettiin ammatillisena tukihenkilötyönä palveluita 42 lapselle ja nuorelle.

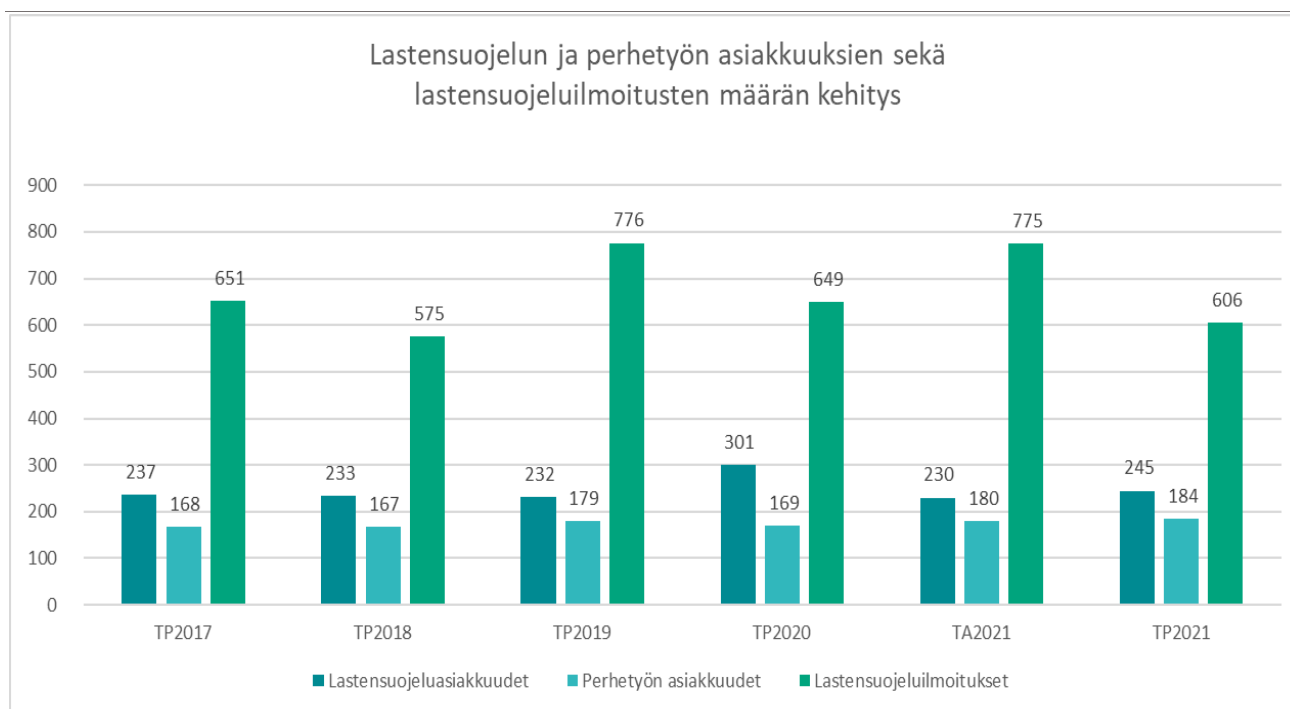
Perhetyössä toteutettiin kesän 2021 aikana lapsiperheiden palvelujärjestelmän selvitys toiminnan kehittämiseksi. Selvityksen toteutti SOS lapsikylän kehittäjäkonsultti.

Selvityksen tavoitteena oli saada kuva perhetyön nykytilasta ja auttaa määrittelemään kattavasti ongelma, joka lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja raskaimpien palvelujen kustannusten kasvun taittamiseksi tulisi ratkaista. Selvityksestä saatua tietoa on hyödynnetty vuoden 2021 aikana siten, että perhetyön ja sosiaalityön välistä yhteistyötä on tiivistetty, jotta asiakastyötä on voitu koh-

dentaa mahdollisimman tehokkaasti. Lisäksi perhetyön tiimirakenteita on uudistettu ja työ jatkuu vuoden 2022 aikana.

Sosiaalityössä on tarkasteluvuoden aikana ollut useita virkoja ja toimia avoinna ja sosiaalityöntekijöiden rekrytoinneissa on ollut haasteita. Tehtäviä on hoidettu sijaisjärjestelyin ja henkilömuutokset ovat kuormittaneet työyhteisöä ja perehdyttäminen on vienyt aikaa perustehtävältä. Lisäksi muutokset hidastavat hetkellisesti asiakasprosessien eteenpäin viemistä ja aikataulujen toteuttamista.

Asiakkaiden palvelutarpeen arviointiin on pystytty kuitenkin pääsääntöisesti vastaamaan laissa säädettyissä aikatauluissa.

Vanhus- ja vammaispalvelu

Vanhus- ja vammaispalveluiden toimintavuotta haastoi edellisen toimintavuoden tapaan pitkittynyt koronaepidemia. Tulosityksikkö onnistui kuitenkin tuottamaan ja toteuttamaan inhimillistä ja voimavaroja sisältävää toimintaa. Lakisääteiset palvelut

ovat pääasiallisesti toteutuneet vanhus- ja vammaispalveluissa. Koronan vuoksi sulkua jouduttiin toteuttamaan vammaispalvelujen työtoiminnassa (osittainen sulkua), kehitysvammaisten ostopalveluna tuotetussa työtoiminnassa (osittainen sulkua) sekä vanhusten päivätoiminnassa.

Koronavuosi on ollut henkilöstölle vaativa. Koronan vaikutukset näkyvät henkilöstön poissaoloissa ja altistusten, testausviiveiden ja testitulosten odottaminen on vaatinut erilaisia järjestelyjä sekä sijaisten lisääntynyttä tarvetta. Vanhus- ja vammaispalvelujen asiakastyössä vaaditaan koronan ennaltaehkäisyä ehdotonta oireettomuutta. Henkilöstövajeen vuoksi vanhus- ja vammaispalveluissa on jouduttu käyttämään ostopalveluja riittävän ja lain edellyttämän henkilöstömäärän turvaamiseksi. Varahenkilöjärjestelmä on jouduttu purkamaan ja varahenkilöstön työntekijät ovat sijoittuneet työskentelemään eri yksiköihin. Kotihoidossa ja ryhmäkodeissa normaalin asiakastyön lisäksi henkilökunnan työmäärää ovat kasvattaneet asiakkaiden koronarokotukset ja testaukset.

Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön rekrytointin vaikeus näkyy myös Laukaan kunnassa. Henkilöstön saannin vaikeus vaikeuttaa työn suunnittelua, asiakaspalvelua ja tuo lakisääteisten palveluiden toteuttamiseen epävarmuutta sekä kuormittaa olemassa olevaa henkilöstöä.

Uusi asiakasmaksulaki astui voimaan 1.7.2021. Uusien asiakasmaksupäätösten isoimmat vaikutukset näkyivät toimintamenojen lisäyksenä tuki- palveluissa sekä ateriapalveluiden ostoissa. Toimintatuotot eivät kuitenkaan kasvaneet siinä määrin, kun toimintamenot lisääntyivät tämän muutoksen johdosta.

Vanhuspalveluissa talousarviovuoden tavoitteena on ollut jatkaa hallitusti ympärivuotisen hoidon vähentämistä ja kotiin annettavien palvelujen vahvistamista sekä kuntouttavan ja ennakoinvan työn lisäämistä. Ympärivuorokautisessa tehostetussa palveluasumisessa yli 75-vuotiaista kuntalaisista asui 147. Ympärivuorokautinen, tehostetun palveluasumisen yksikkö Sylvi otettiin kunnan palvelutuotantoon 15.11.2021. Sylvissä asuu sekä pitkäaikaisia tehostetun palveluasumisen asukkaita sekä lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen asiakkaita esimerkiksi omaishoitajien vapaiden aikana.

Asiakasohjausta on vuonna 2021 vahvistettu toisella työntekijällä siirtämällä kuntoutustiimissä toiminut lähihoitaja määräaikaaisesti kotihoidon

asiakasvastaavan tehtävään asiakasohjaus- sekä palvelutarpeen arviointityöhön. Asiakasohjaus palvelee kuntalaisia puhelimitse, tekee palvelutarpeen arviointeja asiakkaiden luona kodeissa, sairaalan osastoilla sekä lyhytaikaisosastoille.

Kuntoutustiimi on tehnyt vuonna 2021 ennaltaehkäisevää työtä kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi tiivistämällä yhteistyötä Seututerveyskeskuksen kanssa kaatumisriskin vähentämiseksi. Tähän liittyen on avattu terveysneuvontapuhelin, josta tavoittaa kuntoutustiimin fysioterapeutin soveltuna aikana. Syksyllä 2021 Laukaan kunta pääsi mukaan Voimaa vanhuuteen-hankkeeseen, jonka tarkoituksena on koota ikääntyneille palveluja tuottavia toimijoita yhteen kannustamaan ikääntyviä kuntalaisia liikkumaan.

Omaishoidon tuen piirissä toimintavuoden aikana oli yhteensä 144 omaishoidettavaa. Omaishoitajien tärkeä työ on vaatinut koronavuonna voimavaroja. Omaishoidettavia ja omaishoitajia on ollut mahdollista tavata koronatilanteen vuoksi vähemmän. Valmennukset ja koulutukset omaishoitajille eivät ole toteutuneet suunnitellusti. Talousarviossa vuonna 2021 lisättiin omaishoidon tuen määrärahaa. Tarkoituksena oli lisätä vanhusten, vammaisten ja sairaiden kuntalaisten hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidontuen budjetti alittui 187 000 euroa.

Kotihoidon asiakkaita oli toimintavuonna 2021 yhteensä 373 asiakasta (luku sisältää kuntouttavan arviointijakson asiakkaat).

Toukokuussa 2021 Vihtavuori-Leppävesi kotihoito-alue siirtyi ostopalvelusta kunnan oman kotihoidon piiriin. Kotihoidon asiakkaiden palvelutarve on lisääntynyt ja kotihoidossa hoidetaan entistä huonokuntoisempia asiakkaita. Asiakkaissa on lisääntyvästi myös nuorempia vakavasti sairastuneita kuntalaisia.

Maakunnallisena yhteistyönä toteutettava etähoiva on vuoden aikana otettu osittain käyttöön ja lääkeautomaattien käyttöönottoa on valmisteltu ja palvelua kehitetään edelleen osaksi kotihoidon palvelutarjontaa.

Vanhusneuvosto kokoontui 7 kertaa vuonna 2021. Vanhusneuvoston rooli ikäihmisten äänen tuomisessa esiin niin suunnittelussa kuin päätöksenteossa aktiivisen keskustelun myötä oli myös vuonna 2021 merkittävä. Vammaisneuvosto kokoontui 4 kertaa vuonna 2021.

Vammaispalveluissa Vuokaaren asumisyksikkö siirtyi omaan palvelutuotantoon lokakuussa 2021. Vammaispalvelujen asumispalveluissa on tarvittu lisähenkilöstöä haasteellisten asiakastilanteiden vuoksi. Kehitysvammaisten laitoshoidon osalta palveluntarve on lisääntynyt.

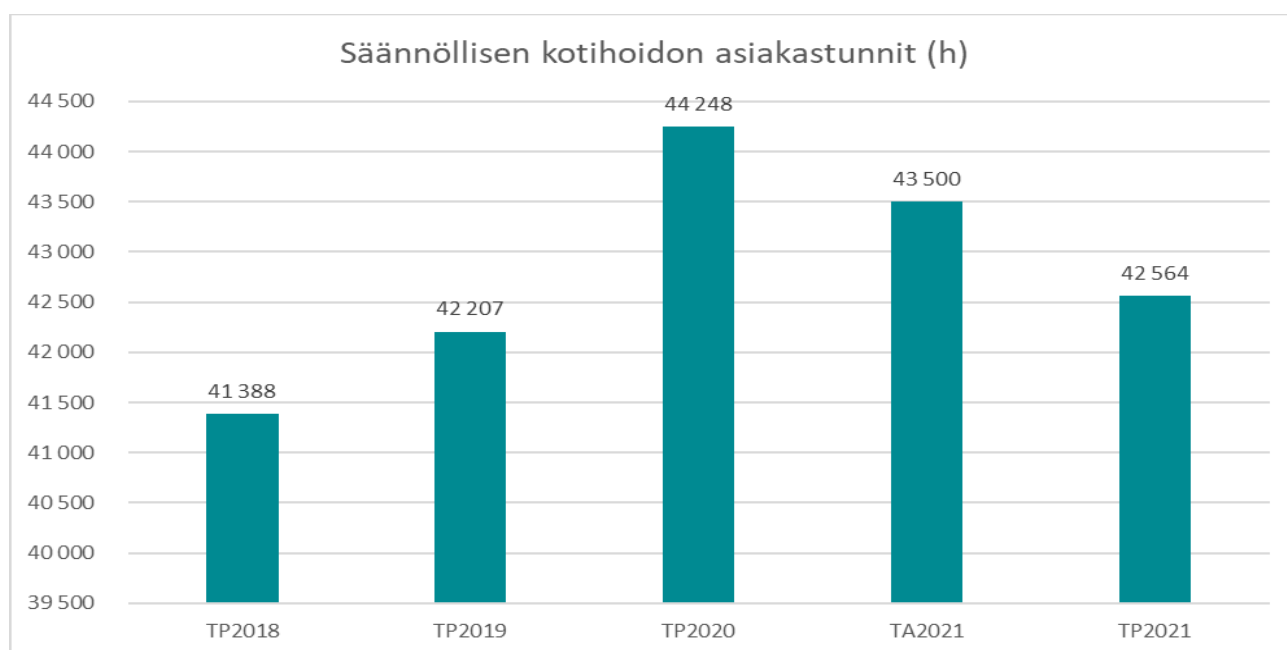
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden määrä on pysynyt jokseenkin samana, kuin vuonna 2020. Vuonna 2021 kaksi kunnan omaa avustajaa ovat mahdollistaneet avustajien lomien sijaisuuksia, jolloin ostopalveluja on tarvittu hieman vähemmän.

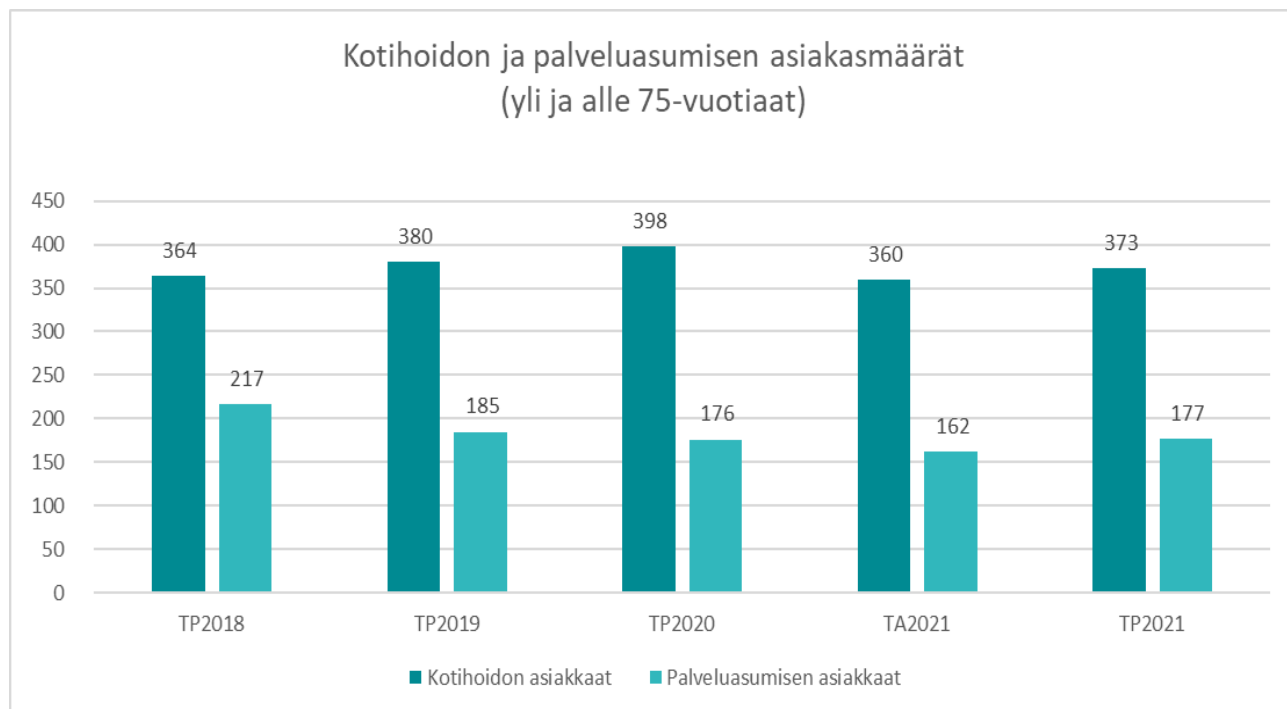
Vammaispalveluissa määrärahasidonnaisten tukitoimien hakeminen on ollut aktiivista vuonna 2021. Lasten ja nuorten kommunikaatio-ohjauksen tarve lisääntyi. Tätä palvelua haettiin vammaispalveluista runsaasti ja uusia päivähoitoikäisiä kommunikaatio-ohjauksen asiakkaita on odo-

tettavissa runsaasti. Myös autoavustukset ja autoon haetut muutostyöt ovat lisääntyneet ja näytettyvät kustannuksissa suurina menoerinä.

Vammaisten kuljetuspalveluissa varatut määrärahat ylittivät, vaikka alkuvuonna 2021 koronarajoitukset sekä taksien saatavuusongelmat ovat vähentäneet kuljetuspalvelujen käyttöä. 1.6.2021 alkaen uuden kuljetuspalvelujärjestelmän myötä taksien saatavuus on parantunut ja näin ollen lisääntynyt kuljetusten käyttöä sekä kustannuksia. Koronan vuoksi voimassa oleva yhdistelykielto on osaltaan lisääntynyt kuljetuskustannuksia.

Vammaispalvelujen palveluasumisessa vuonna 2021 oli yhteensä 14 asiakasta (vuonna 2020 17). Palveluasumisen asiakasmäärä on vähentynyt, mutta lisääntyneen palvelutarpeen johdosta kustannukset eivät ole samassa suhteessa vähentyneet. Vuonna 2021 kehitysvammaisten kunnan omilla yksiköissä palveluasumisessa asui 36 asukasta ja ostopalveluissa 22 henkilöä. Vuonna 2021 asunnon muutostöitä on myönnetty 12 kuntalaiselle (vuonna 2020 13).

VANHUSPALVELUJEN SUORITTEET	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
75-vuotta täyttäneet laukaalaiset (TP ennakkotieto)	1535	1571	1669	1637
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet %:na (valtakunnallinen tavoite 92-93%)	89,39	90,6	91,7	91,7
Kotihoito				
Säännöllisen kotihoidon piirissä olevat yli 75-vuotiaat (%)	18,2	16,7	15,8	14,6
Kotihoidon asiakkaat, kaikki henkilömääränä	380	398	360	373*/313
Kotihoidon asiakkaat, alle 75-vuotiaat(sis. kaikki alle 75.v)	100	130	95	106*/90
Kotihoidon asiakkaat, alle 65-vuotiaat	34	59	34	45*/39
Kotihoidon tehokkuus, välittömän työajan osuus % työajasta	55	55	58	53
Ympäriverokautinen asuminen				
Asiakkaiden määrä, yli 75-vuotiaat	163	149	140	147
Asiakkaiden määrä, alle 75-vuotiaat	22	27	22	30
Palvelun piirissä olevat yli 75-vuotiaat %:na (valtakunnallinen tavoite 7-8%)	10,61	9,3	8,3	8,3
Lyhytaikaispaikat palveluasumisessa(asiakasmäärä)oma	178	195	184	190
Omaishoidon tuki				
Omaishoidon tuen saajat yhteensä	79	130**	94	110

Omaishoidossa olevat yli 75-vuotiaat	49	63	54	69
Omaishoidon tuen piirissä olevat, yli 75-vuotiaat %:na	3,7	3,9	4	4
Omaishoidettavat alta 75-vuotiaat	30	67	40	41
Päivätoiminnan asiakkaat, koko vuosi	110	66	110	7

*sisältää kuntouttavan arviointijakson asiakkaat/pelkästään kotihoidon asiakkaat

** sisältää vanhus- ja vammaispalvelun omaishoidon tuet

VAMMAISPALVELUJEN SUORITTEET	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Henkilökohtainen apu/työnantajamalli	55	55	56	60
Palveluasuminen palvelutalossa	18	18	19	14
Intervallijaksoja (hlöä)	2	2	3	0
Palveluasuminen kotona	4	4	4	2
Asunnon muutostyöt	18	15	14	18
Kuljetuspalvelut	250	250	250	240
Omat palveluasumisen paikat kehitysvammaisille	28	28	28	43
Ostopalvelut	30	27	30	28
Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta/oma	63	53	63	65
Ostettu työ- ja päivätoiminta	14	12	16	16
Omaishoidon tukien määrä	16	**	25	34
Perhehoito	4	3	4	4

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Oikea-aikainen palvelu, ennakoiva työ ja kotiin menevä tuki mahdollistaa asiakkaan kotona asumisen.</i>	<i>Kotona asuvat 75 – vuotta täyttäneet 75 –vuotta täyttäneiden määrä tehostetussa palveluasumisessa Lastensuojelun sijoitusten määrä</i>	<i>Kotona asuvien 75 – vuotta täyttäneiden määrä kasvaa. Kuntalainen tulee autetuksi oikea-aikaisesti ja raskaimpien palveluiden tarvetta ei synny tai palvelun tarve vähenee</i>	<i>Toteutunut; Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvoi ja ympärivuorokautisessa asumisessa väheni. Lastensuojelun sijoitusten määrä väheni.</i>

<i>Palveluiden tuottamistapaa arvioidaan ja palveluita tuotetaan mahdollisimman paljon omana toimintana, jos se on kustannustehokasta</i>	<i>Ostopalvelukustannukset, raskaimpien palveluiden tarve ostopalveluissa vähenee.</i>	<i>Asumispalveluiden tarve ja asiakasmäärät vähenevät</i> <i>Ostopalvelukustannusten määrä vähenee</i>	<i>Toteutunut osittain;</i> <i>Palvelujen tarve on kasvanut maltillisesti. Omaa palvelutuotantoa on lisätty.</i> <i>Vammaispalvelussa on jouduttu toteuttamaan laitossijoitus.</i> <i>Lastensuojelun ostopalvelujen kustannukset kasvaneet raskaimpien palvelujen tarpeen vuoksi.</i>
<i>Henkilöstön saatavuus ja henkilöstön pysyvyys paranevat</i> <i>Avoimet virat ja toimet saadaan täytetyksi.</i>	<i>Henkilöstön vaihtuvuus</i> <i>Toimien ja virkojen täyttöaste</i> <i>Hakijamäärät</i> <i>Henkilöstökokemus</i>	<i>Virat ja toimet saadaan täytetyiksi pätevällä henkilökunnalla</i> <i>Vaihtuvuus henkilöstössä vähenee</i> <i>Työtyytyväisyys paranee</i>	<i>Toteutunut osittain;</i> <i>Vaihtuvuus on ollut runsasta.</i> <i>Hakijoita avoimiin vakinaisiin toimiin on ollut.</i> <i>Toimet on saatu täytettyä mutta erityisesti sosiaalityöntekijöiden virkojen täytössä on ollut haastetta. Jouduttu ostamaan virkasosiaalityötä. Hoitajien sijaisuuksiin jouduttu käyttämään ostopalvelutyöntekijöitä runsaasti.</i>
<i>Panostetaan palvelun laatuun ja myönteiseen asiakaskokemukseen</i>	<i>Asiakaspalaute</i> <i>Muistutusten määrä</i>	<i>Asiakastytytyväisyys kasvaa</i> <i>Muistutukset ja kante- lut vähenevät</i>	<i>Toteutunut osittain;</i> <i>Asiakaspalauteprosessi on päivitetty vahvistamaan toiminnan laadun kehittämistä.</i> <i>Muistutusten ja kantelujen määrä väheni.</i>

<i>Valvonnan ja ohjauskäyntien toteutuminen suunnitelmallisesti</i> <i>Omavalvonta toteutuu</i>	<i>Valvontakäyntien määrä</i>		<i>Toteutunut;</i> <i>Suunnitelmallisia valvontakäyntejä toteutettiin 34, ennalta ilmoittamattomia 2, toimilupiin liittyviä 4 sekä ohjaus- ja seurantakäyntejä 31.</i> <i>Omavalvonta toteutunut osittain.</i> <i>Omavalvontasuunnitelma on lähes kaikissa yksiköissä laadittu, omavalvonnan käytännön toteutumisessa on yksikkökohtaisia eroja.</i> -
--	-------------------------------	--	---

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Perusturvapalvelujen palvelualueen toimintakate on 0,8 miljoonaa euroa heikompi, kuin muutetussa talousarviossa 2021. Toimintakatetta heikentää pitkälti koronaviruksen aiheuttamat henkilöstön poissaolot, joiden paikkaamiseksi on jouduttu käyttämään vuokratyövoimaa ja ostamaan omaa toimintaa täydentäviä palveluja. Henkilöstön lomapalkkavelka kertymä kasvoi palvelualueella yli 200 tuhatta euroa pitämättömien lomien vuoksi. Lisäksi 1.7.2021 voimaan tullut asiakasmaksulain muutokset aiheuttivat kunnalle lisäkustannuksia lähes 200 tuhatta euroa.

Tilivuoden aikana talousarvioon on hyväksytty lisämäärärahoja KV 8.11.2021 § 61 ja KV 7.12.2021 § 72. Lisämäärärahat on myönnetty sosiaalityöhön ja terveydenhuoltoon. Valtionavustusta Covid-19-kustannuksiin on palvelualueelle kirjattu 2,5 miljoonaa euroa. Avustus on kohdistettu kirjanpitoon kirjattujen kustannusten perusteella tulosityksikoittain.

Investointina palvelualueen talousarviossa oli määräraha maakunnallista asiakas- ja potilastietojärjestelmää (Aster) varten. Aster-hankkeesta luovuttiin lokakuussa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin valtuuston päätöksellä ja kuntaan ei ole tullut hankkeen kustannuksia.

Hallinto- ja terveyspalvelujen tulosityksikön toimintakatteen alitus on 210 tuhatta euroa. Tulosityksiköön on myönnetty 2,8 miljoonan lisämäärärahat erikoissairaanhoidon kiinteän laskutuksen lisäykseen (0,67 miljoonaa euroa), perusterveydenhuollon maksutta jaettaviin hoitotarvikkeisiin (0,15 miljoonaa euroa) ja koronakustannuksiin (2,0 miljoonaa euroa). Seututerveyskeskuksen kiinteä laskutus kattoi koronan aiheuttamia kustannuksia ennakoitua enemmän. Seututerveyskeskus palautti kunnalle kiinteän laskutuksen summasta 47 tuhatta euroa. Terveyspalvelujen menojen kehitystä on kuvattu graafissa 1.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin palvelujen käytöstä vuonna 2021 ennakoituun alijäämään on myönnetty 1,75 miljoonan euron lisämääräraha. Ennakoitua alijäämää on pakollisena varauksena tilinpäätökseen kirjattu 1,89 miljoonaa euroa.

Lisäksi kunnan tilinpäätökseen on kirjattu pakollisena varauksena Keski-Suomen sairaanhoitopiirin aikaisempina tilikausina kertyneiden alijäämien kattamista 1,0 miljoonaa euroa. Kirjauksella ei ole käytötalouden tulospaikutusta hallinto- ja terveystalouden tulospaikutukseen.

Tulomäärärahan 2,0 miljoonan euron lisäys myönnettiin valtion Covid-19-kustannusten valtionavustukseen. Tulospaikkoon on kohdistettu avustusta 2,3 miljoonaa euroa.

Sosiaalityön tulospaikkoon toimintakatteiden ylitys oli 254 tuhatta euroa. Toimintakate sisältää 0,9 miljoonan euron lisämäärärahan lastensuojelun kasvaneisiin asiakastyön kustannuksiin.

Lastensuojelun henkilöstön vaihtuvuus, rekrytoinnin haasteet ja sairauspoissaolot aiheuttivat tarpeen budjetoimattomalle palvelujen ostolle sekä ostososiaalityön käyttötarpeen lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi. Lastensuojelun sijoituksissa näkyy asiakkaiden psykiatrin hoidon tarve ja ongelmien kompleksisuus. Lapsia on jouduttu sijoittamaan tämän vuoksi kustannuksiltaan kalliille erityisen huolenpidon jaksoille sekä odottamaan pääsyä psykiatriseen hoitoon. Lastensuojelun ja perheyön menojen kehitystä on kuvattu graafissa 2.

Sosiaalihuollon palveluissa toimintakulujen ylitystä selittää sosiaalisen kuntoutuksen erityistä tukea tarvitsevien palveluiden ostoista aiheutuneet kulut. Lisäksi perheiden tuen tarve on edelleen kasvanut ja tukiperhepalvelua on tarvittu ennen raskaampia lastensuojelun palveluita.

Toimintatuotot ylittivät 87 tuhannella euroa, josta 84 tuhatta euroa on Covid-19-valtionavustuksen kohdistusta kirjanpidon mukaisille koronan välittömille kustannuksille.

Vanhus- ja vammaispalvelun tulospaikkossa vuoden 2021 talouden tavoitteet eivät toteutuneet. Toimintakate ylittyi suunnitellusta budjetista 786 tuhatta euroa. Määrärahamuutoksia talousarvioon ei tehty tilivuoden aikana.

Haastetta budjettiin vuonna 2021 toivat korona ja sen aiheuttamat ennakoimattomat kustannukset. Henkilöstökulut ylittivät yhteensä 420 tuhatta euroa, joista henkilöstön vuokrauksen kustannukset olivat 220 tuhatta euroa. Kasvaneet kustannukset johtuvat runsaista sairauspoissaoloista. Koronan vaikutukset näkyvät henkilöstön poissaoloissa. Alitusten, testausviiveiden ja testitulosten odottaminen on vaatinut erilaisia järjestelyjä sekä sijaisten lisääntynyttä tarvetta. Vanhus- ja vammaispalvelujen asiakastyössä vaaditaan koronan ennaltaehkäisyä ehdotonta oireettomuutta.

Vanhus- ja vammaispalveluissa asiakaspalvelujen ostot ylittivät kokonaisuutta tarkastellen 200 tuhatta euroa, joista vammaispalvelujen laitoshoidon osuus on 130 tuhatta euroa. Vanhuspalveluissa palveluasumisen ostot ylittivät 70 tuhatta euroa, josta noin 40 tuhatta euroa on asiakasmaksulain muutoksesta johtuvaa palvelutuottajien kunnalta laskutettavaa tukipalvelumaksua. Tavoitteena ollut palveluasumisen ostopalvelujen vähentyminen ei siis täysin toteutunut. Asiakkaat tuli saada sijoitettua palveluasumiseen lakisääteisessä ajassa. Koronan vaikutuksesta luonnollinen poistuma on vähentynyt ja näin ollen palveluasumisen paikkoja vapautuu aiempaa hitaammin. Vanhuspalvelujen palveluasumisen nettomenojen kehitystä on kuvattu graafissa 3.

Uusi asiakasmaksulaki astui voimaan 1.7.2021 ja uuden lain vaikutusta budjettiin oli ennalta vaikea arvioida. Ateriat- ja tukimaksujen kohdentuminen asiakkaiden sijaan kunnille lisäsi palvelujen ostojen menoja noin 400 tuhatta euroa. Asiakasmaksulain muutoksista johtuen ateriat ja tukimaksut sisältyvät kunnan asiakkaalta laskuttamaan asiakasmaksuun. Asiakasmaksulain muutos lisäsi sekä tuloja, että menoja heikentäen toimintakatetta noin 150 tuhatta euroa.

Toimintatuotot ylittivät vanhus- ja vammaispalveluissa 526 tuhatta euroa, josta korona-avustuksen osuus on 136 tuhatta euroa. Korona-avustus kohdennettiin kirjanpidon mukaan lähinnä ylittyneisiin suojatarvikemenoihin. Lisäksi veteraanien kotona asumista tukeviin palveluihin haettiin Valtiokonttorilta tukea 200 tuhatta talousarviota enemmän,

jonka verran myös menot ovat talousarviota enemmän.

Vuonna 2021 on Kehitysvammaisten virkistysrahaston varoja käytetty 12.190,26 euroa laukaalaisten

kehitysvammaisten virkistystoimintaan. Rahasto perustettiin Toininrannan myynnistä saaduilla tuloilla tukemaan laukaalaisten kehitysvammaisten virkistystoimintaa. Varoja on jäljellä 7.238,07 euroa.

Arvio tulevasta kehityksestä

Palvelualueen henkilöstö siirtyy kokonaisuutena hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Henkilöstö osallistuu aktiivisesti hyvinvointialueen valmisteluun ja yhteisten toimintamallien rakentamiseen kuntalaisten palveluissa.

Vanhus- ja vammaispalvelun asiakasmäärä tulee kasvamaan. Koronan tuomat vaikutukset ja sen tuomat muutokset näkyvät lisääntyneinä palvelutarpeen arviointeina ja siinä, että asiakkaat tulevat palveluihin jo valmiiksi paljon palveluita tarvitsevana.

75 -vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy joka vuosi noin 50:llä henkilöllä, joista arvion mukaan noin 15% on kotipalveluiden tarpeessa. Kotihoidon henkilöstön määrää tulee arvioida asiakasmäärän kasvassa.

Ennalta ehkäisevän työn toimintaa, erityyppisiä tukimuotoja ja asumismuotoja tulee kehittää yli organisaatiorajojen. Lisäksi palveluiden toimintaprosesseja ja eri asumismalleja tulee kehittää edelleen, jotta saavutetaan asiakasystävällinen ja taloudellinen palvelurakenne.

Ennakoivien ja ennaltaehkäisevien palveluiden kehittäminen koko kunnassa on ensiarvoisen tärkeää.

Hyvät ja toimivat asuin- ja ulkoilualueet, ryhmätömmat ja kurssit ikääntyville, liikennepalvelut, päivätoimintojen ja työtoimintojen lisääminen, omaishoitajien tukeminen, tukipalveluiden kehittäminen,

teknologisten ja digitaalisten palveluiden mukaan ottaminen toimintoihin on tärkeää ja ehdoton edellytys ikääntyvälle väestölle.

Itsenäistyvien kehitysvammaisten nuorten määrä on lähivuosina kasvussa sekä päivätoimintojen lisääntyvä tarve Taitojen talolla.

Sosiaalityön palveluissa asioiden moninaisuus ja -kompleksisuus näkyvät palvelutarpeissa. Lasten ja nuorten palveluissa mielenterveystyön vahvistaminen ja tuen saanti tulee turvata sekä ennakoivan työn muotoja tulee lisätä ja varmistaa riittävän varhainen tuki nuorille, lapsille ja perheille.

Yhteistyötä tulee vahvistaa eri toimijoiden ja kolmannen sektorin kanssa.

Henkilöstön rekrytointiin, perehdytykseen sekä veto- ja pitovoimaan tulee kiinnittää erityinen huomio. Henkilöstön saatavuus on vaikeaa ja vain riittäväällä henkilöstöllä voidaan turvata hyvät ja tuottavat palvelut. Vuosilomien sijaisten vakituksia työsuhteita ja varahenkilöstön määrää tulee arvioida. Lisäksi esihenkilötyötä tulee kehittää, eri ikäisen henkilöstön johtaminen vaatii esihenkilöltä osaamista ja kykyä havaita erilaisia tarpeita.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kunnassa järjestettiin vuoden 2020 lopulla kattava vaarojen ja riskien arviointi, minkä tulosten pohjalta vuodelle 2021 laadittiin tarvittavat yksikkökohtaiset jatkotoimenpiteet ja kehittämistoimet. Systemaattinen omavalvonta ja sen vahvistaminen on ollut keskeistä sisäisen valvonnan toteuttamisessa toimintavuoden aikana.

Tammikuun 2021 lopulla virassa aloittanut sosiaalipalvelujen valvontakoordinaattori toteutti ohjaus-

ja valvontakäyntejä sekä kunnan että yksityisten palvelutuottajien yksiköihin ja tapasi yksittäisiä sosiaalipalveluyrittäjiä. Ohjausta ja neuvontaa annettiin mm. seuraaviin asioihin: henkilöstön mitoitus ja henkilöstörakenne, lääkehoidon toteutus, riskienarviointi, asiakasturvallisuuden varmistaminen, asiakaiden osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden vahvistaminen sekä rajoitustoimenpiteiden käytännöt.

Omavalvonnän vahvistaminen on valvonta- ja ohjaustyön keskiössä.

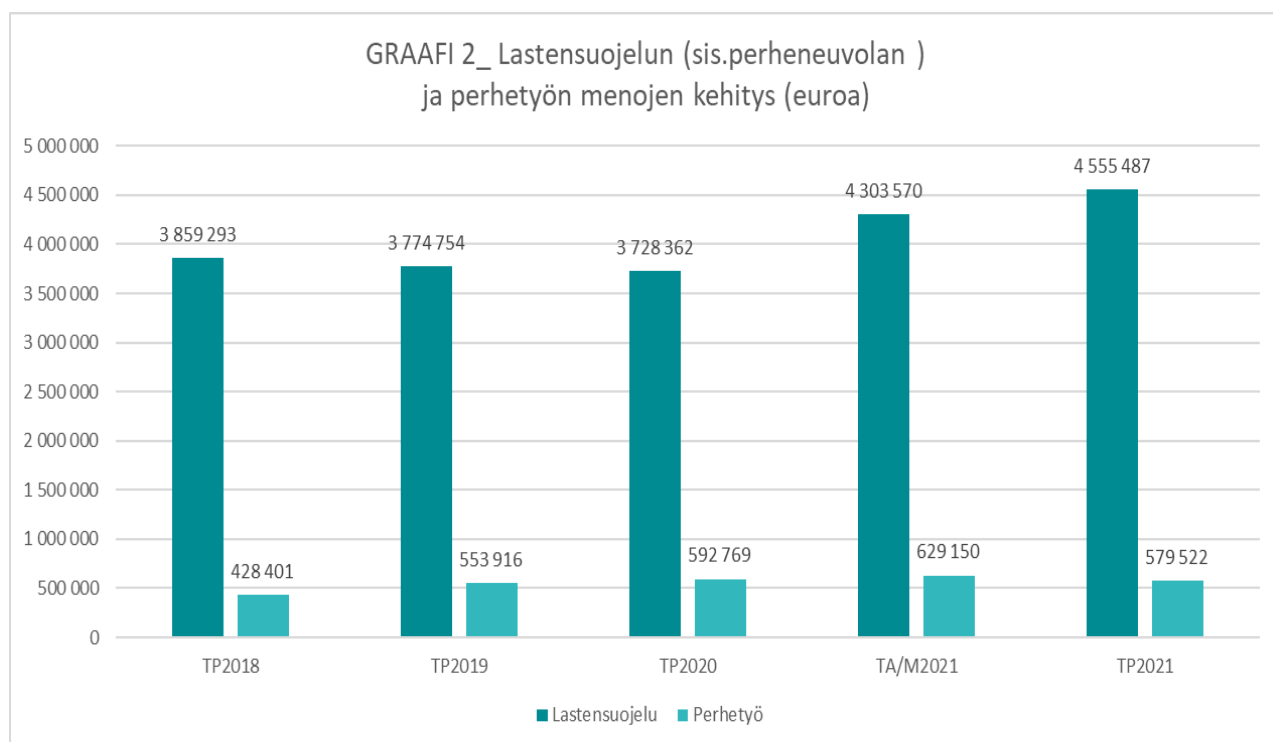
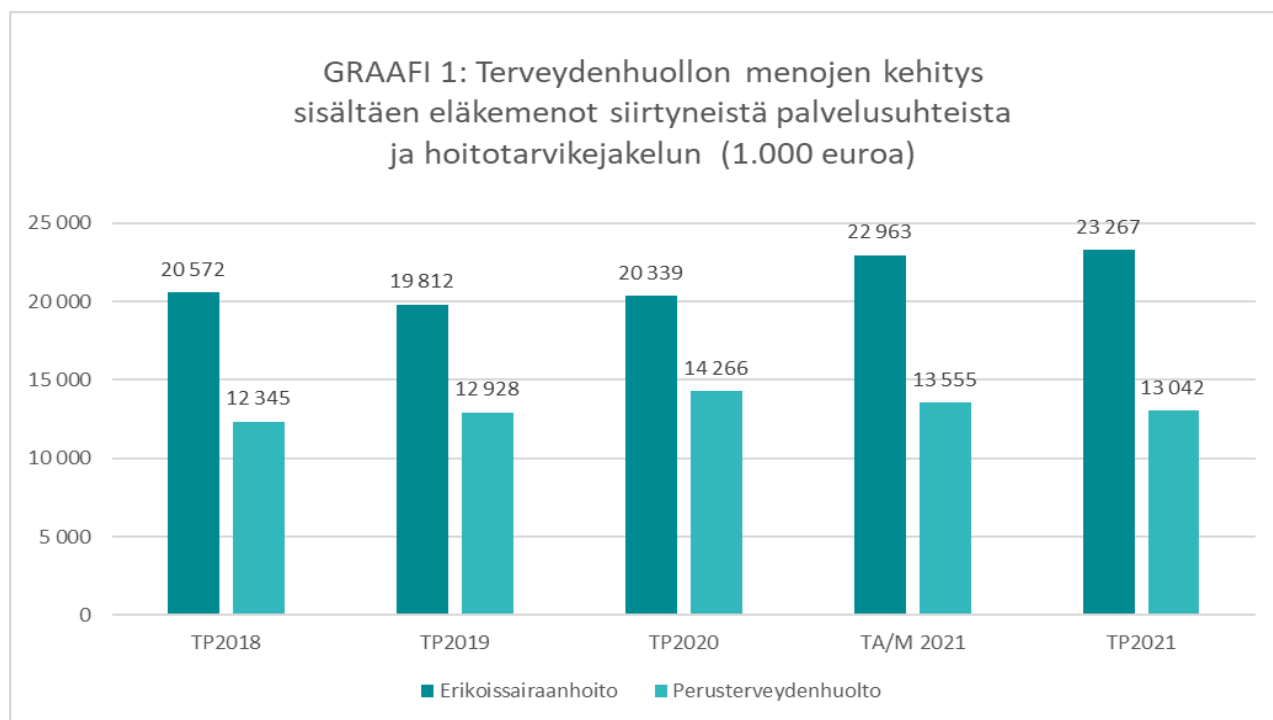
Vuoden 2021 aikana osallistuttiin sote-uudistuksen rakennehankkeen valvontaosioon, minkä myötä yhtenäistettiin kuntien valvontakäytäntöjä.

Henkilöstön riittävä lakisääteinen määrä on ollut toimintavuonna keskeinen sisäisen valvonnan kohde. Saatavuuden ongelmat ovat heijastuneet niin palvelutuotantoon kuin myös palvelualueen

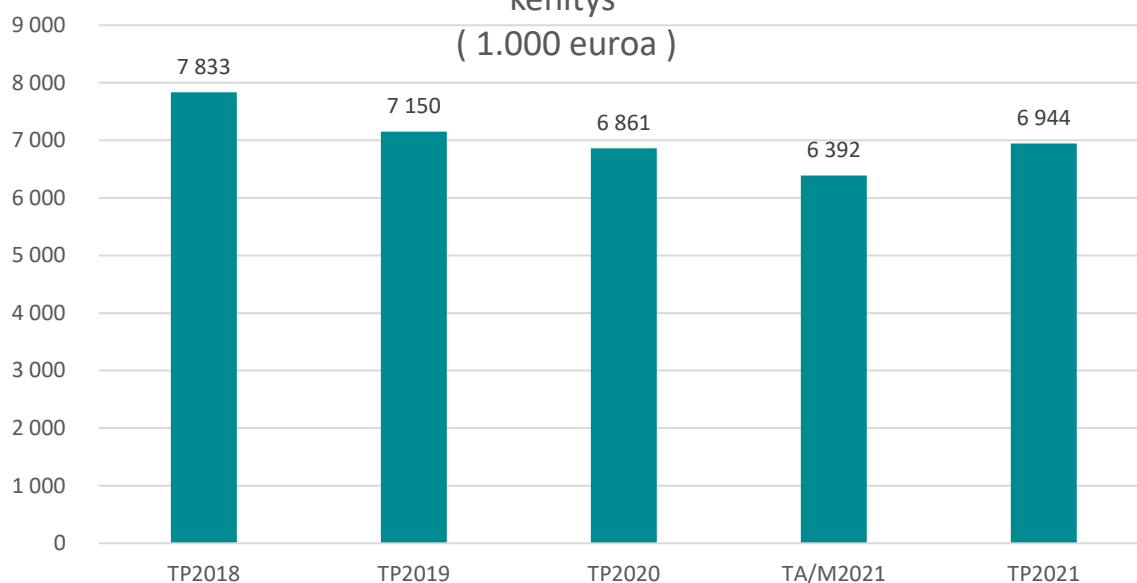
talouteen. Kuitenkin pääsääntöisesti on henkilöstön määrä saatu pidettyä tavoitetasolla ja lakisääteisistä tehtävistä on pystytty huolehtimaan.

Taloudellisena riskinä toimintavuoden aikana ovat olleet työntekijöiden saatavuuden haasteet, lakimuutosten vaikutukset talouteen sekä kasvavat palvelutarpeet raskaimpien palveluiden osalta.

Graafit

GRAAFI 3: Vanhuspalvelujen palveluasumisen nettomenojen kehitys
(1.000 euroa)

4.2.3 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukio-opinnoista, kirjasto-, kulttuuri-,

kansalaisopisto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuri-palveluista. Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen.

Hallinto- ja sivistyspalvelut

Toiminnan kuvaus: Sivistyspalveluiden hallinnossa hoidetaan varhaiskasvatukseen, esiopetukseen, perusopetukseen, lukioon, kansalaisopistoon, kirjasto- ja kulttuuripalveluihin, vapaa-aikapalveluihin sekä lasten ja nuorten hyvinvointikeskukseen liittyviä yhteisiä asioita ja hallintoa. Hallintopalvelussa valmistellaan ja pannaan täytäntöön sivistys-

lautakunnan päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut vastaa suunnittelu-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja henkilöstöpalveluista. Vuoden 2021 aikana hallintopalveluiden henkilöstömäärä väheni yhdellä talous- ja hallintopäällikön siirryttyä muihin tehtäviin.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen tehtävänä on tuottaa ja järjestää monipuolisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin perheiden tarve edellyttää. Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään varhaiskasvatustilain sekä esiopetusta perusopetuslain mukaisesti.

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja perhepäivähoidossa sekä kunnallisesti että yksityisesti. Kaikki kuusi-vuotiaat osallistuvat maksuttomaan esiopetukseen, jota järjestetään sekä päiväkotien että koulujen yhteydessä olevissa yksiköissä. Kerhotoimintaa järjestetään jokaisessa taajamassa. Tilapäistä varhaiskasvatusta tarjotaan niille lapsiperheille,

jotka eivät säännöllisesti tarvitse hoitopaikkaa, enintään viisi päivää kerrallaan. Varhaiskasvatuksen seudullinen yhteistyö lähikuntien kanssa mahdollistaa varhaiskasvatustalouden käytön yli kuntarajojen. Varhaiskasvatuksen toimintaan kuului vuonna 2021 myös tukea tarvitsevien erityisoppilaiden aamu- ja iltapäivähoito. Vuoden 2022 ai-

kana ko. toiminta siirtyy perusopetuksen alaisuuteen Koulunmäen laajennushankkeen valmistuttua.

Varhaiskasvatukseen kuuluu myös kotihoidon tuki. Kotihoidon tuen maksamisen edellytyksenä on, että lapselle ei ole myönnetty varhaiskasvatusta. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Perusopetuspalvelut

Laukaan 12 peruskoulua järjestävät perusopetusta koskevien lakien ja asetusten sekä opetussuunnitelman mukaista opetusta. Koulut luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehitykselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi, sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatkoopinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden osaamista ja hyvinvointia. Vuonna 2021 pienimmässä koulussa oli oppilaita

42 ja suurimmassa 610. Yhteensä oppilaita Laukaan perusopetuksen luokilla 1-9 oli 2822, mikä oli 19 oppilasta enemmän kuin v. 2020. Lisäksi perusopetuksen yhteydessä toteutetaan esiopetusta, jota sai koulujen ryhmissä 94 oppilasta, mikä oli 23 oppilasta enemmän kuin v. 2020. Varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten esiopetus järjestettiin varhaiskasvatuksen yhteydessä.

Lukio

Lukiokoulutuksen tehtävä on järjestää ja kehittää laadukasta toisen asteen opetusta Laukaan kunnassa sekä jatkaa ja edistää toisen asteen koulutuksen yhteistyötä Keski-Suomessa. Lukion toi-

mintaa ohjaavat lukiolaki ja -asetukset, opetussuunnitelmien perusteet sekä tuntijaot ja ylioppilastutkintoa koskevat säädökset.

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa ja kaikkien saatavilla olevaa monipuolista opetusta luoden mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Opiston tarkoituksena on vapaan sivistystyön lain mukaisesti edistää toiminta-alueensa asukkaiden kykyä ja halua jatkuvaan oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen sekä itsensä kehittämiseen tarjoamalla heille monipuolisia koulutuspalveluja.

Kansalaisopisto osallistuu ikääntyvien yliopiston lähiluentoja järjestämiseen yhteistyössä Laukaan

seurakunnan kanssa sekä verkkoluentoja osalta Jyväskylän kesäyliopiston kanssa. Lisäksi opisto tarjoaa lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa.

Opisto järjestää myös tilauskoulutusta ja osallistuu erilaisiin koulutusta tukeviin alueellisiin kehittämishankkeisiin. Kunnan henkilöstöä opisto palvelee järjestämällä henkilöstökoulutusta. Koulutustarjonta räätälöidään vuosittain yhteistyössä henkilöstöjohtajan ja eri palvelualueiden esimiesten kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ja laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) ohjaavat kirjasto- ja kulttuuripalvelujen tuotantoa.

Laukaan kirjasto koostuu pääkirjastosta, Leppäveden, Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastoista sekä kirjastoautosta. Kirjastoauto palvelee joustavasti kaikkia kyliä ja tuo kirjaston lähelle heitkin, joille matka muuten olisi pitkä tai hankala.

Kirjasto on hyvinvointipalvelu, jokaisen kuntalaisen portti virikkeen ja viihdykkeen äärelle. Se on olohuone tarjoten kokoelmiensa lisäksi myös tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjasto lisää yhteisöllisyyttä ja parantaa mahdollisuuksia aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kirjasto tukee kansalaisten tasavertaista oikeutta tiedonsaantiin ja lukemisharrastuksen pariin. Kirjaston verkkopalvelut ja laitteet antavat mahdollisuuden sähköisten palvelujen käyttöön kuntalaisille, joilla ei ole itsellään laitteita ja verkkoyhteyksiä.

Kirjasto tekee koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa läheistä yhteistyötä lukemisen ja monilukutaidon edistämiseksi. Monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä tuottaa monimuotoisia tekstejä.

Kirjasto on myös verkossa tarjoten kasvavan määrän digitaalisia lehtiä ja kirjoja. Se on osa Keskikirjastojen kirjastokimppaa, mikä tuo yli 50 kirjaston kokoelmat ja yhteiset digitaaliset aineistot laukaalaisenkin käsiin.

Korona vaikutti fyysiseen kirjastopalveluun voimakkaimmin 20.3 – 18.4. Toimipisteet palvelivat tuolloin nopean asiainnoin moodissa eli pitkäaikainen oleskelu ja työskentely ei ollut tuolloin kirjastoissa sallittua. Samoin omatoimikirjastopalvelu ei ollut tuolloin käytössä eikä auto ei ajanut reitilleen.

Epidemia siirsi vuoden aikana osan kouluyhteistyöstä verkkoon. Esimerkiksi kirjavinkkausta tehtiin videoiden avulla.

Lähikirjasto palasi seitsemän vuoden tauon jälkeen Vihtavuoreen, kun koulurakennuksen yhteyteen rakennettu uusi kirjasto avasi ovensa syyskuussa.

Korttimaksumahdollisuus otettiin autoa lukuun ottamatta käyttöön syksyllä kaikissa kirjaston toimipisteissä.

Kirjastoon rekrytoitiin kaksi henkilöä toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin ja päivitetyn toimikuvien kahden irtisanoutuneen kirjastolaisen tilalle.

Varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja kirjaston yhteinen Lukuintoa ja lukemista lapsille -hanke käynnistyi. Sen tavoitteena on edistää esikoulua käyvien ja 1.–2.-luokkalaisten lukutaitoa ja lukemisharrastusta. Vuoden alussa tehtiin tilannetta kartoittava pohjakysely, ja hankkeeseen rekrytoitu lukukoordinaattori aloitti varsinaisen hanketyön vuoden lopussa.

Kirjaston kehittämistä lähivuosiksi linjaavan kehittämissuunnitelman teko aloitettiin vuoden alussa. Työtä tukeva asiakaskysely toteutettiin maaliskuussa. Valtuustokauden vaihtuessa myös suunnitelman tekoa ohjaava työryhmä vaihtui. Suunnitelma valmistuu kunnan luottamuselinten käsittelyyn keväällä 2022.

Kulttuuripalvelu pyrkii siihen, että kuntalaiset voivat olla osallisia kulttuurista ja taiteesta. Kulttuuripalvelu lisää taiteen saavutettavuutta ja yhteiskunnallista tasa-arvoa. Taide luo hyvinvointia ja tuo lisää arvoa ympäristöönsä.

Likellä oleville kulttuuripalveluille on kysyntää väestön ikääntyessä. Myös lapsiperheiden etu on saada palvelut lähelle. Kunta ei pysty järjestämään taidetapahtumia ja muuta toimintaa suurella mitataavalla itse. Pikemminkin sen tehtävä on mahdollistaa paikallisten toimijoiden toiminta esimerkiksi tarjoamalla tiloja, myöntämällä avustuksia ja osallistumalla markkinointiin.

Kulttuuripalveluiden tehtävät siirtyivät vuoden aikana kirjastotoimenjohtajalta vapaa-aikajohtajalle.

Pertti Kukkosen taideteos Elämän kulku valmistui syksyllä osana Vihtavuoren koulurakennushanketta. Teos on pihalle sijoitetun muurin, bussipysäkin ja valaistuksen muodostama kokonaisuus. Teos toteutettiin prosenttiperiaatteella Taiteen edistämiskeskuksen ja kunnan yhteisrahoituksella. Leppäveden liikuntapuisto sai tilinpäätösvoodeksi investointirahoitusta taidehankinnan toteutukseen, mutta hankinta siirtyi myöhemmin toteutettavaksi. Samaten julkisen taiteen toteuttamista linjaavan taideohjelman laatiminen siirtyi myöhempään vaiheeseen.

Kulttuuritoimen avustuksia jaettiin 19 500 €. Sivistyslautakunta myönsi Radio Lievestuoreelle vuoden 2020 kulttuuripalkinnon.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskus (Laukaan HyPe) sovittaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat palvelut hallintokuntarajat ylittäen. Tavoitteena on tarjota saavutettavia ja oikea-aikaisia palveluja matalalla kynnyksellä asiakaslähtöisesti. HyPessä toteutetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden palveluja osana muuttuvaa kunnan toimintaympäristöä ja palvelurakennetta.

Palvelut tuotetaan monialaisessa ja -ammattillisessa verkostoyhteistyössä eri toimijoiden, pääasiassa Laukaan kunnan sivistys- ja perusturvapalvelujen, Keski-Suomen seututerveyskeskuksen, Laukaan seurakunnan ja kolmannen sektorin, kuten MLL, kanssa. Palveluja tuottaa myös Jyväskylän seurakunnan perheasiainneuvottelukeskus.

HyPe yhteensovittaa muun muassa lääkärin ja psykiatrisen sairaanhoitajan, neuvolan, varhaisen tuen, nuorisotyön, nuorten aikuisten sosiaalityön, opiskeluhoollon, perheneuvolan ja lapsi- ja perhetyön palveluja. Työtä toteutetaan eri muodoissa: yksilötyönä, pienryhmätoimintana, vertaisryhminä, perhevalmennuksina, parisuhteen tuen työmuotoina, avoimina teemailtoina ja muina tilaisuuksina/tahtumina perheille ja nuorille.

HyPen **tulosityksikköön** sijoittuvat kunnan opiskeluhoollon kuraattori- ja koulupsykologipalvelut, varhaisen tuen asiantuntijatyö, erityisnuorisotyö ja et-sivä nuorisotyö. Tulosityksiköstä vastaa palvelupäällikkö.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallinen tavoite suunnitelma- vuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
Varhaiskasvatus <i>Laadukkaat, monipuoliset varhaiskasvatuspalvelut. Tavoitteellinen varhaiskasvatuksen pedagogikka. Hyvinvoiva, osaava henkilöstö laadukkaan palvelun</i>	<i>Laadullista ja määrällistä arviointia toteutetaan erilaisten asiakaskyselyjen avulla osana palvelujen kehittämistä. Henkilöstölle toteutettavat vuosittaiset kehityskeskustelut ja arviointikyselyt. Yksikköjen ja</i>	<i>Lähtötaso: Talouden tasapainottaminen tasapainottamalla varhaiskasvatuspalveluja. Tavoitetaso: Varhaiskasvatuksen toimintatiedellytysten säilyttämi-</i>	<i>Palvelujen monipuolisuutta pidettiin yllä talousarviovuonna. Elokuusta 2021 alkaen astui voimaan myös maksuton kerhokokeilu. Koko varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön Quinyx- työvuoro-</i>

tuottajana. Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa palvelua. Varhaiskasvatus- osana lasten kasvun ja oppimisen polkua ja lasten hyvinvoinnin edistäjänä. Rakenteellinen ja yhteisöllinen kehittäminen osana varhaisen tuen kehittämistä.	kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat. Lapsille järjestetään taroituksenmukaista kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Esiopetuksen ja niveltäyteen yhteistyön kehittäminen. Varhaiskasvatuksessa noudatetaan inklusioperiaatetta. Riittävät resurssit, resurssien kohdennus, selkeät tehtäväkentät. Varhaiskasvatuksessa noudatetaan inklusioperiaatetta. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman tavoitteiden säännöllinen arviointi sekä henkilöstön että asiakaskyselyjen avulla. Varhaisen tuen vaikuttavuuden seuranta erilaisin mittarein.	nen laadukkaan varhaiskasvatuksen ja pedagogiikan tuottajana. Lähtötaso: Laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus ovat itsessään kaikille kuluva yleistä tukea. Tavoitetaso: Kasvun ja oppimisen tuen kehittäminen yhteistyötä tiivistäen eri tahojen kanssa sekä luoden uusia yhteistyörakenteita mahdollistamaan varhaisvuosien tukea.	suunnittelu- ja seurantajärjestelmä työvuorosuunnittelun sähköistämiseksi. Tukea suunnattiin varhaiskasvatuksen lapsiryhmiin eri tavoin. Yhteistyötä tiivistettiin erityisesti monialaisen yhteistyön osalta tukemaan lapsen lähiaikuisten työskentelyä. Konsultoivien varhaiskasvatuksen erityisopettajien toteutuneet monialaiset yhteistyöpalaverit: 200 Yhteistyöpalaverit rakenteiden kehittämiseksi: 20
Perusopetus Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa palvelua. Perusopetuksen prosessikuvausten tekeminen johtamisen laadun parantamiseksi. Riittävät resurssit, resurssien kohdennus, selkeät tehtäväkentät ja vastuualueet, priorisointi	Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat. Tilastoaineistot, kouluterveyskyselyn tulokset. Toimintasuunnitelmien arviointikertomukset. Asiakaskyselyt ja -palautteet.	Lähtötaso: Toimivat peruspalvelut. Tavoitetaso: Toimintatavoitteet säilyvät laadukkaiden sivistyspalveluiden tuottamisessa. Tavoitetaso: Perusopetuksen ydintehtävät hoidetaan yhdenvertaisesti ja niille on olemassa selkeät mallit.	Pandemiatilanne hankaloitti peruspalvelun järjestämistä merkittävästi. Digitutorjärjestelmän sekä valmius- ja toimintasuunnitelmien hyvällä valmistelulla ja johtamisella sekä osaavan henkilöstön toimesta peruspalvelut saatiin kuitenkin järjestettyä. Tavoitetaso saavutettiin. Perusopetuksessa vahvistettiin pitkään jatkuneista poikkeusoloista johtuen edelleen varhaista tukea, erityisesti kehittäen kolmiportaisen tuen toimintoja sekä esi- ja al-

<i>Henkilöstön saata- vuuden, työhyvin- voinnin ja osaamisen kehittäminen.</i>		<i>Tavoitetaso: Voimme painottaa ennalta eh- käisevää toimintaa ja varhaista tukea palve- luiden järjestämisessä.</i> <i>Tavoitetaso: Lapsille järjestetään tarkoituk- senmukaista kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.</i> <i>Esiopetuksen ja nivel- vaiheen yhteistyötä ke- hitetään.</i>	<i>kuopetuksen rakennetta ja yhden- mukaistettiin toimintatapoja yh- dessä varhaiskasvatuksen kanssa, sekä kehitettiin poissaoloihin puut- tumisen ja hyvinvointiopetuksen malleja. Tavoitetaso saavutettiin osittain.</i> <i>Erityisen tuen järjestämisessä on vielä alueellisia eroja, joiden tasaa- miseen pyritään resurssien puit- teissa, ja resursseja kohdentaen niin, että lähikouluperiaate toteu- tuu mahdollisimman hyvin. Tavoit- etaso saavutettiin osittain.</i> <i>Henkilöstön koulutus kohdennet- tiin erityisesti kolmiportaisen tuen osaamiseen sekä TVT-taitoihin di- gitutor –järjestelmän muodossa.</i> <i>Perusopetuksen palveluverkkotyö käynnistyi 2021.</i> <i>Työhyvinvoinnin edistämisessä osallistuttiin kunnan työhyvinvoin- tikyselyn tekemiseen, ja sen tulok- sia käsiteltiin yksiköittäin niin, että toimintasuunnitelmat työhyvin- voinnin kehittämiseksi valmistuvat keväällä 2022. Työhyvinvoinnin kannalta vuosi oli sekä esimiehille että työntekijöille koulujen osalta äärimmäisen vaativa.</i>
Lukio <i>Laukaan lukion kurs- sitarjonnan moni- puolistaminen ja lu- kiokoulutuksen kiin- nostavuuden lisää- minen nuorille.</i>	<i>Lukion opiskelija- ja kurssi- määrän kehitys</i>	<i>Lähtötaso: Lukuvuoden 2020-2021 taso</i>	<i>Lukuvuoden 2021-22 käynnistyt- tyä, lukiossa aloitti 269 opiskeli- jaa, joista ensimmäisen vuoden opiskelijoita oli ennätysellisen paljon, 105 opiskelijaa.</i> <i>Lukiokoulutuksen kiinnostavuutta voidaan selittää uusilla opetusti- loilla ja hyviä oppimistuloksia tuot- tavalla osaavalla opettajakun- nalla. Sen sijaan kurssitarjonnan monipuolistamisessa emme ole</i>

<i>Uusien opetustilojen käyttöönotto</i> <i>Yhteisöllisyyden vahvistaminen ja opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen</i> <i>Henkilöstön saatuuden, työhyvinvoinnin ja osaamisen kehittäminen.</i> <i>Lukioyhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen</i> <i>Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävän toimintakulttuurin rakentaminen lukio-koulutukseen Laukaassa.</i>	<i>Henkilöstölle toteutettavat vuosittaiset kehityskeskustelut ja kyselyt.</i>	<i>onnistuneet haluamallamme tavalla. Vaikka saimmekin käyttöömmme aiempaa isomman opetusresurssin lukuvuoden käynnistyttyä, lisääntynyt resurssi jouduttu käyttämään isojen opetusryhmien jakamiseen pienemmiksi.</i> <i>Lukuvuoden käynnistyttyä opetuksen sujuvuutta häiritsi uusien tilojen tekniset ongelmat ja puutteet, joiden korjaaminen jatkuu.</i> <i>Merkittävin opettajien ja opiskelijoiden jaksamiseen vaikuttanut tekijä on ollut koronapandemian jatkuminen. Koronatilanteesta on seurannut valtava määrä ennakoimattomia töitä ja aikataulumuutoksia alueellisten ja valtakunnallisten suositusten mukaisiksi.</i> <i>Tavoite asetettiin lukuvuoden alussa 2021 käyttöön otetun uuden opetussuunnitelman myötä. Toimintakulttuurin uudistaminen tuli mahdolliseksi opetushallituksen myöntämän hankerahan turvin. Hankeraha mahdollistaa muun muassa opettajayhteisön tiiviin ja työnohjauksen, opettajien ja opiskelijoiden vuorovaikutuskoulutuksen sekä erilaisten opetuskokeilujen toteutuksen. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävän toimintakulttuurin rakentamisessa Laukaan lukiossa on mukana iso joukko asiantuntijoita yliopistosta.</i> <i>Tavoite toteutui täysin: Asiakaskysely toteutettiin keväällä 2021, tulokset koostettiin ja niitä hyödynnettiin lv 2021-2022 opinto-ohjelman työstämisessä. Lisäksi kerättiin palautetta etäopetuksesta sekä opiskelijoilta että opettajilta</i>
---	---	---

			Koronaepidemian jatkumisen lisäksi opettaja- ja kansliahenkilökunnan jaksamiseen ovat vaikuttaneet muun muassa uuden ja vanhan opetussuunnitelman yhdistämiseen liittyneet ongelmat sekä laajennetun oppivelvollisuuden seurauksena tulleet tehtävät kansliassa.
Kansalaisopisto Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä kaiken ikäisiin aikuisiin ali-edustetut ryhmät huomioiden. Kansalaisopisto tarjoaa opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia monipuolisesti koko aikuisväestölle	Asiakaskyselyt ja -palautteet Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.	Lähtötaso: Systemaattinen kurssiarviointi ja asiakaspalautteen koostaminen käynnistään loppuvuodesta 2020 Tavoitetaso: Asiakaspalautteen ja arvioinnin tulosten koostaminen keväällä 2021 ja tulosten hyödyntäminen lv 2021-2022 opinto-ohjelman työstämisessä. Lähtötaso: Monipuolinen kurssitarjonta eri ainealueissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa Tavoitetaso: Monipuolinen kurssitarjonta, jossa hyödynnetty aiempaa kohdennettumpaa arviointia. Yhteistyön kehittämisen myötä huomioidaan aiempaa paremmin aikuisväestön erityistarpeita.	Tavoite toteutui täysin: Asiakaskysely toteutettiin keväällä 2021, tulokset koostettiin ja niitä hyödynnettiin lv 2021-2022 opinto-ohjelman työstämisessä. Lisäksi kerättiin palautetta etäopetuksesta sekä opiskelijoilta että opettajilta. Tavoite toteutui vallitsevat poikkeusolot huomioiden täysin: Opinto-ohjelmassa oli tarjolla laajasti erilaisia kursseja eri ainealueissa ja eri puolilla Laukaata. Erityistarpeita huomioitiin mm. maksuttoman digineuvonnan muodossa sekä tarjoamalla opinto-ohjelmassa toiveiden mukaisia kursseja mahdollisuuksien mukaan.
Kirjasto			

1) Kunnan kirjasto-palveluista tehdään selvitys, joka linjaa toiminnan jatkokehittämistä. 2) Kirjasto profiloituu kaikkien ikäryhmien lukemisharrastuksen edistäjänä. 3) Uusi Vihtavuoren lähikirjasto avaa ovensa asiakkaille syksyllä 2021.	1) Syksyllä 2020 tehtyä kirjaston palvelusuunnitelmaa aletaan toteuttaa keväällä 2021. 2) Toimintaa seurataan analysoimalla tiedottamisen ja tapahtumiin osallistumisen määrää, asiakaspalautetta sekä vertailemalla toimintaa verrokki-kirjastojen kanssa	2) Lähtötaso: Lukemista tuetaan monimuotoisesti. Tavoitetaso: Lukemista tuetaan suunnitelmallisesti. Tukeminen ulottuu myös kuntalaisiin, jotka eivät ole aktiivisia lukijoita.	1) Kehittämissuunnitelman valmistuminen viivästyi akuutimpien tehtävien vuoksi, ja se valmistuu vuoden 2022 alkupuolella. 2) Tavoite toteutui osin. Lukemista edistettiin aikaisempien vuosien tapaan, tosin koronavuoden rajoittein. Tukea ei voitu ulottaa ei-lukijoihin. Tavoitetta toteutettiin myös Lukuintoa ja lukemista -lapsille hankkeessa. Kirjaston kehittämissuunnitelman määrittää tavoitteen toteutusta jatkossa. 3) Tavoite toteutui aikataulussa osana Vihtavuoren koulukeskukseen rakennushanketta
Vapaa-aika Aktiiviset ikäihmisten ja erityisryhmien liikuntaryhmät. Pidetään yllä kattavaa liikuntapaikkaverkostoa erityisesti lasten ja nuorten liikuntaedellytysten mahdollistamiseksi.	Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot Asiakaspalautteet ja kunnossapitosuunnitelmat	Tavoitetaso: Monipuolinen kurssitarjonta, jossa hyödynnetty aiempaa kohdennettumpaa arviointia. Yhteistyön kehittämisen myötä huomioidaan aiempaa paremmin aikuisväestön erityistarpeita. Lähtötaso: Liikuntapaikkaverkosto on lähtökohdiltaan jo kattava. Tavoitetaso: Hyvät ja turvalliset liikuntapaikat.	Tavoite on toteutunut. Liikkuva Laukaa -hankkeessa on kehitetty palveluita, palveluketjuja ja lisätty tarjontaa. Yhteistyön kehittämisen myötä on voitu huomioida ikäntyvien ja erityisryhmien tarpeita entistä paremmin. Tavoite on toteutunut. Liikuntapaikkaverkostoa on kehitetty sekä omarahoituksella että hankerahoituksia hakemassa. Liikuntapaikkojen turvallisuuteen ja esteettömyyteen kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota.

<i>Maksuttomat palvelut alle 18-vuotiaille.</i> <i>Leppäveden liikuntapuisto rakentuu suunnitelman mukaisesti.</i> <i>Vihtavuoren uuden liikuntahallin sujuva käyttöönotto.</i> <i>Ylläpidetään ja kunnostetaan ulkoilureittejä ja pidetään kodat ja laavut hyvässä kunnossa.</i> <i>Parannetaan ulkoilureittien opastuksia.</i>	<i>Asiakaspalauteet ja kyselyt.</i>		<i>Leppäveden liikuntapuiston rakentaminen jatkui suunnitelman mukaisesti; rakentamisen aikataulussa oli osin viivästymisiä.</i> <i>Vihtavuoren uusi liikuntahalli avattiin käyttöön syksyllä 2021 ja palaute oli kiittävää.</i> <i>Ulkoilureittien ja niiden varrella olevan kota- ja laavuverkoston ylläpitoa jatkettiin aiempien vuosien tapaan, tarvittavia kunnostuksia tehtiin.</i> <i>Ulkoilureittien opastusten parantaminen aloitettiin.</i> <i>Alle 18-vuotiaiden kuntalaisten vapaa-ajan harrastusten vakiovuoroista ei peritty maksuja</i>
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus <i>HyPen verkoston ja sidosryhmien yhteistoiminnan ja sen rakenteiden selkiyttäminen ja lujittaminen, toiminnan arvioinnin kehittäminen ja palvelujen oikeanlainen kohdentaminen/resursointi. Digitaalisten palvelujen kehittäminen osana toiminnan kokonaisuutta</i>	<i>Asiakaspalaute, kyselyt. Koulujen arviointikertomukset, vuosikertomus, tilinpäätös ja oppilashuollon ohjausryhmän toiminta. Työntekijäpalautteet, kehityskeskustelut.</i>	<i>Lähtötaso: Toimijaverkosto ja toiminnot vaikuttavuutta kuvaava kyselytutkimus. Vaikuttavuuden arviointi osin hankalaa, koska vaikutukset näkyvät viiveellä.</i> <i>Tavoitetaso: Palvelujen vaikuttavuutta on arvioitu, palveluja kohdennetaan ja resursoidaan oikein. Yhteistyö toimijaverkostossa lujittunut.</i>	<i>Tavoite toteutunut osittain. Toimintaa/palveluja ja niiden vaikuttavuutta arvioitu ja kehitetty määrittämissä indikaattoreilla. Keväällä 2021 laaja Keski-Suomen sote-hankkeiden Lasten, nuorten ja perheiden sisote-palvelukysely ja SOS Lapsikylän palvelukartoitus – tulosten hyödyntäminen kehittämisessä. Opiskeluhuollon ohjausryhmä hyödyntänyt koulujen arviointikertomuksia palvelujen kohdentamisessa ja resursoinnissa.</i> <i>Toimijayhteistyötä: Joulupuu-keräys MLL Laukaan paikallisyhdistyksen kanssa, Kokemustoimintakeskuksen esiselvitys –hanke, Meijän perhe liikkeellä –työpajat.</i>

<i>Asiakaslähtöinen ja tarveperustainen palvelujen kohdentaminen. Painotus varhaisessa tuessa, erityisesti vanhemmuuden tuki.</i> <i>Oikeanlainen ja oikea-aikainen oppilaan/opiskelijan hyvinvoinnin tuki, koronakriisin vaikutusten lieventäminen, koulunuorisotyön kehittäminen opiskeluhooltotyön tueksi, riittävät resurssit, tarkoituksenmukainen priorisointi</i>	<i>Asiakaskyselyt/-palautteet. Toiminnan vaikuttavuuden arviointitutkimus/-selvitys, toteutus esim. oppilaitosyhteistyössä. Lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon kustannukset, sijoitettujen lasten määrä, kouluterveyskyselyn tulokset, henkilöstön kehittämispäivien yhteenvedot. Lapset puheeksi –menetelmän käyttö.</i> <i>Oppilasmäärä ja koulujen määrä suhteessa kuraattori/psykologi vrt. suositukset. Oppimisvalmistustutkimusten jono. Oppilas- huollon kyselyjen tulokset, kouluterveyskyselyn tulokset, lakisääteisten ikä- määreiden ylitysten seuraaminen, kirjaamisen ajantasaisuus</i>	<i>Lähtötaso: Tarjotaan erilaisia tarveperustaisia, ennalta ehkäiseviä palveluja ja toimintaa.</i> <i>Tavoitetaso: Tarjotaan tarveperustaisia, oikeita ja oikea-aikaisia palveluja oikeanlaisin ja riittävin resurssein. Vanhemmuuden tukea tarjotaan monialaisessa ja –ammattillisessa yhteistyössä.</i> <i>Lähtötaso: Opiskelu- huollon palveluille paljon kysyntää ja kasvavaa tarvetta, osin koronakriisi voimistanut tarvetta. Koulupsykologityössä oppilas-/opiskelijamäärät suosituksia suuremmat per psykologi.</i> <i>Tavoitetaso: Opiskelu- huollon tukea tarjotaan oikea-aikaisesti, riittävin resurssein, tiiviissä yhteistyössä muun palveluverkoston kanssa</i>	<i>Digitaalisten palvelujen kehittämisen ollut vähäistä</i> <i>Toteutunut osittain. Erityinen toiminnan vaikuttavuuden arviointitutkimus ei ole toteutunut.</i> <i>Paljon korjaavan vaiheen työtä, lastensuojelun työtä paljon, lasten ja nuorten mielenterveyden ja hyvinvoinnin haasteet kasvussa. Resurssit osin riittämättömät tai eivät aina kohdennu oikein. Varhaisen vaiheen vanhemmuuden tuen tarvetta enemmän kuin mihin pystytty vastaamaan. Aloitettu varhaisen vaiheen tiimimallin kehittäminen. Lapset puheeksi –menetelmän käyttöä vahvistettu varhaiskasvatuksessa</i> <i>Toteutunut osittain. Opiskeluhoollon yhteistyötä kehitetty muiden toimijoiden kanssa. Kuraattori- ja psykologiresurssit edelleen pienet suhteessa oppilasmäärään ja kasvaneeseen tarpeeseen. OH-palvelujen oikea-aikaisuus haaste, esimerkkinä tutkittavien lasten/nuorten määrän kasvu, kirjaamisten venyminen.</i> <i>Sitouttava kouluyhteistyö –hanke käynnistynyt elokuussa 2021; kouluille hyvinvoinnin vuosikello ja poissaoloihin puuttumisen mallin kehittäminen.</i> <i>Koulunuorisotyön kehittäminen: vapaa-aikatoimiyhteistyössä Yhdessä vahvemmaksi –hanke koulunuorisotyön kehittämiseksi.</i> <i>Etsivän nuorisotyön jalkautumiset lukiolle/POKE:lle..</i> <i>Erityisnuorisotyön harrastuspajat yläkouluilla toimijayhteistyössä.</i>
--	--	---	---

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Sivistyspalveluiden toimintakate talousvuonna 2021 ylittyi 337.000 eurolla (100,7%). Sivistyslautakunnan toimintakulut ylittyivät 262.000 eurolla budjetoidusta (100,5 %) ja tuloja tuli 75.000 euroa arvioitua vähemmän (97,6 %). Varhaiskasvatuksen toimintakate alittui 751.000 euroa ja suurimmat säästöt syntyivät palveluiden ostoissa ja henkilöstökuluissa. Perusopetuksessa tehtiin 540.000 euron tulojen siirto vuodelta 2021 vuodelle 2022, joka heikentää vuoden 2021 perusopetuksen tulosta. Perusopetuksen toimintakate jäi näin ollen 1.46 milj. euroa taloussuunnitelmaa heikommaksi. Keskeisimmät syyt tähän olivat saatujen tulojen siirto vuodelle 2022, pandemiatilanteesta johtunut erilaisten sijais- ja lisähenkilöstön henkilöstökulut, sekä pitkään jatkuneen oppilaiden tuen tarpeen kattami-

Varhaiskasvatus

Vuonna 2021 varhaiskasvatukseen arvioitiin osallistuvan 1170 lasta. Vuoden 2021 lopussa varhaiskasvatuksen piirissä oli 1088 lasta, joka on 67,4 % kaikista laukaalaisista lapsista. Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä ja palveluntarpeet vaihtelevat vuoden aikana. Kunnalliseen varhaiskasvatukseen sijoittui 529 lasta, yksityiseen varhaiskasvatukseen 521 lasta. Ostopalvelupäiväkohtiin sijoittui 38 lasta, joka oli hieman odotettua vähemmän. Kerhotoimintaan osallistui vuoden 2021 lopussa 71 lasta, joka oli hieman enemmän kuin vuonna 2020. Kerhojen osallistumisastetta paransi

Varhaiskasvatuksen toimintatuottoja kertyi vuodelta yhteensä 852.764, avustuksia tämän lisäksi 142.700 euroa. Varhaiskasvatusmaksuja kertyi yhteensä 662.760, joka oli hieman arvioitua vähemmän. Vuoden 2021 maksutuottojen kertymään vaikutti suuresti 1.8.2021 alkaen varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tehty muutos, joka alensi perheiden varhaiskasvatusmaksuja merkittävästi. Perheiden tuloissa ja tilanteissa tapahtui vuoden aikana muutoksia, joka vaikutti alenevasti kertyneiden maksutuottojen määrään. Myös koronati-

nen opetuksen sekä koulunkäynninohjaajien määrää lisäämällä. Lisäksi ylitystä perusopetuksessa tuli kiinteistö-, kuljetus- ja ruokapalveluiden osalta tilojen uusimisen sekä oppilasmäärän ja kuljetettavien oppilaiden lisääntymisen myötä.

Muilla palvelualueilla talous toteutui erittäin hyvin. Korona-aika on vaikuttanut jonkin verran toimintatuottoihin ja toimialojen toimintatuotot jäivät vajaksi, mutta toisaalta toimintakulutkin olivat monilta osin arvioitua pienemmät.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden toimintakate alittui 30.000 eurolla. Tärkeimpänä syynä tähän oli henkilöstön määrän väheneminen.

syksystä 2021 voimaan astunut kokeilumuotoinen, maksuton kerhotoiminta kaikissa varhaiskasvatuksen kerhoissa. Esiopetukseen osallistuneita lapsia oli vuonna 2020 24 lasta arviota enemmän. Lapsiperheitä muuttaa Laukaaseen ennen esiopetusvuotta tai sen aikana ennakoiden tulevaa koulun aloitusta.

COVID-19- pandemiatilanteesta johtuva poikkeus-tila jatkui myös vuonna 2021. Varhaiskasvatuksessa tämä näyttäytyi lasten vaihtelevina palveluntarpeina.

lanteesta johtuvat muutokset näkyivät palveluntarpeiden muutosten lisäksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa ja niihin vaikuttavissa tekijöissä. Myyntituottoja vuodelta 2021 kertyi yhteensä 172.459, joka oli odotettua enemmän. Myyntituotoista merkittävä osa koostuu kotikuntakorvauksista eli muiden kuntien laskutuksesta aiheutuvia tuottoja. Vuonna 2021 Laukaassa oli 11 lasta muista kunnista varhaiskasvatuksessa.

Valtiolta saatuja tukia ja avustuksia kertyi yhteensä 142.700 euroa, joista 100.428 siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2022. Tuet ja avustukset

koostuivat varhaiskasvatuksen tasa-arvorahasta, koronavaikutusten tasoittamiseen liittyvästä valtionavustuksesta sekä uudet lukutaidot- hankkeen avustuksesta.

Toimintakulut:

Varhaiskasvatuksen henkilöstökuluissa säästy rahaa yhteensä 209.258 euroa. Koronapandemian vuoksi henkilöstön sairauspoissaoloja oli runsaasti, joka näkyi sairausloman sijaisten määrässä. Ylityksiä henkilöstökuluissa näkyi useilla kustannuspaikoilla tämän vuoksi. Vuoden 2021 aikana varhaiskasvatuksen varahenkilöresurssia lisättiin määräaikaaisesti turvaamaan varhaiskasvatuksen toiminnan jatkumisen normaalisti henkilöstön sairastavuudesta huolimatta. Perhepäivähoidon kustannuspaikalta säästy rahaa henkilöstökuluissa 221.640 euroa, sillä perhepäivähoitajia oli arvioitua vähemmän.

Palvelujen ostoissa säästy rahaa 660.544 euroa. Varhaiskasvatuspaikkojen osto muilta kunnilta ylittyi hieman yli arvioitua, 13.500. Suurimmat säästöt syntyivät ostopalvelupäiväkodin kustannuspaikalta, josta säästy 210.420 euroa. Tämä johtui vuorohoidon arvioitua pienemmästä tarpeesta. Koronapandemia-aikana vuorohoidon tarve on hieman vähentynyt. Palvelurahakulut alittuivat 277.408 euroa. Esiopetuksessa olevien lasten ostopalvelu- ja palvelurahakulut puolestaan olivat 93.400 arvioitua suuremmat. Syynä tähän ovat perheiden palveluntarpeet ja niissä tapahtuvat muutokset ja ennen esiopetusvuotta tapahtuva muuttoliike. Sisäisissä ruokakustannuksissa säästöä syntyi 76.889 euroa. Lapsia on koulujen loma-aikoina vähemmän varhaiskasvatuksessa ja säästöä ruokakustannuksissa saattaa syntyä näinä aikoina. Näiden lisäksi myös säästöä syntyi perhepäivähoitajien kustannuskorvauksista yhteensä 51.300. Tämä johtui siitä, että perhepäivähoitajia oli vuonna 2021 arvioitua vähemmän.

Sähköisiä palveluja kehitettiin edelleen vuoden 2021 aikana. Varhaiskasvatuksessa otettiin pilotointivaiheen jälkeen kokonaismitallisesti käyttöön Quinyx- työvuorojen seuranta- ja suunnitteluohjelma sekä Muksunet ja TietoEdu-sovellukset sähköistämään varhaiskasvatuksen tiedottamista

ja kirjaamista. Myös palvelurahahakemus sähköistettiin syksystä 2021 alkaen.

Aineet, tarvikkeet, tavarat- tilikohdilta säästöä kertyi yhteensä 11.700 euroa. Säästötoimenpiteistä johtuen vain suunnitellut ja välttämättömimmät hankinnat toteutettiin. Kalustehankintoja toteutettiin vähemmän, rahaa jäi tästä yli 13.000. Vastaavasti korona-aikana kuluja syntyi maskeista, jolloin hoitotarvikkeille varattu rahasumma ylittyi varhaiskasvatuksen osalta 12.600 eurolla.

Avustusten osalta kokonaisuudessaan säästy rahaa 167.430 euroa. Kotihoidon tuella olevien perheiden määrä pysyi samana vuoden 2020 tilinpäätöslukuihin verraten. Kotihoidon tuella olevien perheiden määrään vaikuttavat perheiden tilanteet, määrää on haastavaa arvioida tämän vuoksi.

Helmikuussa 2021 Laukaan Kirkonkylälle perustettiin kunnallinen ryhmäperhepäivähoitokoti vastaamaan Kirkonkylän alueen akuuttiin hoitopaikkojen kysyntään ja tarpeeseen. Toimintaan ei oltu varauduttu talousarviota laadittaessa, kulut katettiin varhaiskasvatuksen toimintakatteesta. Toiminnan kulut olivat vuoden 2021 osalta yhteensä 102.409 euroa.

Muissa toimintakuluissa tapahtui ylitystä yhteensä 120.391 euroa. Leppäveden alueen varhaiskasvatuspaikkoja oli tarpeen lisätä lisääntyneen kysynnän vuoksi. Tämän lisäksi yksityinen ryhmäperhepäivähoitokoti Leppävedellä päätti toimintansa vuoden 2021 loppuun. Leppäveden päiväkodin yhteyteen hankittiin lisätila määräaikaishuonevuokrasopimuksella, jonka pystytyskustannukset olivat 69.000 vuoden 2021 osalta. Tämän lisäksi muissa vuokrakuluissa tapahtui nousua yhteensä 35.995 euroa. Suurin nousu ilmeni Kuhamäen päiväkodin vuokrakuluissa, jotka olivat noin 26.000 euroa korkeammat verraten vuoteen 2020. Kuhamäen päiväkodin vuokrakuluissa tapahtui ylläpitokustannuksiin liittyvää nousua, johon ei oltu etukäteen varauduttu.

Esiopetusta järjestetään tiiviissä yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Lukuvuonna 2021-2022 tämä on näkynyt niin, että Vihtavuorella ja Äijälässä on toiminut esiopetusryhmä yhteistyössä

koulun ja varhaiskasvatuksen välillä. Tilat ja toiminta on jaettu yhdessä tarjoten lapsille samassa yhteydessä esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta lapsen ja perheen tarpeiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen toimintaa kehitettiin erilaisen yhteistyöryhmien ja verkostopalaverien muodossa. Henkilöstölle tarjottiin täydennyskoulutusta, joka toteutui koronatilanteen vuoksi etäyhteyksien avulla. Varhaiskasvatuksen tietovarantoon Vardaan on tallennettu tietoja Opetushallituksen aikataulun mukaisesti. Kansalliseen tietovarantoon on tallennettu tietoja varhaiskasvatus-toimijoista, varhaiskasvatuksen toimipaikoista ja varhaiskasvatuksessa olevista lapsista. Tallennukset jatkuvat henkilöstötietojen osalta.

Varhaiskasvatuksen toimintaa kehitettiin erilaisen koulutusten, yhteistyöryhmien ja verkostopalaverien muodossa. Koko henkilöstö sai koulutusta yleisen tuen menetelmistä, mikä toteutui koronan vuoksi etäyhteyksien avulla. Kunnan esiopettajien säännölliset tapaamiset toteutuivat suunnitellusti Teams- yhteyden välityksellä. Esihenkilöille järjestettiin 5 pedagogista iltapäivää, joissa käsiteltiin muun muassa esihenkilön toimintaa ammatillisuuden tukena sekä arvioinnin toteuttamista varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen ja ruokapalvelun yhteinen hanke ”Ruokakunta- Yhdessä kohti ruokailoa ja terveyttä” päättyi lokakuussa 2021. Hankkeen rahoitti STM ja siihen osallistui kolmesta maakunnasta 12 kuntaa. Hankkeen tavoitteena oli muodostaa lapsille tasapainoinen suhde ruokaan, tuoda varhaiskasvatuksen ravitsemussuositukset käytäntöön sekä yhteistyön vahvistaminen varhaiskasvatuksen ja ruokapalvelun välillä. Hankkeen myötä Laukaaseen perustettiin työryhmä, jonka tavoitteena on jatkaa hankkeessa syntyneitä vuoropuhelua ruokakasvatuksen käytäntöihin ja yhteistyöhön liittyen.

Varhaiskasvatus on myös mukana Uudet-lukutaidot- hankkeessa toimintakautena 2021-2022. Uudet lukutaidot -hanke osa valtakunnallista Uudet lukutaidot –kehittämishohjelmaa, jonka tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten medialukutaitoja, tieto- ja viestintäteknologisia (tv) taitoja

sekä ohjelmoinnin osaamista varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Uudet lukutaidot -kehittämishohjelma on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön laajempaa Oikeus oppia kehittämishohjelmaa (2020–2022). Jyväskylän koordinoimassa hankkeessa yhteistyökuntina mukana ovat Jämsä ja Laukaa.

Varhaiskasvatuksessa syksyllä 2021 tukea tarvitsevien lasten määrä oli yhteensä 131 lasta. Näistä tehostetussa tuessa oli 93 lasta ja erityisessä tuessa 38 lasta. Erityisen tuen lapsista 13 on pidennetyn oppivelvollisuuden lapsia, jotka ovat varhennetussa esiopetuksessa olevia 5-vuotiaita lapsia. Varhaiskasvatustilain 540/2018 mukaisesti lapselle on järjestettävä tarkoituksenmukaista tukea yhteistyössä huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa heti tuen tarpeen ilmaannuttua. Varhaiskasvatuksen tukimuotoja ovat lapsiryhmien kasvattajien arjessaan käyttämät eri tukimenetelmät, varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultatiivinen tuki, monialainen yhteistyö ja tarvittaessa lapsiryhmän henkilöstöresurssin lisääminen lapsikohtaiseen ohjaamiseen. Lisääntyneet tuen tarpeet näkyivät talousarviovuonna 2021 myös varhaiserityiskasvatuksen kustannuspaikoilla ylityneinä henkilöstökuluina.

Toimintakaudelle 2021 -2022 saatiin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen valtionavustusta koronavaikutusten korjaamiseksi. Esiopetukseen myönnetyllä avustuksella on palkattu varhaiskasvatuksen esiopetusryhmiin yhteinen varhaiskasvatuksen erityisopettajan resurssiopettaja, jolla pystytään toteuttamaan erityisopetuksen pienryhmäopetusta esiopetuksessa. Tämän lisäksi varhaiskasvatukseen myönnetyllä tasa- arvorahalla ja korona-avustuksella lisättiin henkilöstöresurssia varhaiskasvatuksen lapsiryhmiin tukemaan lasten taitojen ja valmiuksien kehittymistä.

Perusopetus

Perusopetuksessa annetun opetuksen määrää oli lisättävä, ja oppilaskohtaiset kustannukset nousivat sen johdosta kokonaisuudessaan. Erityisen tuen määrää oli lisättävä, oppilasryhmien pienentämiseen ja jakotuntien määrän lisäämiseen oli kohdistettava resurssia koko vuoden ajan, sekä

koulunkäynninohjaajien määrää oli lisättävä. Syynä tähän oli korona-ajan aiheuttamat ongelmat oppimisessa sekä oppilaiden hyvinvoinnissa joiden vahvistamiseen oli vuoden aikana jatkuvasti kasvava tarve. Perusopetuksen toimintakate oli 105,9 %, eli ylitystä oli 1.458.000 euroa.

Tulot alittuivat arvioidusta 140.000 euroa. Vuodelle 2021 olisi voinut kohdentaa valtion myöntämiä korona- ja tasa-arvoavustuksia 470.000 €, mutta tämä summa siirrettiin vuoden 2022 talousarviopäätöksessä kokonaan vuodelle 2022. Hanke- rahoitusta saatiin ja käytettiin tämän johdosta vuonna 2021 500.000 euroa, joka käytettiin opetuksen ja siihen liittyvän toiminnan rahoittamiseen. Tämä näkyy menoissa henkilöstökulujen ylityksenä arvioidusta tasosta.

Tärkeimpänä hankerahoituksena olivat valtion koronavaikutusten kompensointiin tarkoitettu avustus, sekä opetuksellisen tasa-arvon edistämiseen osoitettu tuki, sekä koulujen kerhotoimintaan sekä oppilaiden harrastamiseen kohdennetut avustukset. Lisäksi oppilaiden kotikuntakorvauksia saatiin 70.000 euroa arvioitua enemmän.

Suurimmat talousarvioryitykset syntyivät henkilöstökuluissa, joissa ylitystä oli yhteensä 1.000.000 euroa. Merkittävin osuus ylityksissä on erilaisilla sijaiskuluilla, joissa ylitystä syntyi n. 700.000 euroa, sekä työsuhteisten palkoissa, joissa ylitys oli 370.000 euroa. Henkilöstökuluissa näkyy erityisesti korona-ajan vaikutus, kun opetuksessa on jouduttu palkkaamaan paljon sijaisia matalan kynnyksen poissaoloista ja karanteeneista sekä etäopetusjärjestelyistä johtuen ja hoitamaan samanaikaisesti sekä etä- että lähiopetusta, jolloin lisähenkilöstön palkkaaminen on ollut välttämätöntä. Lisäksi pitkään jatkuneet poikkeukselliset koulunkäynnin muodot ovat aiheuttaneet kasvavan tarpeen koulunkäynninohjaajien määrän lisäämiselle, johon jouduttiin vastaamaan palkkaamalla ohjaajia lukuvuoden aikana. Oppivelvollisuuden pidentämisestä johtuen lisääntynyt kunnan ohjausvelvoite näkyy myös jonkin verran henkilöstökulujen kasvussa.

Palvelujen ostoissa ylitystä tuli n. 144.000 euroa, joka koostui koulukuljetusten lisääntyneestä tarpeesta, kouluruokailukulujen lisääntymisestä sekä ICT-palvelujen kasvaneista kuluista etäopetusjärjestelyihin varautumisen johdosta.

Kiinteistökuluissa ylitystä tuli 150.000 euroa vuokratilojen käyttötarpeessa ilmenneiden muutosten takia.

Lukio

Laukaan lukion toimintakate oli 101,8 % eli toimintakate ylittyi 38 300 eurolla. Syynä ylitykseen oli korona-ajan aiheuttamat ongelmat oppimisessa sekä opiskelijoiden hyvinvoinnissa, joiden vahvistamiseen oli vuoden aikana jatkuvasti lisääntynyt tarve.

Toimintakatteen ylittymistä selittää korona-ajan lisäksi myös oppivelvollisuuden laajentumisesta seuranneet osin ennakoimattomat kirja ja tietokonehankinnat sekä ICT-palvelujen kasvaneet kulut etäopetusjärjestelyihin liittyen.

Tulot alittuivat arvioidusta 39 500 euroa. Vuodelle 2021 olisi voinut kohdentaa valtion myöntämiä hankerahoja 70 700 euroa, mutta tämä summa siirrettiin vuoden 2021 tilinpäätöksestä käytettäväksi vuonna 2022. Laukaan lukio on saanut hankerahaa seuraavasti: Lukiouudistuksen toimeenpanon tukeminen, Uutta potkua opiskeluun, Laukaan lukio lähiliikuntapaikkana ja Laukaan lukio liikkuvana lukiona.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toimintakate oli noin 100 000 euroa ylijäämäinen. Tämä johtui ensinnäkin Opetushallituksen myöntämästä n. 46 000 euron suuruisesta Laatu- ja kehittämisavustuksesta (yhteishanke Lievestuoreen Setlementin kanssa), josta noin 40 000 euroa siirtyy käytettäväksi vuodelle 2022.

Toiseksi musiikkikoulutuksen (Ala-Keiteleen musiikkiopisto) kustannukset toteutuivat arvioitua alhaisimpina ja lisäksi musiikkikoulutuksen käyttämättä jääneitä opiskelijakustannuksia n. 14 700 euroa vuodelta 2020 kirjautui vuoden 2021 tuloksi epähuomiossa sattuneen virheen vuoksi.

Kolmantena syynä ylijäämään olivat henkilöstökoulutuksen toteuttamisesta saadut arvioitua suuremmat tuotot.

Opiskelijamaksuista saatavat tuotot alittuivat arvioidusta noin 30 000 euroa. Tilannetta paikkasi 15 600 euron suuruinen Opetushallituksen myöntämä avustus poikkeusoloista aiheutuvien opiskelijamaksujen ja maksullisen palvelutoiminnan tulomenetysten korvaamiseksi. Tuottojen alittuminen on seurausta sekä pienemmistä opintoryhmistä (turvaetäisyyksien säilyttämisen vuoksi), että koronarajoituksista johtuneista kurssien peruuntumisista ja keskeytymisistä. Kurssimaksuja jouduttiin palauttamaan ja pienemmät ryhmäkoot olivat käytössä koko toimintavuoden ajan.

Kirjasto

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen toteutunut toimintakate (968.000 euroa) alittui 3,3 % eli 33 000 euroa budjetoidusta. Taideohjelmaa ei tehty, joten siihen varattu 15 000 euroa jäi käyttämättä. ICT-palveluja ostettiin vähemmän ja toimintatuottoja kertyi enemmän kuin arvioitiin.

Vapaa-aikatoimi

Vapaa-aikatoimen toimintakate oli 1.891.065 euroa. Toimintakate alittui 250.695 eurolla. Toimintatuotot olivat talousarvion mukaiset noin 510.000 euroa. Toimintakulut olivat 2,4 miljoonaa euroa, mikä on 91 % talousarvion kuluista. Toimintakulujen noin 250.000 euron alitus johtui pääosin toteutumattomista henkilöstökustannuksista. Vattipajalle työllisyyden kuntakokeiluun varattu henkilöstöresurssi ei toteutunut. Myös liikunnanohjaukseen varattua tuntiopettajaresurssia jäi käyttämättä koronasulkujen vuoksi. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tilikohdilta säästy elintarvikehankintoja, kun toimintaa ei koronan vuoksi voitu järjestää suunnitellusti. Myös rakennustarvikehankintoja tehtiin vuonna 2021 suunniteltua niukemmin.

Vapaa-aikatoimi jakoi avustuksia 71.334 euroa. Järjestöt hakivat kohdeavustuksia aiempia vuosia vähemmän, johtuen koronapandemian heikentämistä toimintamahdollisuuksista ja tapahtumien järjestämisen vaikeudesta. Jäälajeille aiempina vuosina maksettu avustus muutettiin suoraan vuokratueksi jäähalliyhtiön myöntämille jäävuoroille, tuen määrä säilyi ennallaan.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toimintakate oli 6.000 euroa (0,9 %) alijäämäinen. Kokonaisuutena budjetissa pysyttiin kohtuullisen hyvin.

Henkilöstökulut olivat 31.600 euroa (5,2 %) arvioitua suuremmat. Tilikauden aikana palkattiin saaduilla avustuksilla kolme määräaikaista hanke-työntekijää. Palvelujen ostojen 6.700 euron (6,8 %) ylitys puolestaan johtui ennen kaikkea kasva-neista opiskeluhoitopalvelujen käyttökustannuksista (kuntalaskutus) ja työnohjauspalvelujen ostoista.

Tilikauden toimintatuotot puolestaan kasvoivat 30.400 eurolla (48,9 %) arvioitua suuremmiksi. HyPe sai valtion erityisavustusta Sitouttavan kouluyhteisötyön hankkeeseen (vuoden 2021 osuus 20.534 euroa) sekä Keski-Suomen Liiton avustusta (8.460 euroa) Kokemustoimintakeskuksen esiselvitykseen.

Opiskeluhouollossa erityisesti kasvavat psykologien tutkimusjonot haastavat koulupsykologiresurssia, joka nykyisellään on liian pieni (3 psykologia) tarpeeseen nähden. Kuluneella tilikaudella saatiin OKM:n valtionavustusta opiskeluhoillon kuraattori- ja koulupsykologipalvelujen henkilöstömitoituksen laajentamiseen 60.900 euroa. Rekrytointijärjestelyjen takia raha siirrettiin kokonaisuudessaan käytettäväksi vuonna 2022.

Arvio tulevasta kehityksestä

Hallinto

Hallintopalveluiden tuleva kehitys vaikuttaa tasaisesti. Muutokset tulevat enimmälti tulosyksiköiden muutosten kautta. Kun tuloyksiköt muuttavat ja kehittävät toimintaansa, vaikuttaa se heidän tuen tarpeeseen. Tuki suunnitellaan yhteistyössä tulosyksiköiden kanssa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten lukumäärän kehitystä seurataan erityisen tarkasti tulevina vuosina. Syntyvyyden alenemisesta huolimatta, Laukaaseen muuttaa vuosittain lapsiperheitä. Viime vuosina perheiden palveluntarpeet ovat myös kasvaneet ja vaihtelevat koko ajan.

Varhaiskasvatuspalveluissa on tärkeää olla tarjolla erilaisia palveluvaihtoehtoja vastaamaan perheiden palvelujen tarvetta. Palvelujen tarvetta ja riittävyyttä tarkastellaan alueellisella tasolla huomioiden lapsilukumäärien ja palveluntarpeiden kehitys. Viime vuosina on ollut nähtävissä tukea tarvitsevien lasten määrällistä kasvua. Tähän on tärkeää kohdentaa myös jatkossa riittäviä resursseja turvaamaan lapsille riittävät varhaisen tuen, sekä kasvun ja oppimisen tuen palvelut. Tällä hetkellä on nähtävissä myös alle 3-vuotiaiden, erityisesti 1-vuotiaiden ja alle 1-vuotiaiden palveluntarpeiden määrällinen kasvu. Pienten lasten hoitaminen edellyttää myös enemmän henkilöstöresursseja.

Myös sähköisiä palveluja on tarpeen kehittää tulevien vuosien aikana. Palvelut ovat verkossa myös tulevaisuudessa ja niiden käyttö yleistyy.

Perusopetus

Vuoden 2022 talousarvion toteutumiselle tulevat edelleen luomaan haastetta kasvavat oppilasmäärät, ja mahdolliset opetusryhmien lisäämiset syksyllä 2022. Syntyvyyden laskusta huolimatta oppilasmäärät kasvavat edelleen, ja näyttää siltä, että Laukaassa muuttoliike tulee edelleen kompensoimaan laskevaa syntyvyyttä suurelta osin koulua käyvien ikäluokkien osalta. Lisäksi jo alkuvuodesta 2022 näyttää siltä, että sijaiskuluissa on edelleen pandemiatilanteesta johtuen vaara ylityksestä.

Oppivelvollisuuden laajentaminen on lisännyt työmäärää ja kustannuksia, koska kunnalla on ohjaus- ja valvontavelvollisuus uuden oppivelvollisuuslain mukaisesti. Tämän velvoitteen aiheuttamia velvoitteita tarkkaillaan, mutta tällä erää ne eivät näytä aiheuttavan vuotta 2021 suurempia kustannuksia perusopetuksessa.

Kaikkien kulujen osalta lukuvuoden 2022 aikana tulee tehdä tarkkaa seuranta ja tarvittaessa korjata talousarvion laskelmat vuoden aikana paremman osumatarkkuuden saavuttamiseksi. Pandemiatilanteen jatkumisesta johtuen kulujen osalta ennakointi ja hintojen nousu tulevat olemaan vaikeita arvioida.

Usean vuoden aikana tapahtunut menojen karsinta ja kohdentaminen vain välttämättömään, sekä pandemia-ajan aiheuttamat jäljet oppimisessa sekä oppilaiden hyvinvoinnissa aiheuttavat painetta henkilöstön määrän lisäämiseen, oppimateriaalien ja kaluston lisäämiseen. Näissä on merkittävästi tarvetta lisäresursseille tulevina vuosina.

Lukio

Syksyllä 2021 voimaan astunut lukiokoulutuksen opetussuunnitelma haastaa Laukaan lukiota tiivistämään yhteistyötään työelämän ja erityisesti yliopiston ja ammattikorkeakoulun kanssa. Yhteistyön käynnistäminen ei ole mahdollista ilman lukiokoulutukselle lisättäviä opetusresursseja.

Valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa edellytetään aiempaa tiiviimpää yhteistyötä oppiaineitten välillä. Uudistuksen tarkoituksena on, että opiskelija hallitsee oppiaineiden keskeiset sisällöt, mutta saa myös laaja-alaista osaamista. Lukiolaiselle laaja-alaisen osaamisen tavoite tarkoittaa aiempaa vahvempaa yleissivistystä, kestävän tulevaisuuden rakentamisen edellytyksiä ja parempia jatko-opintovalmiuksia. Tavoitteeseen päästään opettajien samanaikaisopetuksella ja oppianerajat ylittävällä työskentelyllä. Oppianerajat ylittävä yhteistyö tarkoittaa myös sitä, että yksittäisillä opetusryhmillä

on samanaikaisesti apunaan useampi eri opettajaa opetusresursseineen.

Kolmas uuden opetussuunnitelman ja säädetyn lukiolain asettama velvoite on opiskelijoiden aiempaa yksilöllisempi oppimisen tuki ja ohjaus. Uudistus on tarpeellinen, mutta opiskelijoiden yksilöllisten oppimistarpeitten aiempaa parempi huomioiminen ei ole mahdollista ilman siihen lisättävää resurssia.

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopiston toiminta jatkuu mahdollisimman elinvoimaisena turvaamalla monipuolinen opetustarjonta, huomioimalla toimialueen asiakkaiden tarpeet sekä varmistamalla osallistumisen ”matala kynnyks”. Yhteistyötä tiivistetään edelleen mm. Lievestuoreen Setlementin/kansalaisopiston kanssa tavoitteena saada uusia asiakkaita alueen vapaan sivistystyön pariin. Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2021-2023 määrittävät osaltaan kehittämistarvetta tuleville vuosille.

Yli kaksi vuotta jatkunut koronapandemia on vaikuttanut sekä kurssien toteutumiseen, että opiskelijamääriin heikentävästi. Kansalaisopiston toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella. Tämän vuoksi on tärkeää saada opetustuntien määrä pidettyä ja osittain palautumaan viime vuosien tasolle. Myös opiskelijamäärän palautuminen ns. normaalitilanteeseen on tärkeää sekä kurssimaksuista saatavia tuottoja, että opiston elinvoimaisuutta ajatellen.

Valtionosuuden ja kurssimaksutuottojen tuottojen lisäksi toiminnan rahoituksen osana on kunnan oma rahoitusosuus. Kunnan tiukentunut taloudellinen tilanne heijastuu opiston toiminnan resursseihin sekä kasvavaan paineeseen nostaa kurssimaksuja. Riittävän kurssitoiminnan toteutumisen kannalta on tärkeää säilyttää kurssimaksut maltillisina.

Opisto toiminta keskittyy eri puolilla kuntaa sijaitseviin koulujen tiloihin. Toiminnan turvaamisen kannalta on tärkeää huolehtia terveistä ja tarkoituksenmukaisista tiloista sekä ilta- että päiväkäytössä. Opistotalo Sararannan kiinteistön kuntoa on seurattava; se kaipaava uudistamista lähivuosina.

Tulevaisuudessa myös kansalaisopistossa hankittu yksilön osaaminen halutaan tehdä näkyväksi työelämässä ja koulutusjärjestelmässä valtakunnallisesti. Vapaan sivistystyön kentällä kehityksen suuntana on, että opinnoista saatu osaaminen halutaan jatkossa tunnustaa ja tunnustaa. Tiedot saavutetusta osaamisesta kansalliseen opintosuoritusten ja tutkintotietojen Koski- tietovarantoon on ollut mahdollista elokuusta 2021 alkaen. Opintojen tunnustaminen ja tunnustaminen vaativat oppilaitokselta kurssien osaamisperusteista laadintaa sekä arviointia. Jotta uudistus voitaisiin käytännössä toteuttaa, tarvitaan siihen lisää taloudellisia resursseja. Laukaan kansalaisopisto seuraa tilanteen kehittymistä ja osaamisperusteisuuden toteuttamista sekä alueellisesti että valtakunnallisesti, ja lähtee mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan osaa kursseista sisällöltään osaamisperusteisiksi lähivuosina.

Kirjasto

Kirjaston kehittämissuunnitelma määrittää kuntastrategiaan nivoutuen, kuinka kunnan kirjastopalvelua on tarpeen kehittää 2022-2026. Suunnitelma valmistuu maaliskuussa 2022 luottamuselinten käsittelemään. Tärkeimmät investointikohteet kyseisenä ajanjaksona ovat pääkirjaston tilojen kehittäminen ja korvaajan hankkiminen vanhalle kirjastoautolle. Monilukutaidon edistäminen on merkittävin koko suunnittelukaudelle ulottuva kehittämistoiminnan kohde. Kirjastopalveluita arvioidaan käytettävän aktiivisesti ja monipuolisesti.

Kuntaan tehdään kulttuuriohjelma, joka kuvaa nykytilanteen, määrittää tavoitteet kunnan kulttuuri-työlle sekä keskeiset toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi. Kunnanhallitus perusti tammi-kuussa 2022 työryhmän tekemään ohjelmaa.

Vapaa-aikatoimi

Vapaa-aikatoimessa on useita kehittämisen tarpeita tuleville vuosille. Palvelujen digitalisoiminen ja nykyaikaistaminen, liikuntapaikkaverkoston saavutettavuuden kehittäminen, palvelutarjonnan lisääminen etenkin ikääntyvälle väestölle sekä vapaa-aikapalvelujen kokonaisuuden hallinnan parantaminen ovat seuraavien vuosien akuutteja kehittämiskohdeita. Tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on

noussut kunnassa viime vuosina, ja tähän pitää pysyä vastaamaan myös vapaa-aikapalveluissa.

Ulkoilun harrastamisen selvästi lisääntyessä reitistöjen kehittämistä on suunniteltava kokonaisuutena eri palvelualueiden yhteistyössä. Opastusta ja viestintää on parannettava. Taajamien liikunta-alueiden hoidossa resursseja on varattava esimerkiksi arki-iltojen ja viikonloppujen palvelun parantamiseen. Ikääntyvien määrän lisääntyessä kuntouttavan ja ennaltaehkäisevän liikuntatoiminnan kysynnän tarpeeseen on pystyttävä vastaamaan uusia ryhmiä perustamalla. Kasvavaa tarvetta indikoi kunnan väestörakenteen muuttumisen lisäksi mm. vapaa-aikapalveluiden saama palaute ja yhteistyöpyyntöjen kasvanut määrä sekä terveysliikuntaan osallistuneiden määrän selvä nousu. Päiväaikaiseen toimintaan on saatava lisää tiloja, jotta tarjontaa voidaan lisätä.

Lasten- ja nuorten hyvinvointikeskus

Laukaan HyPen osalta keskeinen muutos tulevaa toimintaa ja toimintaympäristöä ajatellen on sote-uudistus. Sen myötä tulosityksikön henkilöstöstä koulukuraattorit ja –psykologit siirtyvät hyvinvointialueen työntekijöiksi 1.1.2023. Tämä tarkoittaa tulevalla tilikaudella henkilöstökulujen pienenemistä noin 380.000 eurolla. Asiakaspalvelujen ostotkin (tutkimukset, opiskeluhuollon kuntalaskutus, kunnan ja srk:n yhteisen kasvatussihteerin palvelut) tulevat suurimmalta osin siirtymään hyvinvointialueelle.

Myös kunnan muiden sote-toimijoiden siirtyminen hyvinvointialueelle vaikuttaa merkittävällä tavalla HyPen toimintaan ja toimintaympäristöön. Yhteistyön jatkuminen on turvattava jatkossakin eri toimijoiden kesken. Kuntaan jäävän hyvinvointityön keskiössä tulee jatkossa olemaan terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eli ennalta ehkäisevän työn rooli tulee korostumaan. HyPen asemaa ja roolia tässä tulee kirkastaa ja selkiyttää.

Varhaisen tuen tiimimallin kehittämistä tehdään hallitusti ja linjassa muiden kuntastrategisten päätösten kanssa. Palveluohjauksellisen ja konsultatiivisen työn kohteena on niin laukaalaiset perheet kuin työntekijät. Vielä kuluvan tilikauden aikana on tärkeää luoda rakennetta ja kohdentaa oikeanlaisia

resursseja ennalta ehkäisevään työhön. Tämä vaatii myös sote-uudistuksessa kuntaan jäävien työntekijöiden nykyisten työtehtävien ja työnkuvien tarkastelua, esimerkkinä erityisnuorisotyön tehtävät suhteessa kouluyhteistyöhön. Samoin muun muassa lisääntyneet lasten neuropsykiatriset haasteet vaativat paikallistason työn koordinoitua, jossa HyPellä suunnitelman mukaisesti olisi jatkossa keskeinen rooli.

Lyhyellä aikavälillä keskeinen toiminnan muutos on HyPen toimitilan muutto kunnan omaan kiinteistöön Kirkonkylän koulun D-osaan lokakuussa 2022. Muutos vuokratiloista tulee laskemaan toimitilan vuokratukustannuksia. Uuden tilan remonttikulut huomioidaan investointikustannuksina ja hankittava irtaimisto (kokonaisuus noin 50.000 euroa) käyttötaloudessa. Kuluja jaetaan vapaa-aikatoimen kanssa, koska kirkonkylän nuorisotalo siirtyy samaan kiinteistöön ja jakaa yhteisiä tiloja HyPen kanssa. Uusi tila vahvistanee yhteistyömahdollisuuksia myös muiden toimijoiden kanssa ja esimerkiksi erilaisen ryhmätoiminnan toteuttamista.

Nuorisotyössä etsivän nuorisotyön AVI-avustus toteutuneen edellisvuoden tapaan (n. 60.000 euroa). Etsivän nuorisotyön asiakasmäärän kasvu edellisvuoteen verrattuna enteilee tukea tarvitsevien nuorten määrän kasvua jatkossakin. Tiimiyhteistyö työllisyysyksikön etsivien kanssa jatkuu, samoin etsivien tiivis yhteistyö esimerkiksi Ohjaamo-verkoston kanssa.

Investoinnit

Sivistyspalveluiden investoinneissa jäi käyttämättä 20.000 euron piha- ja leikkivälineisiin varattu summa. Pihoja korjattiin ja kehitettiin rakennushankkeiden yhteydessä tai tilapalvelun määrärahoilla. Vihtavuoren koulukeskuksen kalustomääräraha ylittyi 56.000 euroa, jonka syynä on se, että alkuperäisessä investointimäärärahan arviossa ei ollut huomioitu kuin koulun kalustotarpeet, vaikka hankinnassa jouduttiin lopulta huomioimaan myös vapaa-aikatoimen ja kirjaston kalustohankinnat. Lukion lähiliikuntapaikan rakentamisessa ylitystä tuli 25.000 euroa.

Leppäveden liikuntapuiston investoinneissa ylitystä tuli kaukalon rakentamisen osalta 35.000 euroa. Tekojääradan putkisto saatiin hankittua 17.500 euroa alle arvioidun. Huoltorakennuksen osalta ylitystä tuli 253.000 euroa. Asiaa koskeneen lisätalousarvion yhteydessä tehty arvio laskuttamattomista kustannuksista ja tulossa olleista lisä- ja muutostöistä oli alimitoitettu. Leppäveden liikuntapuiston taidehankinta ei toteutunut vuonna 2021.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sivistyspalvelut ovat hyvin pitkälle tarkkaan säädeltyjä. Toimintaa ohjaavat erilaiset lait ja asetukset sekä valtakunnallisesti määrätyt varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmat. Laukaan kunnan hallintosääntö ja sivistyslautakunnan päätökset ohjaavat päätöksentekoa. Palvelualueen esimiesten tehtäviin sisältyy valvontatehtävät ja luonnollisesti myös se, että toiminnassa noudatetaan lakia ja asetuksia sekä hyvää hallintotapaa. Kaikki viranhaltijapäätökset, salaisia päätöksiä lukuun ottamatta, tuodaan tiedoksi sivistyslautakunnalle, joka osaltaan suorittaa sisäistä valvontaa. Ulkoista valvontatehtävää toteuttavat mm. aluehallintovirastot.

Työsuojelun toimintaohjelman mukaiset riskienhallintaan liittyvät toimenpiteet ovat turvallisen toiminnan perustana. Samoin läheltä piti-tilanteet dokumentoidaan ja lähetetään palvelualueen esimiehille. Näitä seurataan mm. työsuojelutarkastuksilla.

Varhaiskasvatuksessa tehdään jatkuvaa sisäistä riskien arviointia ja hallintaa eri muodoissa. Turvallisuussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti. Läheltä piti- ilmoituksia seurataan säännöllisesti. Läheltä piti- ilmoituksissa on havaittavissa nousua viime vuosina ja tähän reagoidaan tarkastellen käytössä olevia toimintatapoja ja henkilöstöresursseja.

Koronapandemia on aiheuttanut erityisiä järjestyksiä myös varhaiskasvatuksen toiminnassa. Korona-aikana noudatetaan erityisen tarkkoja ohjeita liittyen hygieni- ja väljyyssuosituksiin, palaverikäytäntöihin ja lapsiryhmien toimintaan. Korona-aikana on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota myös henkilöstön työssä jaksamiseen, koska poikkeuksellisenä aikana toimiminen aiheuttaa myös kuormitusta työssä. Myös henkilöstön rekrytointihaasteet

Hallintopalveluiden riskit sijoittuivat ja rajoittuivat lähinnä Kuntalan väistötilojen toimivuuteen sekä koronasta aiheutuneisiin toiminnan muutoksiin. Hallintopalveluiden toimintaan kohdistuvat riskit ovat infrastruktuurin toimintahäiriöistä johtuvat toimintakatkokset. Hallintopalveluiden taloudelliset riskit ovat pieniä, sillä toimintatuotot ja menot ovat helposti ennakoitavissa. Koronaepidemian vaikutuksiin varauduttiin kunnan koronatyöryhmän ohjeiden noudattamisella. Etätyöhän siirryttiin soveltuvien osin heti suosituksen tultua. Hallinto- ja talouspäällikkö irtisanoutui 2021 vuoden lopulla, ja virkaa ei täytetä. Henkilöstön väheneminen hallinnossa tuottaa lyhyellä aikavälillä säästöjä, mutta tehtävien määrän säilyessä ennallaan tai kasvaessa tämä aiheuttaa riskejä hallinnon toiminnan ruuhkautumiselle.

ovat näyttäytyneet varhaiskasvatuksessa viime vuosina. Erityisesti lyhyempiin sijaisuuksiin on ollut haasteellista saada rekrytoitua henkilöstöä. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointihaasteet aiheuttavat kuormitusta lapsiryhmän muille työntekijöille.

Tukea tarvitsevien lasten määrä on noussut viime vuosina, tähän on vastattu kehittämällä rakenteita ja tarvittavin henkilöstöresurssein. Tätä on tärkeää kehittää myös tulevaisuudessa.

Perusopetuspalveluiden taloudellinen riskienhallinta keskittyy kuukausittaiseen talouden toteuman seurantaan, jota toteutetaan muutaman kuukauden välein myös lautakunnan toimesta. Havaittui-

hin poikkeamiin puututaan, syyt selvitetään ja tarvittaessa reagoidaan toimintaa muuttamalla tai tekemällä talousarviomuutosesityksiä. Haasteita taloudelliseen riskienhallintaan on jo kahtena vuonna peräkkäin asettanut pandemiatilanne, joka on merkittävästi lisännyt oppilaiden oppimisen ja sosiaalisen toiminnan tuen tarvetta, sijaistarvetta, henkilöstön kuormittumista, etäopetuksen ja lähiopetuksen yhtäaikaisen järjestämisen tarvetta, sekä muita henkilöstökuluja lisännyttä toimintaa.

Toiminnallinen riskienhallinta perustuu siihen, että kaikki lakisääteiset ja muut tarvittavat suunnitelmat ja varautumisjärjestelyt ovat ajan tasalla. Niitä seurataan ja arvioidaan vuosittain niin, että koulut tekevät toiminnastaan kokonaisvaltaisen toimintasuunnitelman jotka hyväksyy sivistyslautakunta, ja lukuvuoden päättyessä toimintasuunnitelman toteutumisen arvioinnit, jotka hyväksyy sivistyslautakunta. Arviointitietoja käytetään seuraavan vuoden toimintasuunnitelman pohjana. Tämän vuoden toiminnallista riskienhallintaa on hallinnut täysin erilainen varautuminen ja sopeutuminen pandemiatilanteen aiheuttamiin vaatimuksiin.

Tukea tarvitsevien lasten määrä on noussut viime vuosina, tähän on vastattu kehittämällä rakenteita ja tarvittavin henkilöstöresurssein. Tätä on tärkeää kehittää myös tulevina vuosina.

Lukion merkittävin lukiokoulutuksen toimintaan ja opettajien ja opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttanut tekijä on ollut koronaepidemia. Koronatilanteesta on seurannut valtava määrä ennakoimatonta ja kiireistä työtä opetusratkaisujen muokkaamiseksi alueellisten ja valtakunnallisten suositusten muutuksessa nopeassa tahdissa.

Kansalaisopiston toiminnan kannalta merkittävin riskitekijä vuonna 2021 oli koronapandemia, jolla oli laajasti vaikutusta muun muassa opiskelijamäärän ja opetustuntimäärän toteutumiseen, opetusjärjestelyihin sekä henkilöstön kuormittumiseen. Pandemian mahdollinen jatkuminen aiheuttaa riskiä myös tulevaisuudessa.

Pandemian aiheuttamia riskitekijöitä pyrittiin hallitsemaan ja vähentämään noudattamalla viranomaisten määräyksiä ja sopeuttamalla toimintaa niin, että se saattoi parhaalla mahdollisella tavalla

jatkua rajoituksista huolimatta. Myös henkilöstöä kannustettiin jaksamaan poikkeusajan yli.

Opetuksen näkökulmasta riskejä pyrittiin minimoimaan kehittämällä ja ottamalla haltuun uusia opetuksen toteutustapoja, joista keskeisimpiä olivat digitaaliset sovellukset. Henkilöstön jaksamista tuettiin toteuttamalla tyhy-hetkiä ja jakamalla työtehtäviä mahdollisuuksien mukaan joustavasti.

Kirjastopalvelun riskinä on 20-vuotias kirjastoauto, joka on käyttöikänsä lopussa. Äkilliset rikkoontumiset tuovat käyttökatkoja palveluun ja aiheuttavat korjauskuluja. Riskiin varaudutaan mahdollisuuksien mukaan ennakoivilla huoltotoimenpiteillä ja kiirehtimällä seuraajan hankintaa Sarastus-autolle.

Vapaa-aikatoimessa tehdään jatkuvaa sisäistä riskien arviointia ja hallintaa eri muodoissa. Turvallisuussuunnitelmia päivitetään säännöllisesti. Koronapandemia on vaatinut erityisiä järjestelyjä, minkä myötä on kehitetty tarkempia ohjeita esimerkiksi hygieni- ja väljyyssuosituksiin, palaverikäytäntöihin sekä ryhmä- ja tapahtumatointaan.

Lasten- ja nuorten hyvinvointipalveluissa on korona-aikana kiinnitetty erityisesti huomiota henkilöstön työssä jaksamiseen, koska poikkeuksellisen aikana toimiminen on aiheuttanut ylimääräistä kuormitusta työssä. Henkilöstön hyvinvointia seurataan ja työn joustoja tarjotaan tarvittaessa. Koronapandemia on vaikuttanut HyPen toimintaan ja palveluihin merkittäväällä tavalla viime kuluneellakin tilikaudella. Tautiriskejä on minimoitu noudattamalla niin terveysviranomaisten kuin Laukaan kunnan asettamia koronarajoituksia, kuten hygieniasuositukset, sallitut asiakasmäärät.

Korona ja mahdolliset muut epidemiat riskeeraavat myös työntekijäresurssin käyttöä. Etätyösuosituksia noudatetaan sen mukaisesti kuin on työn luonne huomioiden mahdollista. Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelujen toimivuus on pyritty turvaamaan työntekijän poissaolotilanteissa sisäisin työjärjestelyin.

Työn kuormitus ja työntekijöiden jaksaminen koronapandemian jälkeenkin ovat yksi keskeinen riskitekijä, jonka vaikutuksia on tarpeen sisäisesti valvoa

niin arkikeskusteluissa kuin riskikartoituksilla. Kasvava palvelujen kysyntä, tukea tarvitsevien asiakkaiden määrä sekä asiakastapausten vaativuus haastavat työntekijöitä ja heidän jaksamistaan. Tässä sisäisen valvonnan tukena on kunnan varhaisen puuttumisen malli. Myös työnohjauksesta saatava työn tuki on merkittävää.

Opiskeluhuollossa myös tilakysymykset ovat edelleen jossain määrin työn riskitekijöitä. Vaikka paljon on saatu uusia tiloja, myös vanhaa rakennuskantaa on. Vanhoissa rakennuksissa riskitekijöinä ovat osin työtilojen toimimattomuus ja sisäilma-asiat. Myös näiden kysymysten seuranta toteutetaan riskikartoituksilla, arkikeskustelun ohella.

Graafit

VARHAISKASVATUKSEN TUNNUSLUVUT	TP2019	TP 2020	TA/M 2021	TP2021
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Efficatietojärjestelmä	1823	1708	1720	1602
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1166	1108	1170	1088
- % 0-6 vuotiaista	63,9	64,8	68	67,4
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	573	535	570	529
- yksityisessä ostopalveluissa	53	37	45	38
- palvelurahalla	540	536	555	521
Esiopetus yhteensä	230	255	210	244
- kunnallisessa esiopetuksessa	123	129	122	131
- yksityisessä ostopalvelussa	24	6	8	13
- palvelurahalla esiopetuksessa	93	120	80	100
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	82	56	70	71
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12.	379	345	340	345
Tukea tarvitsevien lasten aamu- ja iltapäivähoidossa lapsia	16	14	14	12
*Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä ei sisällä kerhotoiminnassa olevia lapsia eikä pelkässä esiopetuksessa olevia lapsia.				
Henkilökunnan määrä 31.12.2020	164	167	144	152
Myydyt varhaiskasvatuspaikat	12	4		11
Ostetut varhaiskasvatuspaikat	4	4		9

PERUSOPETUKSEN TUNNUSLUVUT	TP2018	TP2019	TP 2020	TA/M 2021	TP 2021
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9	2700	2727	2803	2813	2822
Vuosiviikkotunnit	4874	4841	4934	4934	5078
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä	87	98	71	90	94
Esiopetuksen kustannukset €/esiopetuksen oppilas	7666	7026	8984	7478	6941
Iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden lukumäärä	218	239	208	250	212
Iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	17939	17023	13435	18500	20941
Kuljetusoppilaiden määrä	916	928	949	920	959
Koulukuljetuskustannukset €/kuljetusoppilas	1849	1845	1361	1873	1792
Kiinteistömenot €/oppilas	1546	1817	1854	1954	2098
Ruokapalvelumenot €/oppilas	603	604	526	592	590
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas	1,81	1,78	1,78	1,75	1,80
Kustannukset/vuosiviikkotunti	4651	4791	4751	4994	5813
Perusopetuksen kustannukset €/oppilas	8148	8506	8145	8488	9026

LUKION Opiskelijakohtaiset kustannukset	TP 2019	TP 2020	TA/M 2021	TP 2021
Opiskelijamäärä	273	248	275	269
Kurssien määrä (kokonaisuus)	358	349	349	385
Kurssit/opiskelija	1,31	1,41	1,27	1,43
Kiinteistömenot euroa/opiskelija	1410	1623	2256	2315
Ruokapalvelumenot euroa/ opiskelija	545	400	541	398
Kustannukset euroa/opiskelija	5844	7539	6957	8252

KANSALAIPOISTON SUORITTEET/TUNNUSLUVUT		TP2020	TA/M 2021	TP 2021
Vaikuttavuusnäkökulma				
KANSALAIPOISTON SUORITTEET				
Opetustunnit yhteensä		5847	6200	6417
Kurssilaisten määrä		2804	2900	2566
Asiakasnäkökulma				
Opintoryhmien määrä		256	250	259
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä		11	12	10
Prosessinäkökulma				
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)		270.319	250.000	271.407
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)		158 (61)		189 (83)
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)		76 (30)		76 (33)
Taiteen perusopetus				
Vaikuttavuusnäkökulma				
Opetustuntien määrä		692	580	631
Kurssilaisten määrä		174	170	190
Asiakasnäkökulma				
Opintoryhmien määrä		22	18	22
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä		8	9	9
Prosessinäkökulma				
Käyttökustannukset/ opiskelija		96		84
Kustannukset/oppitunti		24		25
	Henkilökunnan määrä 31.12.2021 päätoimiset 4,4 henkilötyövuotta, lisäksi 67 sivutoimista tuntiopettajaa, joiden opetustuntimäärän vaihteluväli 2-466 tuntia.			

KIRJASTON TUNNUSLUVUT	TP2019	TP2020	TA/M2021	TP2021
Kirjastokäynnit	150000	114000	160000	141000
Aukiolotunnit	7100	8000	13500	13000
Aineiston lainat (uusinnat mukaan lukien)	330000	300000	320000	340000
Lainaajat	7100	6700	7500	6500

Lainat / Asukas	17	16	18	18
Elektronisten aineistojen käyttökerrat	23000	35000	30000	41000
Ryhmiä opetustunnit	115	73	100	47
Tapahtumat	113	56	100	46
Kirjastoaineisto, kpl	120000	113000	123000	111000
Vuosihankinta, kpl	4900	5300	6500	4700
Kulttuuri				
Avustukset	22650 €	18500 €	18500	19500 €

Myönnettyissä avustussummissa ovat mukana Lievestuoreen setlementti ry:lle annetut avustukset, 15 000 € / vuosi. Kirjastokäyntien määrä pääkirjastossa vuonna 2021 on laskettu jatkuvasti toimivilla optisilla laskureilla lähikirjastojen tapaan, aikaisemmin laskenta perustui otantapäiviin. Auton kävijämäärä on otettu kävijälaskurista otantapäivänä.

VAPAA-AIKATOIMEN TUNNUSLUVUT	TP2020	TA/M 2021	TP 2021
Hallinto			
Henkilökunta			
Vakinaiset	14,6	16,3	14,6
Määräaikaiset nuorisotalon kerho-ohjaajat, iltavalvojat, latujen ajajat	38	40	48
Kesätyöntekijät, uimaopettajat, leiri- ja urheiluohjaajat	68	80	83
Järjestö avustukset/määrä	20	20	19
Jaetut avustukset/euroa	75.435	75.000	71.334
Terveysliikunta			
osallistuneet/määrä	8325	7500	13709
Leirit			
osallistuneet/määrä	418	700	600
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalaverit	3114	3000	2884
Vapaa-ajan tilapalvelut			

Liikuntasalit			
käyttövuoerot/viikko	267	290	300
Kuntosalit			
käyntikerrat/vuosi	14047	25000	13172
Multamäen leirikeskus			
käyttöpäivät/vuosi	190	270	218
Nuorisopalvelut			
Vapaa-aikatalot			
Käyttökerrat/nuorisotoiminta/vuosi	5378	10000	4852
Käyttökerrat, muut/vuosi	1427	16000	9490
Työpajatoiminta		7000	7000

LASTEN- JA NORTEN HYVINVOINTIKESKUS/TUNNUSLUVUT	TP2020	TA/M 2021	TP2021
HyPen ryhmämuotoisen toiminnan asiakkaat			
HyPen teemalliset nuorten illat ja nuorten toiminta, käyntiä (kyläillat, välkkäkurkat, nuortenkahvilat, jalkautumiset)	980	1500	2000
Erityisnuorten illat, käyntiä	39	100	61
HyPen teemalliset avoimet illat perheille ja vanhemmille, käyntiä	10	300	47
Nuorten kohdennetut ryhmät/pienryhmät, käyntiä	110	300	30
Perhevalmennus ja muut vanhempien/aikuisten ryhmät, käyntiä (perhekahvila, -valmennus, vertaisryhmät yms.)	220	550	120
OH:n pitämät oppitunnit ja ryhmät, kertaa	200		310

Asiakastapaamiset yksilö-, parisuhde- ja perhetyössä			
Varhaisen tuen asiantuntijan asiakastyö*			
Asiakastyö terapiaotteella lapsille ja perheille, asiakaskontaktia	99	10	-
Konsultaatio, työssäjaksamisen tukeminen ja koulutus, asiakaskontaktia	495	550	637
Avoimet tilaisuudet, esimerkiksi vanhempainillat, asiakaskontaktia	15	400	-
Etsivä nuorisotyö, ohjautunutta asiakasta	111	150	136

Perhetyö HyPellä, tapaamista (esim. valvotut tapaamiset)	170	150	80
Erityisnuorisotyö			
• ohjautunutta asiakasta	15	15	20
• tapaamisia (toteutuneet)	135	100	130
Psykiatrinen sairaanhoitaja, Keski-Suomen seututerveyskeskus			
• tapaamista	489		587
• asiakasta	92		93
Lasten ja nuorten päihdesairaanhoitaja	661		688
• tapaamista	138		143
• asiakasta			
Perheneuvola			uusia
• perhettä	198		139
			+ jatkavia
Avoin puheterapiavastaanotto HyPellä, Keski-Suomen seututerveyskeskus, asiakasperhettä	10		20
Jyväskylän seurakunnan perheasiainneuvottelukeskus			
• laukaalaisasiakkaita yhteensä			57
• tapaamista HyPellä	9		3
Opiskeluhoito			
• kuraattorit (5 hlöä): eri yksilöasiakasta	400		454
yksilötyön tapahtumat	2100	2200	2675
• koulupsykologit (3 hlöä): asiakasta	360		360
tutkimukset		370	50

*) Työnkuvan muutos

4.2.4 Tekniset palvelut

Teknisen toimen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa. Tavoitteena on kehittää ja rakentaa kunnan infraa, rakentaa ja ylläpitää laadukkaita ja tarkoituksenmukaisia toimitiloja sekä tarjota ruoka- ja puhtauspalveluja kunnan eri toimialoille. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomiota suunnitteluun ja rakentamisen laatuun ja asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

Teknisen palvelualueen tehtäviin kuuluvat myös ympäristövalvonnan viranomaispalvelut. Ympäristöterveydenhuolto, ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta hoitavat valvontaviranomaisen tehtäviä, joilla varmistetaan lainsäädännön noudattaminen, luvan myöntämisen edellytysten täyttyminen sekä luvan ja lupamääräysten valvonta kunnassa.

Tekninen palvelualue käsittää viisi tulosyksikköä: hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelu, ruoka- ja puhtauspalvelut sekä ympäristövalvonta.

Teknisellä palvelualueella on vuoden 2021 alusta lähtien toiminut kaksi lautakuntaa: tekninen lautakunta sekä lupa- ja valvontalautakunta. Palvelualueen viidestä tulosyksiköstä hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelu, sekä ruoka- ja puhtauspalvelut kuuluvat teknisen lautakunnan toimialaan. Lupa- ja valvontalautakunnan toimialat muodostavat ympäristövalvonnan tulosyksikön.

Ympäristövalvonnassa aiemmin toimineet ympäristöterveyslautakunta ja lupalautakunta lakkautettiin vuoden 2020 lopulla ja tilalle perustettiin uusi lupa- ja valvontalautakunta 1.1.2021 alkaen.

Muutoksen taustalla oli Äänekosken kaupungin irtaantuminen ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta vuoden 2021 vaihteessa. Yhteistyön jatkumisesta sovittiin Konneveden kunnan kanssa. Samaan aikaan Laukaa ja Hankasalmi sopivat rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun viranomaistehtävien hoitamisesta yhteistyössä. Muutosten vuoksi Laukaan, Hankasalmen ja Konneveden kunnat sopivat yhteisen ylikunnallisen viranomaisen, lupa- ja valvontalautakunnan, perustamisesta Laukaan kunnan organisaatioon.

Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut

Hallinto ja talous -yksikkö vastaa teknisen palvelualueen hallinto- ja talouspalveluista. Tehtäviin kuuluu teknisen lautakunnan päätöksenteon valmistelu ja päätösten toimeenpanotehtävät yhdessä palvelualueen yksiköiden kanssa. Yksikkö vastaa palvelualueen hallinnon ja talouden sekä hankinta-asioiden koordinoinnista, talousseurannasta ja raportoinnin kehittämisestä sekä asumisen viranomaistehtävistä. Hallinto ja talous -yksikkö osallistuu myös seudullisena yhteistyönä hoidettavien joukkoliikenteen ja jätehuollon ohjausryhmien toimintaan.

Yhdyskuntatekniikan suunnittelupalveluiden yksikkö vastaa uusien alueiden ja peruskorjattavien kohteiden suunnitelmista ja talousarvioista.

Vuoden 2021 aikana palvelualueen toimistehtäviä tekevien henkilöitä on eläköitymisen myötä vaihtunut ja tehtäviä on järjestelty uudelleen ja pyritty selkeyttämään henkilöiden tehtävä- ja vastuualueita. Eri järjestelmien yhteensopimattomuus aiheuttaa edelleen ylimääräistä työtä, kun tietoja joudutaan siirtämään ohjelmasta toiseen. Asiaan odotetaan helpotusta mm. uuden asiahallintajärjestelmän myötä. Etätyöskentely on entistä selvemmin tuonut esiin myös tarpeen sähköiselle alikirjoitukselle ja sähköiselle arkistoinnille. Tarvetta integraatiolle olisi mm. hankinta- ja asianhallintajärjestelmän välillä.

Peruskorjattavan vesihuoltoverkoston suunnittelusta ja toteutuksesta on vastannut Laukaan Vesi- huolto Oy. Suunnittelupalvelut on toiminut myös Ely-keskuksen ja kunnan yhteisissä liikenneväylien

suunnittelu- ja rakentamishankkeissa yhteysyksikönä.

Vuonna 2021 uusia katusuunnitelmia laadittiin Leppävedelle Lintumäen alueelle, yhteensä noin 1,6 kilometriä ja Korpelan alueelle yhteensä 2,2 kilometriä.

Lievestuoreelle katusuunnitelma laadittiin Rata-tien kevyen liikenteen väylälle (730 metriä) sekä saneeraussuunnitelma Ratatielle (530 metriä).

Ely-keskuksen ja kunnan yhteishankkeena toteutettiin kävely- ja pyöräilyväylä mt 637:n varteen, välille Hallaperäntie-Vaajakoskentie sekä mt 638:n varteen, välille Kauramaantie- Perttulan liittymä. Ely-keskus toimi hankkeen rakennuttajana ja kunnan rahoitusosuus hankkeissa oli noin 1,05 miljoonaa euroa. Hanke valmistuu lopullisesti tämän vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Vesihuoltosuunnitelmia laadittiin Leppäveden Lintumäen ja Korpelan alueelle yhteensä 3,4 kilometriä. Vesihuoltosuunnitelmat sisältävät myös hulevesiviemäriverkostojen suunnittelun.

Paikkatietopalvelut -yksikkö tuottaa ja ylläpitää erilaisia karttaa-aineistoja sekä tuottaa mittauspalveluita kunnan omiin tarpeisiin sekä kuntalaisille. Lisäksi yksikkö vastaa kuntarekisteri- ja paikkatietojärjestelmässä olevan aineiston ylläpidosta

ja kehittämisestä sekä ohjelmistoympäristön toimivuudesta ja kehittämisestä omalta osaltaan

Paikkatietopalveluilla vuosi 2021 oli tavanomaista vilkkaampi maastotyövuosi rakennusvalvontamittausten kasvaneen kysynnän johdosta. Vuoden alusta alkoi myös yhteistyö Hankasalmen kunnan kanssa (lupa- ja valvontalautakunta). Vuoden aikana ei kuitenkaan ollut yhtään mittaustehtävää Hankasalmen alueella. Menneen vuoden aikana toteutettiin pilottihanke infrarakentamisen kehittämiseksi täysin koneohjattuun työskentelyyn siirtymiseksi. Pilotoinnin aikana kerättiin arvokkaita havaintoja kustannustehokkaan toiminnan kehittämiseksi tulevana vuosina yhteistyössä yhdyskuntatekniikan kanssa.

Vuoden 2021 loppupuolella valmisteltiin yhteistyössä muiden palvelualueiden kanssa sähköisten lupapalveluiden käyttöönottoa, jotka otettiin käyttöön vuoden 2022 alusta. Sähköinen lupa-asiointipalvelu avattiin suunnittelutarve- ja poikkeamislupien sekä yleisten alueitten lupien sähköistä hakemista varten.

Paikkatietopalveluissa tapahtui henkilöstömuutoksia, kun kahdesta kartoittajasta toinen eläköityi ja toinen vaihtoi työnantajaa vuoden lopulla. Paikkatietopalveluiden osittaisella työpanoksella paikattiin myös maankäytön henkilöstövajasta, kun maankäyttöinsinöörin paikka oli täyttämättä.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosityksikkö vastaa kunnan hallintaan kuuluvien katujen-, viher-, satama- ja liikennealueiden sekä valaistuksen ylläpidosta sekä rakentamisesta. Lisäksi yksikkö huolehtii lähimetsien hoidosta ja hoito-suunnittelusta. Yhdyskuntatekniset palvelut vastaa myös kunnan hulevesiverkostosta ja rakentaa kunnallistekniikkaa Laukaan Vesihuolto Oy:lle.

Tulosityksikkö hoitaa kunnan sisäisiä varastopalveluita edullisesti ja täydentää urakoitsijoiden tuottamia palveluita kunnan omalla konekalustolla.

Vuoden 2021 aikana uudisrakentamiskohteina toteutettiin Kirkonkylällä Kipparantie, Lahnajärvenkadun jatke, Metsurinkuja sekä Mustankorkean uudelle pienjäteasemalle johtava Kataja-mäentie. Leppävedellä aloitettiin rakentamaan Lintumäenkatua, Siltti- ja Välppäkatua.

Vanhojen katujen saneerauskohteita olivat Lievestuoreella Männikkö- ja Rata-tien saneeraukset sekä uusi kevyen liikenteen väylä Ratatielle.

Myös satama- ja puistoalueilla tehtiin paljon uutta ja kunnostettiin vanhaa. Yleissuunnitelman mukaisesti Laukaan sataman alueelle rakennettiin Padel-kenttä, kanoottilaituri sekä jatkettiin sataman valaistuksen ja sähkönjakelun uusimista. Lievestuoreella puolestaan jatkettiin Haarlan-rannan sataman kehittämistä muun muassa parantamalla puiston valaistusta sekä kunnostamalla matonpesupaikka. Lisäksi Leppäveden liikuntapuistoon kilpailutettiin ja rakennutettiin edustapuiston sekä

paikoitusalueen viherrakennustyöt. Lähimetsien hoitoa jatkettiin suunnitelmien mukaan.

Elyn vetämässä hankkeessa kunta oli mukana 50 prosentin osuudella rahoittamassa mt 637 kevyen liikenteen väylän rakentamista välillä Hallaperäntie-Vaajakoskentie. Kevyen liikenteen väylä yhdistää nyt Laukaan kirkonkylän ja Jyväskylän kaupungin.

Yhdyskuntatekniikan menojen jakautuminen vuonna 2021 on esitetty graafissa 1

Tilapalvelu

Tilapalvelun tuloksikko vastaa kunnan kiinteistöomaisuuden rakennuttamisesta, kiinteistönpidosta ja tilahallinnasta. Tuloksikko muodostuu kolmesta tulospaikasta: rakennuttaminen ja tilahallinta, kiinteistönhoito sekä kunnossapito.

Rakennuttamisen ja tilahallinnan tulospaikka vastaa palveluverkon tilatarpeista, tilojen vuokrauksesta sekä teknisistä selvityksistä ja tuloksikkotason kehittämistehtävistä.

Kiinteistönhoidon tulospaikka vastaa rakennetun kiinteistöomaisuuden elinkaaren aikaisista hoito- ja huoltotehtävistä sekä huolehtii perustehtäviensä lisäksi energianhallinnan tehtävistä, rakennusautomaatiosta, turvallisuustehtävistä sekä kiinteistönhoidon asiantuntijapalveluista.

Kunnossapidon tulospaikan vastuulla on huolehtia rakennusten elinkaaren aikaisista korjaustehtävistä.

Tämän lisäksi tulospaikka toteuttaa muiden palvelualueiden tilaamia toiminnallisia muutostarjouksia ja pienimuotoisia investointihankkeita.

Vuoden 2021 investointiohjelmassa esitettyjen hankkeiden rooli sekä merkitys tilapalvelun toimintavuoteen oli suuri, pelkästään taloudellisen vastuun vuoksi. Kiinteistön elinkaaren aikaisen palveluiden laadun mittarina toimiva asiakastyytyväisyyskysely todisti, että tilapalvelu tuottaa merkittävän suurta lisäarvoa palvelualueille ja yksiköiden käyttövastaaville. Hyvinvointialue- ja maakuntauudistukseen sekä muuhun kehittämiseen liittyviin tehtäviin ja niiden haasteisiin on vuoden aikana vastattu kattavasti.

Tilapalvelun tunnusluvut, menojen kehitys, sisäiset vuokrat ja tilamäärien kehitys kuvattu graafeissa 2-5.

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Ruoka ja puhtauspalvelut tuottavat kunnan eri yksiköille sekä kunnan toimintaan liittyville ulkopuolisille asiakkaille tilojen tarkoituksenmukaisen puhtaustason sekä ravitsemussuosituksen mukaiset ruokapalvelut.

Koronasta johtuen ruoka- ja puhtauspalvelun koulutuksia ja muita yhteisiä kokoontumisia ei ole voitu toteuttaa.

Ruokapalvelun ja varhaiskasvatuksen yhteinen hanke ”Ruokakunta - Yhdessä kohti ruokailoa ja terveyttä” päättyi lokakuussa 2021. Hankkeen rahoitti sosiaali- ja terveysministeriö ja siihen osallistui kolmesta maakunnasta 12 kuntaa. Hankkeen tavoitteena oli muodostaa lapsille tasapainoinen suhde ruokaan, tuoda varhaiskasvatuksen ravitsemussuositukset käytäntöön sekä yhteistyön vahvistaminen varhaiskasvatuksen ja ruokapalvelun

välillä. Hankkeessa kehitettiin ”Ruokakunnan työkalut ja toimintamallit” - julkaisusarja. Hankkeen myötä Laukaaseen perustettiin työryhmä, jonka tavoitteena on jatkaa hankkeessa syntyneitä vuoropuhelua ruokakasvatuksen käytäntöihin ja yhteistyöhön liittyen.

Ruokapalvelun asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin joulukuussa 2021. Ruokapalvelu sai kouluarvosanaksi asiakasryhmästä riippuen 7,37 – 8,53 ja ruoan sekä palvelun taso arvioitiin hyväksi. Vastauksia saatiin kaikkiaan 808.

Hävikkiruoan myyntiä ei koronasta johtuen ole voinut toteuttaa. Hävikkiruoan osalta selvitetään yhteistyötä Väentuvan Tuoja -hankkeen kanssa.

Puhtauspalveluissa käytetään oman työn lisäksi ostopalveluita, jotka kilpailutettiin vuoden 2021 syksyllä. Siivottavista neliöistä oman työn osuus on 70 % ja ostopalvelun osuus 30 %.

Laadun toteutumista on seurattu Insta 800 siivouksen teknisen laadun mittaus- ja arviointijärjestelmällä ja käyttäjien suoraa palautetta kyselemällä. Saatu palaute on pääsääntöisesti ollut hyvää.

Ympäristövalvonta

Laukaan ja Hankaalmen kuntien ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan viranomaisyhteistyö käynnistyi 1.1.2021. Kuntien yhteisten ympäristönsuojelumääräysten valmistelu aloitettiin sekä valmisteltiin ja hyväksyttiin kuntien yhteinen ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen taksa. Lisäksi aloitettiin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmien ja -ohjelmien yhtenäistäminen. Ympäristöterveydenhuollossa valmisteltiin viranomaisyhteistyön laajentamista Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen kanssa terveystarkastuksen osalta. Myös eläinsuojeluvalvonnassa valmisteltiin koko maakunnan kattavaa yhteistyötä.

Rakennusvalvonta edistää hyvää rakentamista ohjaamalla rakentamisen suunnittelua ja toteutusta lupakäsittelyn ja valvonnan avulla.

Rakentaminen Laukaassa on kääntynyt selkeään nousuun. Vuoden 2021 aikana myönnettyjen rakennus- ja toimenpidelupien määrä (yhteensä 252 kappaletta) on noussut Laukaassa 17 prosenttia verrattuna vuoteen 2020. Rakentaminen on painottunut selkeästi isompiin rakennuskohteisiin kuin edellisenä vuotena, sillä aloituskokousten määrä (117 kappaletta) on noussut 20 prosenttia ja paikan merkitseminen (168 kappaletta) on noussut 34 prosenttia. Poikkeuksellista on myös,

että samana vuonna on myönnetty kahdelle kerrostalolle rakennuslupa, jotka kummatkin ovat nyt rakenteilla. Yleensä kerrostaloja on rakennettu korkeintaan yksi vuodessa. 2010-luvulla oli useita vuosia, jolloin Laukaassa ei ollut rakenteilla yhtään kerrostaloa. (Graafit 6 ja 7).

Koronan takia ovat asiakkaat todennäköisesti vältäneet lähikontakteja, sillä loppukatselmusten määrä (232 kappaletta) on laskenut 37 prosenttia edellisestä vuodesta, ja tästä johtuen pidettyjen myös katselmusten kokonaismäärä on laskenut. Rakennusvalvontaan palkattiin lisäresurssiksi yksi rakennustarkastaja loppuvuonna 2021, jotta rästissä olevia loppukatselmuksia saadaan hoidettua pois ja rakennusvalvonnan kausiruuhtaa pienennettyä. Myös ”Rekisterit kuntoon” -hanketta saatiin näin vauhditettua. Lisäresurssilla parannettiin asiakaspalvelun laatua ja tämä mahdollisti myös rakennusvalvonnan suorittaman ympäristön valvonnan tehostamisen.

Toimenpideilmoituspäätösten määrä on palannut Laukaassa normaalitasoon, kun haja-asutusalueille tarvittavien muuntamoiden rakentaminen on vähentynyt. Tästä johtuu pääosin ilmoitusmenettelypäätösten (123 kappaletta) supistuminen 33 prosenttia. (Graafi 8)

Hankasalmelta suoritteet on esitetty ainoastaan tämän vuoden osalta eikä vertailua edellisiin vuosiin esitetä. Hankasalmella vuoden 2021 aikana myönnettiin 48 rakennuslupaa, 41 toimenpidelupaa, 14 kappaletta muita lupia ja 24 ilmoitusmenettelyä. Näistä lupapäätöksistä kaksi oli uusia asuinrakennuksia ja neljä käyttötarkoituksen muutoksia asuinrakennukseksi. Kaikki muu oli maatalouteen ja loma-asumiseen liittyvää rakentamista, asumiseen liittyviä talousrakennuksia, jätevesijärjestelmän uusimista ja maalämpöjärjestelmän rakentamista. Valmistuneille rakennushankkeille pidettiin 87 loppukatselmusta ja 18 rakentamisen aloittamiseen liittyviä aloituskokousta. (Graafi 9)

Ympäristönsuojelu valvoo ja edistää ympäristönsuojelua kunnan alueella siten kuin ympäristönsuojeluun, luonnonsuojeluun, vesiensuojeluun, maa-aines- ja naapurussuhdelakiin liittyvät säädökset ja määräykset kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta edellyttävät.

Vuoden 2021 aikana Laukaan ja Hankasalmen kuntien toimintakulttuuria ja ohjeistusta yhtenäistettiin ympäristönsuojelussa. Uusien ympäristöviranomaislupien haku oli hiljaista, mutta jo aiemmin haettujen lupien valitusprosessit työllistivät kohdallaisesti, samoin pakkokeinomenettelyihin päätyneet ympäristöpilaamistapaukset. Jo aiemmin todettu valitusherkkyys isommissa ja hyvin vähäisissäkin lupa-asioissa jatkui ja vaikka päätökset eivät muutoksenhakuprosessissa muuttuneetkaan, hidasti ja hidastaa ilmiö päätösten täytännönpäytämisuutta merkittävästi. Melu- ja muita poikkeuslupia haettiin ja myönnettiin edellisvuosien tapaan ja niiden osalta on nyt Lievestuoreella ajoharjoitteluradan ja muiden toimijoiden hankkeista pyritty käynnistämään pysyvämpiä lupamenettelyjä.

Haja-asutusalueen vesihuoltoverkostoihin liittymisvelvollisuudesta vapauttamiset ja muut jätevesiasiat olivat sekä lukumääräisesti, että vaatimansa työmäärän vuoksi erityisen kuormittavia

tehtäviä. Myös muissa ympäristönsuojelunvalvonnan tehtävissä esiintyi asiattonta kohtelua ja painostusta monelta taholta.

Ympäristöterveydenhuolto jakautuu terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon ja valvontaeläinlääkärin yksiköihin. Lupa- ja valvontalautakunta tuottaa Laukaan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueelle (Laukaa ja Konnevesi) lakisääteiset toimialan viranomaispalvelut. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään erityistä huomiota asiakaslähtöisyyteen ja taloudelliseen toimintatapaan.

Elintarvikevalvonnassa päästiin noin 56 prosentin toteumaan oman riskinarvioinnin mukaisesta valvontatarpeesta (mm. Oiva-tarkastukset). Terveystensuojelulain mukaisessa valvonnassa päästiin noin 38 prosentin toteumaan suunnitellusta valvontatarpeesta. Terveystensuojeluvalvonta kohdentui voimakkaasti vesilaitosten riskienarviointien ohjaukseen ja neuvontaan sekä valvontatutkimusohjelmien päivitykseen, mikä ei näy valvontasuunnitelman mukaisissa tarkastusluvuissa. Tupakkavalvonnassa päästiin 100 prosentin toteumaan suunnitellusta. Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi suunnitelman ulkopuoliset ja akuutit työtehtävät vievät runsaasti työaikaa vuosittain.

Koronaviruspandemia vähensi ja osin esti terveydensuojelulain nojalla tehtäviä tarkastuksia. Osa valvontakohteista ei voinut mennä ollenkaan ja/tai kohteita oli kokonaan kiinni osan vuotta.

Eläinlääkintähuolto otti vastaan asiakkaitaan koko vuoden lähes normaalisti, koronaturvallisuus huomioiden. Eläinsuojelutehtävät työllistivät valvontaeläinlääkäreitä runsaasti ja enenevässä määrin aiempiin vuosiin verrattuna.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna (TA)	Mittarit/indikaattorit (TA)	Lähtötaso/tavoitetaso (TA)	Tavoitteen toteutuminen (TP)
<i>Joukkoliikennepalvelujen kehittäminen”</i> <i>Linkki tulevaisuuteen 2030 ”–toimintaohjelman mukaisesti.</i> <i>Koronaepidemian vaikutusten vuoksi vuonna 2021 keskitytään palauttamaan asiakkaiden luottamus joukkoliikenteeseen</i>	<i>Joukkoliikenteessä tehtyjen matkojen määrä. Asiakaspalautteen</i>	<i>Tavoitetaso 2021: vuoden 2019 matkamäärä -13 % = 6.700.000 matkaa /vuosi.</i>	<i>Toteutui osin. Matkamääriä ei pystytty nostamaan tavoitellulle tasolle, mutta määrät ovat kasvaneet vuoden 2020 tasosta.</i>
<i>Kiinteistöjen korjaus- ja uudisrakentamisen investointi- ja työohjelmat toteutetaan suunnitelmien mukaisesti.</i>	<i>Indikaattorit: tarveselvitysten kautta laaditut hankesuunnitelmat ja investointihankkeiden tavoitetasot.</i> <i>Mittarit: valtuuston hyväksymä talonrakennuksen investointiohjelma sekä lautakunnan hyväksymät työohjelmat.</i>	<i>Tavoitetaso: hankkeiden taloudelliset, laadulliset ja aikataululliset tavoitteet saavutetaan. Hankkeiden turvallisuudesta ja terveellisestä toteutuksesta ei tingitä.</i>	<i>Toteutui osittain. Etenkin Uuden Kuntalan hankkeen edistäminen suunnitellusti ei toteutunut. Toisaalta, kouluhankkeiden suhteen tavoite toteutui täysin</i>
<i>Viihtyisän ja turvallisen rakennuskannan ja elinympäristön rakentaminen asukkaita osallistamalla ja kuunnellen.</i>	<i>Indikaattorit: talonrakennushankkeiden osallistamisprosesseissa syntyvät tunnusluvut sekä kustannusarvio.</i>	<i>Tavoitetaso: osallistamisen ja kuulemisen kautta toteutettavien ratkaisujen lukumäärä 5 kappaletta/ investointiohjelmaan sisältyvä rakennushanke.</i>	<i>Toteutui, mutta ei dokumentoidusti</i>
<i>Lupa- ja ilmoitusasioiden nopea ja laadukas käsittely asiantuntijoita konsultoiden ja asiakkaiden kanssa neuvotellen. Ripeä päätöksenteko nopeuttaa ja</i>	<i>Indikaattorit: Päätösten lainmukaisuus, ja pysyminen valitusprosesseissa eri oikeusasteissa.</i>	<i>Tavoitetaso: Kaikki annetut päätökset täyttävät lakien vaatimukset, eivätkä kaadu mahdollisessa valitusprosessissa.</i>	<i>Toteutui osittain. Lupa- ja ilmoitusasioiden käsittelyajat ovat pysyneet naapurikuntiin nähden hyvällä tasolla ja etenkin rakennusvalvon-</i>

turvaa asiakkaan yritys- tai rakennushankkeen toteutumisen.			nan osalta selvästi nopeammalla toimitusajalla kuin naapurikunnissa. Viranhaltijavalmistelusta syntyneet päätökset kestivät valituskäsittelyt.
Turvallisuus keskiössä kaikessa toiminnassa: ruokapalvelu, terveet toimitilat ja katu-alueiden turvallisuus.	Omavalvonta, toiminnan suunnittelu viimeistä tutkimustietoa hyödyntäen. Ilmoitukset epäkohdista ja ongelmista sekä tapaturmien määrä.	Omavalvontasuunnitelman toteuttaminen. Nopea reagointi havaituihin epäkohtiin.	Toteutui. Ruokapalvelun omavalvonta toteutunut suunnitelman mukaisesti. Talonrakennushankkeissa ei turvallisuushäiriöitä ja työturvallisuutta indikoiva TR –luku on toteutunut tavoitteen mukaisena. Ei sisäilmakohteita ja olosuhdepoikkeamiin on puututtu viipymättä.
Kokonaisenergiatarvetta säästävät ratkaisut.	Mittari: kunta-alan energiatehokkuussopimuksen edellyttämä kokonaisenergian säästö.	Tavoitetaso: 7 prosentin kokonaisenergian säästä aikavälillä 2017-2020.	Ei toteutunut. Rakennusmassan lisäintymisen vuoksi kokonaisenergian kulutuksen määrä kasvaa
Kunnan toimintaan soveltumattomista tiloista luovutaan aktiivisemmin.	Indikaattorit: tyhjät tilat, ylläpidon kokonaisarvo, tasearvo, myyntiarvo, purkukustannusten arvo.	Tavoitetaso: tyhjillään oleva tilamäärä supistuu vähintään 1000 brm³.	Ei toteutunut. Myyntilistalla olleita kohteita ei saatu kaupaksi tai ne vedettiin listalta pois kunnan omien tilatarpeiden vuoksi.
Sataman ja vesistöreitien kehittäminen.	Retkeilijöiden sekä vierasveneyöpyjien määrän seuranta. Retkeilijöiden määrän mittaamiseksi löydetty palveluntuottaja.	Lähtötaso: vierasveneyöpyymiä vuonna 2020 oli 142 yöpymisvuorokautta. Tavoitetaso: 200 yöpymisvuorokautta.	Ei täysin toteutunut. Koronatilanteen vuoksi Laukaassa järjestettäviä tapahtumia edelleen peruttiin. Vierasveneyöpymisvuorokausien määrä vuonna 2021 jäi 183:een.
Toiminnalle laadittujen valvontatutkimusohjelmien noudattaminen ja kehittäminen.	Indikaattorit: Valmistuneet raportit ja selvitykset.	Tavoitetaso: Kuntalaisien ja yrittäjien ympäristötietoisuuden lisääntyminen. Valvonta toteutuu suunnitellusti.	Toteutui osittain. Valvontatutkimusohjelmia on noudatettu ko-

<i>Osallistuminen ympäristön tilaa koskeviin selvitys- ja neuvonta-projekteihin. Ympäristötietoisuuden lisääminen tiedostuksen ja valvonnan kautta.</i>	<i>Valvonnalle suunnittelujen tavoitteiden toteutuminen.</i>		<i>ronarajoitusten sallimissa rajoissa. Vuoden loppupuolella tehtiin sopimus osallisuudesta GTK:n hallinnoimaan 2 vuotiseen pohjavesiselvitykseen Valkolan ja Lintukankaan pohjavesialueilla</i>
---	--	--	--

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Hallinto, suunnittelu- ja paikkatietopalvelujen taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Tulosyksikön toimintakate jäi 176.000 euroa alle talousarvion.

Hallinnon ja talouden yksikössä suurin poikkeama talousarvioon nähden syntyi joukkoliikenteessä, jota hoidetaan seudullisena palveluna Jyväskylän kaupungin toimesta. Koronan matkustajarajoitukset ja etätyöskentely vaikuttivat edelleen joukkoliikenteen maksutuottoihin, vaikka tilanne loppuvuodesta korjaantui jonkin verran. Talousarviossa joukkoliikenteeseen oli varattu 600.000 euroa, jonka ennakoiitiin hieman ylittyvän. Loppuvuodesta joukkoliikenteeseen ja hankkeisiin kohdennetut valtionavustukset kuitenkin korjasivat tilanteen päinvastaiseksi ja Jyväskylän kaupunki maksoi kunnalle yhteistoimintaosuuden palautusta. Joukkoliikenteen toteutuneet kustannukset jäivät lopulta 80.000 euroa alle talousarvion.

Yhdyskuntatekniikan suunnittelun ja paikkatietopalveluiden taloudelliset tavoitteet toteutuivat erinomaisesti. Molempien yksiköiden menot alittuivat 20.000 eurolla ja paikkatietopalvelujen tulot ylittivät talousarvion 40.000 eurolla. Paikkatietopalvelujen tuloja lisäsi rakennusvalvontamittausten kasvanut kysyntä vuonna 2021.

Yhdyskuntateknisten palveluiden käyttötalousmenoihin haettiin vuoden 2021 loppupuolella lisämäärä rahaa kaikkiaan 200.000 euroa. Suurin syy ylitykseen oli erittäin luminen ja kallis talvi 2020-2021, joka rasitti yhdyskuntatekniikan käyttötaloutta.

Lisämäärärahasta huolimatta yhdyskuntateknisten palveluiden kustannukset ylittyivät budjetoidusta talousarviosta 190.000 euroa. Vastaavasti yksikön käyttötalouden tuotot olivat noin 120.000 euroa suuremmat, mitä alun perin oli arvioitu. Tuloja saatiin erityisesti lähimetsien puunmyynnistä, joka oli yksi talouden sopeuttamistoimi teknisellä palvelualueella. Yksikön toimintakate ylitti budjetin lähes 70.000 euroa.

Yksityistieavustuksiin oli vuoden 2021 talousarviossa varauduttu 160.000 euron määrärahalla, joka jaettiin hyväksytyjen jakoperusteiden mukaisesti.

Tilapalvelun toimintakatetavoitteesta jäätii 640.000 euroa.

Rakennusten ja huoneistojen ennakoitu myyntituottotavoite 307.000 euroa ei toteutunut suunnitellusti ja tämä heikensi sekä tilapalveluyksikön, että myös teknisen palvelualueen tulosta merkittävästi.

Vuoden 2021 talousarviossa varauduttiin Lievestuoreen kirjaston, Viertolan, Leppäveden punaisen koulun, Tervämäen koulun ja Vuonteen koulun myyntiin. Ainoastaan Lievestuoreen kirjaston myyntiprosessi johti kauppaan. Tervämäen koulun ostoprosessi hylättiin. Toimintavuoden aikana myyntilistalta poistettiin Viertola ja Vuonteen koulu, kunnan toimitilarapeiden vuoksi. Kuhankosken asuntolarakennuksen myyntituotto-odotus 190.000 euroa ei myöskään toteutunut, kaavaprosessin hitauden vuoksi.

Kiinteistöjen ylläpidon toimintakuluja nostivat ennakoi- tuun verrattuna erityisesti energiakustannukset sekä korjaus- ja kunnossapitokustannukset. Energiakustannusten kokonaisuus kattaa lämmityksen, sähkön ja veden kustannuksia. Ylläpidon toimintakulut nousivat yhteensä 570.000 euroa.

Talonrakennusinvestoinnit kokonaisuutena toteutuivat investointimäärärahan puitteissa. Yksittäisten investointihankkeiden osalta sitova määräraha ylittyi koulujen piha-alueiden kunnostuksen osalta noin 20.000 euroa ja tilapalvelun kohdentamattomien pieninvestointien osalta noin 40.000 euroa. Vihtavuoren koulukeskuksen investointimääräraha ylittyi vuonna 2021, mutta valtuusto on talousarviossa hyväksynyt investointiin liittyvät tilivuositilaukset vaihtelut. Hankkeen kokonaisbudjetin arvioidaan pysyvän valtuuston päätöksen mukaisena. Hanke valmistuu vuonna 2022.

Toimintavuoden aikana investointi- ja käyttötaloussuunnitelman määrärahamuutoksia käsiteltiin teknisessä lautakunnassa.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden talousarvio laaditaan siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut, poistot ja vyörytykset.

Ruokapalvelun osalta toimintatuotot ja -kulut alitettiin, sillä koronatilanteesta johtuen ruokailijamäärät olivat arvioitua alhaisemmat. Henkilöstömenot puolestaan alittuvat, koska avoimia toimia

hoidettiin määräaikaista, jolloin koulujen lomajaksan palkkakustannukset säästyivät. Ruokapalvelun toimintakate ylitti 200.000 euroa budjetoidut määrät.

Puhtauspalveluissa toimintakulut ylittyivät henkilöstökulujen ja siivoustarvikkeiden osalta. Syynä tähän oli se, että Vihtavuoren uuden koulukeskuksen valmistuttua alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen otettiin tilojen siivous omaksi työksi ostopalvelun sijaan. Palvelujen ostot eivät kuitenkaan alittuneet samassa suhteessa, sillä koronan takia siivousta jouduttiin ostamaan arvioitua enemmän. Kaikkiaan puhtauspalvelujen tulos jäi 18.500 euroa budjetoidusta toimintakatteesta.

Ympäristövalvonnan talous toteutui noin 37.000 euroa talousarviota paremmin. Toimintatuottojen määrä jäi arvioidusta noin 15.000 euroa, mutta vastaavasti toiminnasta aiheutuneet kustannukset alitettiin 52.000 euroa. Tulosityksikön sisällä ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatulojen osalta tapahtui reilu pudotus tulojen jäätyä 69,6 prosenttiin arvioidusta. Syynä oli haettujen ympäristö- ja maa-ainelupien määrän romahdus. Rakennusvalvonnan tulot sen sijaan nousivat runsaan lupamäärän johdosta 20 prosenttiin (347.999 euroa / TA 290.000 euroa). Muutokset olivat ennakoimattomia ja poikkesivat pitkän ajan kehityksestä.

Arvio tulevasta kehityksestä

Seuraavan viiden vuoden aikana teknisen palvelualueen suurimmat haasteet liittyvät palveluverkko- ja toimintaympäristömuutoksiin. Laukaan kunnan eri palvelualueiden tuottamat kuntalaispalvelut muuttuvat ja toimitilojen sekä tukipalveluiden tulee muuntautua tarvetta vastaaviksi.

Väestönkasvun pysähtyminen tulee ottaa huomioon palvelurakenteessa. Samoin vuoden 2023 alusta aloitettava hyvinvointialue muuttaa toimintojen luonnetta myös teknisellä palvelualueella, kun

kunnan vanhus- ja vammaispalvelun, pelastuslaitoksen ja seututerveyskeskuksen yksiköt siirtyvät tässä yhteydessä hyvinvointialueen järjestettäväksi.

Jatkossa hyvinvointialueelle siirtyvien kiinteistöjen siivous ja ruokapalvelu hoidetaan ostopalveluna. Siirtyvien kiinteistöjen siivous on jo nyt hoidettu ostopalveluna, joten sen vaikutus kunnan siivoustoimeen on vähäinen. Ruokapalvelun 120 asiakasta sekä Kuuselan ja Taitojen Talon ruokapalveluhenkilöstö siirtyvät hyvinvointialueelle. Heidän osuutensa ruokapalvelun liikevaihdosta on vain kolmen

prosentin luokkaa, mutta käytännön työhön toiminnalla on enemmän vaikutusta, kun aterioita ei enää valmisteta viikonloppuisin.

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyessä vuonna 2023 vuokrataan nykyiset toimintaan liittyvät tilat hyvinvointialueen käyttöön kolmen vuoden ajaksi. Vuokrauksella ja sen ehdoilla voi olla merkittävää vaikutusta kiinteistöomaisuuden talous- ja operatiiviseen johtamiseen.

Hyvinvointialueuudistuksen aikana valmistuu yhdessä Maakuntien Tilakeskuksen kanssa laadittu sisäisen vuokralaskennan malli, joka perustuu valtioneuvoston asetukseen. Asetus on vielä lausunkierroksella. Toteutuessaan tämä tuo muutoksia Laukaan kunnan toimitilakustannusten sisäisiin veloitusperiaatteisiin, jolla on suoraa vaikutusta palvelualueiden taloussuunnitteluun. Laukaa on osallistujana noin 150 kunnan yhteisprojektissa, jonka tavoitteena on laatia kuntien ja hyvinvointialueiden kiinteistöjohtamiseen uudenlaiset työkalut.

Uudistuva rakennuskanta tulee lisäämään investointien poistokustannuksia ja oletettavasti myös muita toimintakuluja.

Teknisellä palvelualueella on aloitettu hallinnon ja toimistotyön tehostamisen ja työjärjestelyjen tarkastelu työntekijöiden eläköityessä. Toimintoja tulee jatkossakin tarkastella kriittisesti henkilöiden vaihtuessa. Yhdyskuntatekniikan tulosityksikössä työjärjestelyjen tarkastelu tulee ajankohtaiseksi lähivuosina, kun useita työntekijöistä siirtyy eläkkeelle. Samalla se tarjoaa mahdollisuuden muuttaa toimintatapoja ja tehostaa entisestään yhteistyötä eri yksiköiden välillä.

Sähköisten palveluiden entistä laajempi käyttöön-otto helpottaa osaltaan työn tehostamista. Korona-aikana kuntalaiset ovat oppineet käyttämään sähköisiä palveluja entistä enemmän ja tähän kehitykseen kannattaa jatkossakin panostaa muun muassa sähköisiä lomakkeita ja ohjeistuksia kehittämällä.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kunnan kiinteistökanta on tällä hetkellä melko uutta, kun uudisrakennushankkeita on toteutettu mittavissa määrin. Sitä kautta myös kiinteistöjen

Tällä hetkellä eri järjestelmien yhteensopimattomuus aiheuttaa runsaasti ylimääräistä työtä ja eri ohjelmien integrointi on entistä tärkeämpää, kun siirrytään kohti sähköistä arkistointia.

Rekrytoinnissa ammattitaitoisen työvoiman saanti on tulevaisuudessa haasteellista. Jo nyt ruoka- ja puhtauspalveluissa on vaikeuksia saada ammattitaitoista työvoimaa sijaisuuksiin. Sama ongelma tulee näkymään myös muualla teknisellä toimialalla, kun osaajia eläköityy enemmän kuin koulutusjärjestelmä tuottaa uusia. Myös työympäristöt muuttuvat entistä vaativammaksi uusien oppimis- ja työskentelytilojen sekä toimitilojen kasvavan laiteautomaation myötä. Ammattitaidon ylläpitoon tulee kiinnittää jatkossakin huomiota mm. koulutuksen avulla.

Tilapalvelussa lähivuosien keskeinen tavoite on luopua kunnan toimintaan soveltumattomista kiinteistöistä. Huoneistojen, rakennusten ja kiinteistöjen myynnin aktiivisuutta säätelee markkinatilanteen lisäksi kiinteistöistä luopumisstrategian noudattaminen. Tähän vaikuttaa suuresti maankäytön tai elinkeinopolitiikan kehityssuunnitelmat, joiden yhdistäminen kiinteistöstrategiaan on tulevien vuosien korkean prioriteetin tehtävä. Kiinteistöstrategia tulee päivittää.

Urakkavaiheessa olevat Koulunmäen ja Vihtavuoren koulukeskushankkeet tulevat vastaamaan suunnitteluvaiheessa määriteltuihin tilatarpeisiin. Urakoiden lopulliset valmistumisajankohdat sijoittuvat syyspuolelle 2022.

Ympäristövalvonnassa talouden oletetaan palaavan korona-aikaa edeltävälle kehityslinjalle rakennusvalvonnan osalta. Sen sijaan maa-aineslupa tulojen voidaan odottaa pienenevän pysyvästi, hyödyntämiskelpoisten soravarojen ehtyessä. Ympäristöterveysvalvonnan valvontamaksut tulevat maltillisesti nousemaan, kun lainsäädännön keinoin maksuvollisuutta yhtenäistetään ja laajennetaan.

korjausvelka on vähäinen. Viimeisimpänä vuonna 2022 valmistuvat Kirkonkylän ja Vihtavuoren kouluhankkeet, joiden jälkeen Laukaan kunnan kiinteistöjen kuntoluokka lähentelee 90 prosenttia.

Talonrakennusinvestointien hankesuunnittelu vaiheessa arvioidaan rakennushankkeen taloudelliset, henkilöturvallisuutta vaarantavat, ympäristöön vaikuttavat ja muut sellaiset riskit, joihin tulee erityisellä huolellisuudella varautua. Toteutussuunnitteluvaiheessa näiden riskien poistamiseksi laaditaan suunnitelmat ja seurantajärjestelmät. Hankesuunnittelu- ja urakkavaiheessa on luottamushenkilöedustus. Hankkeeseen osallistuvia hallintokuntia sekä tarvittaessa muita päätöksentekoelementtejä tiedotetaan määräajoin hankkeen etenemisestä. Talonrakennusinvestoinneista laaditaan loppuraportit, joissa todetaan hankkeelle asetettujen tavoitteiden toteutuminen. Talonrakennusinvestointien juoksu on yleisesti hyväksytyn julkisen rakentamisen mallin mukainen.

Rakennetun kiinteistöomaisuuden ja niiden alueiden rakenteellisia riskejä arvioidaan kuntokartoitus-toiminnan avulla, mikä muodostaa lähtötiedon kiinteistöjen korjaus- ja kunnossapito-ohjelmia varten. Vuosittain tehtävillä kiinteistö kierroksilla kartoitetaan yhdessä käyttäjien kanssa kunnossapitotarpeet ja toiveet, jotka siirretään työohjelmaan. Työohjelma ja sen taloudellinen sisältö käsitellään talousarvion yhteydessä.

Laissa (620/2010) ja asetuksessa (659/2010) tulvariskien hallinnasta on säädetty tulvariskien hallinnan suunnittelusta merkittävillä tulvariski alueilla. Kunnan vastuulla on hulevesitulvariskien hallinta suunnittelualueellaan. Kunta on tehnyt arvioinnin hulevesitulvista aiheutuvista tulvariskeistä.

Suunnitelmassa esitetyn arviointimenetelmän ja käytössä olleiden tietojen perusteella kunnan alueella ei tunnistettu olevan alueita, joissa tulevaisuudessa mahdollisesti esiintyvä hulevesitulva voisi aiheuttaa yleiseltä kannalta merkittäviä vahingollisia seuraamuksia. Kuitenkin ilmastonmuutoksesta mahdollisesti lisääntyvä kosteus- ja vesirasitus infran rakenteille on otettava huomioon.

Hulevesien päätyminen viemäriverkostoon sen sijaan on riski jätevesiverkostolle ja sen toiminnalle

kunnan alueella. Hulevedet aiheuttavat myös lisääntyvää virtaamaa JS-Puhdistamolla. Näin ollen hulevedet muodostavat taloudellisen riskin lisääntyvinä jätevesikustannuksina. Viemäriverkoston hulevesisaneerauksiin on panostettu menneinä vuosina ja tulokset näkyvät vesimäärien vähenemisenä. Hulevesien verkostoon pääsyn estämiseksi on tulevaisuudessa jatkettava verkostosaneerauksia ja sadevesiviemärintiä.

Kunnan vesihuollon järjestämiseen liittyy toiminnallisia riskejä. Vesihuollon palveluvelvoitteen täyttämistä huolehtii kunnan 100 prosenttisesti omistama vesihuolto-yhtiö Laukaan Vesihuolto Oy. Riskeihin varaudutaan suunnittelulla, joka tähtää käyttökelpoisen raakaveden riittävyyden varmistamiseen sekä valmiussuunnittelulla, jolla varaudutaan vesihuollon järjestämiseen häiriötilanteissa tai pidempiaikaisissa poikkeusoloissa. Water safety plan (wsp) on tehty. Vedenottamokapasiteettia on lisätty. Toramäkeen on valmistunut uusi vedenkäsittelylaitos, jonne vesi johdetaan uudesta vedenotto-kaivosta Valkolan Riikolanniemenstä ja Toramäen kaivosta.

Jyväskylän seudulla on laadittu vesihuollon yleissuunnitelmat seutukuntakohtaisesti ja kuntakohtaisesti. Kunnanvaltuustossa on juuri hyväksytty vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitys Laukaan alueelle. Vesihuolto-yhtiössä on laadittu vuonna 2018 vesihuollon valmiussuunnitelma. Suunnitelma perustuu kattavaan riskien arviointiin ja sisältää yksityiskohtaisia toimintaohjeita mahdollisesti toteutuvien riskien varalta. Samalla laadittiin kriisiviestintäsuunnitelma. Suunnitelmaa päivitetään jatkuvasti.

Edellä mainitut suunnitelmat soveltuvat noudatettavaksi myös normaaliolojen häiriötilanteissa. Viime aikoina on sovittu lisäävän yhteistoimintaa seudun kuntien kesken häiriötilanteissa. Vesi- ja viemärilaitoksen häiriötilanteiden varalta työhön osallistuvaa henkilökuntaa, mukaan lukien aliurakoitsijat, ohjeistetaan kirjallisilla työtapaohjeilla. Vuonna 2021 toteutettiin myös normaaliolojen häiriötilanneharjoitus yhteistyössä vesiosuuskuntien kanssa.

Vesihuoltoverkostojen ja katuverkoston ylläpidon ja uusimisen rahoitus tulee riittävällä tavalla huomioida pitkävaikutteisesti. Ellei näin tapahdu, aiheutuu tästä toiminnallinen ja taloudellinen riski, kun korjausvelka kasvaa. Vesihuoltoverkostojen saneerausinvestoinneilla ja katujen korjausinvestoinneilla korjausvelkaa on saatu vähennettyä.

Sähkökatkosten varalle on vesihuoltolaitokselle hankittu neljä siirrettävää varavoimakonetta. Kriittisimpiin kohteisiin, niin vesihuollon kuin kiinteistöjenkin puolella, on varauduttu kiinteällä varavoi- malla. Varavoima on pyritty mitoittamaan siten, että oleelliset toiminnot voidaan pitää käynnissä ilman valtakunnanverkon sähköä. Varavoimakoneet ovat säännöllisten määräaikaishuoltojen ja –tarkastusten piirissä.

Keski-Suomen pelastuslaitos on omassa riskikartoituksessaan arvioinut onnettomuus- ja muita riskejä kunnan alueella.

Laukaaseen on laadittu kunnan liikenneturvallisuus-suunnitelma. Liikenteen turvallisuusriskiä vähennetään suunnitelmassa esitetyillä tavoilla rakentamalla mm. hidastetöyssyjä, kevyen liikenteen väyliä ja jättölenkkejä. Laukaa on ollut mukana Keski-Suomen kuntien yhteisessä liikenneturvallisuushankkeessa. Liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontuu säännöllisesti pohtimaan liikenneturvallisuuden kannalta olennaisia parantamiskohteita. Laukaa on myös mukana kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeessa, jossa tarkastellaan myös osaltaan liikenneturvallisuusasioita.

Palvelualueella laaditaan säännöllisesti raportit tulosyksiköiden käyttötalouden menoista. Raportit käsitellään kuukausittain pidettävissä yhdyskuntateknisten palvelujen ja kiinteistöpalvelujen työmaakokouksissa. Vähintään neljännesvuosittain raportit

Graafit

Graafi 1. Yhdyskuntatekniikan menojen jakautuminen vuonna 2021

käsitellään teknisessä lautakunnassa. Investointimenoista tehdään omat raportit, jotka myös esitellään kuten edellä.

Yhdyskuntatekniikan investoinneista tehdään kohdekohtaista jälkilaskentaa, jotka käsitellään työmaakokouksissa ja laskelmat saatetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi.

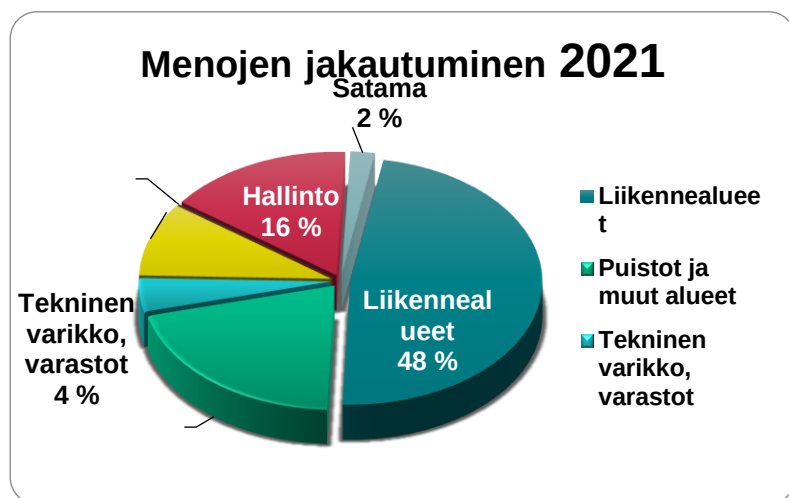
Talonrakennuksen rakennushankkeiden työmaakokouksissa on kaksi edustajaa teknisestä lautakunnasta.

Riskeistä, niiden toteutumisesta ja toimenpiteistä riskien realisoitumisen vähentämiseksi laaditaan riskienhallintataulukko tilinpäätöksen yhteydessä

Erityisiä ympäristöriskejä ei ole tiedossa. Jätehuolto on annettu kuntien yhteisen jäteviranomaisen ja Mustankorkea Oy:n hoidettavaksi, joka puolestaan toimii yhteistyössä valtakunnallisten toimijoiden kanssa esimerkiksi ongelmajätealalla. Ympäristöterveydenhuollolla on oma laatujärjestelmä, joka kattaa koko toiminnan riskienhallinnan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnan konserniohjeen. Laukaan Vesihuolto Oy ja Laukaan Vuokradit Oy toteuttaa toimintaansa konserniohjeen mukaisesti.

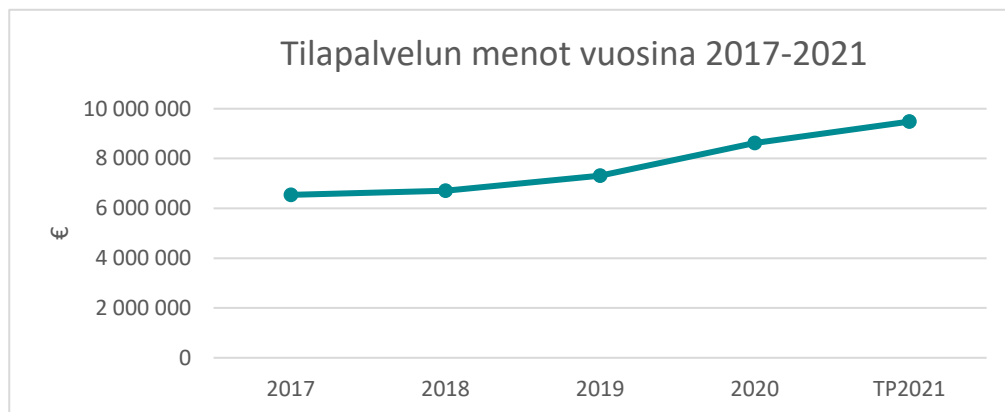
Viime aikoina on tapahtunut ja lähivuosina tulee tapahtumaan henkilökunnan siirtymisiä eläkkeelle. Riittävän ammattitaitoisen ja myös määrältään riittävän henkilöstön rekrytoinnista tulee huolehtia ajoissa, jottei tästä aiheudu toiminnallisia ja taloudellisia riskejä. Teknisen palvelualueen, kuten myös Laukaan kunnan, on huolehdittava riittävästä hoidokkaiden työntekijöiden rekrytoinnista, jotta asiansa osavien työntekijöiden rekrytointi onnistuisi.

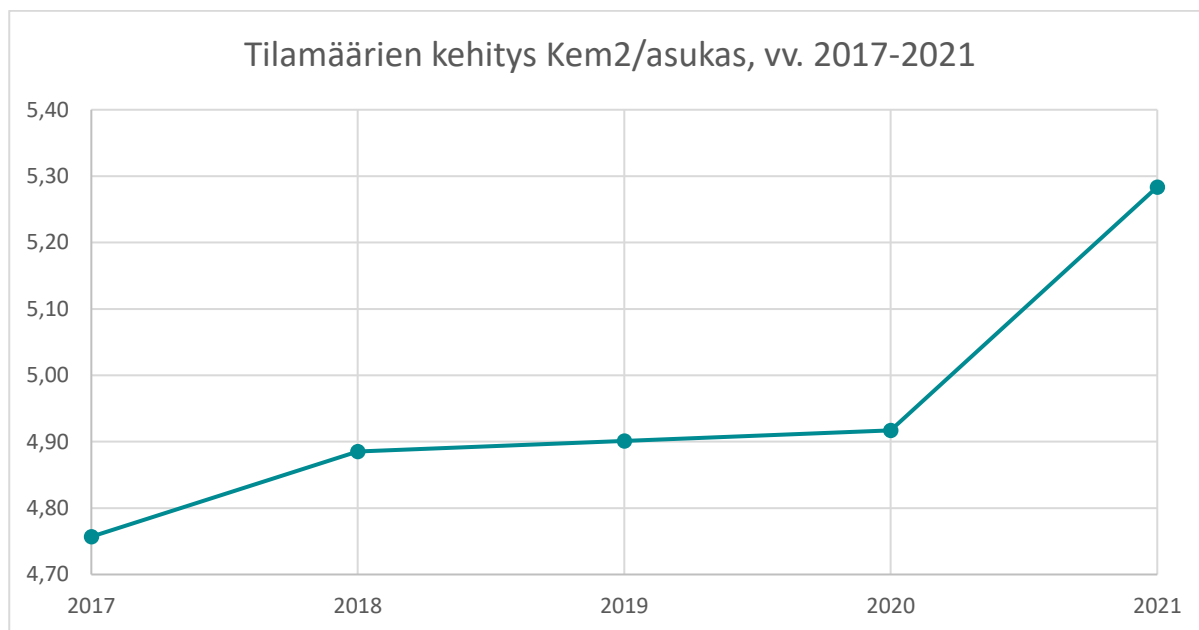

Graafi 2. Tilapalvelun tunnusluvut vuonna 2021

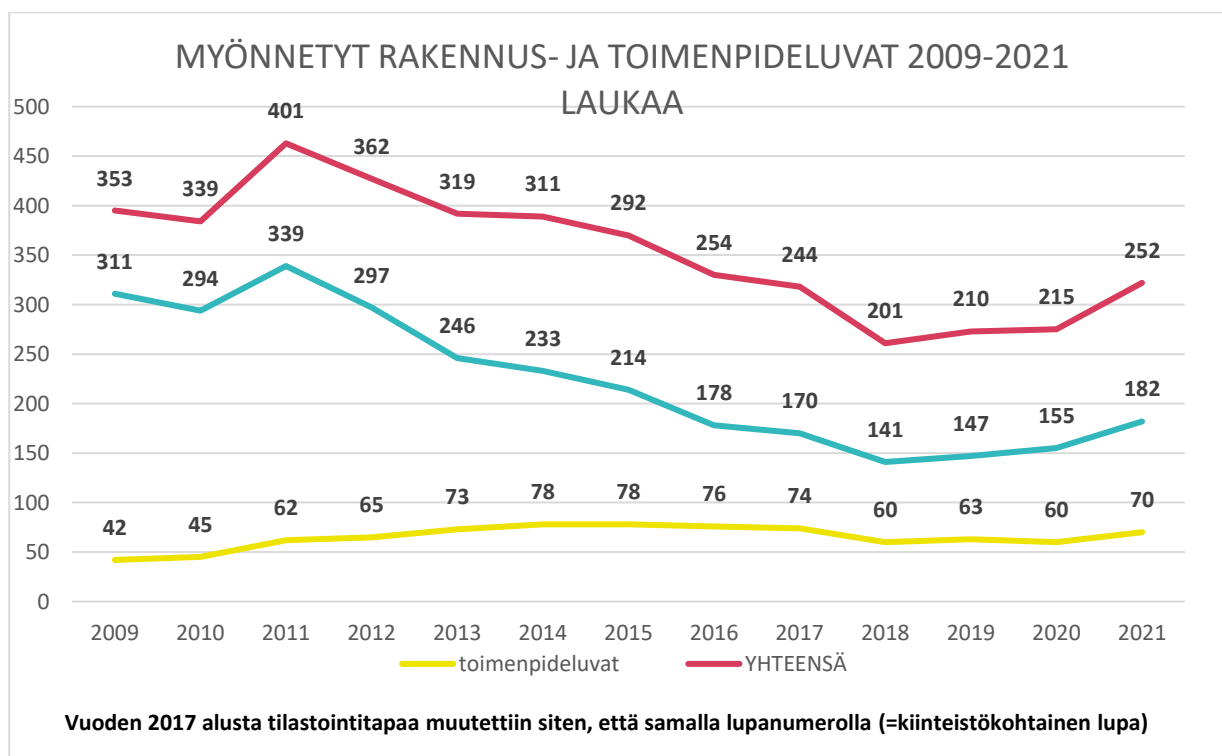
TILAPALVELUN TUNNUSLUVUT	TA 2021	TP 2021
TALOUS		
Tilapalvelun menot €	8 915 020	9 483 114
Tilapalvelun tulot €	13 083 160	13 016 173
Käyttökate €	4 168 140	3 533 059
Poistojen kattamisprosentti %	108,8	89,4
Tilapalvelun menot yhteensä €/hum2	8,51	7,58
- hallinto €/hum2/kk	3,16	2,91
- kiinteistönhoito €/hum2/kk	0,78	0,65
- ulkoalueet €/m2/kk	0,24	0,19
- energiat €/hum2/kk	1,79	1,74
- kunnossapito €/hum2/kk	1,11	0,89
- puhtauspalvelut €/hum2/kk	1,44	1,20
TILAMÄÄRÄT		
sisäisesti vuokratut hum2	80 088	78 127
ulos vuokratut hum2	10 755	10 674
tyhjät tilat hum2	8 460	10 502

vuokrausaste %	91,5	89,4
TILOJEN KÄYTÖN TEHOKKUUS		
Tilapalvelun hum2/asukas	5,17	5,28
Muiden hum2/asukas	0,17	0,26
INVESTOINNIT		
talonrakennusinvestoinnit M€	11,5	10,50
talonrakennusinvestoinnit €/asukas	590	559

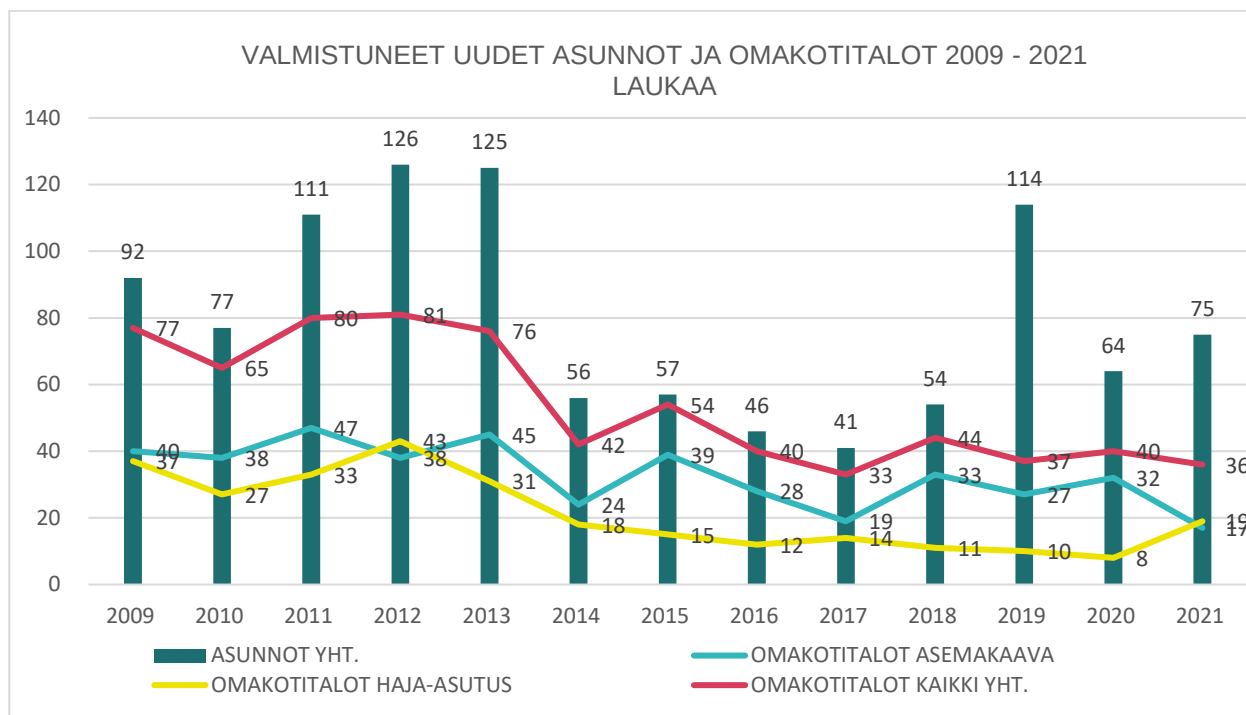
Graafi 3. Tilapalvelun menot vuosina 2017- 2021Graafi 4. Tilapalvelun sisäiset vuokrat vuonna 2021Graafi 5. Tilapalvelun tilamäärien kehitys vuosina 2017-2021

Graafi 6. Rakennusvalvonnan; myöntämät rakennus- ja toimenpideluvat vuosina 2009-2021

Graafi 7. Rakennusvalvonta; valmistuneet uudet asunnot ja omakotitalot vuosina 2009-2021

Graafi 8. Rakennusvalvonnan tunnusluvut vuonna 2021, Laukaa

Suoritteet Laukaa	TP 2020	TP 2021
Rakennuslupapäätökset	155	182
Toimenpidelupapäätökset	60	70
Muut luvat (purkaminen, maisema, määräaikainen)	21	21
Toimenpideilmoituspäätökset	184	123
Rakennuslupakatselmukset	726	525
Jatkoaikapäätökset ja rak.aikaiset muutospäätökset	31	30

Graafi 9. Rakennusvalvonnan tunnusluvut vuonna 2021, Hankasalmi

Suoritteet Hankasalmi	TP 2021
Rakennuslupapäätökset	48
Toimenpidelupapäätökset	41
Muut luvat (purkaminen, maisema, määräaikainen)	14
Toimenpideilmoituspäätökset	24
Rakennuslupakatselmukset	133
Jatkoaikapäätökset ja rak.aikaiset muutospäätökset	5
Valmistuneet uudet omakotitalot	4

4.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
1 000 euroa					
Toimintatulot					
Myyntitulot	9 039,0	34,5	9 073,5	9 456,8	383,3
Maksutulot	3 931,5	71,5	4 003,0	4 144,7	141,7
Tuet ja avustukset	1 991,8	2050,0	4 041,8	4 425,6	383,9
Muut tulot	13 922,0	574,6	14 496,6	14 576,1	79,5
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	46 032,5	-118,0	45 914,5	46 637,4	-722,9
Palvelujen ostot	67 934,5	5909,2	73 843,7	74 746,8	-903,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 692,8	208,2	5 901,0	6 172,3	-271,4
Avustukset	4 969,5	124,0	5 093,5	4 774,3	319,2
Muut kulut	13 383,6	522,7	13 906,3	14 458,5	-552,3
Toimintakate	-109 128,5	-3915,5	-113 044,0	-114 186,2	-1 142,2
Verotulot	72 735,0	1900,0	74 635,0	75 420,9	785,9
Valtionosuudet	42 750,0	-20,0	42 730,0	42 663,9	-66,1
Rahoitustulot ja -kulut					
Korkotulot muilta	370,0	0,0	370,0	366,6	-3,4
Muut rahoitustulot muilta	200,0	0,0	200,0	287,6	87,6
Korkokulut	195,0	0,0	195,0	12,2	182,8
Muut rahoituskulut	5,0	10,0	15,0	12,6	2,4
Vuosikate	6 726,5	-2045,5	4 681,0	4 527,9	-153,1
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	7 110,0	0,0	7 110,0	6 777,4	332,6
Tilikauden tulos	-383,5	-2045,5	-2 429,0	-2 249,5	179,4

VEROTULOT 2021 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	63 260,0	1 900,0	65 160,0	65 449,6	289,6
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 371,0	500,0	3 871,0	4 117,9	246,9
Kiinteistövero	6 104,0	-500,0	5 604,0	5 853,4	249,4
Yhteensä	72 735,0	1 900,0	74 635,0	75 420,9	785,9

VEROTULOT 2016-2021	Tulovero %	Verotettava tulo Milj. €	Muutos %
Verovuosi 2016	21,50	383,7	2,92
Verovuosi 2017	21,50	389,7	1,56
Verovuosi 2018	21,50	398,1	2,16
Verovuosi 2019	21,50	409,5	2,86
Verovuosi 2020	21,50	418,00	2,08
Verovuosi 2021*	21,50		

*Vuoden 2021 verotettavat tulot eivät tilinpäätöshetkellä ole tiedossa

KIINTEISTÖVEROPROSENTIT 2021	Vero-%
Yleinen kiinteistövero	1,30
Vakituiset asuinrakennukset	0,70
Muut asuinrakennukset	1,40
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	1,10
Voimalaitokset	2,85

VALTIONOSUUDET 2021 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus	26 270,0	0,0	26 270,0	26 285,3	15,3
Verotuloihin perustuva tasaus	11 060,0	0,0	11 060,0	11 068,4	8,4
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-2 060,0	-20,0	-2 080,0	-2 256,2	-176,2
Verotulomenetysten kompens	7 480,0	0,0	7 480,0	7 566,4	86,4
Yhteensä	42 750,0	-20,0	42 730,0	42 663,9	-66,1

4.4 Investointiosan toteutuminen

Investointien toteutuminen 2021	Talousarvio 2021	Talousarvio- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2021	Poikkeama € talousarvioon	Poikkeama% talousarvioon
Konsernihallinto						
Ict; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet	340 000	-65 000	275 000	305 254	-30 254	-11 %
Henkilöstöhallinnon palkka- ja hr-järjestelmähankinta	35 000	21 000	56 000	55 744	256	0 %
Sopimushallinta, järjestelmähankinta	22 000	0	22 000	21 650	350	2 %
Asianhallinta ja arkistointijärjestelmä	25 000	0	25 000	13 557	11 444	46 %
Osakkeet ja osuudet	10 000	0	10 000	0	10 000	100 %
Maan osto	700 000	25 620	725 620	142 190	583 430	80 %
Maan myynti	-75 000	0	-75 000	-83 193	8 193	-11 %
Perusturvapalvelut						
Asiakas- ja potilastietojärjestelmä	280 000	0	280 000	0	280 000	100 %
Sivistyspalvelut						
Sivistystoimen tieto- ja viestintätekn. Laitteet	50 000	0	50 000	50 844	-844	-2 %
Piha- ja leikkivälineet	20 000	0	20 000	0	20 000	100 %
Vihtavuoren koulukeskuksen kalusto	1 000 000	0	1 000 000	1 056 993	-56 993	-6 %
Lukion lähiliikuntapaikka	50 000	0	50 000	74 516	-24 516	-49 %
Vihtavuoren koulukeskuksen taidehankinnat	36 000	0	36 000	36 000	0	0 %
Vihtavuoren kirjaston aineisto	15 000	0	15 000	14 933	67	0 %
Leppäveden liikuntapuisto						
Tekonurmikenttä ja kaukalo	142 000	0	142 000	176 790	-34 790	-24 %
Tekonurmikenttä, AVI:n avustus	-29 000	0	-29 000	-29 400	400	-1 %
Tekojään jäähdytysputkisto	125 000	0	125 000	107 500	17 500	14 %
Aktiviteettipuisto, voimaharjoittelualue	40 000	0	40 000	44 269	-4 269	-11 %
Huoltorakennus	200 000	500 080	700 080	953 841	-253 761	-36 %
Taidehankinnat						
Leppäveden liikauntapaikka, taidehankinnat	30 000	0	30 000	0	30 000	100 %
Tekniset palvelut						
Sivistyspalvelut, kiinteistöt						
Vihtavuoren koulukeskus	9 500 000	0	9 500 000	9 800 417	-300 417	-3 %
Vihtavuoren liikuntahalli, AVI:n avustus	-150 000	0	-150 000	-150 000	0	0 %
Koulujen piha-alueiden kunnostus	30 000	0	30 000	52 425	-22 425	-75 %
Sydän-Laukaan koulun vesikatto	200 000	0	200 000	38 521	161 479	81 %
Koulunmäki, muutostyöt	500 000	-23 040	476 960	54 482	422 478	89 %
Sararannan kansalaisopisto	300 000	0	300 000	26 584	273 416	91 %
Teknisten palveluiden kiinteistöt:						
Parkonniemen saunarakannenuksen vesikatto	50 000	0	50 000	0	50 000	100 %
Kuntalan uudisrakennuksen suunnittelu	100 000	0	100 000	57 274	42 726	43 %
Pienet investoinnit:						
Kohdentamaton investointimääräraha	500 000	82 000	582 000	620 102	-38 102	-7 %
Rahoitusosuus	0	0	0	-22 000	22 000	0 %
Tekninen toimi, kiinteistöt:						
Energiainvestoinnit	50 000	-50 000	0	2 294	-2 294	0 %
Laukaan Vesihuolto Oy:						
Vesihuoltolaitos: kunnallistekniset investoinnit	600 000	0	600 000	220 826	379 174	63 %
Kunnallisteknisten palveluiden myynti vesihuoltolaitokselle	-600 000	0	-600 000	-220 826	-379 174	63 %
Yhdyskuntatekniikka:						
Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet	2 885 000	-100 000	2 785 000	2 364 586	420 414	15 %
Hallaperäntie-Vaajakoskentie, Kauramaantie KLV	950 000	100 000	1 050 000	1 047 157	2 843	0 %
Investointimenot	18 785 000	490 660	19 275 660	17 338 748	-1 936 912	-10 %
Investointitulot	-854 000	0	-854 000	-505 419	348 581	-41 %
Laukaan kunnan nettoinvestoinnit yhteensä	17 931 000	490 660	18 421 660	16 833 330	-1 588 330	-9 %

4.5 Rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	6 726,5	-2 045,5	4 681,0	4 527,9	-153,1
Tulorahoituksen korjauserät	-937,0	1 440,0	503,0	-469,0	-972,0
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-18 785,0	-490,7	-19 275,7	-17 338,7	1 936,9
Rahoitusosuudet inv.menoihin	179,0	0,0	179,0	201,4	22,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 612,0	310,0	1 922,0	1 390,0	-532,0
Toiminta ja investoinnit, netto	-11 204,5	-786,1	-11 990,6	-11 688,4	302,2
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	0,0	0,0	-22,8	-22,8
Antolainasaamisten vähennykset	740,0	0,0	740,0	766,6	26,6
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,0	0,0	0,0	19 991,7	19 991,7
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-11,0	0,0	-11,0	-9,6	1,4
Lyhytaikaisten lainojen muutos	10 475,5	786,1	11 261,6	-9 997,3	-21 258,9
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	1 352,0	1 352,0
Vaikutus maksuvalmiuteen	0,0	0,0	0,0	392,2	392,2

5 Tilinpäätöslaskelmat

5.1 Tuloslaskelma

Toimintatuotot	2021	2020
Myyntituotot	3463152,72	3 438 937,28
Maksutuotot	4144066,18	3 799 189,30
Tuet ja avustukset	4425606,58	2 010 800,78
Muut toimintatuotot	3912835,27	3 920 397,14
	15 945 660,75	13 169 324,50
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	37335324,25	34 836 572,20
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	7848931,07	7 355 287,66
Muut henkilösivukulut	1453127,26	1 242 525,37
Palvelujen ostot	68766204,16	57 548 593,59
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6164372,36	5 640 743,88
Avustukset	4774279,56	9 411 612,55
Muut toimintakulut	3789606,5	3 130 499,31
	130 131 845,16	119 165 834,56
Toimintakate	-114 186 184,41	-105 996 510,06
Verotulot	75420856,57	71 756 492,28
Valtionosuudet	42663925	46 488 189,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	366556,31	454 927,08
Muut rahoitustuotot	287573,99	276 523,34
Korkokulut	12208,6	174 253,63
Muut rahoituskulut	12597,77	2 850,33
Vuosikate	4 527 921,09	12 802 517,68
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	6777449	8 664 583,05
Arvonalentumiset	0	40 000,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-2 249 527,91	4 097 934,63

5.2 Rahoituslaskelma

Toiminnan rahavirta	2021	2020
Tulorahoitus		
Vuosikate	4 527 921,09	12 802 517,68
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pakolliset varaukset	537 135,52	1 348 910,00
- Investointihyödykkeiden myyntivoitot	-1 006 135,04	-1 043 162,07
Investointien rahavirta		
Investoinnit		
Investointimenot	-17 338 748,30	-16 446 809,83
Rahoitusosuudet investointimenoihin	201 400,00	673 500,00
Investointihyödykkeiden luovutustulot	1 390 043,02	1 499 827,95
Toiminnan ja investointien rahavirta	-11 688 383,71	-1 165 216,27
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-22 779,82	-191 776,00
Antolainasaamisten vähennykset	766 632,62	964 223,58
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 991 716,00	34 994 368,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 632,04	-10 007 297,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-9 997 348,00	-29 000 000,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	21 883,48	100 426,90
Vaihto-omaisuuden muutos	-10 618,53	19 779,62
Saamisten muutos	-868 137,94	-116 131,45
Korottomien velkojen muutos	2 208 856,09	708 104,18
Rahoituksen rahavirta	12 080 571,86	-2 528 302,17
Rahavarojen muutos	392 188,15	-3 693 518,44
Rahavarat 31.12.	1 841 419,47	1 449 231,32
Rahavarat 01.01.	1 449 231,32	5 142 749,76
	392 188,15	-3 693 518,44

5.3 Tase

VASTAAVAA	2021	2020
PYSYVÄT VASTAAVAT	155 055 454,35	145 823 315,83
Aineettomat hyödykkeet	122 953,72	102 749,63
Aineettomat oikeudet	122 953,72	102 749,63
Aineelliset hyödykkeet	121 317 753,02	111 282 076,53
Maa- ja vesialueet	16 872 047,79	16 813 050,52
Rakennukset	64 952 500,95	68 149 597,20
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 989 093,53	11 925 276,87
Koneet ja kalusto	1 763 265,04	896 804,40
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	24 740 845,71	13 497 347,54
Sijoitukset	33 614 747,61	34 438 489,67
Osakkeet ja osuudet	12 601 002,70	12 680 891,96
Muut lainasaamiset	20 486 605,75	21 230 458,55
Muut saamiset	527 139,16	527 139,16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	9 259,90	118 336,29
Valtion toimeksiannot	0,00	80 786,39
Lahjoitusrahastojen varat	9 259,90	37 549,90
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 758 292,29	4 487 347,67
Vaihto-omaisuus	166 325,04	155 706,51
Aineet tarvikkeet ja tavarat	166 325,04	155 706,51
Saamiset	3 750 547,78	2 882 409,84
Lyhytaikaiset saamiset	3 750 547,78	2 882 409,84
Myyntisaamiset	1 407 059,03	1 350 262,00
Muut saamiset	643 281,28	773 119,00
Siirtosaamiset	1 700 207,47	759 028,84
Rahat ja pankkisaamiset	1 841 419,47	1 449 231,32
VASTAAVAA YHTEENSÄ	160 823 006,54	150 428 999,79

VASTATTAVAA	2021	2020
OMA PÄÄOMA	34 212 274,28	37 461 802,19
Peruspääoma	32 370 946,89	32 370 946,89
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	4 090 855,30	992 920,67
Tilikauden yli- / alijäämä	-2 249 527,91	4 097 934,63
PAKOLLISET VARAUKSET	2 886 045,52	1 348 910,00
Muut pakolliset varaukset	2 886 045,52	1 348 910,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	350 186,41	437 379,32
Valtion toimeksiannot	0,00	80 786,39
Lahjoitusrahastojen pääomat	53 038,09	96 341,69
Muut toimeksiantojen pääomat	297 148,32	260 251,24
VIERAS PÄÄOMA	123 374 500,33	111 180 908,28
Pitkäaikainen	56 353 270,21	36 374 010,25
Joukkovelkakirjalainat	25 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 033 908,10	33 051 824,14
Muut pitkäaikaiset velat	3 319 362,11	3 322 186,11
Siirtovelat		
Lyhytaikainen	67 021 230,12	74 806 898,03
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	46 000 000,00	36 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 017 916,04	25 015 264,04
Saadut ennakot	8 290,00	20 930,00
Ostovelat	8 410 898,75	7 172 053,53
Muut lyhytaikaiset velat	826 777,54	729 787,05
Siirtovelat	6 757 347,79	5 868 863,41
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	160 823 006,54	150 428 999,79

5.4 Konsernituloslaskelma

	2021	2020
Toimintatuotot	45 914 990,81	42 984 314,44
Toimintakulut	164 224 789,82	150 821 523,98
Osuus osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta)	0,00	0,00
Toimintakate	-118 309 799,01	-107 837 209,54
Verotulot	75 420 856,57	71 756 492,28
Valtionosuudet	50 200 730,01	54 172 614,68
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	17 944,43	25 656,49
Muut rahoitustuotot	587 926,22	310 342,63
Korkokulut	327 560,01	346 553,84
Muut rahoituskulut	91 822,29	64 057,10
Vuosikate	7 498 275,92	18 017 285,60
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	9 880 835,09	9 389 742,14
Lisäpoistot	464 371,35	2 389 904,11
Arvonalentumiset	0,00	60 000,00
Satunnaiset erät	578 000,00	0,00
Tilikauden tulos	-2 268 930,52	6 177 639,35
Tilinpäätössiirrot	-296 883,94	90 518,29
Tilikauden vero	139 090,24	218,54
Laskennalliset verot	94 353,43	96 539,89
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-2 332 370,79	6 171 399,21

5.5 Konsernin rahoituslaskelma

	2021	2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 498 275,92	18 017 285,60
Satunnaiset erät	578 000,00	
Tilikauden verot	69 545,12	-218,54
Tulorahoituksen korjauserät	-1 179 386,21	-1 423 543,14
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-22 385 619,52	-28 177 896,95
Rahoitusosuudet investointeihin	201 400,00	673 500,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 900 156,06	2 123 325,93
Toiminnan ja investointien rahavirta	-11 317 628,63	-8 787 547,10
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-22 779,82	-10 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	774 646,77	791 854,16
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	27 703 266,38	38 525 119,05
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 163 659,61	-10 880 328,75
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-12 794 764,02	-25 590 563,15
Oman pääoman muutokset	-434 989,84	-19 302,23
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	22 947,47	96 961,36
Vaihto-omaisuuden muutos	11 805,50	-154 215,48
Saamisten muutos	-1 418 202,95	1 153 307,52
Korottomien velkojen muutos	1 721 252,64	-254 786,14
Rahoituksen rahavirta	14 399 522,52	3 658 046,34
Rahavarojen muutos	3 081 893,89	-5 129 500,76
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	9 270 376,07	6 188 482,17
Rahavarat 01.01.	6 188 482,18	11 317 982,93
	3 081 893,89	-5 129 500,76

5.6 Konsernitase

VASTAAVAA	2021	2020
PYSYVÄT VASTAAVAT	203 215 788,19	193 989 413,10
Aineettomat hyödykkeet	3 475 559,45	3 047 021,97
Aineettomat oikeudet	3 475 559,45	3 047 021,97
Muut pitkävaikutteiset menot		
Ennakkomaksut		
 Aineelliset hyödykkeet	192 982 525,34	184 723 930,94
Maa- ja vesialueet	18 971 158,90	18 921 799,48
Rakennukset	114 529 304,31	98 569 736,17
Kiinteät rakenteet ja laitteet	27 970 729,87	21 692 521,42
Koneet ja kalusto	3 900 468,67	2 108 241,70
Muut aineelliset hyödykkeet	1 102 723,13	1 044 768,65
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	26 508 140,46	42 386 863,52
 Sijoitukset	6 757 703,40	6 218 460,19
Osakkuusyhteisöosuudet	423 187,93	503 077,19
Muut osakkeet ja osuudet	5 504 663,35	4 871 838,93
Muut lainasaamiset	63 133,75	68 811,55
Muut saamiset	766 718,37	774 732,52
 TOIMEKSIANTOJEN VARAT	602 669,43	359 509,47
 VAIHTUVAT VASTAAVAT	17 033 707,90	12 481 140,73
Vaihto-omaisuus	597 093,55	608 899,05
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	78 138,84	138 455,98
Lyhytaikaiset saamiset	7 088 099,44	5 545 303,53
Rahoitusarvopaperit	1 092 305,66	1 680 648,44
Rahat ja pankkisaamiset	8 178 070,41	4 507 833,73
 VASTAAVAA YHTEENSÄ	220 852 165,52	206 830 063,30

VASTATTAVAA	2021	2020
OMA PÄÄOMA	31 447 801,02	33 933 182,03
Peruspääoma	32 370 946,89	32 370 946,89
Arvonkorotusrahasto	250 516,41	250 516,41
Muut omat rahastot	2 852 560,33	2 937 693,77
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	-1 693 851,82	-7 797 374,25
Tilikauden yli- / alijäämä	-2 332 370,79	6 171 399,21
PAKOLLISET VARAUKSET	944 615,31	1 044 307,88
Muut pakolliset varaukset	944 615,31	1 044 307,88
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	946 552,22	680 444,79
VIERAS PÄÄOMA	187 513 196,97	171 172 128,60
Pitkäaikainen	110 083 694,68	82 736 214,73
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	107 346 928,65	79 995 137,55
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 944 593,99	2 021 427,33
Laskennallinen verovelka	792 172,04	719 649,85
Lyhytaikainen	77 429 502,29	88 435 913,87
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	54 552 865,57	67 347 629,59
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	22 876 636,72	21 088 284,28
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	220 852 165,52	206 830 063,30

6 Tilinpäätöksen liitetiedot

6.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

6.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1) Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti asianomaiselle tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvotus

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetietojen kohdassa 11 suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihinnan mukaisesti tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Laukaan kunnalla on koronvaihtosopimus, jota käsitellään liitetietojen kohdassa 41.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty asianomaisen hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

2) Tuloslaskelman ja taseen esittämistavan muutokset

Päivähoidon palvelusetelit –tili on siirretty tuista ja avustuksista asiakaspalveluiden ostoihin AURA-käsikirjan ohjeistuksen mukaisesti.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden yli-/alijäämää on oikaistu 1 miljoonan euroa. Oikaisu koskee ennen tilikautta 2021 syntyneiden Keski-Suomen Sairaanhoidopiiriin alijäämien kattamista.

Konsernitilinpäätöksellä vuoden 2020 tulokseen ja edellisen tilikauden yli-/alijäämään on oikaistu asuintalovarauksen eliminointikirjaus.

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että kunta on tehnyt 0,46 miljoonan euron lisäpoistot vuonna 2021. Poistot kohdistuivat Kirkonkylän koulun B-rakennukseen, joka tullaan purkamaan vuonna 2022. Edellisenä vuonna 2020 tehtiin yhteensä 2,4 miljoonan euron lisäpoistot. Tehdyt lisäpoistot koskevat Tervämäen koulua sekä Kirkonkylän koulun A- ja C-rakennuksia.

Tilikauden tulosta rasittaa palveluiden ostoihin kohdistunut 1,89 miljoonan euron pakollinen varaus. Pakollinen varaus kattaa Keski-Suomen Sairaanhoidopiirin palveluiden käytöstä vuonna 2021 syntynyttä alijäämää.

Edellisen tilikauden yli-/alijäämää on oikaistu 1,0 miljoonan euroa. Oikaisu koskee ennen tilikautta 2021 syntyneiden Keski-Suomen Sairaanhoidopiirin alijäämien kattamista.

Koronaepidemia vaikutti kuntien toimintaan vuosina 2020 ja 2021. Koronaepidemia heikentää tilinpäätöksen vertailukelpoisuutta edellisiin vuosiin nähden. Koronaepidemia lisäsi kunnan menoja, mutta vastaavasti kunta sai korona-avustuksia 2,49 miljoonaa euroa. Korona-avustukset näkyvät tulojen lisäyksenä tuet ja avustukset –tiliryhmässä.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Ei ilmoitettavaa.

6.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Osakkuusyhteisöt on jätetty yhdistelemättä, koska yhdistelemättä jättämisellä on vähäiseksi katsottava merkitys konsernin omaan pääomaan ja tulokseen. Konsernitilinpäätöksen liitetietona 20-22 on kuitenkin ilmoitettu osakkuusyhteisön nimi, omistusosuus ja omistusosuutta vastaava määrä omasta- ja vieraasta pääomasta sekä tilikauden voitosta tai tappiosta viimeksi laaditusta tilinpäätöksestä.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöveroja ei ole eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuuden eliminointi

Ei ilmoitettavaa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytärtyhteisön aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytärtyhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

Edellisen tilikauden konsernitietojen vertailukelpoisuus

Koronapandemiaan liittyvät kustannukset, sekä valtion koronapandemiaan liittyvät tuet ja avustukset ovat vaikuttaneet useiden konserniyhteisöjen talouteen vuosina 2020-2021, minkä vuoksi tilikausien taloudelliset tunnusluvut eivät välttämättä ole täysin vertailukelpoisia edellisiin tilivuosiin verrattuna.

6.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot toimialoittain

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Yleishallinto	399 441,54	454 146,04	399 441,54	454 146,04
Sosiaali- ja terveystoimet	26 486 563,40	23 406 279,92	6 372 725,84	3 331 197,46
Opetus- ja kulttuuripalvelut	3 974 929,25	3 373 778,94	2 920 198,70	2 300 144,81
Yhdyskuntapalvelut	4 009 127,90	4 069 286,38	285 484,58	388 833,74
Muut palvelut yhteensä	11 044 928,72	11 680 823,16	5 967 810,09	6 695 002,45
Toimintatuotot yhteensä	45 914 990,81	42 984 314,44	15 945 660,75	13 169 324,50

7) Verotulojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Kunnan verotulo	65 449 568,68	63 721 289,93
Kiinteistövero	5 853 379,70	5 177 869,83
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 117 908,19	2 857 332,52
Verotulot yhteensä	75 420 856,57	71 756 492,28

8) Valtionosuuksien erittely

Laskennalliset valtionosuudet	Kunta	
	2021	2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	26 285 294,00	40 910 066,00
Siitä: Verotuloihin perustuva tasaus	11 068 446,00	11 219 214,00
Opetus- ja kulttuuritoimen vo	-2 256 204,00	-2 025 376,00
Verotulomenetysten korvaus	7 566 389,00	7 603 499,00
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	42 663 925,00	46 488 189,00

9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	54 916 804,08	45 598 833,43
Muiden palvelujen ostot	13 849 400,08	11 949 760,16
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	68 766 204,16	57 548 593,59

10) Valtuustoryhmille annetut tuet

Ilmoitettu kohdassa 3.1.2

11) Selitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Pysyvien vastaavien poistojen määrittämisessä on käytetty kunnanvaltuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto tarkensi ohjeita 9.9.2013 §:ssä 206. Pienet hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat seuraavat:

Laukaan kunnan poistosuunnitelma 1.1.2013 alkaen

	<i>Poistoaika/%</i>	<i>Poistomenetelmä</i>
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	2 - 5 vuotta*	Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta*	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	2 - 5 vuotta*	Tasapoisto
Muut	2 - 5 vuotta*	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 vuotta	Tasapoisto
Talousrakennukset	10 - 20 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	17 %	Menojäännöspoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	18 %	Menojäännöspoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	18 %	Menojäännöspoisto
Vedenjakeluverkosto	8 %	Menojäännöspoisto
Viemäriverkko	8 %	Menojäännöspoisto

Laukaan kunta

Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	17 %	Menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	17 %	Menojäännöspoisto
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	18 %	Menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	22 %	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	4 - 7 vuotta	Tasapoisto
Liikkuvat työkoneet	5 - 10 vuotta	Tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 - 15 vuotta	Tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 - 10 vuotta	Tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 - 15 vuotta	Tasapoisto
Atk-laitteet	3 - 5 vuotta	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 vuotta	Tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
Arvo ja taide-esineet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa

12) Selvitys pakollisten varausten muutoksista

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.*	0,00	0,00	2 348 910,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	1 886 045,95	1 348 910,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	-1 348 910,43	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	0,00	0,00	2 886 045,52	1 348 910,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu 1.1.	1 041 904,36	1 018 547,09	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	23 357,27	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	97 872,16	0,00	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu 31.12.	944 032,20	1 041 904,36	0,00	0,00
Ympäristövastuu;				
pilaantuneen maa-aineen puhdistusvastuu 1.1.	2 403,53	49 707,99	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	1 820,41	47 304,47	0,00	0,00
Ympäristövastuu;				
pilaantuneen maa-aineen puhdistusvastuu 31.12.	583,12	2 403,52	0,00	0,00
Pakollisten varausten muutos yhteensä	944 615,32	1 044 307,88	2 886 045,52	1 348 910,00

*Edellisen tilikauden yli/alijäämää oikastu vastakirjauksena pakolliset varaukset 1.000.000 euroa ennen tilikautta 2021 syntyneiden SHP:n alijäämien kattamiseksi.

13) Selvitys pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitoista ja - tappioista

Muut toimintatuotot	2021	2020	2021	2020
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	951 793,75	1 056 041,36	951 793,75	1 056 041,36
Rakennusten luovutusvoitot	54 341,29	75 246,44	54 341,29	0,00
Muut luovutusvoitot	36 106,87	83 117,85	0,00	0,00
Myyntivoitot yhteensä	1 042 241,91	1 214 405,65	1 006 135,04	1 056 041,36
Muut toimintakulut	2021	2020	2021	2020
Kiinteistön luovutustappiot	0,00	122 006,46	0,00	12 879,29
Luovutustappiot yhteensä	0,00	122 006,46	0,00	12 879,29

14) Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni		Kunta	
Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	2021	2020	2021	2020
Satunnaiset tuotot				
K-S shp/Sydänkeskuksen myynti	578 000,00	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset tuotot yhteensä	578 000,00	0,00	0,00	0,00

15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Osinkotuotot muista yhteisöistä	171 358,00	194 035,20
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	30 628,25	30 628,25
Yhteensä	201 986,25	224 663,45

16) Erittely poistoeron muutoksista

Ei ilmoitettavaa.

6.3 Taseen liitetiedot

17) Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ilmoitettavaa.

18) Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa.

19) Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien tase-eräkohtaiset tiedot

	Poistamaton hankintameno 1.1.	Lisäykset tili- kauden aikana	Rahoitusosuudet tilikaudella	Vähennykset tili- kauden aikana	Siirrot erien välillä	Tilikauden poisto	Poistamaton hankintameno 31.12.
Aineettomat hyödykkeet	102 749,64	94 914,00	0,00	0,00	0,00	-74 709,91	122 953,73
Maa- ja vesialueet	16 813 050,52	142 189,84	0,00	-83 192,57	0,00	0,00	16 872 047,79
Rakennukset	68 149 597,20	312 344,45	22 000,00	-22 000,00	390 679,75	-3 900 120,45	64 952 500,95
Kiinteät rakenteet	11 925 276,87	2 635 027,44	0,00	0,00	675 814,56	-2 247 025,34	12 989 093,53
Koneet ja kalusto	896 804,40	1 422 053,94	0,00	0,00	0,00	-555 593,30	1 763 265,04
Keskeneräiset hankinnat	13 497 347,54	12 130 592,48	179 400,00	0,00	-1 066 494,31	0,00	24 740 845,71
Aineelliset hyödykkeet	111 282 076,53	16 642 208,15	201 400,00	-105 192,57	0,00	-6 702 739,09	121 317 753,02
Tytäryhtiöosakkeet	3 937 744,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 937 744,59
Osakkuusyhteisöosakkeet	248 077,19	0,00	0,00	-79 889,26	0,00	0,00	168 187,93
Muut osakkeet	4 289 585,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 289 585,23
Kuntayhtymäosuudet	4 205 484,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 205 484,95
Osakkeet ja osuudet	12 680 891,96	0,00	0,00	-79 889,26	0,00	0,00	12 601 002,70
Lainasaamiset	21 230 458,55	12 591,44	0,00	-756 444,24	0,00	0,00	20 486 605,75
Muut saamiset muilta	527 139,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	527 139,16
Sijoitukset	34 438 489,67	12 591,44	0,00	-836 333,50	0,00	0,00	33 614 747,61
Pysyvät vastaavat	145 823 315,84	16 749 713,59	201 400,00	-941 526,07	0,00	-6 777 449,00	155 055 454,35

	Konserni		Kunta	
Maa- ja vesialueet erittely	2021	2020	2021	2020
Maa- ja vesialueet	19 173 206,15	18 921 799,48	16 782 047,79	16 813 050,52
Maa- ja vesialueet yhteensä	19 173 206,15	18 921 799,48	16 782 047,79	16 813 050,52

20-22) Omistukset muissa yhteisöissä	Kotikunta	Konsernin omistus- osuus (%)	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tili- kauden voi- tosta/tappiosta
Tytäryhteisö					
Laukaan Vuokrakodit Oy	Laukaa	100,00	250 788,51	23 150 572,06	-109 127,17
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	Laukaa	100,00	636 271,88	15 446,68	34 374,13
Laukaan Vesihuolto Oy	Laukaa	100,00	2 980 996,78	19 597 631,63	-103 464,42
Kuntayhtymä					
Jyväskylän Koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	7,4677	6 440 237,20	3 114 100,67	339 959,05
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä	7,00	53 416,04	133 474,12	-4 760,78
Keski-Suomen Sairaanhoidopiiri	Jyväskylä	5,78	1 949 186,78	34 344 211,59	-402 058,77
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	Äänekoski	6,44	1 689 196,90	143 477,46	78 443,72
Osakkuusyhteisöt					
Laukaan Linja-autoasema- kiinteistö Oy	Laukaa	26,06	248 394,70	2 200,42	-1 224,54
Jyvässeudun Liikenneturvallisuuskeskus Oy	Laukaa	48,00	274 651,92	9 102,00	-21 374,47

23) Saamisten erittely

	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	134 097,06	0,00	208 719,31
Yhteensä	0,00	134 097,06	0,00	208 719,31
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	43 236,54	0,00	5 804,92
Siirtosaamiset	0,00	6 950,00	0,00	1 570,00
Yhteensä	0,00	50 186,54	0,00	7 374,92
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus yhteisyyksiltä				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	0,00	184 283,60	0,00	216 094,23

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	0,00	4 731,62	0,00	0,00
Kelan korvaus työterveyshuollosta	343 528,95	305 809,62	270 777,22	228 348,43
EU-tuet ja avustukset	61 208,88	77 269,78	57 708,30	69 065,74
Muut tulojäämät	2 012 277,51	925 330,04	1 371 721,95	461 614,67
Tulojäämät yhteensä	2 417 015,34	1 313 141,06	1 700 207,47	759 028,84
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	2 417 015,34	1 313 141,06	1 700 207,47	759 028,84

25) Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	32 370 946,89	32 370 946,89	32 370 946,89	32 370 946,89
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12	32 370 946,89	32 370 946,89	32 370 946,89	32 370 946,89
Arvonkorotusrahasto	250 516,41	250 516,41	0,00	0,00
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.				
Muut omat rahastot 1.1.	2 852 560,33	2 937 693,77	0,00	0,00
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta				
Muut omat rahastot yhteensä				
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä	-1 693 851,82	-7 797 374,25	4 090 855,30	992 920,67
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	-2 332 370,79	6 171 399,21	-2 249 527,91	4 097 934,63
Oma pääoma yhteensä	31 447 801,02	33 933 182,03	34 212 274,28	37 461 802,19

Aikaisemmilta tilikausilta kunnalle kertyneeseen yli- ja alijäämään vaikuttaneita tekijöitä:

Vuonna 2013 kirjattiin 3,7 miljoonaa euroa edellisten tilikausien yli-/alijäämiin maan myyntitulojen oikaisua vuosilta 1997-2012.

Kunta on yhtiöittänyt vuonna 2015 Vesihuoltolaitoksen, jolloin satunnaisiin tuottoihin kirjattiin 10,3 miljoonaa euroa. Samana vuonna tehtiin myös 2,2 miljoonan lisäpoistot.

Vuonna 2021 edellisen tilikauden yli-/alijäämää oikaistiin 1,0 miljoonaa euroa ennen tilikautta 2021 syntyneiden Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alijäämien kattamiseksi.

26) Erittely poistoerosta

Ei ilmoitettavaa.

27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	27 932 488,61	8 007 259,20
Muut velat	3 319 362,11	3 322 186,11
Pitkäaikaiset velat yhteensä	31 251 850,72	11 329 445,31

28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista

	2021	2020
JVK-laina 2021/2024	25 000 000,00	0,00
-korko -0,273		
-kertalyhenteinen		
Alle vuoden kuluessa erääntyvät		
kuntatodistuslainat	46 000 000,00	36 000 000,00
-korko -0,42-0,46		
-erääntyvät 22.2.2022-31.3.2022		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	71 000 000,00	36 000 000,00

29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	944 032,20	1 041 904,36	0,00	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	0,00	0,00	2 886 045,52	1 348 910,00
Muut pakolliset varaukset	583,12	2 403,53	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	944 615,32	1 044 307,89	2 886 045,52	1 348 910,00

30) Vieras pääoma

	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	42 474,46	0,00	44 979,47
Yhteensä	0,00	42 474,46	0,00	44 979,47
Velat kuntayhtymille, joissa Laukaa on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	1 976 911,50	0,00	177 428,09
Yhteensä	0,00	1 976 911,50	0,00	177 428,09
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	13 920,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	13 920,00
Vieras pääoma yhteensä	0,00	2 019 385,96	0,00	236 327,56

31) Sekkitililimiitti

	Kunta	
	2021	2020
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	4 500 000,00	4 500 000,00
-siitä käyttämättä oleva määrä	2 981 771,57	3 609 630,71

32) Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut velat				
Liittymismaksut	3 921 412,18	3 921 412,18	3 319 362,11	3 322 186,11
Muut velat	276 670,00	299 071,75	0,00	0,00
Muut velat yhteensä	4 198 082,18	4 220 483,93	3 319 362,11	3 322 186,11

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	7 445 807,77	7 127 706,44	5 109 163,69	4 791 062,36
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	680 557,13	341 027,41	430 719,40	91 189,68
Hankkeiden tulojen jaksotukset	1 141 623,72	1 067 341,22	873 954,22	799 671,72
Korkojaksotukset	257 088,20	128 287,28	203 096,40	75 639,67
Muut siirtovelat	1 757 513,79	1 262 730,96	140 414,08	111 299,98
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	11 282 590,61	9 927 093,31	6 757 347,79	5 868 863,41

34) Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt

Ei ilmoitettavaa.

35) Vakuudet, jotka annettu muiden omien sitoumusten kuin velkojen vakuudeksi

Ei ilmoitettavaa

36) Vakuudet samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Ei ilmoitettavaa

37) Muut vakuudet

Ei ilmoitettavaa

38) Vuokra- ja leasingvastuut

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Vuokravastuut yhteensä	23 615 526,08	21 550 776,12	18 642 159,86	20 973 692,54
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	3 620 626,87	2 729 494,52	3 115 887,55	2 631 084,77
Siitä PPP-hankkeet	0,00	0,00	0,00	0,00
Siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet*	0,00	0,00	0,00	0,00

*)Kunta on solminut Kuntarahoitus Oyj:n kanssa Lievestuoreen Laurinkylän koulua koskevan 12,6 miljoonan euron kiinteistöleasing sopimuksen ja Laukaan lukiota ja Sydän-Laukaan koulua koskevan 10,1 miljoonan euron kiinteistöleasing sopimuksen, joissa 20 vuoden vuokra-ajan jälkeen kunnan on:

- 1) jatkettava vuokraamista 10 vuoden lisävuokra-ajalla,
- 2) ostettava kiinteistö sopimuksen mukaisella jäännösarvolla (30 %) tai
- 3) osoitettava kiinteistölle ostaja sopimuksen mukaisella jäännösarvolla (30 %).

39) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

	Kunta	
	2021	2020
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	33 424 741,74	25 975 407,43
Jäljellä oleva pääoma	20 056 622,89	14 659 993,83

40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	2021	2020
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	6 768 740,42	8 628 740,42
Jäljellä oleva pääoma	2 924 563,76	4 388 034,52
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	133 082 739,00	126 094 705,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	87 176,00	78 569,00

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Kunta	
	2021	2020
Urakoitsijoiden vakuustalletukset 31.12.	2 864 896,60	4 141 922,48
Maa-aineslupien maisemointivakuudet 31.12.	1 178 022,00	1 233 697,00
Ympäristölupapäätösten vakuudet 31.12.	99 300,00	87 000,00

Kiinteistön mahdollisen myynnin yhteydessä kunnalla on ALV 33§:n mukaan velvollisuus maksaa valtiolle takaisin kiinteistöjen rakennus- ja perusparannuskustannuksista tehdyt arvonalisäveron vähennykset ja palautukset sekä velvollisuus maksaa oman käytön vero itse tehdystä rakennustyöstä. Vuonna 2021 rakennusinvestoinneista kunnalla oli arvonalisäveron palautusvastuita 9.895.911 euroa ja vuonna 2020 8.832.933 euroa. Lisäksi kunnalla on maankäyttösopimuksia.

Kunta on solminut Kuntarahoitus Oyj:n kanssa puitesopimuksen Laukaan kunnan koulunmäen kirkonkylän koulun E-rakennuksen laajennusosan uudisrakennuksen 21,0 miljoonan euron kiinteistöleasingrahoituksesta. Puitesopimuksen perusteella solmitaan myöhemmin varsinainen kiinteistöleasingsopimus, jossa 20 vuoden vuokra-ajan jälkeen kunnan on:

- 1) jatkettava vuokraamista 10 vuoden lisävuokra-ajalla,
- 2) ostettava kiinteistö sopimuksen mukaisella jäännösarvolla (30 %) tai
- 3) osoitettava kiinteistölle ostaja sopimuksen mukaisella jäännösarvolla (30 %).

Kunnalla on OP Yrityspankki Oyj:n kanssa 10,0 miljoonan euron pääomalle 12.11.2019 alkanut 10 vuoden koronvaihtosopimus osittaisella korkolattialla. Sopimukseen on sisällytetty vanhan koronvaihtosopimuksen negatiivinen markkina-arvo -773.000 euroa. Korkolattian osuus on neljä vuotta. Sopimuksessa vaihdetaan korko 3 kk Euribor kiinteäksi hintaan 1,035 % ja sopimus on kertalyhenteinen. Lisäksi korkolattian osalta kunta vastaanottaa viitekoron ja lattiataason 0,00 % välisen erotuksen, mikäli viitekorko on lattiatasoa alempana. Johdannaissopimus on tehty korkomenojen suojaamisen tarkoituksessa. Koronvaihtosopimuksen markkina-arvo on -740 935,92 euroa ja korkolattiasopimuksen markkina-arvo 91 410,24 euroa.

Kunnalla on OP Yrityspankki Oyj:n kanssa 5,0 miljoonan euron pääomalle 27.3.2020 alkanut 10 vuoden koronvaihtosopimus ja Laukaan kunnan myymä nollakorkolattia. Laukaan kunta vastaanottaa kiinteää

korkoa ja maksaa vaihtuvaa viitekorkoa (euribor 6 kk) sen ollessa positiivinen sekä kaikissa tilanteissa viitekoron päälle lisättävää marginaalia. Vastaanotettava korko on 0,751 % ja maksettava korko 6 kk euribor ja marginaali 0,46 %. Johdannaissopimus on tehty kiinteäkorkoisen lainan muuttamiseksi vaihtuvakorkoiseksi lainaksi, jossa on nollakorkolattia. 6 kk euribor-koron ollessa negatiivinen korkokustannuksena maksetaan edellä kuvattu marginaali ja 6 kk euribor-koron ollessa positiivinen korkokustannuksena maksetaan 6 kk-euribor + marginaali. Koronvaihtosopimuksen markkina-arvo on 46 417,66 euroa ja korkolattiasopimuksen markkina-arvo -171 752,92 euroa.

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12

Henkilöstön lukumäärä on ilmoitettu kohdassa 3.1.5 kunnan henkilöstö

43) Henkilöstökulut

	2021	2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	46 637 382,58	43 434 385,23
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin yhteensä	433 397,07	362 391,93
Henkilöstökulut yhteensä	47 070 779,65	43 796 777,16

44) Luottamushenkilömaksut

	2021	2020
Kokoomus	2 654,00	2 348,00
Keskusta	4 576,10	2 730,00
SDP	3 995,00	3 571,00
Vasemmistoliitto	1 113,00	720,00
Perussuomalaiset	755,50	411,00
Yhteensä	13 093,60	9 780,00

Valtuustoryhmille myönnettyt tuet ilmoitettu kohdassa 3.1.2

45) Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarastusyhteisö KPMG Oy Ab	2021	2020
Tilintarkastuspalkkiot	11 871,45	10 741,50
Tilintarkastajan lausunnot	1 450,80	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	4 125,11	2 576,10
Muut palkkiot	4 730,99	0,00
Palkkiot yhteensä	22 178,35	13 317,60

46) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välinen liiketoiminta

Laukaan kunta on kunnanjohtaja Linda Leinosen kanssa sopinut kuntalain mukaisen johtajasopimuksen kunnanvaltuuston päätöksellä 7.12.2020 § 44. Johtajasopimuksessa on sovittu erokorvauksesta siten, että mikäli luottamuspujan vuoksi on käynnistetty kunnanjohtajan irtisanomismenettely, maksetaan kunnanjohtajalle irtisanomisajan palkan lisäksi 9 kuukauden palkkaa vastaava siirtymäkorvaus hänen itse irtisanoutuessaan.

Laukaan kunta

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen tytäryhteisö Laukaan Vuokrakodit Oy:lle 1.7.2014 alkaen 10.000.000,00 euron lainan. Lainalla on 20 vuoden takaisinmaksuaika ja markkinahintatietoinen korko (1,1 % sis. marginaali). Lainalle ei ole vaadittu vakuuksia.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen kunnan toimialalla toimivalle tytäryhteisö Laukaan Vesihuolto Oy:lle 31.12.2015 alkaen 15.265.000,00 euron lainan. Laina on kertalyhenteinen ja erääntyy maksettavaksi 10 vuoden kuluttua 31.12.2025. Lainalla on markkinahintatietoinen korko 31.12.2020 alkaen on 2,0 % (sis. marginaali). Lainalle ei ole vaadittu vakuuksia.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tilivuoden 2021 aikana muita tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

6.4 Muut eriytetyt laskelmat

RUOKAPALVELUT; YKSITYISET PÄIVÄKODIT

TULOSLASKELMA 31.12.2020		2021	2020
Liikevaihto		138 044,01	101 265,85
Muut myyntituotot	138 044,01		101 265,85
Aineet ja tarvikkeet			
Ostot tilikaudella		22 059,86	18 696,35
Palvelujen ostot		13 500,00	9 984,50
Vuokrat		17 866,08	14 081,33
Henkilöstökulut		19 370,18	16 065,39
Palkat	16 087,00		13 342,35
Henkilösiivokulut	3 283,18		2 723,04
Poistot		1 302,21	1 126,78
Liiketoiminnan muut kulut		0,00	0,00
Hallinnon kustannusten wyörytys		997,52	349,00
Liikeylijäämä		62 948,16	40 962,50
Tilikauden yli-/alijäämä		62 948,16	40 962,50

Kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Kustannuslaskennan toteutuksessa määritellään laskentakohteen kustannusten aiheuttamisperiaate ja laskentateknikka. Aiheuttamisperiaatteen perusteella määritellään, onko kyseessä toiminnan aiheuttama erilliskustannus vai yhteiskustannus. Toiminnan aiheuttamat erilliskustannukset käsitellään välittömänä kustannuksena, jos tämä on tarkoituksenmukaista ja todellisen aiheutumisen osoittava kohdistamisperiaate on määriteltävissä. Mikäli erilliskustannusten kohdistaminen aiheuttaa merkittävän työn hyötyyn nähden, voidaan osa erilliskustannuksista käsitellä välillisenä kustannuksena, kuten esimerkiksi osa tukitoimintojen kustannuksista. Yhteiskustannukset, joilla ei ole olemassa todellisen aiheutumisen osoittavaa kohdistamisperustetta, käsitellään välillisinä kustannuksina, koska todellisen aiheutumisen osoittavaa kohdistamisperustetta

ei ole olemassa, esimerkiksi hallinnon tukipalvelut ja yhteiset ICT-kustannukset. Välilliset kustannukset kohdistetaan parhaiten kyseiseen toimintaan soveltuvan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti lopullisille laskentakohteille.

Yksityisten päiväkotien kustannuksilla ei ole olemassa todellisen aiheuttamisperiaatteen osoittavaa kohdistamisperiaatetta, ja tämän vuoksi ruokapalvelun kustannukset on kohdistettu yksityisille päiväkodeille ruokailijoiden määrien / aterioiden määrien suhteessa. Laskujen tiliöinti tai työajan kohdentaminen vain yksityisille päiväkodeille ei ole mahdollista, sillä eri toimipaikoille valmistettava ruoka tehdään samalla kertaa. Poistot on kohdistettu yksityisten päiväkotien ruokapalveluille toimintakulujen suhteessa. Hallinnolliset välilliset kustannukset on kohdistettu AURA-käsikirjan mukaisten kohdistamisperiaatteen mukaisesti.

6.5 Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

001 Muistiot	710 Yleishallinnon laskutus
002 Sisäiset kertalaskut	750 Koulutoimen laskutus
003 Sisäiset toistuvaislaskut	760 Vapaa-aikatoimen laskutus
006 Jaksotukset	761 Venepaikkalaskutus
007 Vyörytykset	762 Kirjaston laskutus
008 Oikaisu tilinavaussaldoihin	763 Vattipajan laskutus
009 Käyttöomaisuusviennit	764 Kansalaisopiston laskutus
010 Tilietositteet	765 Kansalaisopiston laskutus
020 Myyntireskontra suoritukset	766 Rakennusvalvonnan laskutus
021 Myyntireskontra viitesuoritukset	767 Rakennusvalvonnan laskutus / Hankasalmi
030 Palkat	770 Rakennusvalvontalaskutus
031 Sijaismaksajapalkat	771 Ympäristöpalvelun laskutus
035 Efficat-toimeentulotuki	772 Ympäristövalvonta
036 Varastotapahtumat	773 Kaavoitusosaston laskutus
037 Populus-matkalaskut	774 Ympäristövalvonta
040 Ostoreskontra suoritukset	775 Maa-alueen vuokrat
410 Ostolaskut Laukaan kunta	776 Tontinvarausmaksujen laskutus
460 Ostolaskut Sähköiset	777 Tontin kauppahinnan laskutus
610 Vanhainkotilaskutus	780 Asuinhuoneistojen vuokrat
620 Päivähoitolaskutus	781 Teollisuus- ja toimitilavuokrat
630 Kotihoito vanhusten palvelut	783 Teknisen toimen laskutus
631 Kotihoito ja palveluasuminen	784 Jätelaskutus
640 Varhaiskasvatus laskutus	785 Venepaikkalaskutus
641 Sosiaalipalvelut	786 Lainalaskutus
650 Sosiaaliosaston laskutus	787 Tilapalvelun laskutus
651 Sosiaalipalvelut kertalaskutus	788 Tekninen toimi
660 Sosiaalityö kertalaskutus	910 Tilinpäätössimulointi
670 Sosiaalityö toistuvailaskutus	

Päiväkirja ja pääkirja tallenteena, osto- ja myyntireskontrat paperitulosteena, tuloslaskelma ja tase paperitulosteena, tilinpäätös nidottuna.